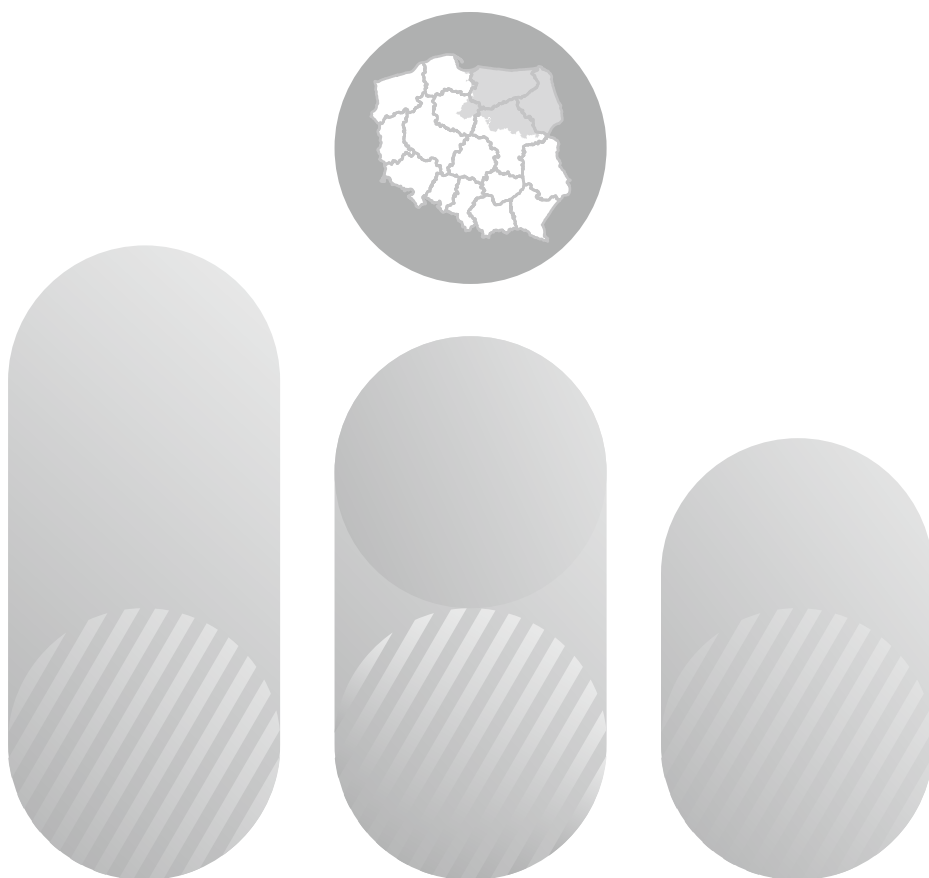

Zielone Płuca Polski w 2018 r.

Green Lungs of Poland in 2018

Zielone Płuca Polski w 2018 r.

Green Lungs of Poland in 2018

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
Urząd Statystyczny w Białymstoku Statistical Office in Białystok

Warszawa, Białystok 2020

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Statistical Office in Białystok

pod kierunkiem

supervised by

Ewy Kamińskiej-Gawryluk

Zespół autorski

Editorial team

Anna Godlewska, Renata Łapińska, Anna Rogalewska, Urszula Słucka, Anna Szeszko, Agnieszka Szklarzewska, Izabella Szpaczko

Prace redakcyjne, skład i opracowanie graficzne

Editorial work, typesetting and graphics

Marzena Bylińska, Justyna Anna Kiluk, Dorota Żochowska

Tłumaczenie

Translation

Kinga Justyna Karwowska

ISSN 1898-147X

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu dziewiątą edycję publikacji przedstawiającej obszar Zielonych Płuc Polski w świetle danych statystycznych, wydawanej w cyklu trzyletnim.

Idea Zielonych Płuc Polski została sformułowana w 1983 r. przez Krzysztofa Wolframa. Zakładała ona integrację ochrony środowiska z rozwojem gospodarczym i postępowaniem cywilizacyjnym w północno-wschodnim regionie kraju należącym do ostatnich w Europie obszarów o nieskażonej przyrodzie oraz niezwykłych walorach krajoznawczych i kulturowych. W 1988 r. podpisano porozumienie w sprawie kompleksowej ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska na terenie Zielonych Płuc Polski. Sześć lat później Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w specjalnej Deklaracji uznał obszar Zielonych Płuc Polski za region, w którym należy konsekwentnie przestrzegać zasad ekorozwoju. Do Porozumienia przystąpiło początkowo pięć ówczesnych województw: białostockie, łomżyńskie, olsztyńskie, ostrołęckie i suwalskie. W następnych latach dołączyły kolejne cztery, tj.: ciechanowskie, siedleckie, toruńskie i elbląskie. Według podziału administracyjnego kraju z 1999 r., Zielone Płuca Polski objęły województwa: podlaskie, warmińsko-mazurskie (bez gminy Kisielice), północno-wschodnią część mazowieckiego oraz fragmenty kujawsko-pomorskiego i pomorskiego. W 2006 r. do Zielonych Płuc Polski zostały włączone następne 24 gminy z terenu województwa kujawsko-pomorskiego.

Prezentowana publikacja jest opracowaniem analityczno-tabelarycznym wzbogaconym ilustracjami graficznymi. Przedstawiono w niej m.in. charakterystykę warunków naturalnych, stanu, zagrożeń i ochrony środowiska oraz leśnictwa, sytuacji demograficznej i społecznej, infrastruktury komunalnej i mieszkaniowej oraz kultury i turystyki na terenie Zielonych Płuc Polski w przekrojach wojewódzkich i na tle kraju w 2018 r., a wybrane informacje zostały zaprezentowane według województw, powiatów i gmin. Ponadto w opracowaniu zamieszczono tablicę zawierającą ważniejsze dane o tym regionie z lat: 1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015 i 2018.

W porównaniu z poprzednim wydaniem, publikacja została uzupełniona o komentarz analityczny oraz o informacje z zakresu pomocy społecznej, a także odpadów komunalnych zebranych selektywnie. Wprowadzono również zmiany w sposobie prezentacji danych dotyczących bezrobotnych zarejestrowanych.

Oddając w Państwa ręce „Zielone Płuca Polski w 2018 r.”, wyrażam nadzieję, że opracowanie to będzie źródłem przydatnych informacji. Jednocześnie serdecznie dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazywanie danych oraz sugestii i wniosków, które przyczyniają się do kształtowania i wzbogacania treści kolejnych edycji prezentowanej publikacji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, maj 2020 r.

Preface

I am pleased to present the ninth edition of the publication released every three years and regarding the area of Green Lungs of Poland in the light of statistical data.

The idea of Green Lungs of Poland was introduced in 1983 by Krzysztof Wolfram. It was intended to integrate environmental protection with economic growth and the progress of civilization in the north-eastern region of the country belonging to the last existing areas of unspoiled nature as well as unusual tourist and cultural values in Europe. In 1988, the agreement on the comprehensive protection and reasonable shaping of environment in the area of Green Lungs of Poland was signed. Six years later, the Sejm of the Republic of Poland in the special declaration acknowledged that the area of Green Lungs of Poland was a region where the rules of ecodevelopment should be closely adhered to. In the beginning five former voivodships entered the agreement: Białostockie, Łomżyńskie, Olsztyńskie, Ostrołęckie and Suwalskie. In the years that followed, four more voivodships joined: Ciechanowskie, Siedleckie, Toruńskie and Elbląskie. According to the administrative division of the country of 1999, the area of Green Lungs of Poland comprised the following voivodships: Podlaskie, Warmińsko-Mazurskie (without gmina Kisielice), the north-eastern part of Mazowieckie as well as parts of Kujawsko-Pomorskie (9 gminas) and Pomorskie (6 gminas). In 2006, another 24 gminas from Kujawsko-Pomorskie Voivodship were included into Green Lungs of Poland.

The publication contains analytical and tabular presentation of data together with graphs and charts. It shows, among others, the description of natural conditions, state, threats to the environment and environmental protection as well as forestry, demographic and social situation, municipal infrastructure and dwellings as well as culture and tourism in the area of Green Lungs of Poland in division by voivodships and against the background of the country in 2018. Selected data are presented by voivodships, powiats and gminas. Moreover, there is a review table with major data regarding Green Lungs of Poland in 1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015 and 2018.

Compared with the previous edition, the publication was supplemented with analytical notes and the information on social welfare and municipal waste collected separately. A new way of presenting data on registered unemployed persons has been introduced.

Presenting "Green Lungs of Poland in 2018", I would like to express my gratitude to all people and institutions for their assistance in providing data as well as suggestions and recommendations valuable in improving and enriching subsequent editions of the publication.

Director
Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, May 2020

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	14
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	16
Executive summary	18
Rozdział 1. Powierzchnia i podział administracyjny	20
Chapter 1. Area and administrative structure	
Rozdział 2. Stan i ochrona środowiska. Leśnictwo	22
Chapter 2. Environmental protection. Forestry	
Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi	22
Use and protection of land and soil	
Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód	23
Resources, consumption, pollution and water protection	
Zanieczyszczenie i ochrona powietrza. Energia odnawialna	25
Air pollution and protection. Renewable energy	
Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej	26
Protection of environment and biodiversity	
Odpady	27
Waste	
Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	29
Economical aspects of environmental protection	
Leśnictwo	30
Forestry	
Rozdział 3. Ludność	33
Chapter 3. Population	
Stan i struktura ludności	33
Size and structure of population	
Ruch naturalny ludności	34
Vital statistics of population	
Migracje na pobyt stały	35
Migration of population for permanent residence	
Rozdział 4. Rynek pracy	37
Chapter 4. Labour market	
Pracujący	37
Employed persons	
Bezrobocie rejestrowane	38
Registered unemployment	

Rozdział 5. Mieszkania. Infrastruktura komunalna	39
Chapter 5. Dwellings. Municipal infrastructure	
Zasoby mieszkaniowe	39
Dwelling stocks	
Mieszkania oddane do użytkowania	40
Dwellings completed	
Infrastruktura komunalna	40
Municipal infrastructure	
Rozdział 6. Edukacja i wychowanie	42
Chapter 6. Education	
Rozdział 7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	44
Chapter 7. Health care and social welfare	
Ochrona zdrowia	44
Health care	
Pomoc społeczna	44
Social welfare	
Rozdział 8. Kultura. Turystyka	46
Chapter 8. Culture. Tourism	
Tablice	49
Tables	
Uwagi ogólne	197
General notes	198
Uwagi metodyczne	199
Methodological notes	212

Spis tablic

List of tables

Tablice przeglądowe	49
Review tables	
Tablica I. Ważniejsze dane o Zielonych Płucach Polski (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	49
Table I. Major data regarding Green Lungs of Poland (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	
Tablica II. Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw, powiatów i gmin w 2018 r.	56
Table II. Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats and gminas in 2018	
1. Powierzchnia i podział administracyjny	102
1. Area and administrative structure	
Tablica 1. Powierzchnia i podział administracyjny w 2018 r.	102
Table 1. Area and administrative structure in 2018	

2. Stan i ochrona środowiska. Leśnictwo	103
2. Environmental protection. Forestry	
Tablica 2. Układ pionowy powierzchni	103
Table 2. Elevations	
Tablica 3. Powierzchnie zlewków i dorzeczy	104
Table 3. Drainage areas and drainage basins	
Tablica 4. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni w 2019 r.	104
Table 4. Geodesic status and directions of land use in 2019	
Tablica 5. Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne w 2018 r.	105
Table 5. Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes in 2018	
Tablica 6. Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze według klas bonitacyjnych w 2018 r.	107
Table 6. Agricultural land designated for non-agricultural purposes by quality classes in 2018	
Tablica 7. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane w 2018 r.	107
Table 7. Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land in 2018	
Tablica 8. Powierzchnia i eksploatacja złóż torfów w 2018 r.	108
Table 8. Area and exploitation of peat deposit in 2018	
Tablica 9. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.	108
Table 9. Water withdrawal for needs of the national economy and population in 2018	
Tablica 10. Miasta o decydującym zużyciu wody w gospodarce narodowej w 2018 r.	109
Table 10. Urban areas with decisive water consumption in the national economy in 2018	
Tablica 11. Gospodarowanie wodą w przemyśle w 2018 r.	112
Table 11. Water management in industry in 2018	
Tablica 12. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania stawów rybnych w 2018 r.	113
Table 12. Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as filling fish ponds in 2018	
Tablica 13. Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r.	114
Table 13. Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018	
Tablica 14. Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód jezior w 2018 r.	132
Table 14. Classification of ecological status, chemical status and status of body of lake water in 2018	
Tablica 15. Jakość wody z wodociągów dostarczanej ludności do spożycia w 2018 r.	136
Table 15. Quality of water from water supply systems supplied to population for consumption in 2018	
Tablica 16. Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w 2018 r.	136
Table 16. Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2018	

Tablica 17. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w 2018 r.	137
Table 17. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in 2018	
Tablica 18. Miasta o dużej skali zagrożenia ściekami w 2018 r.	137
Table 18. Urban areas with high wastewater threat in 2018	
Tablica 19. Ścieki przemysłowe odprowadzone w 2018 r.	138
Table 19. Industrial wastewater discharged in 2018	
Tablica 20. Ścieki przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w 2018 r.	139
Table 20. Industrial wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in 2018	
Tablica 21. Ścieki komunalne odprowadzone siecią kanalizacyjną w 2018 r.	139
Table 21. Municipal wastewater discharged by sewage network in 2018	
Tablica 22. Komunalne oczyszczalnie ścieków w 2018 r.	140
Table 22. Municipal wastewater treatment plants in 2018	
Tablica 23. Osady z komunalnych oczyszczalni ścieków w 2018 r.	140
Table 23. Sludge from municipal wastewater treatment plants in 2018	
Tablica 24. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w 2018 r.	141
Table 24. Plants especially noxious to air purity in 2018	
Tablica 25. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza emitujące zanieczyszczenia pyłowe w 2018 r.	142
Table 25. Plants especially noxious to air purity emitting particulates pollutants in 2018	
Tablica 26. Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza emitujące zanieczyszczenia gazowe w 2018 r.	142
Table 26. Plants especially noxious to air purity emitting gaseous pollutants in 2018	
Tablica 27. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2018 r.	143
Table 27. Emission and reduction of air pollutants from plants especially noxious in 2018	
Tablica 28. Miasta o dużej skali zagrożenia środowiska emisją zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2018 r.	143
Table 28. Urban areas with high environmental threat of air pollutants emission from plants especially noxious in 2018	
Tablica 29. Odnawialne źródła energii w 2018 r.	145
Table 29. Renewable energy sources in 2018	
Tablica 30. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2018 r.	145
Table 30. Area of special nature value under legal protection in 2018	
Tablica 31. Parki narodowe w 2018 r.	146
Table 31. National parks in 2018	
Tablica 32. Parki krajobrazowe w 2018 r.	147
Table 32. Landscape parks in 2018	
Tablica 33. Obszary Natura 2000 w 2018 r.	148
Table 33. Natura 2000 areas in 2018	
Tablica 34. Pomniki przyrody w 2018 r.	153
Table 34. Monuments of nature in 2018	
Tablica 35. Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w 2018 r.	154
Table 35. Generally accessible green areas and green areas of housing estates in 2018	

Tablica 36. Szkody wyrządzone przez zwierzęta prawnie chronione oraz wypłacone odszkodowania w 2018 r.	155
Table 36. Damages caused by legally protected animals and paid compensations in 2018	
Tablica 37. Odpady oraz tereny ich składowania w 2018 r.	156
Table 37. Waste and its landfill areas in 2018	
Tablica 38. Odpady komunalne i nieczystości ciekłe w 2018 r.	156
Table 38. Municipal waste and liquid waste in 2018	
Tablica 39. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w 2018 r. (ceny bieżące)	157
Table 39. Outlays on fixed assets on environmental protection by directions of investing in 2018 (current prices)	
Tablica 40. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania w 2018 r. (ceny bieżące)	157
Table 40. Outlays on fixed assets on environmental protection by sources of financing in 2018 (current prices)	
Tablica 41. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w 2018 r. (ceny bieżące)	158
Table 41. Outlays on fixed assets on water management by directions of investing in 2018 (current prices)	
Tablica 42. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według źródeł finansowania w 2018 r. (ceny bieżące)	159
Table 42. Outlays on fixed assets on water management by sources of financing in 2018 (current prices)	
Tablica 43. Ważniejsze efekty rzeczowe oddanych do użytku inwestycji ochrony środowiska w 2018 r.	160
Table 43. Major tangible effects of completed investments in environmental protection in 2018	
Tablica 44. Efekty rzeczowe oddanych do użytku inwestycji gospodarki wodnej w 2018 r.	161
Table 44. Tangible effects of completed investments in water management in 2018	
Tablica 45. Gromadzenie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych w 2018 r.	161
Table 45. Accumulation of cash equivalents on account of the protection of agricultural and forest land in 2018	
Tablica 46. Wykorzystanie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych w 2018 r.	162
Table 46. Utilization of cash equivalents on account of the protection of agricultural and forest land in 2018	
Tablica 47. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r.	162
Table 47. Forest land area and forest cover in 2018	
Tablica 48. Powierzchnia lasów w 2018 r.	163
Table 48. Forest area in 2018	
Tablica 49. Powierzchnia gruntów leśnych w zarządzie Lasów Państwowych w 2018 r.	163
Table 49. Forest land area managed by State Forests in 2018	
Tablica 50. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych w 2018 r.	164
Table 50. Selected data on private and gmina forests in 2018	
Tablica 51. Zalesienia gruntów nieleśnych oraz powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia w 2018 r.	165
Table 51. Non-forest land afforestation and non-forest land area designated for afforestation in 2018	
Tablica 52. Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień w 2018 r.	165
Table 52. Plantings and removals from plantings in 2018	

3. Ludność	167
3. Population	
Tablica 53. Ludność w 2018 r.	167
Table 53. Population in 2018	
Tablica 54. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2018 r.	167
Table 54. Working and non-working age population in 2018	
Tablica 55. Ruch naturalny ludności w 2018 r.	169
Table 55. Vital statistics in 2018	
Tablica 56. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2018 r.	170
Table 56. Internal and international migration of population for permanent residence in 2018	
4. Rynek pracy	171
4. Labour market	
Tablica 57. Pracujący w 2018 r.	171
Table 57. Employed persons in 2018	
Tablica 58. Bezrobotni zarejestrowani w 2018 r.	173
Table 58. Registered unemployed persons in 2018	
5. Mieszkania. Infrastruktura komunalna	174
5. Dwellings. Municipal infrastructure	
Tablica 59. Zasoby mieszkaniowe w 2018 r.	174
Table 59. Dwelling stocks in 2018	
Tablica 60. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w podstawowe instalacje sanitarne w 2018 r.	175
Table 60. Dwellings in dwelling stocks fitted with basic sanitary installations in 2018	
Tablica 61. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.	176
Table 61. Dwellings completed in 2018	
Tablica 62. Miasta obsługiwane przez sieć wodociągową, kanalizacyjną i gazową w 2018 r.	177
Table 62. Urban areas served by water supply, sewage and gas supply systems in 2018	
Tablica 63. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w 2018 r.	177
Table 63. Population using water supply, sewage and gas supply systems in 2018	
Tablica 64. Miasta obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków w 2018 r.	178
Table 64. Urban areas served by wastewater treatment plants in 2018	
Tablica 65. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2018 r.	179
Table 65. Population using wastewater treatment plants in 2018	
Tablica 66. Wodociągi i kanalizacja w 2018 r.	180
Table 66. Water supply and sewage systems in 2018	
Tablica 67. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2018 r.	181
Table 67. Water consumption from water supply systems in households in 2018	

6. Edukacja i wychowanie	182
6. Education	
Tablica 68. Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2018/19	182
Table 68. Primary schools for children and youth in the 2018/19 school year	
Tablica 69. Gimnazja dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2018/19	183
Table 69. Lower secondary schools for children and youth in the 2018/19 school year	
Tablica 70. Szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe dla młodzieży w roku szkolnym 2018/19	184
Table 70. Upper-secondary and post-primary schools for youth in the 2018/19 school year	
Tablica 71. Szkoły policealne w roku szkolnym 2018/19	184
Table 71. Post-secondary schools in the 2018/19 school year	
Tablica 72. Uczelnie w roku akademickim 2018/19	185
Table 72. Higher education institutions in the 2018/19 academic year	
Tablica 73. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2018/19	185
Table 73. Pre-primary education in the 2018/19 school year	
7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	187
7. Health care and social welfare	
Tablica 74. Wybrane dane z zakresu ochrony zdrowia w 2018 r.	187
Table 74. Selected data on health care in 2018	
Tablica 75. Pomoc społeczna stacjonarna i środowiskowa w 2018 r.	187
Table 75. Stationary social welfare and social assistance at domicile in 2018	
8. Kultura. Turystyka	188
8. Culture. Tourism	
Tablica 76. Biblioteki publiczne w 2018 r.	188
Table 76. Public libraries in 2018	
Tablica 77. Obiekty wpisane do rejestru zabytków w 2018 r.	189
Table 77. Objects recorded in the register of historical monuments in 2018	
Tablica 78. Muzea w 2018 r.	190
Table 78. Museums in 2018	
Tablica 79. Kina stałe w 2018 r.	191
Table 79. Fixed cinemas in 2018	
Tablica 80. Ruch graniczny obywateli polskich i cudzoziemców według przejść granicznych w 2018 r.	191
Table 80. Border traffic of Poles and foreigners by border crossings in 2018	
Tablica 81. Ruch graniczny pojazdów kołowych według przejść granicznych w 2018 r.	193
Table 81. Vehicles border traffic by border crossings in 2018	
Tablica 82. Baza noclegowa turystyki w 2018 r.	195
Table 82. Tourist accommodation establishments in 2018	

9. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	196
9. Entities of the national economy in the REGON register	
Tablica 83. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2018 r.	196
Table 83. Entities of the national economy in the REGON register in 2018	

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Struktura powierzchni ogólnej według województw w 2018 r.	21
Chart 1. Structure of total area by voivodships in 2018	
Wykres 2. Kierunki wykorzystania powierzchni w 2019 r.	22
Chart 2. Directions of land use in 2019	
Wykres 3. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	23
Chart 3. Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	
Wykres 4. Przepustowość komunalnych oczyszczalni ścieków (1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	24
Chart 4. Capacity of municipal wastewater treatment plants (1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	
Wykres 5. Zanieczyszczenia powietrza zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych w % zanieczyszczeń wytworzonych (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	25
Chart 5. Air pollutants retained in pollutant reduction systems in plants especially noxious in % of pollutants generated (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	
Wykres 6. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2018 r.	26
Chart 6. Structure of area of special nature value under legal protection in 2018	
Wykres 7. Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) [1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018]	28
Chart 7. Waste (excluding municipal waste) [1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018]	
Wykres 8. Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w 2018 r. (ceny bieżące)	29
Chart 8. Structure of outlays on fixed assets on environmental protection by directions of investing in 2018 (current prices)	
Wykres 9. Struktura nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w 2018 r. (ceny bieżące)	30
Chart 9. Structure of outlays on fixed assets on water management by directions of investing in 2018 (current prices)	
Wykres 10. Lesistość w 2018 r.	31
Chart 10. Forest cover in 2018	
Wykres 11. Struktura powierzchni lasów według form własności w 2018 r.	31
Chart 11. Structure of forest area by ownership forms in 2018	
Wykres 12. Powierzchnia lasów na 1 mieszkańca w 2018 r.	32
Chart 12. Forest area per capita in 2018	

Wykres 13. Struktura ludności według województw w 2018 r.	33
Chart 13. Structure of population by voivodships in 2018	
Wykres 14. Ludność na 1 km ² w 2018 r.	33
Chart 14. Population per 1 km ² in 2018	
Wykres 15. Struktura ludności według miejsca zamieszkania w 2018 r.	34
Chart 15. Structure of population by place of residence in 2018	
Wykres 16. Przyrost naturalny na 1000 ludności (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	35
Chart 16. Natural increase per 1000 population (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	
Wykres 17. Struktura pracujących według grup sekcji w 2018 r.	37
Chart 17. Structure of employed persons by section groups in 2018	
Wykres 18. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	38
Chart 18. Registered unemployed persons per 100 persons of working age (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	
Wykres 19. Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje sanitarne w % ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych w 2018 r.	39
Chart 19. Dwellings fitted with basic sanitary installations in % of total dwellings in dwelling stocks in 2018	
Wykres 20. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	41
Chart 20. Consumption of water from water supply systems in households per capita (1993, 1996, 1999, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018)	
Wykres 21. Studenci na 10 tys. ludności (1993/94, 1996/97, 1999/00, 2003/04, 2006/07, 2009/10, 2012/13, 2015/16, 2018/19)	43
Chart 21. Students per 10 thousand population (1993/94, 1996/97, 1999/00, 2003/04, 2006/07, 2009/10, 2012/13 2015/16, 2018/19)	
Wykres 22. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny w 2018 r.	44
Chart 22. Population per 1 public pharmacy and pharmaceutical outlet in 2018	
Wykres 23. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych na 10 tys. ludności w 2018 r.	46
Chart 23. Bed places in tourist accommodation establishments per 10 thousand population in 2018	
Wykres 24. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych na 10 tys. ludności w 2018 r.	47
Chart 24. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments per 10 thousand population in 2018	
Wykres 25. Długość ścieżek rowerowych (2012, 2015, 2018)	48
Chart 25. Length of bicycle paths (2012, 2015, 2018)	

Spis map

List of maps

Mapa 1. Zielone Płuca Polski na tle kraju w 2018 r.	16
Map 1. Green Lungs of Poland against the background of the country in 2018	
Mapa 2. Zielone Płuca Polski w 2018 r.	21
Map 2. Green Lungs of Poland in 2018	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” ”Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty zloty
szt. pcs	sztuka piece, unit
t	tona
km	kilometr kilometre
m ²	metr kwadratowy square metre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
ha	hektar hectare

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
m ³	metr sześcienny cubic metre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
kW	kilowat kilowatt
MW	megawat megawatt
r.	rok
art. Art.	artykuł article
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
itp. etc.	i tym podobne and so on
lp.	liczba porządkowa
m.in. i.a.	między innymi among others
np. e.g.	na przykład for example
Nr No.	numer number
pkt	punkt
poz.	pozycja
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
tj. i.e.	to jest that is
tzn. i.e.	to znaczy that is
tzw.	tak zwany
Dz. U.	Dziennik Ustaw
NACE	Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
WE EC	Wspólnota Europejska European Community
ZPP GLP	Zielone Płuca Polski Green Lungs of Poland

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
sekcje PKD 2007 sections of the NACE Rev. 2	
zakwaterowanie i gastronomia accommodation and catering	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi accommodation and food service activities
handel; naprawa pojazdów samochodowych trade; repair of motor vehicles	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
działy PKD 2007 divisions of the NACE Rev. 2	
gastronomia catering	działalność usługowa związana z wyżywieniem food and beverage service activities
działalność związana z turystyką tourism activities	działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane travel agency, tour operator and other reservation service and related activities

Synteza

Zielone Płuca Polski (ZPP), położone w północno-wschodniej części kraju, obejmują województwo podlaskie (118 gmin), warmińsko-mazurskie (z wyjątkiem gminy Kisielice, tj. 115 gmin), północno-wschodnią część mazowieckiego (114 gmin) oraz fragmenty kujawsko-pomorskiego (33 gminy) i pomorskiego (6 gmin).

W 2018 r. powierzchnia ZPP wynosiła 63,2 tys. km² i stanowiła 20,2% ogólnej powierzchni kraju. Największa część obszaru Zielonych Płuc Polski usytuowana była w województwie warmińsko-mazurskim (38,0%), a najmniejsza w województwie pomorskim (1,3%).

Według ewidencji geodezyjnej, na początku 2019 r. użytki rolne zajmowały 60,5% ogólnej powierzchni ekoregionu, a grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi – 29,8%. W porównaniu z zanotowaną na początku 2015 r. struktura wykorzystania powierzchni ZPP nie uległa istotnej zmianie.

W 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski na potrzeby gospodarki narodowej i ludności pobrano 783,4 hm³ wody, tj. o 3,6% mniej niż trzy lata wcześniej.

Na obszarze ekoregionu w analizowanym roku do wód lub do ziemi odprowadzono 560,5 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, a ich ilość w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się o 4,0%. W 2018 r. prawie wszystkie ścieki (tj. 98,3% ogółu) podlegały procesom oczyszczania.

W 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyemitowano 2,1 tys. t zanieczyszczeń pyłowych i 30,8 tys. t zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla). W porównaniu z wielkością emisji w 2015 r. zanotowano spadek odpowiednio o 31,7% i 33,0%.

W końcu omawianego roku powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona na obszarze ZPP obejmowała 2235,9 tys. ha, co stanowiło 35,4% powierzchni ogólnej ekoregionu. W odniesieniu do stanu w końcu 2015 r. zmniejszyła się ona o 0,4%.

W gminach ZPP w 2018 r. wytworzono 2622,3 tys. t odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), tj. o 9,2% mniej niż trzy lata wcześniej, oraz zebrano łącznie 1138,3 tys. t odpadów komunalnych, w tym 22,9% stanowiły odpady zebrane selektywnie.

W analizowanym roku na obszarze Zielonych Płuc Polski wartość nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosła 905,9 mln zł (o 8,4% mniej niż w 2015 r.), a gospodarce wodnej – 258,3 mln zł (o 37,6% więcej).

W końcu 2018 r. lasy występujące na terenie ekoregionu zajmowały obszar 1837,3 tys. ha. W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. odnotowano niewielki wzrost ich powierzchni – o 0,9%. Wskaźnik lesistości ukształtował się na poziomie 29,1% i zwiększył się w tym czasie o 0,3 p. proc.

W gminach Zielonych Płuc Polski w końcu analizowanego roku mieszkało 4007,9 tys. osób, tj. o 0,6% mniej niż przed trzema laty. Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku, można zauważyć, iż sukcesywnie zmniejsza się udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji mieszkańców Zielonych Płuc Polski, a zwiększa się odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym.

W 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski zanotowano ujemny przyrost naturalny. Wyniósł on minus 3,0 tys., podczas gdy w 2015 r. ukształtował się na poziomie minus 2,4 tys. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały było również ujemne i podobnie jak trzy lata wcześniej wyniosło minus 8,2 tys. osób.

W końcu grudnia 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski zarejestrowanych było 138,7 tys. osób bezrobotnych, tj. o 34,8% mniej niż w końcu 2015 r.

W końcu 2018 r. w gminach należących do ZPP znajdowało się 1467,5 tys. mieszkań, a w okresie trzech lat zasoby mieszkaniowe powiększyły się o 41,7 tys. mieszkań. W 2018 r. na terenie ZPP oddano do użytkowania 15,0 tys. mieszkań, tj. o 5,0% więcej niż w 2015 r.

W końcu 2018 r. w gminach należących do ZPP z sieci wodociągowej korzystało 92,1% ogółu ludności ZPP (tj. o 0,3 p. proc. więcej niż trzy lata wcześniej), z sieci kanalizacyjnej – 64,5% (o 0,8 p. proc. więcej), a z gazu sieciowego – 33,3% (o 0,2 p. proc. więcej).

W końcu grudnia analizowanego roku udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wśród ludności ogółem zamieszkałej na obszarze ZPP wyniósł 66,8% i w porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. zwiększył się o 0,9 p. proc.

We wrześniu 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski działało 1656 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, w których kształciło się 315,1 tys. uczniów. Jednocześnie działalność oświatową prowadziło 212 gimnazjów dla dzieci i młodzieży. Liczba uczniów tych szkół wynosiła 37,6 tys.

W roku szkolnym 2018/19 na obszarze ekoregionu funkcjonowało 714 ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych szkół dla młodzieży, do których uczęszczało łącznie 123,8 tys. uczniów. W stosunku do roku szkolnego 2015/16 ubyło 26 szkół tego typu, a liczba ich uczniów zmniejszyła się o 7,8%.

W końcu grudnia 2018 r. na 31 uczelniach i w 19 jednostkach zamiejscowych zlokalizowanych na terenie Zielonych Płuc Polski kształciło się 86,8 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), tj. o 11,8% mniej niż w końcu listopada 2015 r.

Wychowaniem przedszkolnym w gminach ZPP w roku szkolnym 2018/19 objęto 134,4 tys. dzieci. Do placówek zlokalizowanych na obszarze ekoregionu w analizowanym roku szkolnym uczęszczało o 23,5% więcej dzieci niż trzy lata wcześniej.

W końcu 2018 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie Zielonych Płuc Polski działało 2279 przychodni i 633 praktyki lekarskie, realizujące świadczenia finansowane ze środków publicznych. W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. liczba przychodni na obszarze ZPP wzrosła o 2,4%, natomiast liczba praktyk lekarskich zmniejszyła się o 15,0%.

W końcu omawianego roku placówki opieki nad dzieckiem do lat 3 zlokalizowane na obszarze Zielonych Płuc Polski dysponowały łącznie 10,5 tys. miejsc. Liczba tych miejsc w gminach ekoregionu wzrosła o 79,0% w porównaniu z zanotowaną trzy lata wcześniej.

W końcu 2018 r. w domach i zakładach pomocy społecznej na terenie ZPP przebywało 12,4 tys. mieszkańców, tj. o 7,9% więcej niż w końcu grudnia 2015 r.

Według stanu w końcu lipca 2018 r., turystyczne obiekty noclegowe zlokalizowane na obszarze Zielonych Płuc Polski dysponowały 82,5 tys. miejsc noclegowych. Ich liczba wzrosła o 8,2% w porównaniu z zanotowaną trzy lata wcześniej. W 2018 r. w obiektach tych zatrzymało się 2916,7 tys. turystów, tj. o 21,8% więcej niż w 2015 r.

W końcu 2018 r. na terenie ZPP znajdowało się 1868,2 km ścieżek rowerowych. Ich długość wzrosła o 412,7 km w odniesieniu do zanotowanej w końcu grudnia 2015 r.

Według danych rejestru REGON, w końcu 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski zarejestrowanych było 353,3 tys. podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie). W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. ich liczba zwiększyła się o 3,1%.

Executive summary

Green Lungs of Poland (GLP), located in the north-eastern part of the country, comprises the following voivodships: Podlaskie (118 gminas), Warmińsko-Mazurskie (without gmina Kisielice, i.e. 115 gminas), the north-eastern part of Mazowieckie (114 gminas) as well as parts of Kujawsko-Pomorskie (33 gminas) and Pomorskie (6 gminas).

In 2018, the area of GLP equalling 63.2 thousand km² occupied 20.2% of the total area of the country. By far the biggest part of Green Lungs of Poland area was located in Warmińsko-Mazurskie voivodship (38.0%), whereas the smallest – 1.3% – in Pomorskie one.

According to geodesic records, at the beginning of 2019 agricultural land comprised 60.5% of the total area of the ecoregion and forest land including woody and bushy land – 29.8%. The structure of land use in GLP remained fairly the same in comparison with the one noted at the beginning of 2015.

In 2018, in the area of Green Lungs of Poland 783.4 hm³ of water was abstracted for the needs of the national economy and population, which was 3.6% less than three years earlier.

In the analysed year, wastewater discharged into the waters or into the ground within the ecoregion area amounted to 560.5 hm³ of industrial and municipal wastewater, which was a 4.0% drop in comparison with 2015. In 2018, almost all wastewater (i.e. 98.3% of total wastewater) was treated.

In the area of Green Lungs of Poland in 2018 plants of significant nuisance to air purity emitted 2.1 thousand tonnes of particulates and 30.8 thousand tonnes of gaseous pollution (excluding carbon dioxide). It was a decrease by respectively 31.7% and 33.0% in comparison with 2015.

At the end of the analysed year, the area of special nature value under legal protection within GLP equalled 2235.9 thousand ha, which was 35.4% of the ecoregion total area. The area of special nature value under legal protection was by 0.4% smaller than at the end of 2015.

In 2018, GLP gminas produced 2622.3 thousand tonnes of waste (excluding municipal waste), i.e. by 9.2% less than three years before, and collected 1138.3 thousand tonnes of municipal waste, of which waste collected separately was 22.9%.

Within the analysed year, outlays on fixed assets in environmental protection in the area of Green Lungs of Poland equalled PLN 905.9 million (8.4% less than in 2015), and in water management – PLN 258.3 million (37.6% more).

At the end of 2018, forests in the ecoregion area covered 1837.3 thousand ha. Their area grew slightly, by 0.9%, in comparison with the end of 2015. Forest cover indicator reached a value of 29.1% and rose since the end of 2015 by 0.3 pp.

In gminas of Green Lungs of Poland at the end of the analysed year there were 4007.9 thousand residents, i.e. 0.6% less than three years before. Analysing the structure of population by economic groups of age, it can be noticed that the share of population at working age in the total GLP residents is gradually diminishing, and the share of post-working age population is increasing.

In 2018, a negative natural increase was noted in the area of Green Lungs of Poland. It amounted to minus 3.0 thousand, while in 2015 it was minus 2.4 thousand. Internal and international net migration for permanent residence was also negative and just like three years before equalled minus 8.2 thousand persons.

At the end of December 2018, within the area of Green Lungs of Poland the number of registered unemployed persons was 138.7 thousand and it was by 34.8% lower than at the end of 2015.

At the end of 2018, GLP gminas had 1467.5 thousand dwellings and in three years dwelling stocks increased by 41.7 thousand dwellings. 15.0 thousand completed dwellings recorded in 2018 in the GLP area mean a 5.0% increase in relation to 2015.

At the end of 2018, 92.1% of total population of gminas belonging to GLP used water supply system (i.e. 0.3 pp more than three years earlier), 64.5% (0.8 pp more) – sewage system and 33.3% (0.2 pp more) – gas supply system.

At the end of December of the analysed year, the rate of population using wastewater treatment plants in total population of GLP gminas was 66.8%, which was 0.9 pp higher than in comparison with the rate recorded at the end of 2015.

In September 2018, 1656 primary schools for children and youth in the area of Green Lungs of Poland provided education to 315.1 thousand pupils. At the same time educational activity was carried out by 212 lower secondary schools for children and youth. The number of students in these schools was 37.6 thousand.

In the 2018/19 school year, there were 714 functioning upper secondary and post-primary schools for youth with 123.8 thousand students in total in education in the ecoregion area. Comparing the data with 2015/16 school year, the number of schools of this type fell by 26, and the number of students decreased by 7.8%.

At the end of December 2018, 31 higher education institutions and 19 of their units in other locations situated within the area of Green Lungs of Poland provided education to 86.8 thousand students (including foreigners), which was 11.8% less than at the end of November 2015.

Pre-primary education in GLP gminas in 2018/19 school year provided schooling to 134.4 thousand children. There were 23.5% more children in education in establishments located within the ecoregion area in the analysed school year than three years before.

At the end of 2018, out-patient health care within the area of Green Lungs of Poland comprised 2279 out-patient departments and 633 medical practices providing health services financed from public funds. In relation to the end of 2015, the number of out-patient departments in the GLP area increased by 2.4%, whereas the number of medical practices decreased by 15.0%.

At the end of the analysed year, there were in total 10.5 thousand places in establishments providing care to children up to the age of 3 located in the area of Green Lungs of Poland. The number of places in the ecoregion area grew by 79.0% in comparison with the one noted three years before.

At the end of 2018, there were 12.4 thousand residents in homes and facilities of stationary social welfare located in the GLP area, i.e. 7.9% more than at the end of December of 2015.

As of the end of July 2018, the number of beds in tourist accommodation establishments located in the area of Green Lungs of Poland was 82.5 thousand. Their number increased by 8.2% in relation to the number recorded three years before. In 2018, the number of tourists accommodated in these establishments was 2916.7 thousand, i.e. 21.8% higher than in 2015.

At the end of 2018, 1868.2 km bicycle paths were in the GLP area. Their length grew by 412.7 km in relation to the one noted at the end of December of 2015.

According to REGON register data, 353.3 thousand entities of national economy (excluding persons tending private farms in agriculture) were registered in the Green Lungs of Poland area at the end of 2018. Their number grew by 3.1% in comparison with the number at the end of 2015.

Rozdział 1. Powierzchnia i podział administracyjny

Chapter 1. Area and administrative structure

Zielone Płuca Polski (ZPP) obejmują północno-wschodnią część kraju. Zajmują one powierzchnię 63,2 tys. km², tj. 20,2% ogólnej powierzchni kraju.

Mapa 1. Zielone Płuca Polski na tle kraju w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

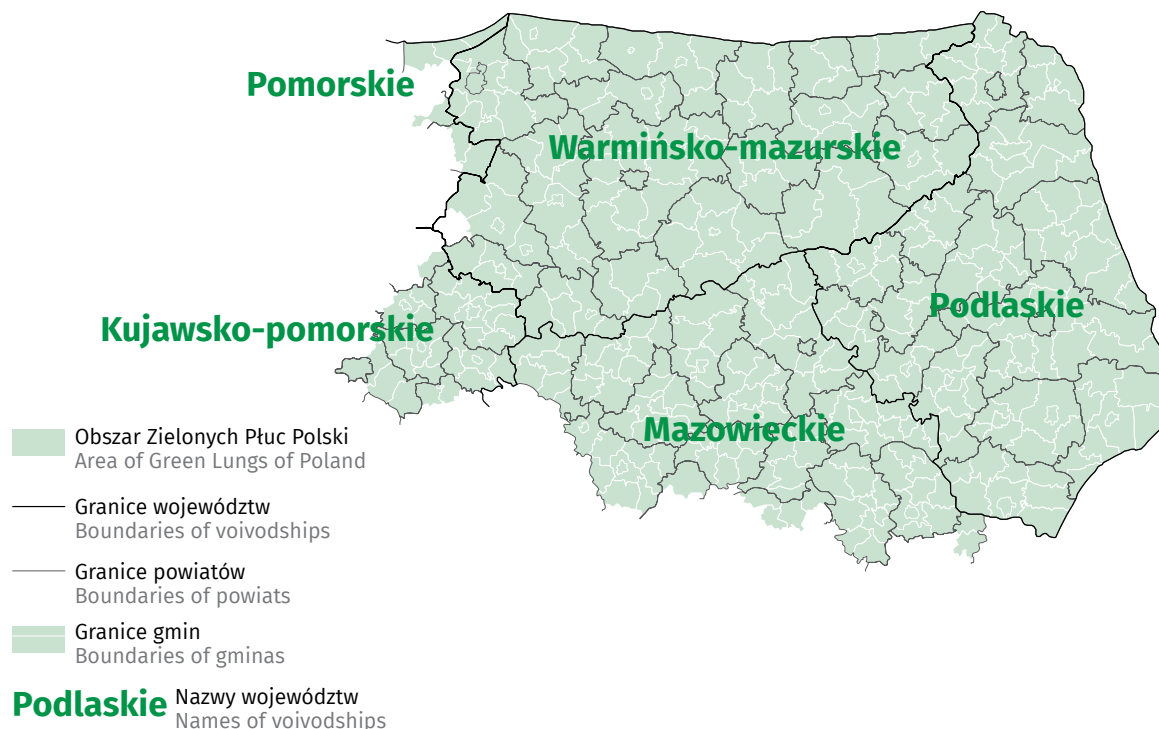
Map 1. Green Lungs of Poland against the background of the country in 2018
As of 31st December

W granicach ekoregionu znajduje się 386 gmin położonych na terenie 5 województw: podlaskiego (118 gmin), warmińsko-mazurskiego (115 gmin), mazowieckiego (114 gmin), kujawsko-pomorskiego (33 gminy) oraz pomorskiego (6 gmin).

**Mapa 2. Zielone Płuca Polski w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

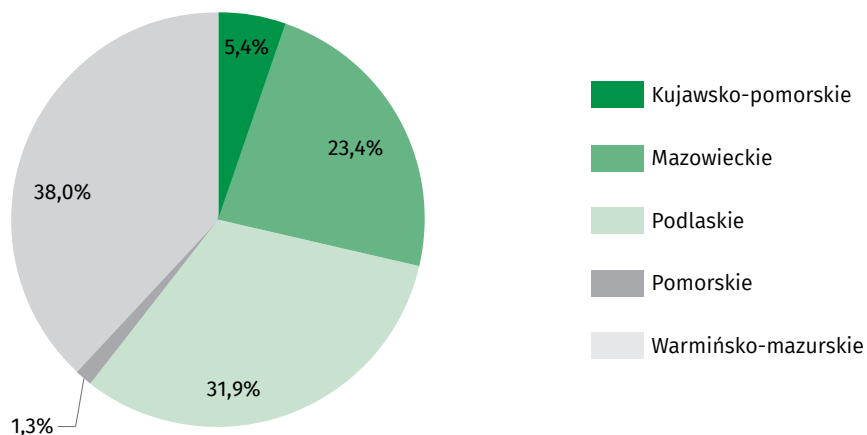
Map 2. Green Lungs of Poland in 2018
As of 31st December

Największy obszar Zielonych Płuc Polski usytuowany jest w województwie warmińsko-mazurskim (24,0 tys. km², tj. 38,0% ogólnej powierzchni ZPP), a najmniejszy w województwie pomorskim (0,8 tys. km², tj. 1,3%).

**Wykres 1. Struktura powierzchni ogólnej według województw w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 1. Structure of total area by voivodships in 2018
As of 31st December

Rozdział 2. Stan i ochrona środowiska. Leśnictwo

Chapter 2. Environmental protection. Forestry

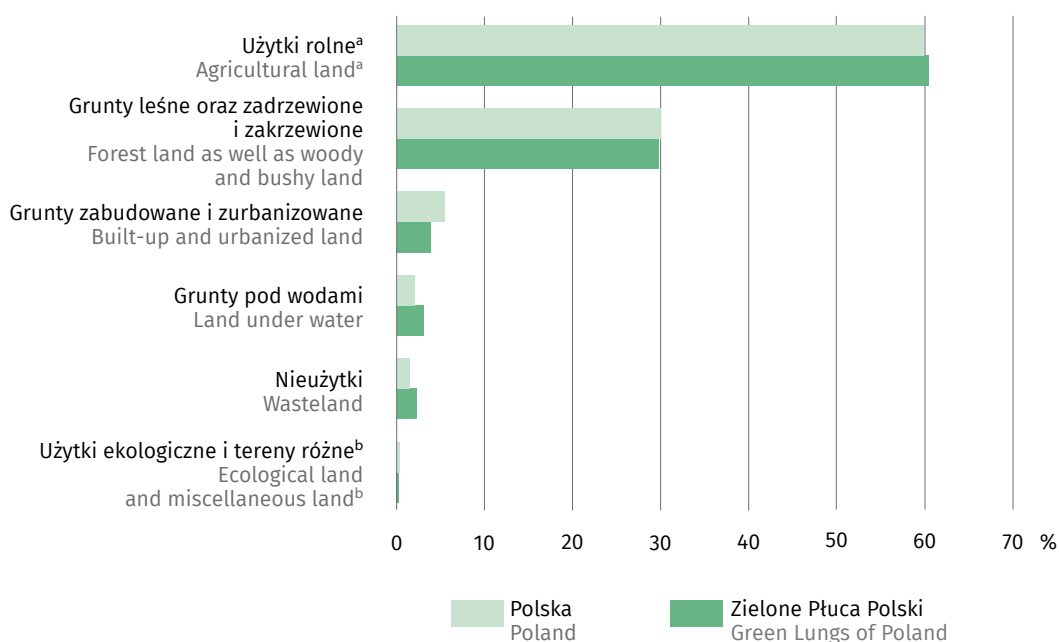
Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi

Use and protection of land and soil

Według ewidencji geodezyjnej, na początku 2019 r. użytki rolne oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione stanowiły 90,3% powierzchni Zielonych Płuc Polski (ZPP), podczas gdy w kraju – 90,5% powierzchni ogólnej. Użytki rolne zajmowały 60,5% ogólnej powierzchni ekoregionu (3826,0 tys. ha), a grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi – 29,8% (1887,3 tys. ha). W porównaniu ze stanem na początku 2015 r. struktura wykorzystania powierzchni ZPP nie uległa istotnej zmianie.

Wykres 2. Kierunki wykorzystania powierzchni w 2019 r. Stan w dniu 1 stycznia

Chart 2. Directions of land use in 2019
As of 1st January

a łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych. b Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały obronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: Polska – dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, Zielone Płuca Polski – dane Urzędów Marszałkowskich.

a Including woody and bushy land on agricultural land. b Land designated for reclamation and unmanaged reclaimed land, defensive banks not suitable for motor traffic.

Source: Poland – data of the Head Office of Geodesy and Cartography, Green Lungs of Poland – data of the Marshal Offices.

W 2018 r. na cele nierolnicze i nieleśne na obszarze Zielonych Płuc Polski wyłączono 434 ha gruntów (373 ha gruntów rolnych i 61 ha gruntów leśnych), tj. 9,6% ogółu tych gruntów w Polsce. W odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost ich powierzchni na terenie ekoregionu o 38,2%. Pod budowę osiedli mieszkaniowych przeznaczono 42,2% wyłączonych gruntów, na tereny przemysłowe – 18,4%, pod użytki kopalne – 15,2%, a pod drogi i szlaki komunikacyjne – 3,7%.

W końcu 2018 r. na terenie ZPP znajdowało się 10,9 tys. ha (w kraju – 61,9 tys. ha) gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, tj. o 3,1% więcej niż w końcu 2015 r. W analizowanym roku zrehabilitowano 189 ha gruntów (głównie na cele rolnicze – 154 ha), a zagospodarowano – 26 ha (w tym na cele rolnicze – 22 ha).

Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód

Resources, consumption, pollution and water protection

W 2018 r. na obszarze Zielonych Płuc Polski na potrzeby gospodarki narodowej i ludności pobrano 783,4 hm³ wody, co stanowiło 7,9% ogólnego poboru wody w Polsce. Pobór wody na terenie ekoregionu był o 3,6% niższy w porównaniu z zanotowanym w 2015 r.

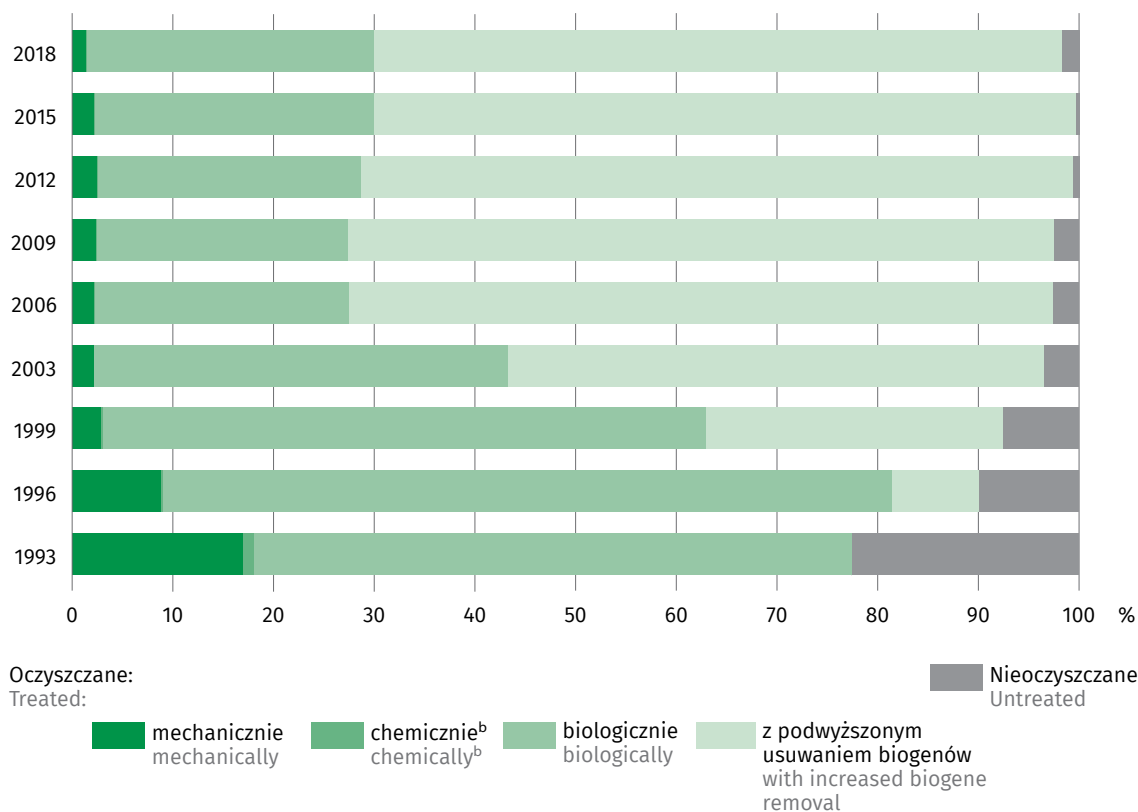
W 2018 r. na terenie ZPP najwięcej wody pobrano na cele produkcyjne – 464,7 hm³ (59,3% poboru ogółem) oraz na eksploatację sieci wodociągowej – 229,7 hm³ (29,3%). Do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych pobrano 89,0 hm³ (11,4%) wody.

W 2018 r. wśród miast należących do ekoregionu największe zużycie wody (na poziomie 411,9 hm³) odnotowano w Ostrołęce w województwie mazowieckim, przy czym 99,5% tej wody przeznaczone było na cele przemysłowe.

Na terenie Zielonych Płuc Polski w 2018 r. do wód lub do ziemi odprowadzono 560,5 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych. Stanowiły one 6,8% ogółu ścieków w Polsce. W stosunku do 2015 r. ich ilość zmniejszyła się o 4,0%.

Wykres 3. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych^a wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi

Chart 3. Structure of industrial and municipal wastewater^a requiring treatment discharged into waters or into the ground

^a Dane od 2012 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany metodologii badania ścieków komunalnych. ^b Od 2003 r. dane o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

^a Data since 2012 are not strictly comparable with data for previous years due to changes in methodology of municipal wastewater survey ^b. Since 2003 data regarding wastewater treated chemically concern only industrial wastewater.

W 2018 r. na obszarze ekoregionu 26,6% (149,2 hm³) ścieków przemysłowych i komunalnych wymagało oczyszczania (6,8% ścieków tego rodzaju w kraju). W latach 2015–2018 ich ilość zwiększyła się o 10,1%. W 2018 r. prawie wszystkie

ścieki (tj. 98,3%) na terenie ZPP podlegały procesom oczyszczania. Większość z nich oczyszczano w oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów, tj. wykorzystujących wysoko efektywne technologie oczyszczania umożliwiające zwiększoną redukcję azotu i fosforu. W 2018 r. udział tych ścieków w ogólnej ilości ścieków oczyszczanych na obszarze ZPP wynosił 69,6%, ścieków oczyszczanych biologicznie – 29,0%, w sposób mechaniczny – 1,3%, natomiast chemicznie – 0,1%. Część ścieków wymagających oczyszczania nie została poddana tym procesom. W 2018 r. ilość ścieków nieoczyszczanych ukształtowała się na poziomie 2,6 hm³ (tj. 1,7% ścieków wymagających oczyszczania) i została w całości odprowadzona bezpośrednio z zakładów przemysłowych. Stanowiły one 2,4% ogólnej ilości ścieków nieoczyszczanych w Polsce.

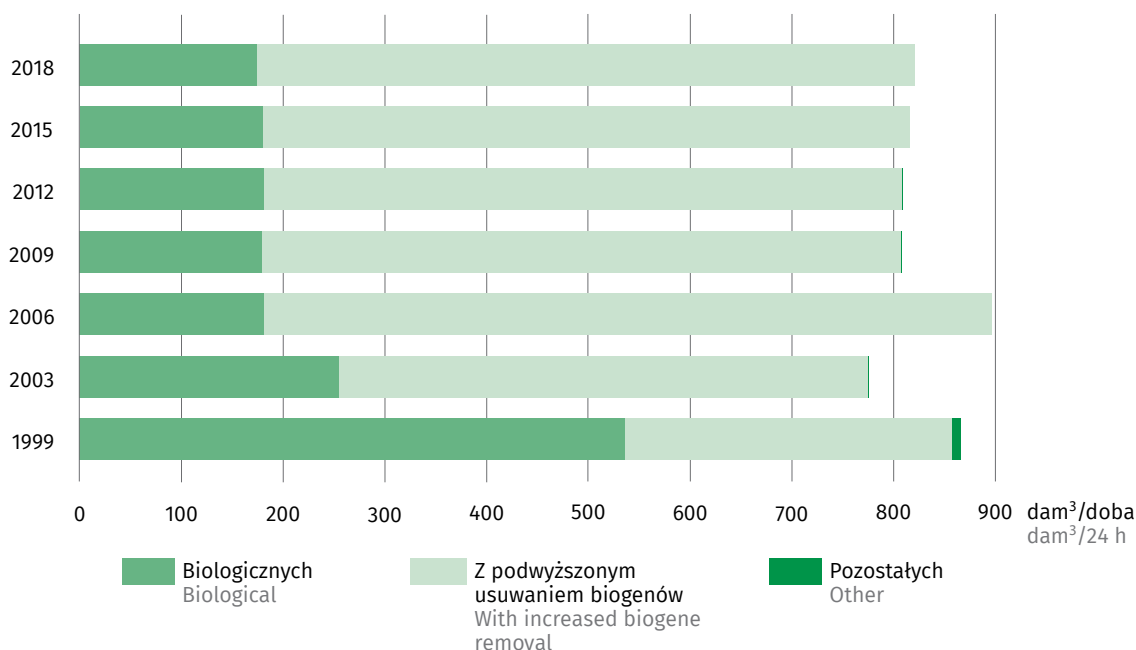
W 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski odprowadzono 456,1 hm³ ścieków przemysłowych (tj. 6,5% ogółu takich ścieków w kraju), z czego 442,2 hm³ odprowadzono do wód lub do ziemi, a 13,9 hm³ siecią kanalizacyjną. Ilość odprowadzonych ścieków przemysłowych w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się o 6,1%, w tym odprowadzonych do wód lub do ziemi – o 6,4%. W analizowanym roku oczyszczania wymagało 30,9 hm³ ścieków przemysłowych, przy czym 91,6% zostało poddanych procesom oczyszczania. Wśród ścieków oczyszczanych dominowały ścieki poddane biologicznym procesom oczyszczania (61,8%) oraz oczyszczane metodą podwyższonego usuwania biogenów (30,9%).

W 2018 r. na obszarze ZPP siecią kanalizacyjną odprowadzono do wód lub do ziemi 118,4 hm³ ścieków komunalnych. Stanowiły one 8,9% ogólnej ilości odprowadzonych ścieków komunalnych w Polsce. Zostały one w całości oczyszczone, w tym 78,8% – metodą podwyższonego usuwania biogenów i 21,2% biologicznie.

Na terenie ekoregionu w końcu 2018 r. działało 499 oczyszczalni komunalnych (w kraju – 3257), z tego 384 biologicznych i 115 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ich liczba wzrosła o 14 w odniesieniu do zanotowanej w końcu 2015 r. Łączna przepustowość projektowa tych oczyszczalni wynosiła 820,4 dam³ na dobę (3 lata wcześniej 815,8 dam³ na dobę).

Wykres 4. Przepustowość komunalnych oczyszczalni ścieków^a Stan w dniu 31 grudnia

Chart 4. Capacity of municipal wastewater treatment plants^a
As of 31st December

a Według projektu; pracujących na sieci kanalizacyjnej.
a According to plans; on sewage network.

W omawianym roku na terenie Zielonych Płuc Polski oczyszczalnie komunalne wytworzyły 50,1 tys. t suchej masy osadów ściekowych, które stanowiły 8,6% ogółu osadów wytworzonych w Polsce. W porównaniu z 2015 r. ich ilość nieznacznie się zmniejszyła (o 0,3%). Z całkowitej masy osadów ponownie wykorzystano 37,8% (głównie w rolnictwie), a 24,8% – czasowo zmagazynowano. Ilość osadów dotychczas nagromadzonych na terenie oczyszczalni, według stanu w końcu 2018 r., wynosiła 20,6 tys. t suchej masy, tj. 9,4% ogółu osadów tego rodzaju w kraju. W stosunku do stanu sprzed trzech lat ich ilość uległa zmniejszeniu o 10,2%.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza. Energia odnawialna

Air pollution and protection. Renewable energy

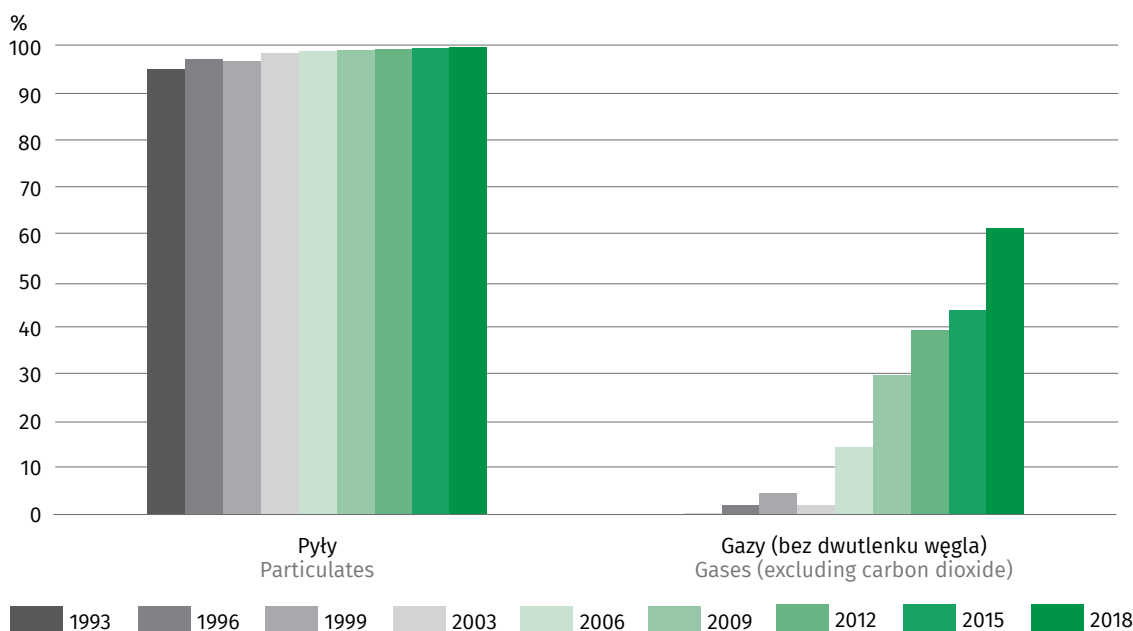
W końcu 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski funkcjonowało 208 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, tj. 11,0% obiektów tego typu w Polsce. W porównaniu z końcem 2015 r. ich liczba zwiększyła się o 11,2%. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 130 zakładów (62,5% ogółu), a tylko 22 (10,6%) spośród nich były wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2018 r. na obszarze Zielonych Płuc Polski wynosiła 2,1 tys. t (6,7% emisji krajowej) i w porównaniu z wielkością emisji w 2015 r. była o 31,7% mniejsza. Znaczna ilość zanieczyszczeń pyłowych (74,6% ogólnej emisji pyłów na terenie ZPP) pochodziła ze spalania paliw.

Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w analizowanym roku osiągnęła 30,8 tys. t (2,4% emisji krajowej) i była o 15,2 tys. t, tj. o 33,0% mniejsza niż w 2015 r. Biorąc pod uwagę miasta położone na obszarze Zielonych Płuc Polski stwierdzono, że w 2018 r. najwięcej zanieczyszczeń gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla) zostało wyemitowanych z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych w Ostrołęce – 2605,5 tys. t.

Wykres 5. Zanieczyszczenia powietrza zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych w % zanieczyszczeń wytworzonych

Chart 5. Air pollutants retained in pollutant reduction systems in plants especially noxious in % of pollutants generated

Na terenie ZPP w 2018 r. zdecydowana większość, tj. 99,6% (w Polsce – 99,8%) zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, została zatrzymana w urządzeniach do redukcji

zanieczyszczeń powietrza. W przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wskaźnik ten wynosił 60,6% (w Polsce – 66,7%). Oznacza to, że stopień redukcji obu rodzajów zanieczyszczeń w porównaniu z 2015 r. był wyższy odpowiednio o 0,3 p. proc. i 17,3 p. proc.

Energia ze źródeł odnawialnych to energia uzyskiwana z naturalnych procesów przyrodniczych, stanowiąca alternatywę dla tradycyjnych, nieodnawialnych nośników energii wytwarzanych z paliw kopalnych. Jej wykorzystywanie przyczynia się do zmniejszenia oddziaływania na środowisko naturalne poprzez ograniczenie emisji szkodliwych substancji, zwłaszcza gazów cieplarnianych.

Według danych Urzędu Regulacji Energetyki, w końcu grudnia 2018 r. sumaryczna moc instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) na terenie ZPP wynosiła 1156,3 MW i stanowiła 13,5% ogólnej mocy OZE zainstalowanych w Polsce. W 2018 r. na obszarze ekoregionu, podobnie jak w skali kraju, najwyższą moc zainstalowaną odnotowano w przypadku instalacji OZE wykorzystujących energię wiatru (odpowiednio 859,3 MW i 5864,4 MW).

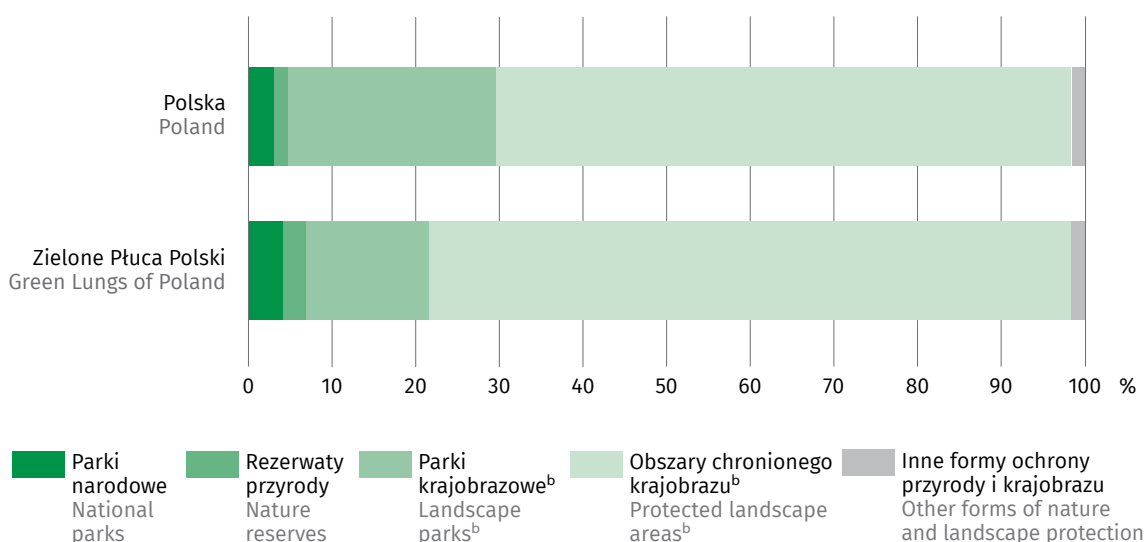
Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Protection of environment and biodiversity

Ustanawianie obszarów prawnie chronionych jest ważnym elementem realizacji celów ochrony przyrody w Polsce i stanowi zabezpieczenie ekosystemów przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. W końcu 2018 r. powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona na terenie Zielonych Płuc Polski wynosiła 2235,9 tys. ha (w Polsce – 10182,4 tys. ha), co stanowiło 35,4% powierzchni ogólnej ZPP (w Polsce – 32,6%). W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. zmniejszyła się ona o 0,4%. W końcu 2018 r. na 1 mieszkańca Zielonych Płuc Polski przypadało 5579 m² obszarów prawnie chronionych (w Polsce – 2651 m²).

Wykres 6. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej^a w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 6. Structure of area of special nature value under legal protection^a in 2018
As of 31st December

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

a Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

Najwyższą pozycję wśród prawnie chronionych form ochrony przyrody zajmują parki narodowe. W końcu 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski znajdowały się 4 parki narodowe, które w całości położone były na terenie

województwa podlaskiego. Ich obszar wynosił 92,2 tys. ha, a ścisłą ochroną objęto 16,7% powierzchni tych parków. Powierzchnia parków narodowych zlokalizowanych na terenie ekoregionu stanowiła 29,3% ich ogólnej powierzchni w kraju i 1,5% powierzchni ogólnej ZPP. Największa część powierzchni (38,2%) omawianych parków na terenie ekoregionu znajdowała się pod gruntami leśnymi. W porównaniu z 2015 r. ich obszar nie uległ zmianie.

W końcu 2018 r. wśród obszarów prawnie chronionych na terenie Zielonych Płuc Polski znajdowały się również rezerwy przyrody zajmujące 61,2 tys. ha, tj. 2,7% ich ogólnej powierzchni w Polsce i 1,0% powierzchni ZPP ogółem. W odniesieniu do stanu w końcu 2015 r. ich powierzchnia w granicach ekoregionu uległa zwiększeniu o 3,2%.

W końcu grudnia 2018 r. powierzchnia parków krajobrazowych (bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie) na obszarze Zielonych Płuc Polski wynosiła 330,4 tys. ha. Stanowiła ona 13,1% ogólnej powierzchni parków krajobrazowych w Polsce i 5,2% powierzchni ogólnej ZPP. W stosunku do stanu sprzed trzech lat powierzchnia parków tego rodzaju na terenie ekoregionu zmniejszyła się o 1,0%.

Dominującą pod względem powierzchni formą ochrony przyrody na terenie ekoregionu są obszary chronionego krajobrazu. W końcu 2018 r. zajmowały one 1713,8 tys. ha (bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie), co stanowiło 24,5% powierzchni obszarów chronionego krajobrazu w Polsce i 27,1% ogólnej powierzchni Zielonych Płuc Polski. W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. ich powierzchnia zmniejszyła się nieznacznie (o 0,7%).

W końcu 2018 r. na obszarze ZPP zarejestrowanych było 5759 pomników przyrody (w Polsce – 35020), a wśród nich występowały: pojedyncze drzewa (4534), grupy drzew (749), głązy narzutowe (298), aleje (135) oraz skałki, grotty, jaskinie i inne (43). W odniesieniu do końca 2015 r. ich liczba zmniejszyła się o 296.

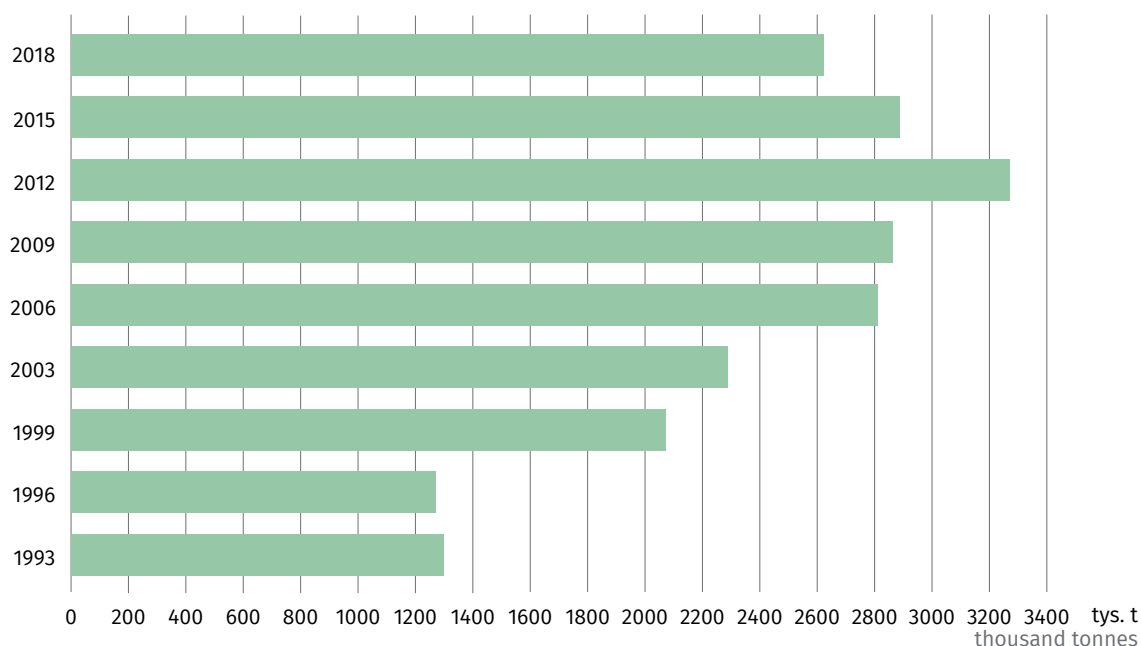
W końcu 2018 r. powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na obszarze Zielonych Płuc Polski wynosiła 4410 ha i stanowiła 7,2% powierzchni terenów zielonych tego rodzaju w Polsce i 0,1% powierzchni ekoregionu ogółem. Była ona o 278 ha większa niż trzy lata wcześniej. Na 1 mieszkańca ZPP przypadało 11,0 m² omawianych terenów zielonych. Większość, tj. 86,6% wyżej wymienionych terenów zieleni znajdowało się w miastach, pokrywając 1,7% ich powierzchni. Na 1 mieszkańca miast na obszarze ZPP przypadało 17,5 m² terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej.

Niedźwiedź, ryś, wilk, żubr i bóbr to gatunki chronione, których sposób bytowania może powodować szkody w uprawach, lesie, pasiekach i w hodowli zwierząt gospodarskich. W 2018 r. na obszarze ZPP zgłoszono 3447 szkód wyrządzonych przez zwierzęta prawnie chronione, tj. 9,6% ogółu szkód w Polsce. Najwięcej zgłoszonych szkód na terenie ekoregionu było wyrządzonych przez bobry (3066). Stanowiły one 88,9% wszystkich zgłoszeń, zaś nie odnotowano szkód spowodowanych przez rysie występujące na tym obszarze. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez te zwierzęta. Z tytułu odszkodowań wypłacono 12,6 mln zł (w kraju – 25,3 mln zł), przy czym 82,9% tej kwoty stanowiły odszkodowania za szkody wyrządzone przez bobry. Średnio za jedno zgłoszenie szkód wyrządzonych przez bobry wypłacono 3,4 tys. zł.

Odpady Waste

W końcu 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski funkcjonowało 187 zakładów wytwarzających odpady (w kraju – 1941) i w porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. ich liczba zmniejszyła się o 7.

Na obszarze ekoregionu w 2018 r. wytworzono 2622,3 tys. t odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 2,3% ich ogólnej ilości w Polsce. Oznacza to, że w stosunku do 2015 r. było ich o 266,8 tys. t (o 9,2%) mniej.

Wykres 7. Odpady^a (z wyłączeniem odpadów komunalnych)Chart 7. Waste^a (excluding municipal waste)

a Wytworzone w ciągu roku.
a Generated during the year.

Z ogólnej ilości odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w ekoregionie w 2018 r., najwięcej, bo aż 71,4% przekazano innym odbiorcom, a 24,2% poddano odzyskowi we własnym zakresie przez wytwórcę. W analizowanym roku, w odniesieniu do 2015 r., zmniejszyła się ilość odpadów magazynowanych czasowo (o 72,9%), unieszkodliwionych (o 20,9%) oraz przekazanych innym odbiorcom (o 6,8%). Zwiększyła się natomiast ilość odpadów poddanych odzyskowi (o 7,7%).

W 2018 r. na obszarze ZPP zebrano łącznie 1138,3 tys. t odpadów komunalnych (z czego 81,1% pochodziło z gospodarstw domowych), co stanowiło 9,1% ich ogółu w Polsce. Z roku na rok zmienia się struktura wytworzonych odpadów komunalnych – wzrasta odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie, zmniejsza się natomiast odsetek odpadów komunalnych zmieszanych. W analizowanym roku w gminach ZPP udziały tych odpadów wynosiły odpowiednio 22,9% i 77,1%.

W przypadku obszarów niewystarczająco rozwiniętych pod względem infrastruktury kanalizacyjnej część mieszkańców korzysta z przydomowych systemów odprowadzania ścieków. Należą do nich zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków. W gminach ZPP, według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r., funkcjonowało łącznie 309,4 tys. takich urządzeń (w Polsce – 2419,5 tys.), z czego 84,6% stanowiły zbiorniki bezodpływowe. W końcu 2018 r., w porównaniu ze stanem w końcu 2015 r., liczba zbiorników bezodpływowych wzrosła o 6,4%. W 2018 r. z terenu ZPP ze zbiorników bezodpływowych odebrano 2202,0 dam³ nieczystości ciekłych, tj. 8,2% ogółu nieczystości tego typu w Polsce. Ilość nieczystości ciekłych wywiezionych na obszarze ZPP wzrosła w stosunku do 2015 r. o 390,0 dam³ (o 21,5%).

W przypadku przydomowych oczyszczalni ścieków zaobserwowano systematyczny wzrost ich liczby – z 39,6 tys. szt. w końcu grudnia 2015 r. do 47,5 tys. szt. trzy lata później. Przydomowe oczyszczalnie ścieków znajdujące się na obszarze ZPP w końcu 2018 r. stanowiły 18,5% ich ogólnej liczby w Polsce.

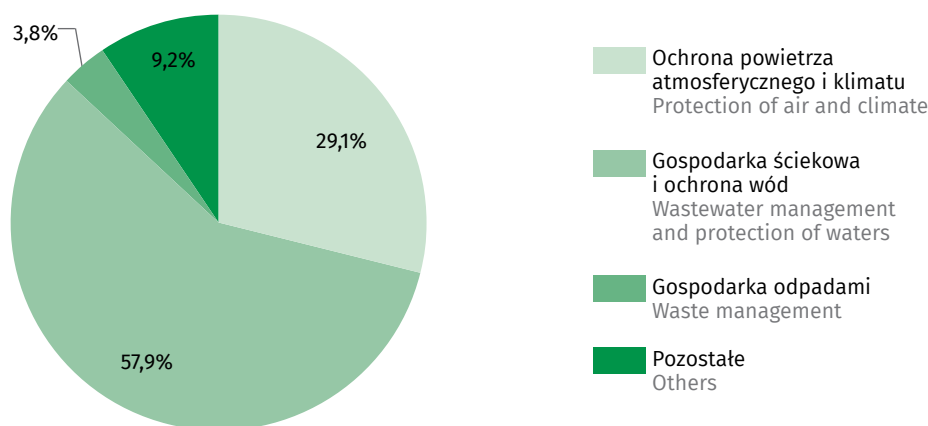
Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

Economical aspects of environmental protection

W 2018 r. na obszarze Zielonych Płuc Polski wartość nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska wynosiła 905,9 mln zł (w cenach bieżących) i stanowiła 8,7% ogółu tego rodzaju nakładów w Polsce. Były one o 8,4% niższe niż w 2015 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady te ukształtowały się na poziomie 226 zł (w kraju – 271 zł) i zmniejszyły się o 7,8% w porównaniu z zanotowanymi trzy lata wcześniej. Biorąc pod uwagę kierunki inwestowania w ochronę środowiska, największe wydatki poniesiono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 524,1 mln zł (57,9% ogółu nakładów służących ochronie środowiska na terenie ZPP) oraz na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu – 263,7 mln zł (29,1%). W odniesieniu do 2015 r. najwyższy wzrost nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska zaobserwowano w przypadku nakładów na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska (o 95,8%), gospodarkę ściekową i ochronę wód (o 53,9%) oraz na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (o 50,7%).

Wykres 8. Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w 2018 r. (ceny bieżące)

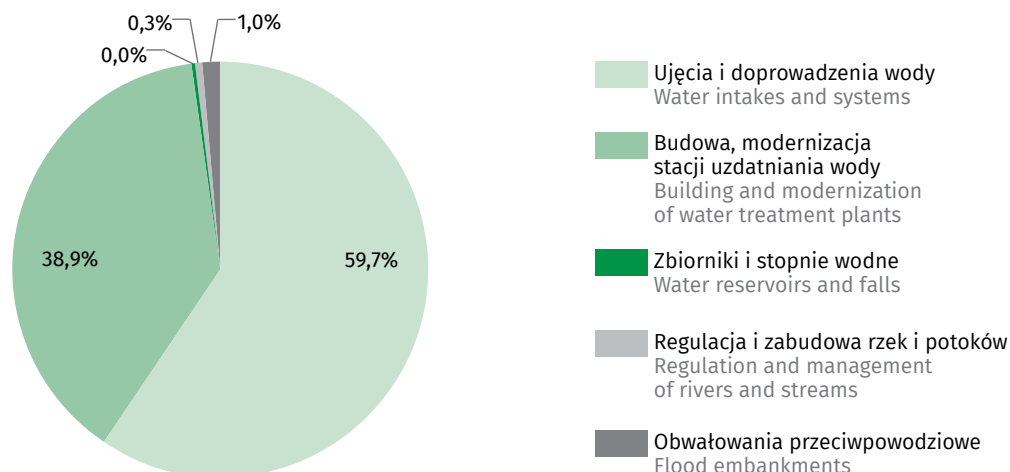
Chart 8. Structure of outlays on fixed assets on environmental protection by directions of investing in 2018 (current prices)

Na terenie Zielonych Płuc Polski w 2018 r. poniesiono nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej o wartości 258,3 mln zł (w cenach bieżących), a ich udział w tego rodzaju nakładach w Polsce ukształtował się na poziomie 10,5%. Były one o 37,6% wyższe w stosunku do zanotowanych w 2015 r. W analizowanym roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca Zielonych Płuc Polski (podobnie jak w kraju) nakłady w zakresie gospodarki wodnej wyniosły 64 zł, podczas gdy trzy lata wcześniej – 46 zł. W strukturze nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej na terenie ZPP dominowały wydatki na ujęcia i doprowadzenia wody – 154,1 tys. zł (59,7% ogółu nakładów na obszarze ekoregionu) oraz na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 100,5 tys. zł (38,9%).

Wykres 9. Struktura nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w 2018 r. (ceny bieżące)

Chart 9. Structure of outlays on fixed assets on water management by directions of investing in 2018 (current prices)

Biorąc pod uwagę źródła finansowania inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na terenie ZPP w 2018 r., były to przede wszystkim środki własne (odpowiednio 465,1 mln zł i 136,8 mln zł). Stanowiły one odpowiednio 8,0% i 10,8% ogółu tego rodzaju środków w Polsce i były wyższe niż w 2015 r. odpowiednio o 34,8% i 97,4%. Kolejnym znaczącym źródłem finansowania inwestycji były środki z zagranicy, które w analizowanym roku w przypadku inwestycji ochrony środowiska wyniosły 227,9 mln zł (10,1% ogółu wydatków na ten cel w kraju), a na środki trwałe służące gospodarce wodnej – 51,6 mln zł (11,5%). W porównaniu z 2015 r. odnotowano zmniejszenie środków pochodzących z zagranicy (odpowiednio o 15,2% i 31,8%).

Wśród efektów rzeczowych inwestycji ochrony środowiska na terenie Zielonych Płuc Polski w 2018 r. należy wymienić budowę 390,9 km (w Polsce – 3712,1 km) sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz 112,4 km (w Polsce – 605,2 km) sieci kanalizacyjnej odprowadzającej wody opadowe. W odniesieniu do 2015 r. na terenie ZPP odnotowano zmniejszenie długości wybudowanej sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki o 11,6% (tj. o 51,2 km), natomiast zwiększenie długości sieci odprowadzającej wody opadowe o 35,6% (tj. o 29,5 km). W analizowanym roku na obszarze ekoregionu powstało również 17 oczyszczalni ścieków (w kraju – 50), tj. o 7 więcej niż przed trzema laty, o przepustowości 3824 m³/dobę. W ramach inwestycji gospodarki wodnej na obszarze ZPP w 2018 r. oddano do użytku 474,4 km sieci wodociągowej (w Polsce – 3197,0 km), tj. o 32,8% mniej niż w 2015 r.

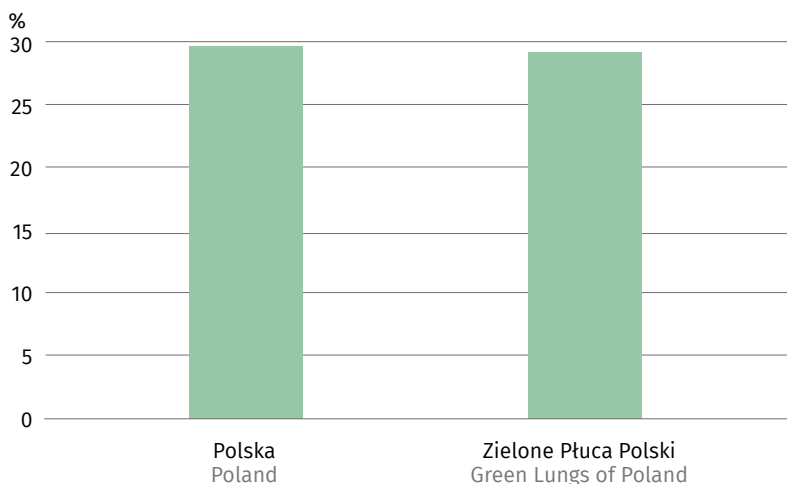
Leśnictwo Forestry

Według stanu w końcu 2018 r., powierzchnia gruntów leśnych na terenie Zielonych Płuc Polski wynosiła 1874,2 tys. ha, co stanowiło 19,8% ogólnej powierzchni tych gruntów w Polsce. W porównaniu z końcem 2015 r. powierzchnia ta nieznacznie wzrosła (o 0,9%). W strukturze własnościowej gruntów leśnych ekoregionu dominowały grunty publiczne, których udział w ogólnej powierzchni gruntów leśnych ZPP ukształtował się na poziomie 75,6% (w tym w zarządzie Lasów Państwowych – 72,9%).

W omawianym okresie wskaźnik lesistości na terenie ekoregionu wynosił 29,1% (w Polsce – 29,6%) i był on o 0,3 p. proc. wyższy od zanotowanego trzy lata wcześniej.

Wykres 10. Lesistość w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

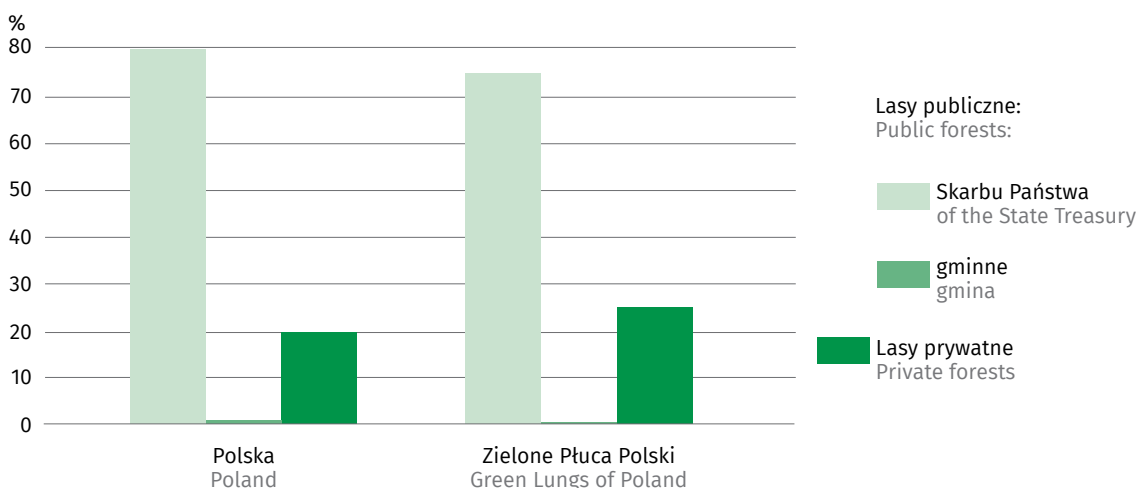
Chart 10. Forest cover in 2018
 As of 31st December

W końcu 2018 r. lasy występujące na obszarze Zielonych Płuc Polski zajmowały obszar 1837,3 tys. ha i stanowiły 19,9% ogólnej powierzchni lasów w Polsce. W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. odnotowano niewielki wzrost ich powierzchni (o 0,9%). W strukturze własnościowej przeważały lasy publiczne, których udział w ogólnej powierzchni lasów ZPP ukształtował się na poziomie 75,1%.

Wykres 11. Struktura powierzchni lasów według form własności w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 11. Structure of forest area by ownership forms in 2018
 As of 31st December

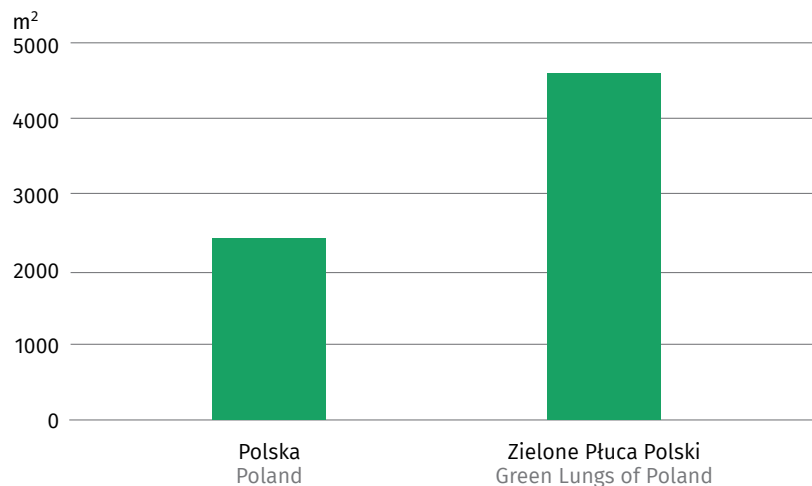

Według stanu w końcu 2018 r. na 1 mieszkańca ekoregionu przypadało 4584,1 m² powierzchni lasów, podczas gdy w kraju – 2409,4 m².

Wykres 12. Powierzchnia lasów na 1 mieszkańca w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 12. Forest area per capita in 2018
As of 31st December

Na obszarze Zielonych Płuc Polski w 2018 r. zalesiono 362 ha gruntów nieleśnych (w kraju – 1321 ha), głównie w lasach prywatnych (306 ha). W porównaniu z zanotowaną w 2015 r. powierzchnią zalesień zmniejszyła się o 44,1%.

W analizowanym roku na terenie ZPP nasadzono 80,3 tys. drzew (o 10,6% mniej niż trzy lata wcześniej) i 137,5 tys. krzewów (o 121,5% więcej). Pozyskano 133,5 tys. m³ drewna, tj. o 36,7% mniej w odniesieniu do 2015 r.

Rozdział 3. Ludność

Chapter 3. Population

Stan i struktura ludności

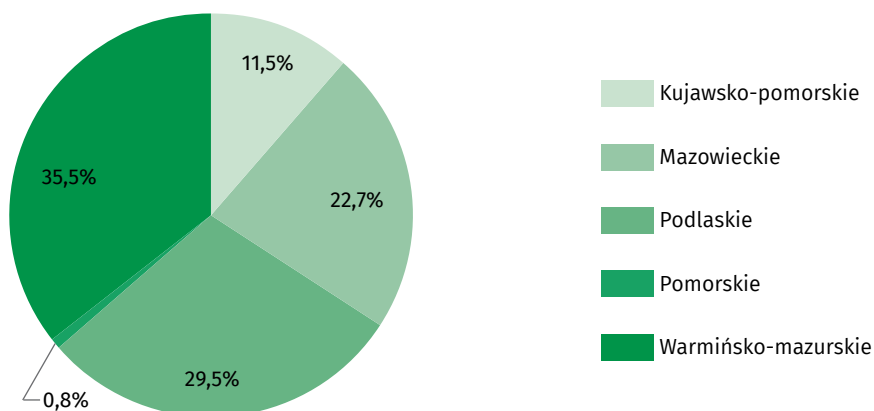
Size and structure of population

Na terenie Zielonych Płuc Polski w końcu 2018 r. mieszkało 4007,9 tys. osób, tj. 10,4% ogółu ludności Polski. W odniesieniu do stanu w końcu 2015 r. liczba ludności ZPP zmniejszyła się o 23,8 tys. osób. Na obszarze ZPP najwięcej ludności mieszkało w województwach warmińsko-mazurskim (35,5% ogółu) oraz podlaskim (29,5%).

Wykres 13. Struktura ludności według województw w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 13. Structure of population by voivodships in 2018
As of 31st December

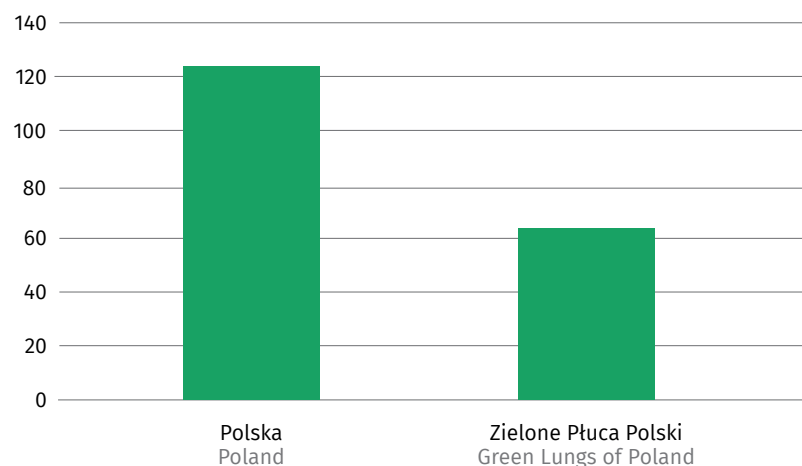

Średnia gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadająca na 1 km², w końcu 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski wynosiła 63 wobec 123 w kraju.

Wykres 14. Ludność na 1 km² w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

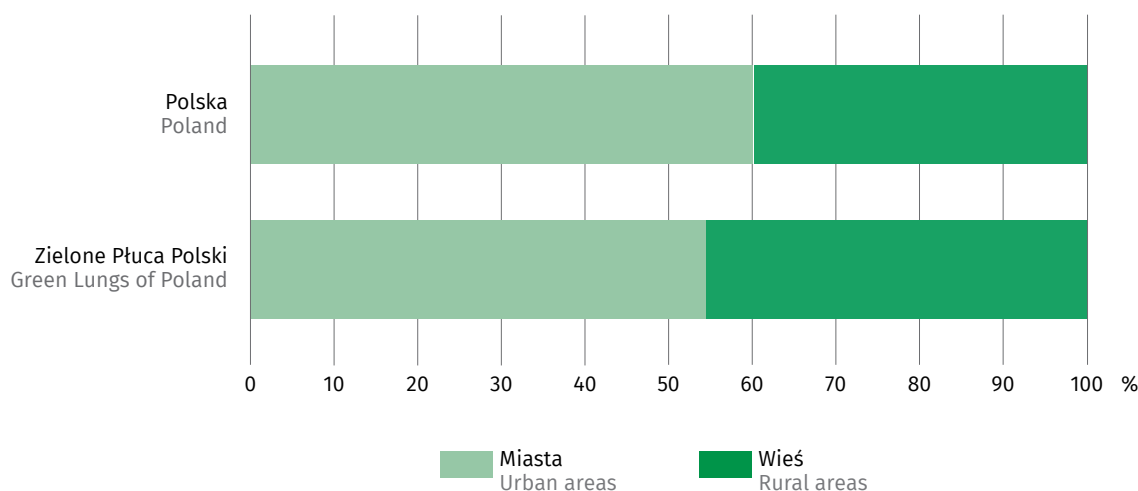
Chart 14. Population per 1 km² in 2018
As of 31st December

Ludność miejska ZPP w końcu 2018 r. liczyła 2180,1 tys. osób i stanowiła 54,4% ogółu mieszkańców ekoregionu. W miastach w Polsce mieszkało natomiast 60,1% ogólnej liczby ludności. W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. populacja miast ZPP zmniejszyła się o 0,5%. W końcu grudnia analizowanego roku tereny wiejskie Zielonych Płuc Polski zamieszkiwało 1827,8 tys. osób. Oznacza to, że odsetek ludności wiejskiej osiągnął poziom 45,6%, podczas gdy w Polsce wynosił 39,9%. W stosunku do stanu sprzed trzech lat ubyło 0,7% mieszkańców wsi ekoregionu.

Wykres 15. Struktura ludności według miejsca zamieszkania w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Structure of population by place of residence in 2018
 As of 31st December

Struktura ludności według płci na terenie Zielonych Płuc Polski w końcu 2018 r. kształtowała się podobnie jak w Polsce. W ogólnej liczbie mieszkańców przeważały kobiety, których odsetek wynosił 51,1%. W kraju kobiety stanowiły 51,6% ogółu ludności.

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku, można zauważyć, iż zmniejsza się udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji mieszkańców Zielonych Płuc Polski, a zwiększa się odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Udział dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat w ogólnej liczbie ludności ZPP w końcu 2018 r. ukształtował się na poziomie 18,3% (w Polsce – 18,1%) i spadł o 0,1 p. proc. w stosunku do zanotowanego w końcu 2015 r. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18–49 lat, mężczyźni – 18–64 lata) wynosił 61,6% (w kraju – 60,6%) i zmniejszył się w porównaniu z zanotowanym trzy lata wcześniej o 1,6 p. proc. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym (kobiety – 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej) w ogólnej populacji mieszkańców ZPP ukształtował się na poziomie 20,2% (w Polsce – 21,4%) i zwiększył się o 1,8 p. proc. w stosunku do stanu w końcu 2015 r.

Relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności obrazuje współczynnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. Na terenie Zielonych Płuc Polski w końcu 2018 r. ukształtował się on na poziomie 62 (w kraju – 65), tj. 30 dla wieku przedprodukcyjnego (podobnie jak w Polsce) i 33 dla wieku poprodukcyjnego (w kraju – 35). W końcu 2015 r. omawiany wskaźnik osiągnął wartość 58 (po 29 dla wieku przedprodukcyjnego i poprodukcyjnego).

Ruch naturalny ludności

Vital statistics of population

Na terenie Zielonych Płuc Polski w 2018 r. zarejestrowano 19,9 tys. nowo zawartych związków małżeńskich, co stanowiło 10,3% wszystkich małżeństw zarejestrowanych w urzędach stanu cywilnego w Polsce. W porównaniu z 2015 r. było to o 2,5% mniej. Współczynnik małżeństw (liczba małżeństw na 1000 ludności) w omawianym okresie osiągnął

poziom 4,95 wobec 5,01 w kraju. W 2015 r. liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności na terenie ZPP ukształtowała się na poziomie 5,05.

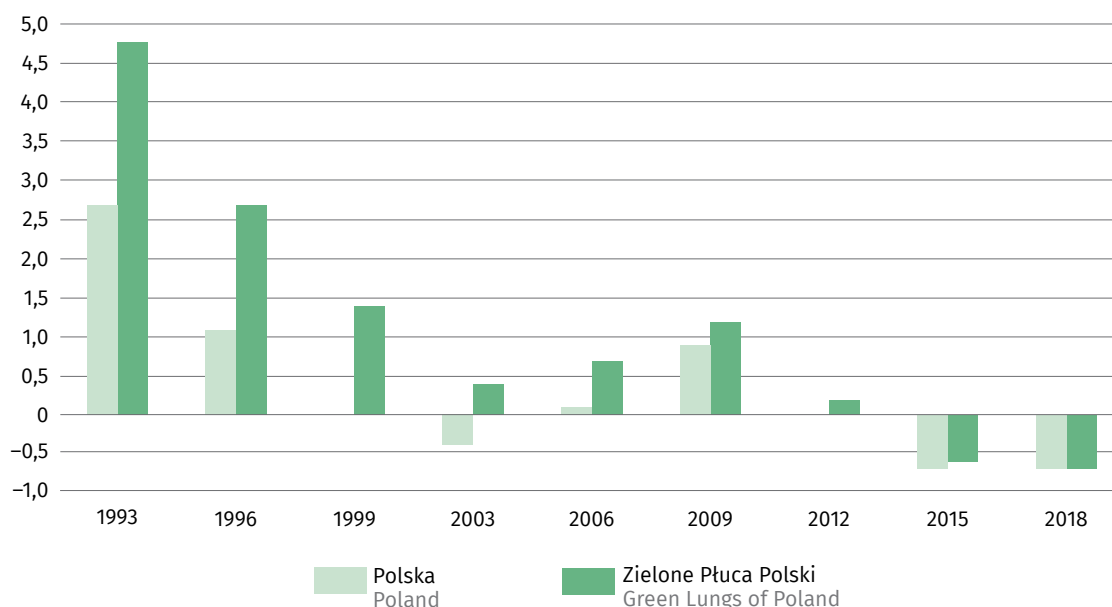
W 2018 r. w gminach ZPP zanotowano 40,2 tys. urodzeń żywych, tj. 10,3% wszystkich urodzeń żywych w Polsce. Liczba urodzeń żywych na obszarze ZPP w stosunku do 2015 r. zwiększyła się o 5,2%. Współczynnik urodzeń żywych (liczba urodzeń żywych na 1000 ludności) wynosił 10,01 (w kraju – 10,11) i był wyższy od zanotowanego trzy lata wcześniej (gdy przyjął wartość 9,46).

W analizowanym roku na terenie Zielonych Płuc Polski zmarło 43,2 tys. osób, co stanowiło 10,4% ogółu zgonów w Polsce. W odniesieniu do 2015 r. ich liczba na obszarze ZPP zwiększyła się o 6,5%. Ogólny współczynnik zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności) na obszarze ekoregionu wynosił 10,76 (w kraju – 10,78), podczas gdy trzy lata wcześniej współczynnik umieralności ukształtował się na poziomie 10,04.

W 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski, podobnie jak w kraju, zanotowano ujemny przyrost naturalny. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wynosiła odpowiednio minus 3,0 tys. oraz minus 26,0 tys. W 2015 r. przyrost naturalny na obszarze ekoregionu przyjął wartość minus 2,4 tys. W przeliczeniu na 1000 ludności przyrost naturalny w 2018 r. osiągnął poziom minus 0,75 (w Polsce – minus 0,68), podczas gdy w 2015 r. wynosił minus 0,58.

Wykres 16. Przyrost naturalny na 1000 ludności

Chart 16. Natural increase per 1000 population

Migracje na pobyt stały

Migration of population for permanent residence

W 2018 r. w ramach migracji wewnętrznych na terenie Zielonych Płuc Polski zameldowało się 45,5 tys. osób, a wymeldowało się 54,0 tys. osób, tj. odpowiednio o 17,9% i 18,6% więcej niż w 2015 r.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania osób przybywających w ramach ruchu wewnętrznego dominowały osoby, których poprzednim miejscem zamieszkania było miasto – 52,1% ogólnej liczby osób napływających. Osoby wyjeżdżające również za miejsce swojego zamieszkania częściej wybierały miasto niż tereny wiejskie – 57,6% ogólnej liczby osób odpływających poza obszar ZPP.

Migracje zagraniczne na pobyt stały w 2018 r. kształtowały się następująco: z zagranicy na teren Zielonych Płuc Polski przybyło 1,4 tys. osób, tj. o 26,5% więcej niż w 2015 r., zaś z terenu ZPP za granicę wyjechało 1,2 tys. osób, tj. o 50,5% mniej niż trzy lata wcześniej.

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały na terenie Zielonych Płuc Polski w 2018 r. było ujemne. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w ciągu omawianego roku przekroczyła liczbę osób zameldowanych na pobyt stały (o 8,2 tys.). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż na terenie ZPP w 2018 r. wystąpiła sytuacja odwrotna niż w Polsce, gdzie odnotowano dodatnie ogólne saldo migracji (na poziomie 3,6 tys. osób).

Rozdział 4. Rynek pracy

Chapter 4. Labour market

Pracujący¹

Employed persons¹

W końcu 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski pracowało 790,2 tys. osób, tj. 8,2% ogółu pracujących w analizowanej grupie podmiotów w kraju. W odniesieniu do stanu w końcu 2015 r. ich liczba na obszarze ZPP wzrosła o 6,6%. Według stanu w końcu 2018 r., na 1000 ludności ekoregionu przypadało 197 pracujących, tj. o 54 mniej niż w kraju.

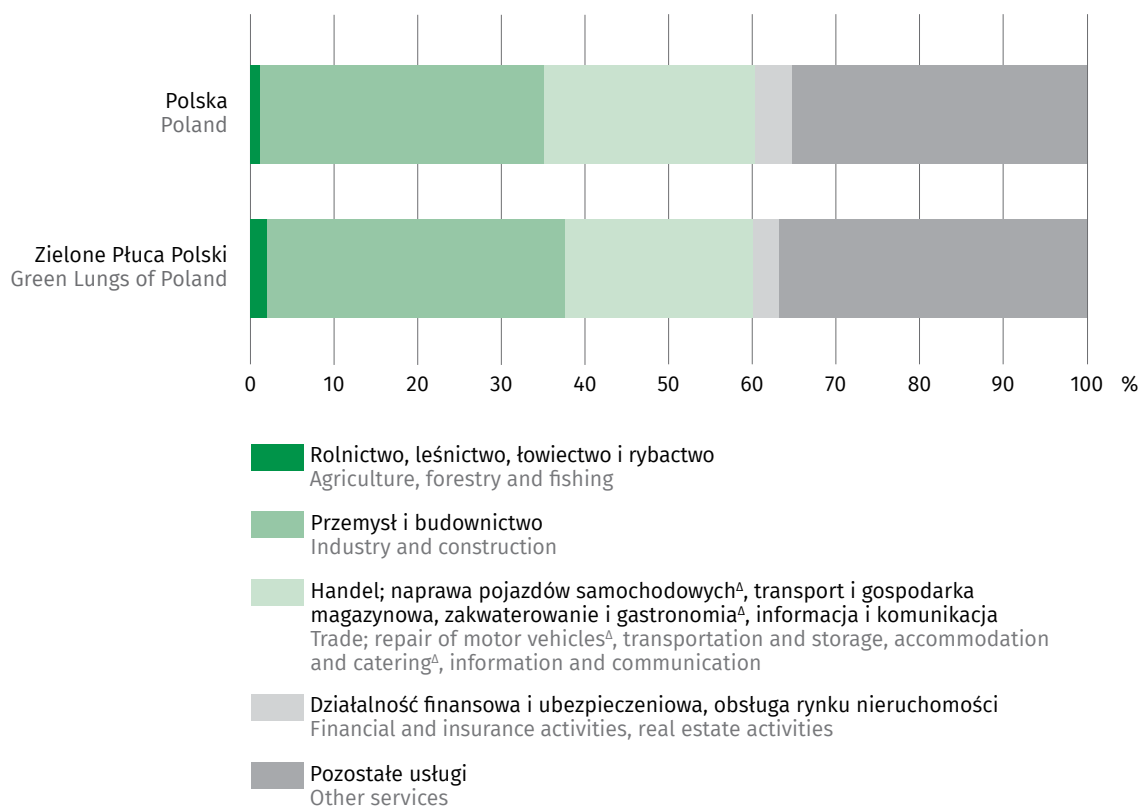
Analizując strukturę pracujących według rodzajów działalności, w końcu 2018 r. wyższy odsetek pracujących na terenie ZPP niż w kraju odnotowano w grupach sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 0,8 p. proc.), przemysł i budownictwo (o 1,7 p. proc.) oraz pozostałe usługi (o 1,5 p. proc.).

Wykres 17. Struktura pracujących według grup sekcji w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 17. Structure of employed persons by section groups in 2018

As of 31st December

¹ Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, duchownych, osób pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach, partiach politycznych, związkach zawodowych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego.

¹ By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as employed persons on private farms in agriculture and in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, clergy, persons working in foundations, associations, political parties, trade unions, organizations of employers and economic and professional self-government.

W odniesieniu do stanu sprzed trzech lat największy wzrost liczby pracujących zarówno na obszarze ZPP, jak i w kraju zaobserwowano w grupie sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja na poziomie odpowiednio o 9,5% i 13,3%. Największy spadek liczby pracujących na terenie ekoregionu dotyczył grupy sekcji działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (o 4,3%), a w Polsce – grupy sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 4,5%).

Bezrobocie rejestrowane

Registered unemployment

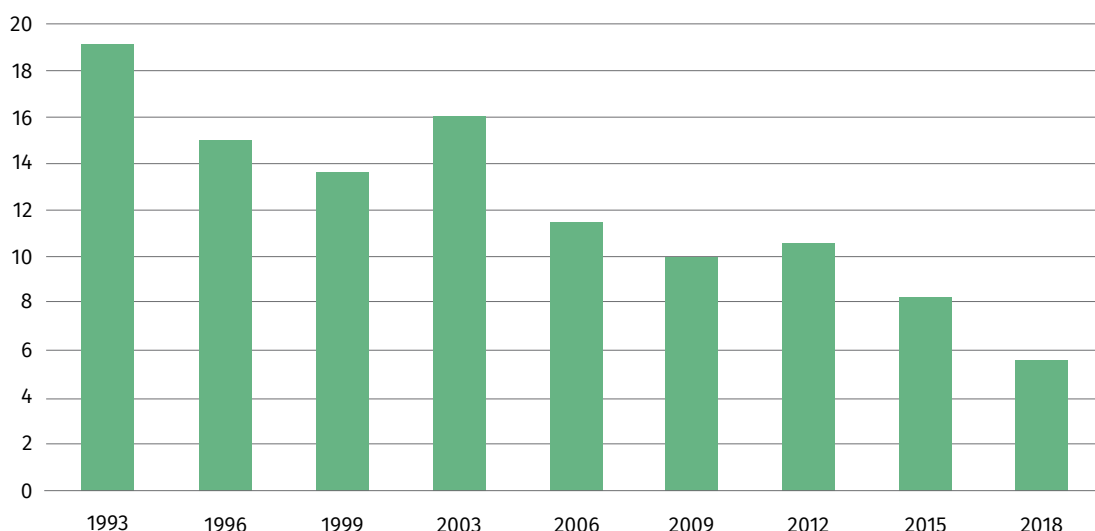
W końcu grudnia 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski zarejestrowanych było 138,7 tys. osób bezrobotnych. Stanowili oni 14,3% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. W porównaniu ze stanem sprzed trzech lat liczba bezrobotnych w gminach ZPP zmniejszyła się o 34,8%. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze ekoregionu odsetek długotrwale bezrobotnych ukształtował się na poziomie 55,2%, osób powyżej 50 roku życia – 26,9%, a osób do 25 roku życia – 13,5%.

W końcu 2018 r. na terenie ZPP udział bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosił 5,6% (w kraju – 4,2%) i był o 2,7 p. proc. niższy niż trzy lata wcześniej.

Wykres 18. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 18. Registered unemployed persons per 100 persons of working age
As of 31st December

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

W końcu grudnia 2018 r. na terenie ZPP, podobnie jak w kraju, wśród bezrobotnych przeważały kobiety. Stanowiły one 54,7% (w kraju – 56,0%) ogółu osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych był o 4,2 p. proc. wyższy niż w końcu 2015 r.

Rozdział 5. Mieszkania. Infrastruktura komunalna

Chapter 5. Dwellings. Municipal infrastructure

Zasoby mieszkaniowe

Dwelling stocks

W końcu 2018 r. na obszarze ZPP znajdowało się 1467,5 tys. mieszkań (tj. 10,0% ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych w Polsce), przy ich łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 109,1 mln m². Od końca 2015 r. zasoby mieszkaniowe powiększyły się o 41,7 tys. mieszkań (o 2,9%), a przyrost ich powierzchni użytkowej osiągnął poziom 4,0 mln m² (3,8%).

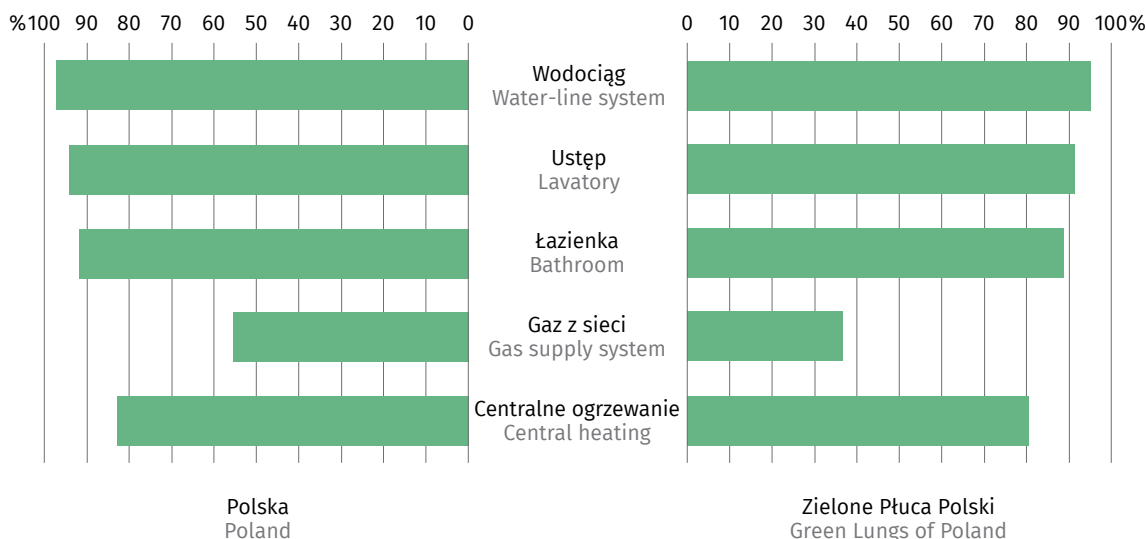
W okresie trzech lat zaobserwowano wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania zarówno w badanym regionie, jak i w całej Polsce, przy czym wzrost ten był bardziej wyraźny na terenach wiejskich. W końcu 2018 r. przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na obszarze ZPP wynosiła 74,4 m² i była o 0,7 m² większa niż trzy lata wcześniej (w Polsce – odpowiednio 74,2 m² i 0,6 m²). Tendencją wzrostową charakteryzowała się również przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę. W gminach tworzących ZPP w końcu 2018 r. wynosiła ona 27,2 m² i wzrosła o 1,1 m² w porównaniu z zanotowaną w końcu 2015 r. (w kraju – odpowiednio 28,2 m² i 1,2 m²).

Z roku na rok wzrasta liczba mieszkań wyposażonych w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne, takie jak: wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, gaz z sieci oraz centralne ogrzewanie. W końcu 2018 r. odsetek mieszkań wyposażonych w wyżej wymienione instalacje, zarówno na obszarze ZPP jak i w Polsce, był zdecydowanie wyższy w miastach, a największe zróżnicowanie odnotowano w odniesieniu do instalacji gazowych.

Wykres 19. Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje sanitarne w % ogółu mieszkań^a w zasobach mieszkaniowych w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 19. Dwellings fitted with basic sanitary installations in % of total dwellings^a in dwelling stocks in 2018
As of 31st December

^a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.
^a Based on balance of dwelling stocks.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r., mieszkania wyposażone w wodociąg stanowiły 94,8% ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych ZPP (w kraju – 96,9%). W porównaniu z zanotowanym trzy lata wcześniej odsetek ten wzrósł o 0,2 p. proc.

W końcu 2018 r. na terenie ZPP 91,1% ogólnej liczby mieszkań wyposażonych było w ustęp sputkiwany i 88,5% w łazienkę. Wskaźnik ten był niższy w odniesieniu do kraju odpowiednio o 2,8 p. proc. i 3,0 p. proc. W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. odsetek mieszkań wyposażonych w te rodzaje instalacji wzrósł odpowiednio o 0,3 p. proc. i 0,4 p. proc.

W końcu 2018 r. na obszarze ekoregionu udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie w ogólnej liczbie mieszkań w zasobach mieszkaniowych ukształtował się na poziomie 80,1% (w Polsce – 82,6%), a posiadających doprowadzony gaz z sieci – 36,7% (w kraju – 55,5%). W stosunku do stanu w końcu grudnia 2015 r. zaobserwowano wzrost odsetka mieszkań z tymi instalacjami odpowiednio o 0,7 p. proc. i 0,1 p. proc.

Mieszkania oddane do użytkowania

Dwellings completed

W 2018 r. w gminach należących do ZPP oddano do użytkowania 15,0 tys. mieszkań, tj. 8,1% ich ogólnej liczby w Polsce. W porównaniu z 2015 r. odnotowano wzrost ich liczby o 5,0%. W analizowanym roku na obszarze ZPP większość (59,0%) omawianych mieszkań zrealizowano na terenach miejskich (w kraju – 67,1%).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminach należących do ZPP oddano do użytkowania 3,7 mieszkania (w Polsce – 4,8), co oznacza wzrost poziomu analizowanego wskaźnika o 0,2 p. proc. w odniesieniu do 2015 r.

W badanym roku na obszarze ZPP przekazano do eksploatacji głównie mieszkania wybudowane z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (50,0% ogółu) oraz zrealizowane przez inwestorów indywidualnych (42,7%). Podobnie sytuacja kształtowała się trzy lata wcześniej, kiedy udział tych dwóch form budownictwa był również dominujący i wynosił łącznie 94,8%. Pozostałe formy budownictwa mieszkaniowego, tj. spółdzielcze, komunalne, społeczne czynszowe oraz zakładowe w 2018 r. stanowiły niewielki odsetek (odpowiednio 4,3%, 1,4%, 1,3% oraz 0,3%) w strukturze mieszkań oddanych do użytkowania na terenie ZPP.

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

W końcu 2018 r. w gminach należących do ZPP z sieci wodociągowej korzystało 3691,4 tys. osób, tj. 92,1% ogółu ludności ZPP i 10,4% ogółu korzystających z tej sieci na terenie kraju. Oznacza to spadek liczby korzystających z wodociągów o 7,8 tys. osób (o 0,2%), ale wzrost odsetka takiej ludności w ogólnej liczbie mieszkańców (o 0,3 p. proc.) w odniesieniu do stanu zanotowanego w końcu 2015 r. W końcu grudnia 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w miastach ekoregionu wynosił 97,1%, a na terenach wiejskich – 86,1%.

W końcu 2018 r. na terenie ZPP przez sieć kanalizacyjną obsługiwanych było 2584,8 tys. osób, tj. 64,5% ogółu ludności ZPP i 9,5% ludności korzystającej z tej sieci w kraju. Wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej na obszarze ZPP zwiększyła się liczba (o 0,7%) i odsetek (o 0,8 p. proc.) korzystającej z niej ludności w porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców miast ZPP ukształtował się na poziomie 92,5%, a na wsi – 31,1%.

W końcu analizowanego okresu na obszarze ZPP liczba korzystających z gazu sieciowego wynosiła 1332,9 tys. osób. Stanowili oni 33,3% ogółu ludności ZPP i 6,7% ogółu korzystających z tej sieci na terenie kraju. W stosunku do stanu zanotowanego w końcu 2015 r. liczba korzystających z gazu z sieci nieznacznie spadła – o 0,1%, a jej udział w ogólnej liczbie mieszkańców ZPP zwiększył się o 0,2 p. proc. Odsetek ludności korzystającej z gazu w miastach ZPP osiągnął wartość 56,8%, a na wsi – 5,1%.

W końcu 2018 r. udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wśród ludności ogółem zamieszkałej na obszarze ZPP wynosił 66,8% i był o 7,2 p. proc. niższy niż w Polsce, a w porównaniu z zanotowanym trzy lata wcześniej zwiększył się o 0,9 p. proc. W miastach należących do ZPP z oczyszczalni ścieków korzystało 95,3% ludności, natomiast na terenach wiejskich – 32,8%.

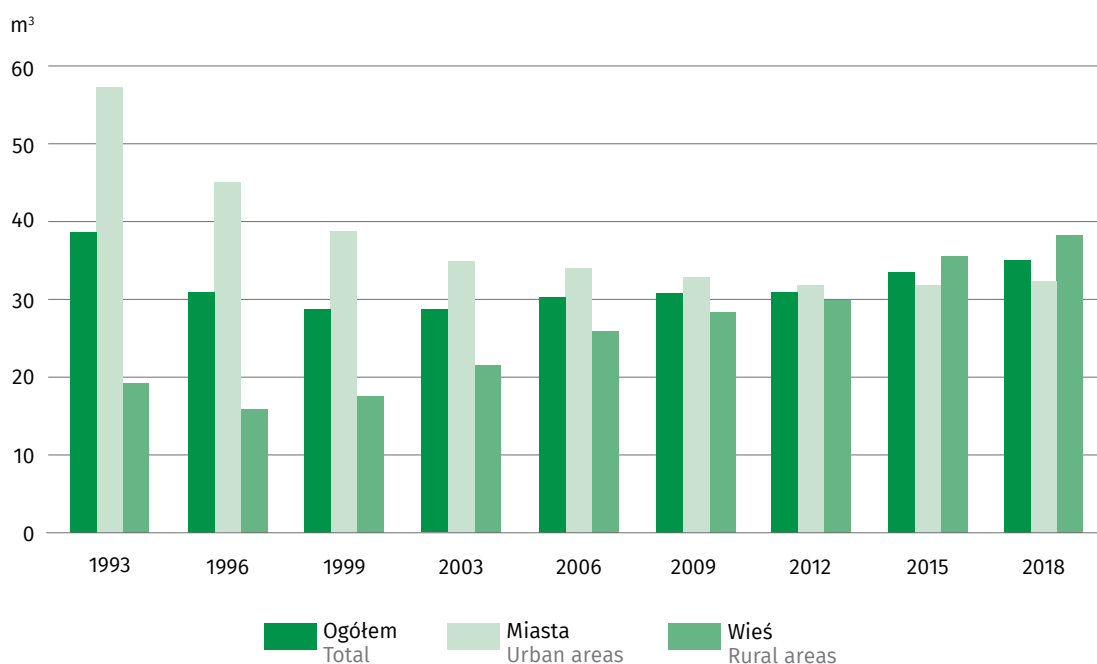
Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r., na terenie ZPP długość sieci wodociągowej wynosiła 51,4 tys. km, stanowiąc 16,7% długości tej sieci w kraju, a liczba przyłączy wodociągowych – 637,3 tys. szt., tj. 11,2% ich ogółu w Polsce. W porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 1,6 tys. km (o 3,2%), przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków o 21,8 tys. szt. (o 3,5%). Zdecydowana większość sieci wodociągowej (87,1% ogółu), jak i przyłączy (68,0% ogółu) zlokalizowana była na terenach wiejskich. Na obszarze ZPP gęstość sieci wodociągowej wynosiła przeciętnie 81,3 km/100 km² (w Polsce – 98,4 km/100 km²), przy czym zagęszczenie sieci na terenach miejskich ukształtowało się na poziomie 296,7 km/100 km² i było znacznie wyższe niż na obszarach wiejskich, gdzie wskaźnik ten wynosił 73,4 km/100 km².

Według stanu w końcu grudnia 2018 r., sieć kanalizacyjna w gminach należących do ZPP osiągnęła długość 16,0 tys. km i stanowiła 10,0% ogólnej długości sieci kanalizacyjnej w Polsce. Liczba przyłączy do budynków wynosiła 303,6 tys. szt., tj. 9,0% ich ogólnej liczby w kraju. Na obszarze ZPP w porównaniu z końcem 2015 r. długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 1,0 tys. km (o 6,9%), przy równoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków o 20,1 tys. szt. (o 7,1%). W końcu 2018 r. w gminach ZPP gęstość sieci kanalizacyjnej ukształtowała się na poziomie 25,3 km/100 km² (w Polsce – 51,4 km/100 km²), przy czym wskaźnik ten w miastach osiągnął 279,2 km/100 km² i był znacznie wyższy niż na wsi, gdzie jego wartość wynosiła 16,0 km/100 km².

W 2018 r. na obszarze ZPP zużycie wody z wodociągów na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosło 35,1 m³ (w kraju – 33,3 m³). W stosunku do 2015 r. zwiększyło się ono o 1,6 m³. Wyższy wskaźnik odnotowano na wsi (38,3 m³) niż w miastach (32,4 m³), podczas gdy w Polsce sytuacja w tym zakresie kształtowała się odwrotnie (odpowiednio 30,6 m³ i 35,2 m³).

Wykres 20. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca

Chart 20. Consumption of water from water supply systems in households per capita

Rozdział 6. Edukacja i wychowanie

Chapter 6. Education

We wrześniu 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski funkcjonowało 1656 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, tj. 11,4% ogółu takich szkół w kraju. W roku szkolnym 2018/19 w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży uczyło się 315,1 tys. osób, czyli 10,4% wszystkich uczniów tego typu szkół w Polsce.

W roku szkolnym 2018/19 na terenie Zielonych Płuc Polski działalność oświatową prowadziło 212 gimnazjów dla dzieci i młodzieży (w Polsce – 1640). Liczba uczniów tych szkół we wrześniu 2018 r. wynosiła 37,6 tys. Stanowili oni 10,7% wszystkich uczniów w Polsce na tym poziomie kształcenia.

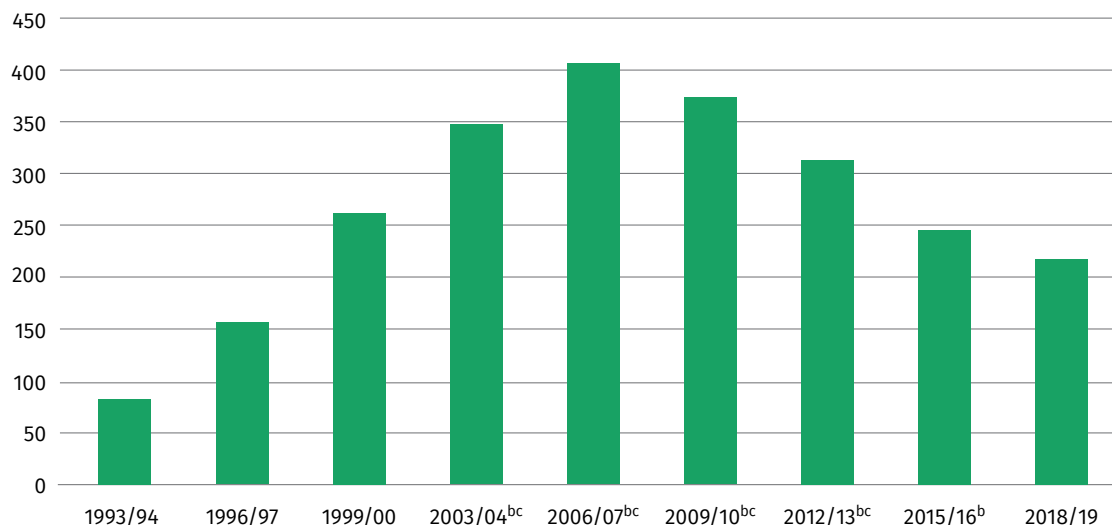
We wrześniu 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski funkcjonowało 714 ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych szkół dla młodzieży (w kraju – 6336), w których kształciło się łącznie 123,8 tys. uczniów. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych na obszarze ZPP stanowili 10,8% ogółu uczniów na tym etapie kształcenia w Polsce. W porównaniu z rokiem szkolnym 2015/16 ubyło 26 placówek, a liczba uczniów zmniejszyła się o 7,8%. W roku szkolnym 2018/19 wśród szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych najwięcej uczniów skupiały technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, do których uczęszczało 55,4 tys. młodzieży. Dużą grupę, liczącą 51,3 tys. osób, tworzyli także uczniowie liceów ogólnokształcących. W branżowych szkołach I stopnia, oddziałach szkół zawodowych oraz szkołach specjalnych przysposabiających do pracy uczyło się 17,1 tys. młodzieży.

Dopełnienie edukacji na poziomie średnim zawodowym stanowią szkoły policealne. W końcu września 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski działalność oświatową prowadziło 208 placówek tego typu (w kraju – 1981). W stosunku do stanu sprzed trzech lat ich liczba zmniejszyła się o 48 jednostek. Na początku roku szkolnego 2018/19 do szkół policealnych uczęszczało łącznie 21,4 tys. słuchaczy, tj. 9,8% ogółu osób w Polsce kształcących się w tego typu placówkach. Liczba uczniów tych szkół zmniejszyła się o 18,5% w porównaniu z zanotowaną trzy lata wcześniej.

W roku akademickim 2018/19 na terenie Zielonych Płuc Polski funkcjonowało 31 uczelni mających siedzibę na obszarze ZPP, tj. 7,9% placówek tego typu w kraju oraz 19 jednostek zamiejscowych (analogicznie 13,3%). W odniesieniu do roku akademickiego 2015/16 zmniejszyła się zarówno liczba uczelni, jak i jednostek zamiejscowych zlokalizowanych na obszarze ZPP odpowiednio o 3 i 4. W końcu grudnia 2018 r. w omawianych szkołach kształciło się 86,8 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), którzy stanowili 7,1% ogółu studentów kształcących się w Polsce. W odniesieniu do stanu w końcu listopada 2015 r. ich liczba zmniejszyła się o 11,8%. Przeważającą grupę tworzyli studenci studiów stacjonarnych, których udział w ogólnej liczbie studentów wynosił 66,5%.

**Wykres 21. Studenci^a na 10 tys. ludności
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 21. Students^a per 10 thousand population
As of 31st December

a łącznie z cudzoziemcami. b Stan w dniu 30 listopada. c Bez szkół resortów obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji.

a Including foreigners. b As of 30th November. c Excluding academies of the Ministry of National Defence as well as the Ministry of the Interior and Administration.

Na terenie Zielonych Płuc Polski w końcu września 2018 r. działało 2396 placówek wychowania przedszkolnego, które stanowiły 10,8% wszystkich placówek tego typu w Polsce. W stosunku do stanu na początku roku szkolnego 2015/16 ich liczba zwiększyła się o 52. Wśród omawianych placówek funkcjonowało 1065 przedszkoli, 1104 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz 227 zespołów wychowania przedszkolnego i punktów przedszkolnych. Wychowaniem przedszkolnym w gminach ZPP w roku szkolnym 2018/19 objęto 134,4 tys. dzieci, tj. 9,6% ogółu dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w Polsce. Do placówek zlokalizowanych na obszarze ekoregionu w analizowanym roku uczęszczało o 23,5% więcej dzieci niż trzy lata wcześniej.

Rozdział 7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Chapter 7. Health care and social welfare

Ochrona zdrowia

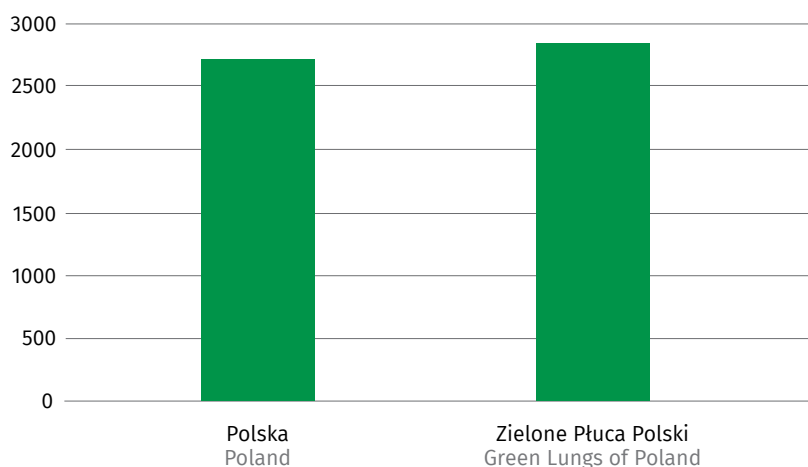
Health care

W końcu 2018 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie Zielonych Płuc Polski działało 2279 przychodni i 633 praktyki lekarskie, realizujące świadczenia finansowane ze środków publicznych. Ich udział w kraju kształtował się odpowiednio na poziomie 10,4% i 13,1%. W porównaniu ze stanem w końcu grudnia 2015 r. liczba przychodni na obszarze ZPP wzrosła o 2,4%, natomiast liczba praktyk lekarskich zmniejszyła się o 15,0%.

Na terenie ZPP w końcu 2018 r. sprzedażą leków i środków medycznych zajmowało się 1411 aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych, które stanowiły 10,0% ogólnej liczby tych placówek w Polsce. W odniesieniu do stanu zanotowanego w końcu 2015 r. liczba aptek wzrosła o 3,8%, natomiast liczba punktów aptecznych zmniejszyła się o 4,8%. Na 1 aptekę i punkt apteczny w gminach ZPP w końcu 2018 r. przypadało 2840 osób (w kraju – 2716), tj. o 92 osoby mniej niż trzy lata wcześniej.

Wykres 22. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 22. Population per 1 public pharmacy and pharmaceutical outlet in 2018
As of 31st December

Według stanu w końcu 2018 r. placówki opieki nad dzieckiem do lat 3 zlokalizowane na terenie Zielonych Płuc Polski dysponowały łącznie 10,5 tys. miejsc, a ich udział w ogólnej liczbie miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych, łącznie z oddziałami żłobkowymi w kraju wynosił 7,6%. Liczba tych miejsc w gminach ekoregionu wzrosła o 79,0% w porównaniu z zanotowaną w końcu grudnia 2015 r.

Pomoc społeczna

Social welfare

W końcu 2018 r. na terenie Zielonych Płuc Polski działalność prowadziło 212 placówek stacjonarnej pomocy społecznej, które stanowiły 11,3% ogółu instytucji świadczących usługi w ramach systemu pomocy społecznej w Polsce. Liczba tych placówek wzrosła o 28 w stosunku do zanotowanej w końcu 2015 r.

Stacjonarne zakłady pomocy społecznej na obszarze ZPP, według stanu w końcu grudnia 2018 r., dysponowały łącznie 13,1 tys. miejsc (w Polsce – 118,9 tys.). Liczba miejsc w tego rodzaju placówkach zwiększyła się o 6,7% w porównaniu z zanotowaną w końcu 2015 r.

W końcu grudnia 2018 r. w domach i zakładach pomocy społecznej na terenie Zielonych Płuc Polski przebywało 12,4 tys. mieszkańców (w kraju – 113,1 tys.), tj. o 7,9% więcej niż trzy lata wcześniej.

W 2018 r. ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 7,5% mieszkańców gmin z terenu Zielonych Płuc Polski, podczas gdy w kraju odsetek ludności korzystającej z takiej pomocy wyniósł 5,1%.

Rozdział 8. Kultura. Turystyka

Chapter 8. Culture. Tourism

W końcu 2018 r. na terenie ZPP działało 886 bibliotek publicznych (z filiami) oraz 194 punkty biblioteczne. Ich udział w ogólnej liczbie poszczególnych placówek w Polsce kształtował się odpowiednio na poziomie 11,2% i 17,9%. Liczba bibliotek publicznych i filii w ekoregionie systematycznie maleje. W końcu 2018 r. zanotowano ich o 23 (tj. o 2,5%) mniej niż trzy lata wcześniej. Liczba punktów bibliotecznych, organizowanych najczęściej społecznie w ośrodkach wypoczynku lub w rejonach, gdzie jest trudny dostęp potencjalnego czytelnika do biblioteki lub filii, również zmniejszyła się w analizowanym okresie (o 53, tj. o 21,5%). Większość bibliotek publicznych i ich filii prowadziło działalność na wsi (73,4%). Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r., w zbiorach placówek bibliotecznych znajdowało się 14,1 mln woluminów, tj. o 3,4% mniej niż w końcu 2015 r.

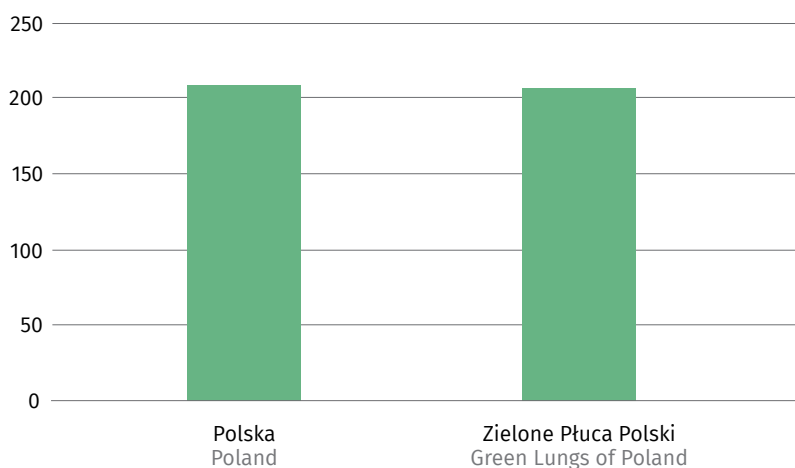
W 2018 r. na terenie ZPP zanotowano 497,8 tys. czytelników. Ich udział w ogólnej liczbie wypożyczających w kraju ukształtował się na poziomie 8,4%. W porównaniu z 2015 r. zaobserwowano zmniejszenie liczby czytelników o 6,3%. Na 1 placówkę biblioteczną w ekoregionie przypadało 461 czytelników, tj. o 200 czytelników mniej niż średnio w Polsce. W miastach na obszarze Zielonych Płuc Polski na 1 placówkę biblioteczną przypadało prawie 5 razy więcej czytelników niż na wsi.

Według stanu w końcu 2018 r., na terenie ZPP działalność prowadziło 106 muzeów i oddziałów muzealnych, co stanowiło 11,2% tych instytucji w kraju. W odniesieniu do stanu sprzed trzech lat na obszarze ekoregionu przybyły 3 muzea. W ciągu 2018 r. muzea i wystawy zwiedziło 2602,1 tys. osób (tj. 6,6% zwiedzających w Polsce), czyli o 0,8% mniej w porównaniu z 2015 r. Okazją do nieodpłatnego poznawania polskiego dziedzictwa narodowego jest corocznie organizowana „Noc muzeów”. Z tej formy zwiedzania w 2018 r. na obszarze ZPP skorzystało 77,4 tys. osób, co stanowiło 8,9% zwiedzających w tym czasie muzea w kraju.

Według stanu w końcu 2018 r., w obrębie ZPP działały 52 kina stałe, które stanowiły 10,5% ogólnej liczby kin stałych w kraju. W okresie od końca 2015 r. na terenie ZPP przybyło 1 kino. Kina stałe dysponowały 22,3 tys. miejsc na widowni, tj. o 0,3% mniej niż trzy lata wcześniej. W 2018 r. odbyło się 164,0 tys. seansów, w których uczestniczyło 4376,2 tys. widzów, tj. więcej w porównaniu z 2015 r. odpowiednio o 26,7% i o 41,3%.

Wykres 23. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych^a na 10 tys. ludności w 2018 r. Stan w dniu 31 lipca

Chart 23. Bed places in tourist accommodation establishments^a per thousand population in 2018
As of 31st July

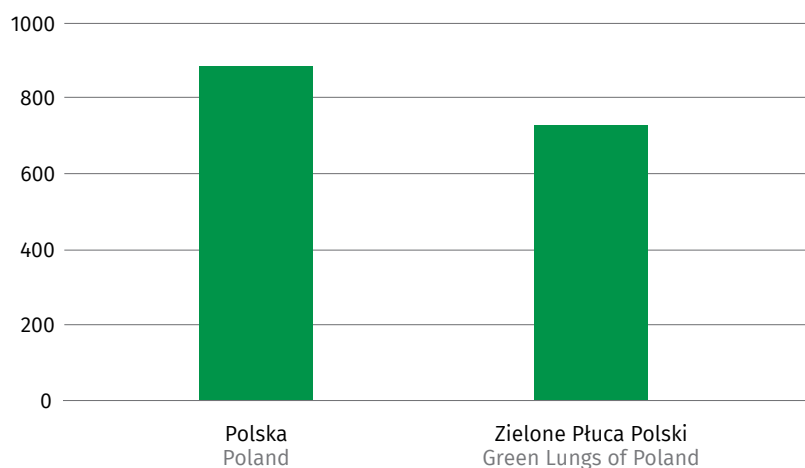
^a Dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.
^a Data concern establishments possessing 10 and more bed places.

Według stanu w dniu 31 lipca 2018 r., na terenie ZPP działalność prowadziły 1162 turystyczne obiekty noclegowe posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych. Stanowiły one 10,5% wszystkich obiektów tego typu w Polsce. W odniesieniu do stanu w końcu lipca 2015 r. ich liczba wzrosła o 79. Obiekty te w końcu lipca 2018 r. dysponowały 82,5 tys. miejsc noclegowych (w Polsce – 798,7 tys.), podczas gdy trzy lata wcześniej było ich o 6,3 tys. mniej.

W 2018 r. w turystycznych obiektach noclegowych zlokalizowanych na terenie Zielonych Płuc Polski zatrzymało się 2916,7 tys. turystów, a ich udział w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w kraju wynosił 8,6%. Liczba korzystających z noclegów zwiększyła się o 21,8% w porównaniu z zanotowaną w 2015 r. Większość turystów (65,6%) decydowała się na pobyt w hotelach i motelach.

Wykres 24. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych^a na 10 tys. ludności w 2018 r.

Chart 24. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments^a per 10 thousand population in 2018

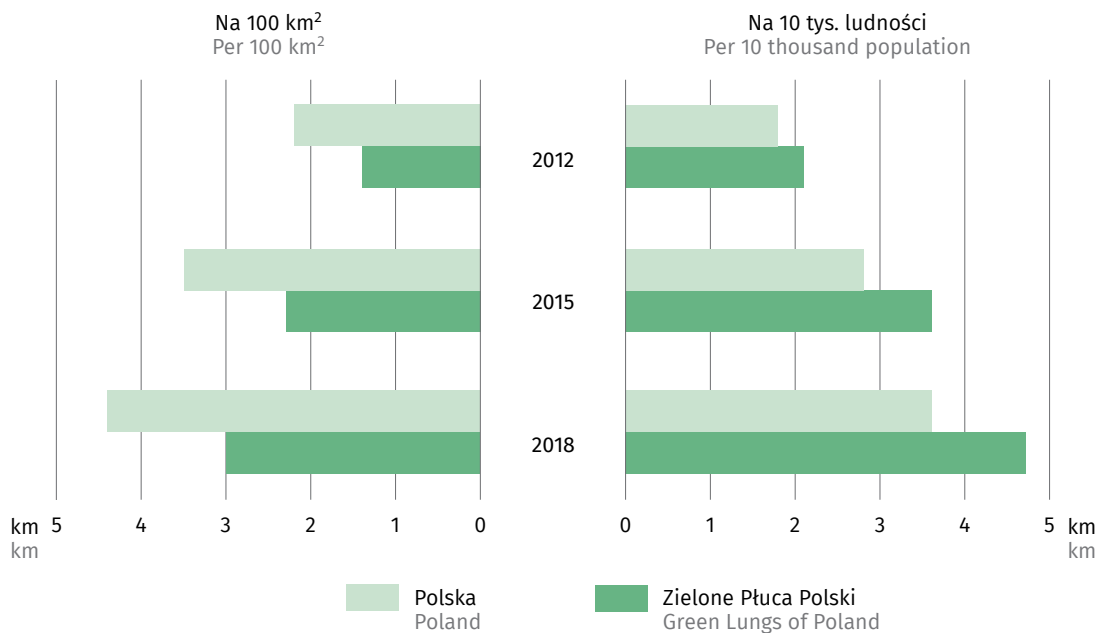

^a Dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.
^a Data concern establishments possessing 10 and more bed places.

W końcu 2018 r. na obszarze ZPP znajdowało się 1868,2 km ścieżek rowerowych, tj. 13,4% ogółu dróg dla rowerów w kraju. Ich długość zwiększyła się o 412,7 km w stosunku do zanotowanej trzy lata wcześniej.

Wykres 25. Długość ścieżek rowerowych^a Stan w dniu 31 grudnia

Chart 25. Length of bicycle paths^a
As of 31st December

^a Bez szlaków rowerowych.
^a Excluding bicycle trails.

W końcu analizowanego roku na 100 km² powierzchni ogólnej ekoregionu przypadało 3,0 km dróg dla rowerów, podczas gdy w kraju – 4,4 km. W porównaniu z końcem 2015 r. wartość wskaźnika wzrosła odpowiednio o 0,7 km i 0,9 km. W przeliczeniu na 10 tys. ludności zamieszkałej na terenie ZPP w końcu grudnia 2018 r. długość ścieżek rowerowych wynosiła 4,7 km, natomiast w Polsce – 3,6 km. W odniesieniu do stanu sprzed trzech lat omawiany wskaźnik zwiększył się odpowiednio o 1,1 km i 0,8 km.

Tablice przeglądowe Review tables

Tablica I. **Ważniejsze dane o Zielonych Płucach Polski**
Table I. **Major data regarding Green Lungs of Poland**

Wyszczególnienie Specification	1993	1996	1999	2003	2006	2009	2012	2015	2018
Powierzchnia ogólna (stan w dniu 31 XII) w km ² Total area (as of 31 XII) in km ²	60759	6079	6078	6078	6324	6324	6324	63233	63235
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze ^a (w ciągu roku) w ha Agricultural land designated for non-agricultural purposes ^a (during the year) in ha	.	138	120	156	287	220	269	258	373
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania (stan w dniu 31 XII) w ha Devastated and degraded land requiring reclamation and management (as of 31 XII) in ha	11623	10186	11056	11464	11527	11050	10823	10525	10853
Grunty zrekultywowane (w ciągu roku) w ha Reclaimed land (during the year) in ha	139	185	240	190	143	249	269	301	189
Grunty zagospodarowane (w ciągu roku) w ha Managed land (during the year) in ha	110	104	60	39	48	29	76	40	26
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w hm ³ Water withdrawal for needs of the national economy and population in hm ³	821,4	817,8	725,1	720,5	900,5	902,5	909,5	812,7	783,4
na cele: for purposes of:									
produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes	500,0	555,7	465,6	469,0	598,1	584,9	598,6	496,0	464,7
nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds	139,3	98,9	85,3	80,0	93,7	112,7	104,8	97,7	89,0
eksploatacji sieci wodociągowej (na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci) exploitation of water supply network (by intakes before entering water supply network)	182,2	163,3	174,2	171,5	208,7	204,9	206,2	219,0	229,7
Powierzchnia w ha: Area in ha:									
nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^b of irrigated agricultural and forest land ^b	74833	38912	32479	28202	28584	28678	22125	24664	26930
napełnianych stawów rybnych ^c of filled fish ponds ^c	3595	3484	3343	3440	3474	4031	3717	3783	3575
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi ^d w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground ^d in hm ³	610,9	651,1	552,9	545,3	685,0	677,3	690,0	583,9	560,5
w tym wymagające oczyszczenia of which requiring treatment	172,8	153,7	139,4	119,6	134,7	132,2	134,6	135,5	149,2
w tym oczyszczane of which treated	133,6	138,4	128,8	115,4	131,2	128,8	133,8	135,1	146,6

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych. b O powierzchni co najmniej 20 ha. c O powierzchni co najmniej 10 ha. d Do 1996 r. do wód powierzchniowych.

a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land. b With area of 20 ha and more. c With area of 10 ha and more. d Until 1996 into surface waters.

Tablica I. Ważniejsze dane o Zielonych Płucach Polski (cd.)
Table I. Major data regarding Green Lungs of Poland (cont.)

Wyszczególnienie Specification	1993	1996	1999	2003	2006	2009	2012	2015	2018
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII) Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)	89	168	235	349	416	447	464	485	499
w tym: of which:									
mechaniczne mechanical	27	17	9	9	8	2	2	-	-
biologiczne biological	62	126	171	246	294	330	346	370	384
z podwyższonym usuwaniem biogenów with increased biogene removal	-	24	50	94	114	115	116	115	115
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza (stan w dniu 31 XII) Plants especially noxious to air purity (as of 31 XII)	124	135	145	126	160	164	164	187	208
w tym posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń: of which with pollutant reduction systems of:									
pyłowych particulates	108	116	115	98	113	115	112	127	130
gazowych gaseous	5	8	11	13	15	19	19	19	22
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w tys. t: Emission of air pollutants from plants especially noxious in thousand tonnes:									
pyłowych particulates	25,6	17,0	13,0	6,9	6,2	3,9	3,6	3,1	2,1
gazowych (bez dwutlenku węgla) gaseous (excluding carbon dioxide)	.	91,4	69,0	66,0	66,9	44,9	50,7	45,9	30,8
Zanieczyszczenia powietrza zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych w % zanieczyszczeń wytworzonych: Air pollutants retained in pollutant reduction systems in plants especially noxious in % of pollutants generated:									
pyłowe particulates	94,9	97,0	96,6	98,3	98,6	98,9	99,1	99,3	99,6
gazowe (bez dwutlenku węgla) gaseous (excluding carbon dioxide)	0,0	2,0	4,5	1,9	14,2	29,6	39,0	43,3	60,6
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^b (stan w dniu 31 XII) w tys. ha Area of special nature value under legal protection ^b (as of 31 XII) in thousand ha	.	.	2326,6	2159,6	2235,6	2240,7	2247,7	2244,1	2235,9
w tym parków narodowych of which national parks	79,7	92,2	92,2	92,2	92,1	92,1	92,2	92,2	92,2
Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII) Monuments of nature (as of 31 XII)	5569	5841	6027	6055	5759

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

a Working on sewage system. b Data do not include information concerning the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas.

Tablica I. Ważniejsze dane o Zielonych Płucach Polski (cd.)
Table I. Major data regarding Green Lungs of Poland (cont.)

Wyszczególnienie Specification	1993	1996	1999	2003	2006	2009	2012	2015	2018
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w miastach (stan w dniu 31 XII): Area of parks, lawns and green areas of housing estates in urban areas (as of 31 XII):									
w hektarach in hectares	.	3134	3208	3143	3408	4053	3661	3635	3817
na 1 mieszkańca miast w m ² per capita of urban areas in m ²	.	16,2	16,3	16,2	15,6	18,5	16,6	16,6	17,5
Zakłady wytwarzające odpady, z wyłączeniem odpadów komunalnych (stan w dniu 31 XII) Plants generating waste, excluding municipal waste (as of 31 XII)	125	99	140	140	183	186	199	194	187
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t: Waste (excluding municipal waste) in thousand tonnes:									
wytworzone w ciągu roku generated during the year	1298,4	1271,5	2072,0	2287,4	2810,3	2861,4	3270,9	2889,1	2622,3
dotychczas składowane (nagromadzone ^a ; stan w dniu 31 XII) landfilled up to now (accumulated ^a ; as of 31 XII)	11807,3	13057,0	10864,8	11414,5	12338,2	12298,3	12528,8	12559,6	11130,9
Tereny składowania odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) niezrekultywowane (stan w dniu 31 XII) w ha Non-reclaimed landfill areas (excluding municipal waste; as of 31 XII) in ha	286,8	278,6	213,8	209,9	240,0	227,4	202,4	196,9	181,5
Odpady komunalne zmieszane zebrane ^b w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^b during the year in thousand tonnes	.	.	.	797,2	840,9	793,7	775,8	843,5	877,1
Nieczystości ciekłe ^c wywiezione w ciągu roku w dam ³ Liquid waste ^c removed during the year in dam ³	.	.	1753,7	1520,7	2102,8	2399,6	2153,4	1812,4	2202,5
Zbiorniki bezodpływowe (stan w dniu 31 XII) Septic tanks (as of 31 XII)	258703	250359	246171	261899
Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 XII) Independent wastewater treatment facilities (as of 31 XII)	11300	25206	39579	47519
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w mln zł – służące: Outlays on fixed assets (current prices) – in million PLN – on:									
ochronie środowiska environmental protection	.	.	356,5	375,3	551,7	821,4	1032,6	988,5	905,9
gospodarce wodnej water management	.	.	107,7	138,9	255,1	175,9	232,4	187,7	258,3
Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha Forest land area (as of 31 XII) in thousand ha	.	.	.	1732,5	1804,2	1821,1	1841,2	1857,7	1874,2
w tym lasów of which forests	.	.	.	1697,9	1767,2	1783,9	1804,2	1820,8	1837,3
Lesistość (stan w dniu 31 XII) w % Forest cover (as of 31 XII) in %	.	.	.	27,9	28,5	28,2	28,5	28,8	29,1

a Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych. b Dane szacunkowe. c Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a On own landfills and in facilities servicing the extractive industries (of which heaps and settling ponds). b Estimated data. c Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

Tablica I. Ważniejsze dane o Zielonych Płucach Polski (cd.)
Table I. Major data regarding Green Lungs of Poland (cont.)

Wyszczególnienie Specification	1993	1996	1999	2003	2006	2009	2012	2015	2018
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys. Population (as of 31 XII) in thousands	3693,8	3718,7	3727,7	3648,5	4013,0	4005,7	4059,4	4031,7	4007,9
miasta urban areas	1897,6	1933,3	1966,3	1937,2	2189,6	2190,9	2209,3	2191,6	2180,1
wieś rural areas	1796,2	1785,4	1761,4	1711,2	1823,4	1814,8	1850,1	1840,0	1827,8
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII) Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	60,8	61,2	61,4	60,0	63,5	63,3	64,2	63,8	63,4
Ludność (stan w dniu 31 XII) – w tys. – w wieku: Population (as of 31 XII) – in thousands – of age:									
przedprodukcyjnym pre-working	1140,2	1089,0	1014,1	878,3	873,8	810,5	776,8	741,8	731,5
produkcyjnym working	2068,5	2118,9	2184,0	2226,5	2532,7	2563,2	2602,2	2546,6	2467,1
poprodukcyjnym post-working	485,1	510,8	529,6	543,7	606,5	632,0	680,4	743,2	809,3
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII) Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)	78,6	75,5	70,7	63,9	58,4	56,3	56,0	58,3	62,5
Urodzenia żywe: Live births:									
w tysiącach in thousands	53,9	46,5	40,6	35,8	41,1	45,0	40,4	38,2	40,2
na 1000 ludności per 1000 population	14,6	12,4	10,9	9,8	10,2	11,2	10,0	9,5	10,0
Zgony: Deaths:									
w tysiącach in thousands	36,3	36,2	35,4	34,3	38,3	40,1	39,6	40,5	43,2
na 1000 ludności per 1000 population	9,9	9,7	9,5	9,4	9,5	10,0	9,7	10,0	10,8
Przyrost naturalny: Natural increase:									
w tysiącach in thousands	17,6	10,3	5,2	1,5	2,8	4,8	0,8	-2,4	-3,0
na 1000 ludności per 1000 population	4,8	2,7	1,4	0,4	0,7	1,2	0,2	-0,6	-0,7
Pracujący ^a (stan w dniu 31 XII) w tys. Employed persons ^a (as of 31 XII) in thousands	654,7	671,3	671,3 ^b	561,2	683,7	710,4	716,1	741,4	790,2
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys. Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands	396,0	318,8	296,6	356,2	291,9	255,8	276,9	212,6	138,7
Bezrobotni na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII) Unemployed persons per 100 persons of working age (as of 31 XII)	19,1	15,0	13,6	16,0	11,5	10,0	10,6	8,3	5,6

a Według faktycznego miejsca pracy; bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, duchownych, osób pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach, partiach politycznych, związkach zawodowych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących: w latach 1993 i 1996 – do 5 osób, w pozostałych latach – do 9 osób. b Stan w dniu 30 września.

a By actual workplace; excluding employed persons on private farms in agriculture and in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, clergy, persons working in foundations, associations, political parties, trade unions, organizations of employers and organizations of economic and professional self-government as well as economic entities employing: in 1993 and 1996 – up to 5 persons, in other years – up to 9 persons. b As of 30th September.

Tablica I. Ważniejsze dane o Zielonych Płucach Polski (cd.)
Table I. Major data regarding Green Lungs of Poland (cont.)

Wyszczególnienie Specification	1993	1996	1999	2003	2006	2009	2012	2015	2018
Zasoby mieszkaniowe ^a (do 2001 r. – zamieszkałe; stan w dniu 31 XII): Dwelling stocks ^a (until 2001 – inhabited; as of 31 XII):									
mieszkania w tys. dwellings in thousands	1037,6	1060,2	1086,4	1147,2	1300,1	1343,2	1387,7	1425,7	1467,5
izby w tys. rooms in thousands	3729,0	3830,6	3939,9	4384,5	4955,1	5136,7	5422,8	5584,5	5755,9
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ² average usable floor space of dwelling per person in m ²	17,7	18,1	18,6	22,1	22,7	23,8	25,0	26,1	27,2
Mieszkania oddane do użytkowania w tys. Dwellings completed in thousands	10,0	8,7	8,0	12,4	11,1	14,1	14,4	14,3	15,0
Miasta (stan w dniu 31 XII) obsługiwane przez sieć: Urban areas (as of 31 XII) served by system:									
wodociągową water supply	106	107	111	112	117	119	121	121	121
kanalizacyjną sewage	94	99	109	111	117	119	121	121	121
gazową gas supply	36	43	46	50	55	59	56 ^b	61 ^b	69
Odsetek ludności w miastach (stan w dniu 31 XII) korzystającej z: Percentage of population in urban areas (as of 31 XII) using ^c system:									
wodociągu water supply	89,2	90,1	90,4	95,1	95,6	95,8	96,0	97,1	97,1
kanalizacji sewage	77,6	78,5	79,8	86,4	87,9	89,3	90,2	92,3	92,5
gazu gas supply	57,0	57,8	58,3	51,9	57,6	57,7	57,5	57,1	56,8
Miasta obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 XII) Urban areas served by wastewater treatment plants (as of 31 XII)	69	95	103	110	117	119	121	121	121
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^d (stan w dniu 31 XII) Population using wastewater treatment plants in % of total population ^d (as of 31 XII)	.	.	49,7	56,8	60,6	62,5	63,6	65,9	66,8
w tym w miastach w % ludności miast (stan w dniu 31 XII) of which in urban areas in % of urban population (as of 31 XII)	64,6	83,3	87,6	94,6	96,0	95,5	95,7	96,2	95,3
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³ Water consumption from water supply systems in households per capita in m ³	38,7	31,0	28,8	28,7	30,3	30,8	31,0	33,5	35,1
miasta urban areas	57,3	45,0	38,8	34,9	34,0	32,9	31,8	31,8	32,4
wieś rural areas	19,3	15,9	17,6	21,6	25,9	28,4	29,9	35,6	38,3

a Na podstawie bilansów. b Danę skorygowano w stosunku do opublikowanej w poprzedniej edycji publikacji. c Dane szacunkowe. d Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne, dane szacunkowe; ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Based on balances. b Data has been corrected in relation to the data published in the previous edition of publication. c Estimated data. d Including population connected to industrial wastewater treatment plants treating municipal waste, estimated data; total population – based on balances.

Tablica I. Ważniejsze dane o Zielonych Płucach Polski (cd.)
Table I. Major data regarding Green Lungs of Poland (cont.)

Wyszczególnienie Specification	1993	1996	1999	2003	2006	2009	2012	2015	2018
Szkoły^a (stan na początku roku szkolnego): Schools ^a (as of the beginning of the school year):									
podstawowe primary	.	.	2162	1816	1801	1684	1610	1595	1656
gimnazja lower secondary	.	.	667	721	796	818	829	841	212
branżowe I stopnia ^{bc} stage I sectoral vocational schools ^{bc}	258	268	259	251	248
licea ogólnokształcące ^d general secondary ^d	265	252	264	267	244
licea profilowane specialized secondary	.	.	.	192	174	86	46	.	.
technika ^e technical secondary ^e	304	268	255	222	222
policealne post-secondary	.	.	.	254	417	381	327	256	208
Uczniowie – w tys. – w szkołach^a (stan na początku roku szkolnego): Pupils or students – in thousands – in schools ^a (as of the beginning of the school year):									
podstawowych primary	.	.	420,3	304,0	285,9	252,0	236,0	262,0	315,1
gimnazjach lower secondary	.	.	64,8	178,6	178,3	152,9	131,7	119,2	37,6
branżowych I stopnia ^{bc} stage I sectoral vocational schools ^{bc}	26,2	26,9	22,3	20,3	17,1
liceach ogólnokształcących ^d general secondary ^d	79,7	72,8	66,4	57,9	51,3
liceach profilowanych specialized secondary	.	.	.	19,0	20,2	7,2	2,6	.	.
technikach ^e technical secondary ^e	63,9	65,8	60,5	56,2	55,4
policealnych post-secondary	.	.	.	22,6	36,9	32,7	39,7	26,2	21,4
Uczelnie^f (stan w dniu 31 XII) Higher education institutions ^f (as of 31 XII)	7	16	23	29 ^g	37 ^g	38 ^g	37 ^g	34 ^g	31
Studenci^h (stan w dniu 31 XII) w tys. Students ^h (as of 31 XII) in thousands	30,3	57,8	97,0	125,9 ^g	162,0 ^g	148,6 ^g	126,3 ^g	98,4 ^g	86,8

a Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c – e łącznie z: c – szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy; d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi do roku szkolnego 2012/13, e – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe i do roku szkolnego 2012/13 – technikami uzupełniającymi. f W latach akademickich 2003/04–2012/13 bez szkół resortów obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji. g Stan w dniu 30 listopada. h łącznie z cudzoziemcami.

a Excluding schools for adults, except post-secondary schools. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c – e Including: c – special job-training schools, d – supplementary general secondary schools until 2012/13 school year, e – general art schools leading to professional certification and until 2012/13 school year – supplementary technical secondary schools. f In academic years 2003/04–2012/13 excluding academies of the Ministry of National Defence as well as the Ministry of the Interior and Administration. g As of 30th November. h Including foreigners.

Tablica I. Ważniejsze dane o Zielonych Płucach Polski (dok.)
Table I. Major data regarding Green Lungs of Poland (cont.)

Wyszczególnienie Specification	1993	1996	1999	2003	2006	2009	2012	2015	2018
Placówki wychowania przedszkolnego (stan na początku roku szkolnego)	2453	2420	2167	1895	2014	2026	2290	2344	2396
Pre-primary education establishments (as of the beginning of the school year)									
w tym przedszkola	794	686	650	569	602	666	777	943	1065
of which nursery schools									
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego (stan na początku roku szkolnego) w tys.	95,1	92,4	86,2	73,6	82,7	94,9	118,4	108,8	134,4
Children in pre-primary education establishments (as of the beginning of the school year) in thousands									
w tym w przedszkolach	69,5	64,1	60,7	50,3	58,1	67,6	79,0	77,5	96,9
of which in nursery schools									
Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	462	555	657	762	951	990	1096	1187	1232
Public pharmacies (as of 31 XII)									
Miejsca w żłobkach i oddziałach żłobkowych ^a (stan w dniu 31 XII) w tys.	3,5	2,6	2,3	1,6	1,8	2,1	3,3	5,9	10,5
Places in nurseries and nursery wards ^a (as of 31 XII) in thousands									
Biblioteki publiczne ^b :									
Public libraries ^b :									
placówki (stan w dniu 31 XII)	2349	1829	1669	1254	1297	1204	1143	1156	1080
institutions (as of 31 XII)									
księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. woluminów	14043,2	14090,9	14575,6	13922,7	15580,8	15394,9	14990,6	14612,5	14108,6
collection (as of 31 XII) in thousand volumes									
czytelnicy w tys.	645,6	677,4	704,9	658,4	659,7	593,9	562,4	531,4	497,8
borrowers in thousands									
Muzea ^c (stan w dniu 31 XII)	.	66	69	69	78	78	84	103	106
Museums ^c (as of 31 XII)									
Zwiedzający muzea ^c w tys.	.	1953,6	1956,8	1820,9	1740,6	1898,8	1901,6	2622,1	2602,1
Museum visitors ^c in thousands									
Kina stałe ^d (stan w dniu 31 XII)	.	126	123	72	65	54	56	48	52
Fixed cinemas ^d (as of 31 XII)									
Seanse w kinach stałych ^d	.	87777	93889	33238	62692	100028	116023	129384	163978
Screenings in fixed cinemas ^d									
Widzowie w kinach stałych ^d w tys.	.	5415,1	6388,4	1153,7	1934,0	2599,9	2524,1	3097,7	4376,2
Fixed cinemas audience ^d in thousands									
Baza noclegowa turystyki ^e :									
Tourist accommodation establishments ^e :									
obiekty (stan w dniu 31 VII)	.	.	.	694	750	753	1017	1083	1162
establishments (as of 31 VII)									
w tym hotele i motele	.	.	.	136	156	170	191	211	245
of which hotels and motels									
miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) w tys.	.	.	.	63,7	68,2	66,9	71,1	76,3	82,5
number of beds (as of 31 VII) in thousands									
korzystający z noclegów w tys.	.	.	.	1293,3	1615,6	1683,5	2004,4	2394,4	2916,7
tourists accommodated in thousands									
Ścieżki rowerowe ^f (stan w dniu 31 XII) w km	855,6 ^g	1455,5 ^g	1868,2
Bicycle paths ^f (as of 31 XII) in km									

a Od 2012 r. łącznie z miejscami w klubach dziecięcych. b Biblioteki, filie i punkty biblioteczne. c łącznie z oddziałami. d Do 2006 r. dane dotyczą powiatów, z których przynajmniej część gmin wchodzi w skład Zielonych Płuc Polski. e Do 2009 r. dane nie obejmują pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2012 r. dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. f Bez szlaków rowerowych. g Dane skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

a Since 2012 including places in children's clubs. b Libraries, branches and library service points. c Including branches. d Until 2006 data concern powiats where at least some gminas are included in the area of Green Lungs of Poland. e Until 2009 data do not include rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2012 data concern establishments possessing 10 and more bed places. f Excluding bicycle trails. g Data have been corrected in relation to the data published in the previous edition of publication.

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
1	POLSKA POLAND	9886,2	68,8	21,5	2191,6	95,1	73,2	74,0
2	ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	783,4	59,3	29,3	149,2	98,3	96,9	66,8
3	Kujawsko-pomorskie	36,7	3,3	79,6	15,4	100,0	99,9	71,8
4	Powiat brodnicki	6,5	5,5	85,9	2,4	100,0	100,0	61,8
	gmina miejska urban gmina							
5	Brodnica	2,7	10,3	89,7	1,4	100,0	100,0	97,3
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
6	Górzno	0,6	–	100,0	0,3	100,0	100,0	43,7
7	Jabłonowo Pomorskie	0,6	13,0	87,0	0,2	100,0	100,0	59,2
	gminy wiejskie: rural gminas:							
8	Bartniczka	0,3	–	100,0	0,1	100,0	100,0	61,6
9	Bobrowo	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	41,0
10	Brodnica	0,3	–	100,0	0,1	100,0	100,0	26,4
11	Brzozie	0,3	–	100,0	0,1	100,0	100,0	39,5
12	Osiek	0,9	–	35,1	0,0	100,0	100,0	34,8
13	Świdziebnia	0,4	–	100,0	0,0	100,0	100,0	20,5
14	Zbiczno	0,3	–	100,0	0,1	100,0	100,0	43,1
15	Powiat golubsko-dobrzyński	3,3	–	64,1	0,9	100,0	100,0	55,1
	gmina miejska urban gmina							
16	Golub-Dobrzyń	0,6	–	100,0	0,5	100,0	100,0	97,2
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
17	Kowalewo Pomorskie	0,3	–	100,0	0,2	100,0	100,0	51,4
	gminy wiejskie: rural gminas:							
18	Ciechocin	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	27,4
19	Golub-Dobrzyń	1,4	–	14,7	0,1	100,0	100,0	32,7
20	Radomin	0,4	–	100,0	0,0	100,0	100,0	35,8
21	Zbójno	0,4	–	100,0	0,1	100,0	100,0	30,5

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r.
and gminas in 2018

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
10182355,75	32,6	115338,7	19056,5	8877,5	1700,0	2409,4	29,6	1
2235885,11	35,4	2622,3	1,5	877,1	184,7	4584,1	29,1	2
120236,52	34,9	87,1	–	115,9	30,5	1543,8	20,6	3
53551,44	51,5	36,3	–	17,0	4,3	2884,1	21,9	4
2243,93	96,9	29,9	–	9,3	4,3	86,1	10,7	5
8081,36	67,5	6,4	–	0,4	–	15693,5	51,2	6
4990,71	37,0	–	–	1,8	–	1693,6	11,2	7
4501,31	54,0	–	–	0,8	–	3002,8	17,0	8
3213,19	22,0	–	–	1,1	–	2073,2	9,0	9
6457,39	50,9	–	–	1,1	–	2976,8	19,6	10
7829,37	83,6	–	–	0,4	–	3783,3	15,3	11
1726,27	23,0	–	–	0,6	–	1642,6	8,8	12
2650,37	25,6	–	–	0,7	–	3591,2	18,0	13
11857,54	88,6	–	–	0,8	–	11684,9	42,6	14
28843,59	47,1	17,5	–	8,8	–	2698,9	19,9	15
679,26	90,6	–	–	4,0	–	91,6	15,4	16
1664,69	11,8	17,5	–	2,0	–	833,6	6,8	17
5629,30	55,6	–	–	0,9	–	9173,3	36,6	18
12816,69	64,8	–	–	1,0	–	7346,8	32,4	19
2120,97	26,2	–	–	0,4	–	1954,7	9,4	20
5932,68	70,4	–	–	0,5	–	545,9	2,8	21

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Nature 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczane w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
Kujawsko-pomorskie (cd.) (cont.)								
1	Powiat grudziądzki	1,2	4,7	24,5	0,1	100,0	100,0	83,4
	gmina wiejska rural gmina							
2	Świecie nad Osą	1,2	4,7	24,5	0,1	100,0	100,0	83,4
3	Powiat lipnowski	0,9	–	100,0	0,1	100,0	100,0	25,8
	gminy wiejskie: rural gminas:							
4	Chrostkowo	0,3	–	100,0	–	–	–	–
5	Kikół	0,5	–	100,0	0,1	100,0	100,0	36,2
6	Powiat rypiński	3,4	7,9	77,8	1,0	100,0	100,0	50,8
	gmina miejska urban gmina							
7	Rypin	1,1	24,8	75,2	0,8	100,0	100,0	95,3
	gminy wiejskie: rural gminas:							
8	Brzuze	0,4	–	100,0	0,0	100,0	100,0	23,1
9	Rogowo	0,3	–	100,0	0,0	100,0	100,0	22,8
10	Rypin	0,5	–	91,4	0,1	100,0	100,0	16,5
11	Skrwilno	0,9	–	51,6	0,1	100,0	100,0	25,8
12	Wąpielsk	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	40,0
13	Powiat toruński	4,4	0,4	27,0	0,8	100,0	100,0	52,2
	gminy wiejskie: rural gminas:							
14	Czernikowo	3,7	–	14,3	0,1	100,0	100,0	34,9
15	Lubicz	0,0	100,0	–	0,3	100,0	100,0	33,4
16	Obrowo	0,7	–	100,0	0,4	100,0	100,0	83,2
17	Powiat wąbrzeski	1,5	1,5	98,5	0,5	100,0	97,2	58,4
	gmina miejska urban gmina							
18	Wąbrzeźno	0,6	3,4	96,6	0,4	100,0	96,6	96,6

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
2822,51	29,8	3,8	-	0,4	-	1964,9	8,7	1
2822,51	29,8	3,8	-	0,4	-	1964,9	8,7	2
1174,92	6,8	-	-	1,1	-	1121,4	6,5	3
1013,01	13,7	-	-	0,2	-	3077,5	12,0	4
161,91	1,6	-	-	0,9	-	331,5	2,4	5
7232,71	12,3	3,5	-	8,2	1,7	2685,6	20,1	6
-	-	-	-	4,5	-	19,9	3,0	7
96,34	1,1	-	-	0,7	-	1020,5	6,3	8
73,14	0,5	-	-	0,8	-	10007,5	33,7	9
-	-	-	-	1,1	1,7	1552,6	8,8	10
3457,75	28,2	3,5	-	0,7	-	5580,5	26,9	11
3605,48	38,7	-	-	0,4	-	4945,2	21,2	12
15110,83	34,5	1,1	-	12,2	-	3399,5	35,8	13
11238,04	66,1	-	-	1,8	-	8381,7	44,8	14
3757,00	35,5	1,1	-	6,4	-	992,3	18,7	15
115,79	0,7	-	-	4,0	-	3554,1	37,6	16
10605,28	27,8	-	-	5,9	17,9	1298,0	10,1	17
-	-	-	-	3,5	-	8,3	1,3	18

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Kujawsko-pomorskie (cd.) (cont.)							
	Powiat wąbrzeski (dok.) (cont.)							
	gminy wiejskie: rural gminas:							
1	Dębowa Łąka	0,1	–	100,0	0,0	100,0	100,0	35,3
2	Książki	0,3	–	100,0	0,0	100,0	100,0	35,7
3	Ryńsk	0,4	–	100,0	0,0	100,0	100,0	17,6
	Miasto na prawach powiatu City with powiat status							
4	Toruń	15,6	3,2	96,8	9,5	100,0	100,0	92,4
5	Mazowieckie	505,1	82,9	10,7	37,5	99,7	95,8	45,5
6	Powiat ciechanowski	8,9	36,1	59,9	5,3	100,0	100,0	59,8
	gmina miejska urban gmina							
7	Ciechanów	1,4	46,4	53,6	2,4	100,0	100,0	91,0
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
8	Głinojeck	0,6	46,4	53,6	0,9	100,0	100,0	78,0
	gminy wiejskie: rural gminas:							
9	Ciechanów	4,1	54,7	44,3	1,7	100,0	100,0	5,6
10	Gołymin-Ośrodek	0,3	–	100,0	–	–	–	–
11	Grudusk	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	54,5
12	Ojrzeń	0,3	–	82,1	–	–	–	–
13	Opinogóra Górna	0,9	–	100,0	0,1	100,0	100,0	25,9
14	Regimin	0,5	1,6	64,1	0,0	100,0	100,0	12,8
15	Sońsk	0,4	–	80,7	0,1	100,0	100,0	35,0
16	Powiat makowski	5,5	2,8	52,0	0,9	100,0	100,0	31,9
	gmina miejska urban gmina							
17	Maków Mazowiecki	1,0	2,9	97,1	0,6	100,0	100,0	96,9

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
1506,14	17,5	–	–	0,4	17,9	2505,8	9,3	1
–	–	–	–	0,7	–	308,2	1,5	2
9099,14	45,3	–	–	1,3	–	3371,8	14,4	3
895,24	7,7	24,9	–	62,2	6,6	139,3	24,3	4
334798,62	22,6	958,7	1,5	179,2	54,3	4064,7	25,0	5
39735,34	37,5	168,8	–	22,7	3,5	2022,2	17,1	6
61,63	1,9	27,0	–	14,3	–	24,6	3,3	7
13504,11	87,8	125,0	–	1,6	–	7410,7	37,9	8
5856,00	41,7	16,8	–	1,5	3,5	3678,9	18,6	9
–	–	–	–	0,6	–	949,2	3,3	10
3989,90	41,2	–	–	0,5	–	1218,2	4,6	11
3918,60	32,6	–	–	0,6	–	8195,0	29,3	12
3134,20	22,5	–	–	1,0	–	805,7	3,5	13
8846,90	79,6	–	–	1,0	–	5529,2	25,0	14
424,00	2,7	–	–	1,5	–	2576,4	12,9	15
1028,97	1,0	4,0	–	6,7	–	6231,0	26,5	16
–	–	2,0	–	2,5	–	96,6	9,2	17

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Mazowieckie (cd.) (cont.)							
	Powiat makowski (dok.) (cont.)							
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
1	Różan	0,3	–	100,0	0,1	100,0	100,0	64,9
	gminy wiejskie: rural gminas:							
2	Czerwonka	0,2	–	57,4	–	–	–	–
3	Karniewo	0,3	–	100,0	0,0	100,0	100,0	0,4
4	Krasnosielc	1,2	–	26,8	–	–	–	–
5	Młynarze	0,1	–	100,0	–	–	–	–
6	Płoniawy-Bramura	0,4	–	100,0	0,2	100,0	100,0	33,9
7	Rzewnie	0,1	38,1	61,9	0,0	100,0	100,0	–
8	Sypniewo	1,8	4,0	12,9	0,1	100,0	100,0	–
9	Szelków	0,0	–	100,0	0,0	100,0	100,0	6,1
10	Powiat mławski	6,0	9,1	78,8	1,9	100,0	100,0	42,9
	gmina miejska urban gmina							
11	Mława	2,4	12,4	87,6	1,6	100,0	100,0	74,3
	gminy wiejskie: rural gminas:							
12	Dzierzgowo	0,2	–	100,0	–	–	–	–
13	Lipowiec Kościelny	0,8	1,6	24,1	–	–	–	–
14	Radzanów	0,4	13,1	86,9	0,0	100,0	100,0	13,2
15	Strzegowo	0,3	6,7	93,3	0,1	100,0	100,0	65,0
16	Stupsk	0,4	11,7	88,3	0,0	100,0	100,0	–
17	Szeńsk	0,4	–	81,9	0,0	100,0	100,0	25,5
18	Szydłowo	0,3	–	100,0	–	–	–	–
19	Wieczfnia Kościelna	0,4	23,0	77,0	0,1	100,0	100,0	35,0
20	Wiśniewo	0,5	3,9	75,1	0,0	100,0	100,0	5,3
21	Powiat nowodworski	1,1	2,2	97,8	0,5	100,0	100,0	41,2
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
22	Nasielsk	1,1	2,2	97,8	0,5	100,0	100,0	41,2

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
-	-	-	-	1,1	-	5580,8	29,2	1
-	-	-	-	0,2	-	17561,2	42,0	2
988,55	7,7	-	-	0,6	-	1801,2	7,3	3
40,42	0,2	-	-	0,6	-	8125,9	31,2	4
-	-	2,0	-	0,2	-	14069,3	33,1	5
-	-	-	-	0,5	-	6331,9	25,3	6
-	-	-	-	0,2	-	10690,9	25,2	7
-	-	-	-	0,3	-	9863,0	25,4	8
-	-	-	-	0,3	-	7795,9	25,3	9
59374,08	50,2	39,5	-	19,6	19,3	3400,8	21,0	10
291,69	8,4	39,5	-	11,3	-	290,1	26,0	11
8246,09	54,8	-	-	0,4	-	14299,7	29,4	12
10898,70	95,2	-	-	0,8	-	7958,3	33,6	13
6939,30	70,2	-	-	0,5	-	5881,9	19,8	14
20328,10	94,9	-	-	1,4	0,8	7376,1	26,0	15
2690,90	22,8	-	-	0,9	-	3805,6	15,6	16
816,60	7,5	-	-	1,1	-	3676,4	14,1	17
4887,20	39,9	-	-	0,9	-	4312,1	16,2	18
3440,30	28,7	-	-	1,3	12,8	5299,7	18,2	19
835,20	8,4	-	-	1,0	5,7	1116,3	5,9	20
4427,32	21,5	-	-	2,5	7,4	1271,2	12,3	21
4427,32	21,5	-	-	2,5	7,4	1271,2	12,3	22

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Mazowieckie (cd.) (cont.)							
1	Powiat ostrołęcki	12,2	14,5	31,3	2,5	98,7	98,7	27,0
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
2	Myszyniec	1,0	-	45,2	0,1	100,0	100,0	36,3
	gminy wiejskie: rural gminas:							
3	Baranowo	3,3	18,4	14,4	0,8	100,0	100,0	47,8
4	Czarnia	0,1	-	37,0	-	-	-	-
5	Czerwin	0,7	-	55,7	0,1	100,0	100,0	18,0
6	Goworowo	2,6	-	17,4	0,0	100,0	100,0	20,1
7	Kadzidło	0,9	-	57,0	0,2	100,0	100,0	31,5
8	Lelis	0,8	-	45,3	0,0	100,0	100,0	13,6
9	Łyse	1,3	57,9	12,4	0,8	98,6	98,6	36,8
10	Olszewo-Borki	0,1	30,8	49,4	0,1	85,2	85,2	35,0
11	Rzekuń	0,9	39,9	55,3	0,1	100,0	100,0	16,8
12	Troszyn	0,5	-	82,3	0,0	100,0	100,0	18,0
13	Powiat ostrowski	6,1	9,0	80,6	1,5	100,0	92,9	43,2
	gmina miejska urban gmina							
14	Ostrów Mazowiecka	1,8	19,0	81,0	0,9	100,0	100,0	93,5
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
15	Brok	0,1	-	100,0	0,0	100,0	100,0	38,7
	gminy wiejskie: rural gminas:							
16	Andrzejewo	0,5	-	100,0	0,0	100,0	100,0	13,2
17	Boguty-Pianki	0,4	-	100,0	0,0	100,0	100,0	53,8
18	Małkinia Górna	0,6	26,9	68,7	0,4	100,0	69,1	28,4
19	Nur	0,3	-	90,5	-	-	-	-
20	Ostrów Mazowiecka	0,8	5,5	73,0	0,0	100,0	100,0	7,2
21	Stary Lubotyń	0,7	-	56,4	0,0	100,0	100,0	56,2
22	Szulborze Wielkie	0,1	-	100,0	-	-	-	-
23	Wąsewo	0,5	-	74,8	0,1	100,0	100,0	22,9
24	Zaręby Kościelne	0,3	-	100,0	-	-	-	-

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
943,34	0,5	4,4	-	17,9	-	7547,6	32,0	1
-	-	-	-	1,6	-	5366,9	24,8	2
-	-	-	-	1,2	-	9417,5	31,0	3
146,44	1,6	-	-	0,2	-	14461,0	39,5	4
-	-	-	-	0,9	-	5522,0	16,6	5
-	-	-	-	1,7	-	8232,6	31,3	6
440,45	1,7	-	-	1,9	-	9077,0	40,0	7
140,86	0,7	-	-	1,4	-	7661,7	37,7	8
215,59	0,9	1,9	-	2,3	-	10369,8	35,4	9
-	-	-	-	2,4	-	8316,0	45,3	10
-	-	-	-	3,6	-	3349,5	27,4	11
-	-	2,5	-	0,6	-	5869,3	18,0	12
1291,74	1,1	24,3	-	13,5	6,9	4822,5	28,8	13
-	-	18,5	-	6,7	-	196,6	19,9	14
-	-	-	-	0,5	-	27413,9	70,9	15
-	-	-	-	0,4	-	820,3	2,8	16
-	-	-	-	0,2	-	5722,9	16,7	17
-	-	5,8	-	1,9	-	3363,9	29,2	18
1212,50	12,6	-	-	0,4	-	7071,5	19,9	19
6,86	0,0	-	-	1,9	5,7	8785,9	40,0	20
-	-	-	-	0,5	-	4790,7	16,3	21
-	-	-	-	0,2	-	5651,6	20,3	22
0,38	0,0	-	-	0,4	1,2	7615,2	27,7	23
72,00	0,8	-	-	0,4	-	5011,4	20,8	24

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Mazowieckie (cd.) (cont.)							
1	Powiat płoński	6,3	13,8	80,2	1,9	100,0	99,6	40,1
	gminy miejskie: urban gminas:							
2	Płońsk	1,6	0,9	99,1	1,0	100,0	100,0	98,6
3	Raciąż	0,7	100,0	-	0,6	100,0	100,0	71,8
	gminy wiejskie: rural gminas:							
4	Baboszewo	0,5	-	100,0	0,1	100,0	100,0	32,9
5	Dzierżążnia	0,2	-	100,0	-	-	-	-
6	Joniec	0,1	-	100,0	-	-	-	-
7	Naruszewo	0,6	13,4	56,9	0,0	100,0	70,4	9,3
8	Nowe Miasto	0,4	-	90,6	-	-	-	-
9	Płońsk	0,7	4,2	90,7	0,1	100,0	100,0	16,0
10	Raciąż	0,8	-	96,0	0,0	100,0	100,0	13,2
11	Sochocin	0,2	-	100,0	0,0	100,0	100,0	23,7
12	Załużki	0,5	16,9	61,2	0,1	100,0	100,0	-
13	Powiat przasnyski	15,9	-	31,1	1,6	100,0	100,0	53,8
	gmina miejska urban gmina							
14	Przasnysz	1,0	-	100,0	0,8	100,0	100,0	98,4
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
15	Chorzele	6,0	-	30,2	0,6	100,0	100,0	28,9
	gminy wiejskie: rural gminas:							
16	Czernice Borowe	0,3	-	100,0	0,0	100,0	100,0	29,0
17	Jednoróżec	5,7	-	9,6	0,1	100,0	100,0	45,1
18	Krasne	0,3	-	100,0	0,0	100,0	100,0	37,8
19	Krzynowłoga Mała	1,4	-	24,4	-	-	-	-
20	Przasnysz	1,1	-	49,8	0,1	100,0	100,0	37,4
21	Powiat pułtuski	4,6	0,4	71,3	1,6	100,0	100,0	42,8
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
22	Pułtusk	1,6	-	100,0	1,1	100,0	100,0	69,1

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
45572,78	36,9	24,3	-	21,1	6,2	2381,7	15,4	1
-	-	10,8	-	9,4	-	2,9	0,6	2
262,90	31,3	5,3	-	1,5	-	6,8	0,4	3
4225,43	26,0	-	-	1,5	-	2402,2	11,8	4
0,86	0,0	-	-	0,6	-	767,5	2,8	5
5899,60	80,7	-	-	0,5	-	6376,8	23,2	6
6874,74	43,1	-	-	1,0	-	4464,9	17,8	7
3348,70	28,4	-	-	0,9	-	7214,3	28,8	8
820,45	6,5	4,8	-	1,6	6,2	1091,8	6,8	9
10971,15	45,2	-	-	1,2	-	4476,5	15,4	10
9821,70	80,4	-	-	1,6	-	5711,4	27,4	11
3347,25	30,9	3,4	-	1,2	-	1595,2	8,3	12
3925,01	3,2	1,7	-	10,4	-	7099,8	30,8	13
-	-	1,7	-	5,4	-	2,6	0,2	14
-	-	-	-	1,9	-	15450,3	42,5	15
3924,00	32,7	-	-	0,5	-	2781,1	8,8	16
1,01	0,0	-	-	0,9	-	15850,5	48,9	17
-	-	-	-	0,4	-	1284,5	4,6	18
-	-	-	-	0,4	-	17343,0	32,4	19
-	-	-	-	0,8	-	3971,1	15,7	20
13969,65	16,9	20,0	-	9,3	-	3053,4	19,1	21
5999,13	44,7	-	-	6,5	-	593,6	10,9	22

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Mazowieckie (cd.) (cont.)							
	Powiat pułtuski (dok.) (cont.)							
	gminy wiejskie: rural gminas:							
1	Gzy	0,4	4,5	68,3	–	–	–	–
2	Obryte	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	43,5
3	Pokrzywnica	0,3	–	100,0	–	–	–	–
4	Świercze	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	17,0
5	Winnica	0,4	–	100,0	0,2	100,0	100,0	25,7
6	Zatory	1,5	–	19,0	0,1	100,0	100,0	25,5
7	Powiat siedlecki	1,2	–	15,4	–	–	–	–
	gminy wiejskie: rural gminas:							
8	Korczew	1,1	–	9,8	–	–	–	–
9	Przesmyki	0,1	–	100,0	–	–	–	–
10	Powiat sokotowski	4,6	11,9	77,7	2,1	100,0	100,0	44,3
	gmina miejska urban gmina							
11	Sokołów Podlaski	1,9	1,2	98,8	1,4	100,0	100,0	96,4
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
12	Kosów Lacki	0,6	47,7	52,3	0,4	100,0	100,0	25,0
	gminy wiejskie: rural gminas:							
13	Bielany	0,4	–	100,0	–	–	–	–
14	Ceranów	0,1	9,6	90,4	–	–	–	–
15	Jabłonna Lacka	0,4	27,2	72,8	0,1	100,0	100,0	49,9
16	Repki	0,0	–	100,0	0,0	100,0	100,0	13,3
17	Sabnie	0,2	5,8	94,2	–	–	–	–
18	Sokołów Podlaski	0,3	40,8	59,2	0,1	100,0	100,0	4,2
19	Sterdyń	0,7	–	33,9	0,0	100,0	100,0	27,5
20	Powiat węgrowski	5,3	10,5	60,3	1,5	97,9	97,6	40,3
	gmina miejska urban gmina							
21	Węgrów	1,0	36,6	63,4	0,8	96,3	96,3	92,3

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
1889,40	18,1	-	-	0,3	-	2058,6	7,5	1
20,88	0,1	-	-	0,3	-	11080,0	38,2	2
2237,20	18,6	-	-	0,7	-	2893,0	12,0	3
1,50	0,0	-	-	0,3	-	1766,9	8,7	4
3668,83	31,9	20,0	-	0,4	-	4938,1	17,6	5
152,71	1,3	-	-	0,7	-	8125,6	32,9	6
11919,03	53,6	-	-	0,3	-	8912,2	23,3	7
9894,03	94,3	-	-	0,1	-	10722,5	26,8	8
2025,00	17,3	-	-	0,2	-	7421,7	20,1	9
46167,45	40,8	46,4	-	6,4	-	4661,7	22,3	10
-	-	20,5	-	4,5	-	1,1	0,1	11
6458,42	32,3	11,3	-	0,4	-	9871,3	29,6	12
1685,05	15,3	-	-	0,1	-	5340,5	17,7	13
8990,09	81,0	-	-	0,2	-	17721,7	35,4	14
10806,20	72,4	-	-	0,4	-	6546,0	19,7	15
5200,27	30,8	-	-	0,3	-	5390,0	16,8	16
1663,60	15,4	-	-	0,2	-	6808,0	23,3	17
2175,82	15,9	14,6	-	0,2	-	4472,5	19,7	18
9188,00	70,7	-	-	0,2	-	6283,4	19,1	19
45768,69	37,5	8,0	-	8,7	2,0	5162,6	28,0	20
898,62	25,3	8,0	-	2,7	-	522,9	18,7	21

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Mazowieckie (cd.) (cont.)							
	Powiat węgrowski (dok.) (cont.)							
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
1	Łochów	1,0	1,5	87,8	0,3	100,0	100,0	50,4
	gminy wiejskie: rural gminas:							
2	Grębków	1,7	–	15,3	–	–	–	–
3	Korytnica	0,4	1,3	98,7	0,0	100,0	100,0	11,7
4	Liw	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	24,2
5	Miedzna	0,4	41,7	58,3	0,2	100,0	98,1	31,1
6	Sadowne	0,3	–	100,0	0,0	100,0	100,0	16,1
7	Stoczek	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	25,4
8	Wierzбно	0,0	–	100,0	–	–	–	–
9	Powiat wołomiński	2,8	6,5	44,9	0,6	100,0	100,0	22,6
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
10	Tłuszcz	0,4	2,1	97,9	0,2	100,0	100,0	17,9
	gminy wiejskie: rural gminas:							
11	Dąbrówka	0,5	33,6	66,4	0,1	100,0	100,0	22,7
12	Jadów	1,3	1,2	20,8	0,1	100,0	100,0	22,5
13	Klembów	0,6	–	45,3	0,2	100,0	100,0	31,9
14	Powiat wyszkowski	7,8	1,1	47,5	1,9	100,0	100,0	56,5
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
15	Wyszków	1,9	2,2	97,8	1,4	100,0	100,0	75,0
	gminy wiejskie: rural gminas:							
16	Brańszczyk	1,7	–	32,7	0,2	100,0	100,0	60,1
17	Długosiodło	2,0	–	11,9	0,1	100,0	100,0	20,7
18	Rząśnik	1,5	0,7	25,0	0,1	100,0	100,0	43,4
19	Somianka	0,4	8,2	91,8	0,0	100,0	100,0	10,7
20	Zabrodzie	0,4	–	76,4	0,1	100,0	100,0	34,7

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
8493,53	43,3	-	-	3,8	-	4288,8	39,1	1
949,35	7,3	-	-	0,4	-	5866,6	20,0	2
100,00	0,6	-	-	0,3	-	4947,9	17,1	3
8537,47	50,4	-	-	0,5	-	5292,1	23,2	4
3377,40	29,1	-	-	0,2	-	8676,4	28,8	5
14470,02	100,0	-	-	0,4	-	6801,2	27,6	6
8753,77	60,6	-	-	0,2	2,0	13063,3	45,0	7
188,53	1,8	-	-	0,2	-	8476,7	22,8	8
955,96	2,3	-	-	7,7	-	2128,2	23,4	9
-	-	-	-	4,2	-	954,5	18,6	10
-	-	-	-	1,4	-	3042,3	22,6	11
904,75	7,8	-	-	0,4	-	4493,0	29,1	12
51,21	0,6	-	-	1,7	-	1949,7	22,5	13
84,16	0,1	48,8	-	12,1	-	4030,1	34,1	14
-	-	38,9	-	8,2	-	1239,6	29,6	15
61,68	0,4	-	-	1,3	-	9279,1	46,2	16
14,48	0,1	-	-	0,8	-	8651,3	40,3	17
3,36	0,0	9,9	-	0,5	-	9158,6	38,4	18
4,64	0,0	-	-	0,9	-	3544,8	16,9	19
-	-	-	-	0,4	-	3538,5	22,8	20

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Mazowieckie (dok.) (cont.)							
1	Powiat żuromiński	3,7	10,9	82,0	0,7	95,3	95,3	37,9
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
2	Biezuń	0,6	2,0	98,0	0,0	100,0	100,0	33,4
3	Żuromin	1,3	16,4	64,3	0,5	100,0	100,0	66,9
	gminy wiejskie: rural gminas:							
4	Kuczborg-Osada	0,4	31,6	68,4	0,1	100,0	100,0	28,8
5	Lubowidz	0,5	6,4	93,6	0,1	55,6	55,6	20,3
6	Lutocin	0,4	–	100,0	0,0	100,0	100,0	14,7
7	Siemiątkowo	0,3	–	100,0	–	–	–	–
	Miasto na prawach powiatu City with powiat status							
8	Ostrołęka	413,0	99,2	0,8	13,1	100,0	89,6	97,3
9	Podlaskie	101,9	12,6	64,2	41,5	100,0	99,3	68,2
10	Powiat augustowski	3,8	1,8	96,5	1,2	100,0	100,0	60,4
	gmina miejska urban gmina							
11	Augustów	1,6	4,3	95,5	1,1	100,0	100,0	94,0
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
12	Lipsk	0,2	–	97,2	0,1	100,0	100,0	38,6
	gminy wiejskie: rural gminas:							
13	Augustów	0,7	–	98,2	0,0	100,0	100,0	16,1
14	Bargłów Kościelny	0,7	–	98,0	0,0	100,0	100,0	13,0
15	Nowinka	0,2	–	93,8	0,0	100,0	100,0	49,4
16	Płaska	0,1	–	94,6	–	–	–	–
17	Sztabin	0,4	–	97,0	0,0	100,0	100,0	31,2

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
59635,10	73,9	4,5	-	7,5	-	4490,4	21,7	1
5828,70	48,0	4,5	-	0,9	-	2717,5	11,2	2
4767,30	35,9	-	-	4,1	-	496,3	5,4	3
6547,90	53,9	-	-	0,7	-	5425,1	21,3	4
18681,20	97,9	-	-	1,0	-	11507,6	41,6	5
12603,00	99,7	-	-	0,4	-	6087,4	20,7	6
11207,00	98,8	-	-	0,4	-	6473,9	20,0	7
-	-	564,0	1,5	12,7	9,0	94,3	14,7	8
638899,11	31,6	884,6	-	218,5	53,8	5290,0	31,0	9
106365,63	64,1	15,8	-	11,4	-	13123,0	46,2	10
6291,44	77,8	15,8	-	7,5	-	947,6	35,4	11
11011,31	59,8	-	-	0,9	-	8203,1	23,0	12
14383,91	54,0	-	-	0,8	-	12406,8	31,5	13
7299,83	38,9	-	-	0,8	-	4550,5	13,5	14
17217,97	84,4	-	-	0,5	-	43254,8	61,6	15
23891,23	64,1	-	-	0,4	-	118674,1	82,7	16
26269,94	72,3	-	-	0,6	-	29699,0	41,7	17

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczycy (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
Podlaskie (cd.) (cont.)								
1	Powiat białostocki	29,4	1,4	79,1	3,6	100,0	100,0	63,2
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
2	Choroszcz	0,6	13,6	84,8	0,3	100,0	100,0	41,9
3	Czarna Białostocka	0,4	3,0	97,0	0,2	100,0	100,0	85,2
4	Łapy	1,2	9,1	90,5	0,6	100,0	100,0	92,3
5	Michałow	1,0	2,8	41,7	0,1	100,0	100,0	51,1
6	Supraśl	2,9	-	23,4	0,7	100,0	100,0	87,3
7	Surz	0,2	-	97,0	0,0	100,0	100,0	50,5
8	Tykocin	0,6	8,4	79,8	0,1	100,0	100,0	33,0
9	Wasilków	16,8	0,3	99,7	0,5	100,0	100,0	70,9
10	Zabłudów	0,4	-	97,2	0,1	100,0	100,0	31,1
	gminy wiejskie: rural gminas:							
11	Dobrzyniewo Duże	0,6	-	88,5	0,2	100,0	100,0	50,9
12	Gródek	0,8	1,4	24,5	0,1	100,0	100,0	61,9
13	Juchnowiec Kościelny	0,9	7,4	91,8	0,5	100,0	100,0	63,2
14	Poświętne	2,3	-	15,5	0,0	100,0	100,0	76,9
15	Turośń Kościelna	0,6	-	57,6	0,1	100,0	100,0	25,7
16	Zawady	0,2	-	98,6	-	-	-	-
17	Powiat bielski	4,2	21,5	67,8	1,3	100,0	100,0	60,1
	gminy miejskie: urban gminas:							
18	Bielsk Podlaski	1,5	27,4	72,6	1,1	100,0	100,0	95,3
19	Brańsk	0,1	-	100,0	0,1	100,0	100,0	100,0
	gminy wiejskie: rural gminas:							
20	Bielsk Podlaski	0,4	3,8	81,6	0,0	100,0	100,0	14,1
21	Boćki	0,4	-	24,5	0,0	100,0	100,0	26,8
22	Brańsk	0,6	-	94,5	0,0	100,0	100,0	2,1
23	Orla	0,7	62,8	34,8	0,0	100,0	100,0	19,9
24	Rudka	0,1	-	86,2	0,0	100,0	100,0	90,1
25	Wyszki	0,3	-	98,9	0,0	100,0	100,0	12,6

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
101332,94	34,0	206,5	–	27,3	27,9	7933,6	39,5	1
3429,00	20,9	–	–	2,9	–	1786,2	16,5	2
15384,19	74,6	11,6	–	1,9	–	13429,0	74,3	3
2451,00	19,2	–	–	3,1	–	780,1	13,4	4
11163,55	27,2	–	–	0,9	1,8	24745,1	40,0	5
12585,98	66,7	2,7	–	3,6	–	8309,7	67,4	6
3009,00	39,3	–	–	0,3	–	5417,9	13,8	7
7829,24	37,8	–	–	0,8	–	8758,8	26,4	8
3921,42	30,8	–	–	3,9	6,2	3524,3	47,0	9
4710,00	13,9	–	–	1,7	–	11922,8	32,5	10
6429,74	39,9	–	–	1,3	–	6181,4	35,8	11
27139,82	63,2	–	–	0,8	–	51229,9	62,1	12
1700,00	9,9	192,2	–	4,6	19,9	1662,3	15,8	13
–	–	–	–	0,3	–	9587,1	28,6	14
1580,00	11,3	–	–	0,9	–	5222,6	23,4	15
–	–	–	–	0,2	–	12569,0	30,6	16
4209,02	3,0	47,6	–	9,2	1,3	5505,9	21,8	17
–	–	21,2	–	5,7	–	19,4	1,8	18
–	–	–	–	0,8	–	2508,9	29,2	19
3150,00	7,3	–	–	0,8	1,3	15104,1	23,4	20
9,02	0,0	–	–	0,5	–	12533,9	23,2	21
–	–	–	–	0,5	–	6061,6	15,2	22
–	–	26,4	–	0,3	–	9871,0	16,9	23
–	–	–	–	0,2	–	14553,7	39,1	24
1050,00	5,1	–	–	0,4	–	10980,0	23,5	25

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Podlaskie (cd.) (cont.)							
1	Powiat grajewski gmina miejska urban gmina	4,6	26,7	55,9	1,8	100,0	99,4	55,4
2	Grajewo gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:	2,2	55,7	44,3	1,6	100,0	99,4	92,6
3	Rajgród	1,0	2,1	21,8	0,1	100,0	100,0	31,3
4	Szczuczyn gminy wiejskie: rural gminas:	0,4	-	100,0	0,1	100,0	100,0	31,8
5	Grajewo	0,5	-	95,3	0,0	100,0	100,0	2,5
6	Radziłów	0,3	-	100,0	0,0	100,0	100,0	27,6
7	Wąsosz	0,1	-	96,3	0,0	100,0	100,0	26,2
8	Powiat hajnowski gmina miejska urban gmina	2,5	11,5	87,3	1,6	100,0	100,0	76,3
9	Hajnówka gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina	1,2	22,8	77,2	1,2	100,0	100,0	95,4
10	Kleszczele gminy wiejskie: rural gminas:	0,1	-	90,2	0,0	100,0	100,0	48,1
11	Białowieża	0,2	-	100,0	0,1	100,0	100,0	99,7
12	Czeremcha	0,1	-	100,0	0,0	100,0	100,0	81,0
13	Czyże	0,1	-	96,4	0,0	100,0	100,0	33,2
14	Dubicze Cerkiewne	0,1	-	93,9	0,0	100,0	100,0	27,6
15	Hajnówka	0,1	-	100,0	0,1	100,0	100,0	68,2
16	Narew	0,3	-	97,9	0,1	100,0	100,0	26,2
17	Narewka	0,3	3,1	95,0	0,1	100,0	100,0	69,6
18	Powiat kolneński gmina miejska urban gmina	2,4	19,5	72,8	0,8	100,0	100,0	35,4
19	Kolno	0,8	56,5	43,5	0,7	100,0	100,0	96,6

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
17779,69	18,4	32,1	-	9,0	4,7	4636,6	22,8	1
-	-	32,1	-	5,4	-	36,3	4,2	2
12435,25	60,0	-	-	1,1	-	11152,0	28,3	3
11,13	0,1	-	-	1,1	-	3024,8	15,9	4
972,00	3,2	-	-	0,6	4,7	16735,4	31,6	5
4177,00	20,9	-	-	0,6	-	3986,5	9,5	6
184,31	1,6	-	-	0,2	-	7121,2	21,9	7
93213,69	57,4	22,2	-	8,3	3,6	20133,2	53,5	8
22,63	1,1	11,3	-	5,0	1,2	40,9	4,0	9
3042,42	21,3	-	-	0,3	-	25990,7	45,3	10
20283,72	99,9	-	-	0,7	-	80849,0	87,5	11
403,01	4,2	-	-	0,5	-	16673,8	54,6	12
60,00	0,4	-	-	0,2	-	6886,4	10,3	13
10440,29	68,9	-	-	0,1	-	53363,6	53,7	14
19850,20	67,8	-	-	0,4	-	42672,0	56,6	15
5673,56	23,5	4,2	-	0,6	-	24566,4	35,7	16
33437,86	98,6	6,7	-	0,5	2,4	61458,2	66,5	17
21085,00	22,4	4,4	-	6,8	-	5455,2	22,3	18
-	-	4,4	-	3,0	-	120,8	4,9	19

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczycy (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Podlaskie (cd.) (cont.)							
	Powiat kolneński (dok.) (cont.)							
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
1	Stawiski	0,4	–	100,0	0,0	100,0	100,0	35,6
	gminy wiejskie: rural gminas:							
2	Grabowo	0,3	–	100,0	0,0	100,0	100,0	20,7
3	Kolno	0,4	3,0	86,9	–	–	–	–
4	Mały Płock	0,3	–	98,1	0,0	100,0	100,0	2,4
5	Turośl	0,3	–	49,3	0,0	100,0	100,0	12,8
6	Powiat tomżyński	4,2	19,0	65,5	1,1	100,0	100,0	21,7
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
7	Jedwabne	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	30,3
8	Nowogród	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	31,7
	gminy wiejskie: rural gminas:							
9	Łomża	0,7	18,5	81,5	0,1	100,0	100,0	20,8
10	Miastkowo	0,3	–	100,0	–	–	–	–
11	Piątnica	1,3	43,0	57,0	0,9	100,0	100,0	29,2
12	Przytuły	0,8	–	14,6	–	–	–	–
13	Śniadowo	0,4	23,3	76,7	0,0	100,0	100,0	19,7
14	Wizna	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	42,1
15	Zbójna	0,1	–	100,0	–	–	–	–
16	Powiat moniecki	15,8	2,5	16,7	0,9	100,0	100,0	49,7
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
17	Goniądz	0,3	3,9	96,1	0,0	100,0	100,0	40,8
18	Knyszyn	8,4	0,4	2,4	0,1	100,0	100,0	63,3
19	Mońki	1,4	24,5	75,2	0,7	100,0	100,0	64,2

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
74,06	0,4	-	-	1,1	-	5507,9	20,5	1
-	-	-	-	0,4	-	7985,1	21,6	2
6631,90	23,5	-	-	1,1	-	7288,7	22,3	3
1583,10	11,3	-	-	0,6	-	6210,9	21,2	4
12795,94	64,4	-	-	0,6	-	10576,4	27,2	5
35154,55	26,0	17,7	-	9,4	8,7	6077,0	22,9	6
326,00	2,0	-	-	1,1	-	5341,0	17,9	7
4142,63	40,9	-	-	0,7	-	5969,7	23,7	8
5411,89	26,2	-	-	2,5	-	3278,7	17,5	9
2180,48	19,0	-	-	0,8	8,7	8518,2	31,4	10
4135,94	18,9	17,7	-	2,1	-	4033,8	19,6	11
-	-	-	-	0,1	-	5502,4	16,2	12
-	-	-	-	1,1	-	5264,3	17,3	13
378,81	2,8	-	-	0,5	-	3392,3	10,3	14
18578,80	100,0	-	-	0,4	-	21195,3	47,7	15
43662,12	31,6	147,2	-	6,4	-	7088,0	20,9	16
22988,55	61,0	-	-	0,8	-	24112,0	31,6	17
2645,57	20,8	-	-	0,7	-	8859,6	33,3	18
-	-	147,2	-	2,9	-	1358,9	12,6	19

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczycy (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Podlaskie (cd.) (cont.)							
	Powiat moniecki (dok.) (cont.)							
	gminy wiejskie: rural gminas:							
1	Jasionówka	0,1	–	94,6	0,0	100,0	100,0	19,7
2	Jaświły	0,5	–	99,4	0,0	100,0	100,0	24,0
3	Krypno	5,0	–	6,6	0,1	100,0	100,0	57,6
4	Trzcianne	0,1	–	98,7	0,0	100,0	100,0	36,1
5	Powiat sejneński	1,4	13,9	85,8	0,4	100,0	100,0	28,1
	gmina miejska urban gmina							
6	Sejny	0,4	44,9	55,1	0,3	100,0	100,0	83,0
	gminy wiejskie: rural gminas:							
7	Giby	0,1	–	99,3	–	–	–	–
8	Krasnopol	0,2	–	98,7	–	–	–	–
9	Puńsk	0,4	–	100,0	0,1	100,0	100,0	29,0
10	Sejny	0,2	–	99,5	–	–	–	–
11	Powiat siemiatycki	3,3	20,8	78,6	1,2	100,0	96,8	42,7
	gmina miejska urban gmina							
12	Siemiatycze	1,3	50,8	49,2	1,0	100,0	100,0	100,0
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
13	Drohiczyn	0,5	–	100,0	0,0	100,0	100,0	28,8
	gminy wiejskie: rural gminas:							
14	Dziadkowice	0,3	–	100,0	0,0	100,0	100,0	25,1
15	Grodzisk	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	15,4
16	Mielnik	0,1	13,1	86,9	0,1	100,0	50,6	16,9
17	Milejczyce	0,1	–	90,5	–	–	–	–
18	Nurzec-Stacja	0,2	–	95,7	0,0	100,0	100,0	22,0
19	Perlejewo	0,2	–	100,0	–	–	–	–
20	Siemiatycze	0,3	–	100,0	0,0	100,0	100,0	2,6

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
Podlaskie (cd.) (cont.)								
1	Powiat sokólski	4,3	12,2	81,2	1,6	100,0	100,0	49,7
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
2	Dąbrowa Białostocka	0,6	6,9	93,1	0,4	100,0	100,0	51,0
3	Krynki	0,2	21,2	78,8	0,1	100,0	100,0	76,0
4	Sokołka	1,7	17,1	81,6	0,9	100,0	100,0	71,8
5	Suchowola	0,4	–	92,5	0,1	100,0	100,0	31,8
	gminy wiejskie: rural gminas:							
6	Janów	0,4	–	52,9	0,0	100,0	100,0	20,9
7	Korycin	0,3	–	99,4	0,0	100,0	100,0	14,5
8	Kuźnica	0,1	–	100,0	0,1	100,0	100,0	33,2
9	Nowy Dwór	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	29,5
10	Sidra	0,3	49,0	51,0	0,0	100,0	100,0	15,5
11	Szudziałowo	0,1	6,0	63,9	0,0	100,0	100,0	27,5
12	Powiat suwalski	2,4	2,0	98,0	0,4	100,0	100,0	29,8
	gminy wiejskie: rural gminas:							
13	Bakałarzewo	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	45,3
14	Filipów	0,3	12,4	87,6	0,1	100,0	100,0	33,3
15	Jeleniewo	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	26,7
16	Przerośl	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	27,6
17	Raczki	0,3	–	100,0	0,1	100,0	100,0	44,0
18	Rutka-Tartak	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	16,9
19	Suwałki	0,4	2,3	97,7	0,1	100,0	100,0	22,1
20	Szpyłiszki	0,4	–	100,0	0,0	100,0	100,0	20,9
21	Wiżajny	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	27,2
22	Powiat wysokomazowiecki	7,6	26,7	73,3	3,9	100,0	100,0	34,8
	gmina miejska urban gmina							
23	Wysokie Mazowieckie	2,9	58,7	41,3	3,2	100,0	100,0	98,7
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
24	Ciechanowiec	0,4	2,2	97,8	0,1	100,0	100,0	43,2
25	Czyżew	0,8	38,6	61,4	0,4	100,0	100,0	42,5
26	Szepietowo	0,7	0,7	99,3	0,1	100,0	100,0	35,7

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
51098,51	24,9	135,6	-	11,8	-	7824,8	25,7	1
1843,00	7,0	-	-	1,5	-	3643,4	15,9	2
12605,78	75,9	-	-	0,3	-	26423,1	49,2	3
7572,62	24,2	82,2	-	6,9	-	2571,2	21,0	4
3132,00	12,2	-	-	0,8	-	3944,8	10,7	5
1309,79	6,3	-	-	0,4	-	16435,7	32,7	6
-	-	6,5	-	0,4	-	2713,4	7,5	7
4566,31	34,2	-	-	0,9	-	8569,5	25,7	8
171,00	1,4	-	-	0,2	-	7199,7	15,8	9
-	-	46,9	-	0,3	-	9646,0	19,3	10
19898,01	66,0	-	-	0,3	-	50758,3	49,0	11
77787,89	59,5	-	-	3,7	-	6494,2	17,8	12
3330,01	27,2	-	-	0,4	-	5551,0	14,0	13
8285,71	54,9	-	-	0,4	-	3186,0	9,2	14
11452,87	87,2	-	-	0,3	-	4537,6	10,9	15
7328,96	59,3	-	-	0,1	-	6265,6	14,9	16
6193,35	43,5	-	-	0,4	-	4621,8	19,2	17
7617,39	73,6	-	-	0,3	-	11188,4	25,3	18
18819,78	71,1	-	-	1,0	-	10022,2	29,1	19
4964,51	31,7	-	-	0,4	-	5450,3	13,6	20
9795,31	87,5	-	-	0,3	-	7013,5	15,0	21
3175,11	2,5	11,1	-	9,3	-	4238,8	18,8	22
-	-	7,5	-	2,2	-	265,8	16,4	23
2115,81	10,5	-	-	1,3	-	6526,3	28,1	24
4,40	0,0	2,0	-	1,4	-	1488,3	7,3	25
2,90	0,0	-	-	1,3	-	3748,0	17,2	26

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Podlaskie (dok.) (cont.)							
	Powiat wysokomazowiecki (dok.) (cont.)							
	gminy wiejskie: rural gminas:							
1	Klukowo	0,4	–	100,0	0,1	100,0	100,0	6,7
2	Kobylin-Borzymy	0,4	–	100,0	–	–	–	–
3	Kulesze Kościelne	0,2	–	100,0	–	–	–	–
4	Nowe Piekuty	0,4	–	100,0	–	–	–	–
5	Sokoły	0,5	–	100,0	0,0	100,0	100,0	24,5
6	Wysokie Mazowieckie	0,9	–	100,0	–	–	–	–
7	Powiat zambrowski	5,8	7,8	48,1	1,4	99,6	97,9	60,1
	gmina miejska urban gmina							
8	Zambrów	1,6	26,8	73,2	1,2	99,5	97,6	97,4
	gminy wiejskie: rural gminas:							
9	Kotaki Kościelne	0,4	–	100,0	–	–	–	–
10	Rutki	0,3	4,3	95,7	0,1	100,0	100,0	43,8
11	Szumowo	0,5	–	100,0	–	–	–	–
12	Zambrów	3,0	0,4	13,7	0,1	100,0	100,0	26,0
	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status							
13	Białystok	1,3	100,0	–	13,1	100,0	98,7	99,1
14	Łomża	4,1	36,4	63,6	3,2	100,0	99,1	99,0
15	Suwałki	4,8	33,6	66,4	3,8	100,0	100,0	96,2
16	Pomorskie	5,2	0,5	99,5	1,4	100,0	100,0	76,3
17	Powiat malborski	4,2	0,5	99,5	0,1	100,0	100,0	77,1
	gmina wiejska rural gmina							
18	Stare Pole	4,2	0,5	99,5	0,1	100,0	100,0	77,1

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
-	-	1,6	-	0,3	-	2586,0	9,2	1
322,00	2,7	-	-	0,3	-	6579,0	17,9	2
-	-	-	-	0,4	-	9813,0	26,4	3
-	-	-	-	0,4	-	4373,9	15,6	4
730,00	4,7	-	-	1,0	-	5308,6	19,7	5
-	-	-	-	0,7	-	6888,6	22,3	6
280,50	0,4	28,5	-	9,5	2,0	4949,1	29,6	7
-	-	25,5	-	6,5	-	8,7	1,0	8
-	-	-	-	0,3	-	7982,5	25,1	9
116,13	0,6	-	-	1,0	-	6561,2	18,3	10
2,53	0,0	-	-	0,7	-	6819,1	23,5	11
161,84	0,5	3,0	-	1,1	2,0	14425,2	42,9	12
103,93	1,0	95,1	-	50,4	-	61,8	18,0	13
699,06	21,4	16,6	-	17,9	-	5,2	1,0	14
1159,60	17,7	97,3	-	20,2	2,8	124,2	13,2	15
14853,60	18,7	-	-	9,4	-	3285,2	13,5	16
212,00	2,7	-	-	0,9	-	695,7	4,1	17
212,00	2,7	-	-	0,9	-	695,7	4,1	18

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczyc (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Pomorskie (dok.) (cont.)							
1	Powiat nowodworski	0,4	-	100,0	1,0	100,0	100,0	78,6
	gmina miejska urban gmina							
2	Krynica Morska	0,4	-	100,0	0,5	100,0	100,0	99,0
	gminy wiejskie: rural gminas:							
3	Stegna	-	-	-	0,4	100,0	100,0	69,2
4	Sztutowo	-	-	-	0,2	100,0	100,0	96,4
5	Powiat sztumski	0,6	1,3	98,7	0,2	100,0	100,0	73,5
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
6	Dzierżoń	0,4	1,7	98,3	0,2	100,0	100,0	95,7
	gmina wiejska rural gmina							
7	Stary Dzierżoń	0,1	-	100,0	0,0	100,0	100,0	21,5
8	Warmińsko-mazurskie	134,5	23,7	56,3	53,4	95,3	95,0	77,4
9	Powiat bartoszycki	6,6	0,7	43,6	1,3	100,0	100,0	68,1
	gminy miejskie: urban gminas:							
10	Bartoszyce	1,2	3,4	96,6	0,7	100,0	100,0	97,4
11	Górowo Iławeckie	0,2	-	100,0	0,2	100,0	100,0	99,9
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
12	Bisztynek	0,4	2,2	97,8	0,1	100,0	100,0	52,5
13	Sępól	0,2	-	100,0	0,1	100,0	100,0	42,3
	gminy wiejskie: rural gminas:							
14	Bartoszyce	0,7	-	100,0	0,1	100,0	100,0	30,8
15	Górowo Iławeckie	4,0	-	8,0	0,2	100,0	100,0	45,4
16	Powiat braniewski	2,3	12,5	87,5	1,1	100,0	100,0	72,1
	gmina miejska urban gmina							
17	Braniewo	1,2	22,5	77,5	0,7	100,0	100,0	96,8

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
7616,50	19,0	-	-	6,0	-	3550,9	13,1	1
2456,95	20,7	-	-	1,6	-	12942,1	14,2	2
2580,55	15,2	-	-	3,4	-	1806,5	10,4	3
2579,00	23,1	-	-	1,0	-	4865,6	16,0	4
7025,10	22,2	-	-	2,5	-	3904,8	16,3	5
1566,80	12,0	-	-	2,0	-	376,1	2,7	6
5458,30	29,4	-	-	0,4	-	12158,9	25,9	7
1127097,26	47,0	691,9	-	354,2	46,1	5343,0	31,7	8
24781,63	19,0	8,5	-	12,7	2,7	5527,6	24,5	9
45,45	3,9	8,5	-	7,2	-	25,0	5,0	10
-	-	-	-	0,9	-	57,8	6,9	11
1866,14	9,2	-	-	1,5	-	3504,4	11,0	12
1538,51	6,2	-	-	0,8	-	7531,9	19,2	13
4227,85	9,9	-	-	1,6	2,7	7609,5	19,2	14
17103,68	41,1	-	-	0,6	-	24260,4	40,3	15
37225,04	31,0	4,7	-	9,9	-	7768,1	26,8	16
28,86	2,3	4,7	-	6,1	-	2,3	0,3	17

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Warmińsko-mazurskie (cd.) (cont.)							
	Powiat braniewski (dok.) (cont.)							
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
1	Frombork	0,2	8,4	91,6	0,1	100,0	100,0	75,2
2	Pieniężno	0,3	-	100,0	0,1	100,0	100,0	55,2
	gminy wiejskie: rural gminas:							
3	Braniewo	0,2	4,5	95,5	0,1	100,0	100,0	63,7
4	Lelkowo	0,1	-	100,0	0,0	100,0	100,0	47,4
5	Płoskinia	0,1	-	100,0	0,0	100,0	100,0	41,7
6	Wilczęta	0,2	-	100,0	0,0	100,0	100,0	30,0
7	Powiat działdowski	7,1	4,2	46,4	1,9	100,0	100,0	72,9
	gmina miejska urban gmina							
8	Działdowo	1,2	10,8	89,2	1,1	100,0	100,0	97,6
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
9	Lidzbark	0,9	10,3	76,2	0,3	100,0	100,0	60,0
	gminy wiejskie: rural gminas:							
10	Działdowo	0,6	4,3	74,4	0,1	100,0	100,0	35,0
11	Iłowo-Osada	0,9	-	48,5	0,2	100,0	100,0	88,0
12	Płośnica	0,6	-	52,1	0,1	100,0	100,0	56,6
13	Rybno	2,9	1,7	12,1	0,1	100,0	100,0	75,1
14	Powiat elbląski	4,4	23,3	53,5	1,9	100,0	98,9	53,7
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
15	Młynary	0,5	35,6	64,4	0,2	100,0	100,0	71,0
16	Paśćk	2,2	35,3	44,0	1,2	100,0	99,8	74,2
17	Tolkmicko	0,8	8,3	18,2	0,3	100,0	100,0	98,6

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
5320,69	42,9	-	-	0,8	-	7878,5	22,8	1
4328,17	17,8	-	-	0,8	-	10529,6	27,1	2
7926,79	25,9	-	-	1,3	-	12914,2	25,7	3
7720,90	39,0	-	-	0,3	-	19366,1	28,2	4
4534,94	26,7	-	-	0,3	-	21624,8	31,9	5
7364,69	49,8	-	-	0,3	-	12900,2	26,2	6
36920,40	38,7	8,7	-	8,5	14,8	4216,1	28,9	7
-	-	1,9	-	4,1	-	27,1	5,0	8
22023,02	86,4	1,2	-	1,9	10,6	8517,4	47,4	9
1202,09	4,4	-	-	1,0	4,2	5133,7	18,6	10
222,03	2,1	-	-	0,6	-	4675,9	32,6	11
2378,40	14,6	-	-	0,3	-	5600,2	19,4	12
11094,86	74,8	5,6	-	0,5	-	5313,9	25,9	13
56462,48	39,9	17,0	-	11,6	-	4901,4	19,9	14
10220,26	64,5	-	-	0,9	-	14016,7	39,3	15
5945,56	22,5	11,6	-	4,4	-	2426,9	17,8	16
10721,15	51,5	-	-	1,4	-	7886,5	25,3	17

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczyc (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Nature 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Warmińsko-mazurskie (cd.) (cont.)							
	Powiat elbląski (dok.) (cont.)							
	gminy wiejskie: rural gminas:							
1	Elbląg	0,1	–	100,0	0,1	100,0	100,0	36,3
2	Godkowo	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	21,4
3	Gronowo Elbląskie	0,0	100,0	–	0,0	100,0	50,0	33,2
4	Markusy	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	4,8
5	Milejewo	0,3	–	100,0	0,0	100,0	100,0	21,1
6	Rychliki	0,1	–	100,0	0,0	100,0	100,0	20,0
7	Powiat ełcki	4,8	20,5	79,5	3,2	100,0	100,0	80,0
	gmina miejska urban gmina							
8	Ełk	4,1	23,8	76,2	2,8	100,0	100,0	92,7
	gminy wiejskie: rural gminas:							
9	Ełk	0,0	38,9	61,1	0,2	100,0	100,0	61,2
10	Kalinowo	0,3	–	100,0	0,1	100,0	100,0	33,9
11	Prostki	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	56,9
12	Stare Juchy	0,3	3,6	96,4	0,1	100,0	100,0	57,1
13	Powiat giżycki	4,0	19,7	80,3	2,6	99,8	99,8	87,5
	gmina miejska urban gmina							
14	Giżycko	2,2	28,4	71,6	1,8	100,0	100,0	95,0
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
15	Ryn	0,3	–	100,0	0,2	100,0	100,0	99,9
	gminy wiejskie: rural gminas:							
16	Giżycko	0,7	23,6	76,4	0,4	98,6	98,6	98,5
17	Kruklanki	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	57,0
18	Miłki	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	87,9
19	Wydminy	0,4	–	100,0	0,1	100,0	100,0	41,7

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
10537,03	54,9	5,4	-	2,2	-	2503,2	9,8	1
3949,71	23,7	-	-	0,3	-	13026,8	23,9	2
432,42	4,9	-	-	0,9	-	7,9	0,0	3
4723,65	43,1	-	-	0,5	-	1620,8	6,0	4
6311,22	65,9	-	-	0,5	-	7691,3	27,4	5
3621,48	27,5	-	-	0,5	-	7430,1	21,7	6
55121,66	49,5	22,4	-	24,1	5,1	2716,0	22,3	7
413,33	19,6	20,5	-	18,1	-	12,9	3,8	8
23828,50	62,8	-	-	2,9	5,1	8860,5	27,1	9
10416,31	36,6	-	-	0,9	-	7976,1	19,0	10
7982,63	34,5	1,9	-	1,4	-	7555,3	23,8	11
12480,89	63,3	-	-	0,8	-	9409,1	18,0	12
79337,67	70,9	2,0	-	15,5	2,7	5155,3	26,1	13
621,30	45,3	2,0	-	9,0	-	37,3	8,0	14
20264,38	99,1	-	-	1,5	-	8897,3	24,8	15
18981,39	63,9	-	-	2,1	2,7	5698,7	16,1	16
18783,22	93,2	-	-	0,7	-	34728,6	54,7	17
8631,68	50,9	-	-	0,7	-	7863,5	17,5	18
12055,70	51,7	-	-	1,4	-	8408,3	22,8	19

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Warmińsko-mazurskie (cd.) (cont.)							
1	Powiat gołdapski	1,4	0,9	99,1	0,6	100,0	100,0	75,8
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
2	Gołdap	1,1	1,2	98,8	0,6	100,0	100,0	88,1
	gminy wiejskie: rural gminas:							
3	Banie Mazurskie	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	24,0
4	Dubieninki	0,1	–	100,0	0,0	100,0	100,0	57,4
5	Powiat iławski	9,8	9,5	55,4	3,5	99,8	99,7	76,8
	gminy miejskie: urban gminas:							
6	Iława	2,4	13,6	86,4	1,9	100,0	99,8	97,8
7	Lubawa	1,1	32,3	67,7	0,6	100,0	100,0	98,1
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
8	Susz	1,8	3,2	37,8	0,3	98,8	98,8	80,5
9	Zalewo	1,0	15,8	34,6	0,3	98,6	98,6	45,8
	gminy wiejskie: rural gminas:							
10	Iława	0,9	2,4	97,6	0,2	100,0	100,0	69,7
11	Lubawa	2,6	0,2	27,3	0,0	100,0	100,0	15,2
12	Powiat kętrzyński	3,3	4,3	91,2	1,7	99,8	99,8	80,3
	gmina miejska urban gmina							
13	Kętrzyn	1,5	–	100,0	1,0	100,0	100,0	96,6
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
14	Korsze	0,4	7,1	92,9	0,2	98,3	98,3	59,9
15	Reszel	0,6	–	75,3	0,2	100,0	100,0	73,0
	gminy wiejskie: rural gminas:							
16	Barciany	0,5	22,8	77,2	0,1	100,0	100,0	55,2
17	Kętrzyn	0,1	–	100,0	0,1	100,0	100,0	79,3
18	Srokowo	0,1	–	100,0	0,1	100,0	100,0	72,0

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
60373,75	78,2	6,0	-	6,9	-	9262,7	32,3	1
27498,95	76,0	6,0	-	5,9	-	4919,4	27,5	2
14062,00	68,6	-	-	0,5	-	17894,7	32,6	3
18812,80	91,6	-	-	0,4	-	28109,7	40,4	4
61121,11	50,4	85,4	-	20,9	6,8	4113,0	29,5	5
804,47	36,8	9,3	-	9,6	-	90,9	13,8	6
0,70	0,0	37,5	-	2,1	-	4,7	0,3	7
11121,93	42,9	-	-	2,8	6,8	6593,7	32,5	8
16251,85	64,0	-	-	1,2	-	7684,6	20,7	9
23763,84	56,0	31,3	-	3,2	-	14286,8	43,8	10
9178,32	38,8	7,3	-	2,0	-	2990,9	13,6	11
26463,61	21,8	1,2	-	11,3	4,4	3282,1	17,0	12
7,61	0,7	1,2	-	4,5	-	4,2	1,1	13
3274,61	13,1	-	-	2,0	-	3664,3	14,4	14
5728,57	32,0	-	-	1,9	4,4	3927,8	16,5	15
2456,85	8,4	-	-	0,9	-	4552,0	9,6	16
6553,09	23,0	-	-	1,3	-	7365,4	21,2	17
8442,88	43,5	-	-	0,6	-	13640,3	26,9	18

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczycy (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Warmińsko-mazurskie (cd.) (cont.)							
1	Powiat lidzbarski	3,2	34,4	65,6	2,2	100,0	100,0	70,3
	gmina miejska urban gmina							
2	Lidzbark Warmiński	2,1	51,7	48,3	1,8	100,0	100,0	96,1
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
3	Orneta	0,5	–	100,0	0,3	100,0	100,0	86,1
	gminy wiejskie: rural gminas:							
4	Kiwity	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	16,9
5	Lidzbark Warmiński	0,3	–	100,0	0,0	100,0	100,0	13,6
6	Lubomino	0,2	11,0	89,0	0,1	100,0	100,0	59,6
7	Powiat mławowski	8,8	18,1	33,7	3,1	100,0	100,0	81,1
	gmina miejska urban gmina							
8	Mławowo	2,6	45,4	54,6	2,2	100,0	100,0	97,1
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
9	Mikołajki	2,1	16,6	25,8	0,5	100,0	100,0	86,5
	gminy wiejskie: rural gminas:							
10	Mławowo	1,5	4,1	30,0	0,2	100,0	100,0	58,5
11	Piecki	1,8	–	20,6	0,1	100,0	100,0	65,2
12	Sorkwity	0,8	–	23,0	0,1	100,0	100,0	60,9
13	Powiat nidzicki	3,3	0,9	39,0	0,7	100,0	100,0	53,1
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
14	Nidzica	0,8	3,7	96,3	0,5	100,0	100,0	49,5
	gminy wiejskie: rural gminas:							
15	Janowiec Kościelny	1,3	–	16,6	0,0	100,0	100,0	24,5
16	Janowo	1,1	–	13,9	0,0	100,0	100,0	74,9
17	Kozłowo	0,1	–	100,0	0,0	100,0	100,0	71,0

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
23284,22	25,2	25,9	–	11,7	–	6286,7	28,2	1
33,65	2,3	25,9	–	6,3	–	50,6	5,6	2
8989,36	36,8	–	–	3,6	–	7309,3	36,1	3
1280,18	8,8	–	–	0,5	–	6861,6	15,7	4
10902,37	29,3	–	–	0,7	–	18153,3	32,8	5
2078,66	13,9	–	–	0,6	–	7546,4	18,2	6
67275,93	63,1	6,1	–	14,9	–	6767,5	31,8	7
16,54	1,1	6,1	–	6,8	–	55,1	8,1	8
18972,32	74,0	–	–	3,6	–	6945,5	22,2	9
15084,72	51,1	–	–	1,8	–	7643,4	20,7	10
24274,89	77,2	–	–	2,0	–	21444,3	52,0	11
8927,46	48,3	–	–	0,8	–	12311,5	30,5	12
52832,95	55,0	1,1	–	4,6	–	11628,1	40,0	13
26549,30	70,1	1,1	–	3,6	–	9297,3	51,8	14
2748,70	20,2	–	–	0,2	–	8537,8	20,2	15
14742,39	76,9	–	–	0,2	–	46261,0	64,7	16
8792,56	34,6	–	–	0,6	–	6071,2	14,5	17

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczycy (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodo- ciągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Warmińsko-mazurskie (cd.) (cont.)							
1	Powiat nowomiejski	3,4	0,5	73,9	0,8	100,0	100,0	52,7
	gmina miejska urban gmina							
2	Nowe Miasto Lubawskie	0,5	–	100,0	0,3	100,0	100,0	98,5
	gminy wiejskie: rural gminas:							
3	Biskupiec	0,6	–	100,0	0,3	100,0	100,0	61,0
4	Grodziczno	0,8	–	49,3	–	–	–	–
5	Kurzętnik	0,6	1,3	98,7	0,1	100,0	100,0	49,3
6	Nowe Miasto Lubawskie	0,9	1,1	49,6	0,1	100,0	100,0	26,9
7	Powiat olecki	2,4	9,4	71,0	0,8	100,0	100,0	69,2
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
8	Olecko	1,6	8,8	61,2	0,7	100,0	100,0	82,6
	gminy wiejskie: rural gminas:							
9	Kowale Oleckie	0,5	17,4	82,6	0,1	100,0	100,0	57,5
10	Świątajno	0,1	–	100,0	0,1	100,0	100,0	57,0
11	Wieliczki	0,2	–	100,0	0,0	100,0	100,0	12,9
12	Powiat olsztyński	9,3	17,4	65,5	4,0	100,0	100,0	67,8
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
13	Barczewo	1,5	28,2	71,8	0,3	100,0	100,0	50,3
14	Biskupiec	1,1	2,2	97,8	0,5	100,0	100,0	76,6
15	Dobre Miasto	0,7	2,4	97,6	0,4	100,0	100,0	68,0
16	Jeziorany	0,4	–	100,0	0,1	100,0	100,0	71,9
17	Olsztynek	1,5	61,3	38,7	1,2	99,9	99,9	81,4

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
25833,57	37,2	20,1	–	9,7	–	3327,0	21,1	1
313,95	27,6	7,3	–	3,4	–	48,3	4,6	2
8648,79	35,9	–	–	2,1	–	7026,9	27,5	3
6313,74	40,9	–	–	0,3	–	4157,5	17,0	4
4207,99	28,2	–	–	2,2	–	3088,7	18,9	5
6349,10	45,9	12,8	–	1,6	–	3077,8	18,3	6
39735,82	45,5	5,1	–	8,9	–	6808,2	26,8	7
9055,95	34,0	–	–	6,2	–	2179,1	18,1	8
12623,59	50,3	–	–	1,1	–	18980,0	38,1	9
13651,97	63,5	–	–	1,0	–	15026,8	27,5	10
4404,31	31,3	5,1	–	0,5	–	9414,3	22,5	11
151955,33	53,5	27,7	–	27,1	–	8787,3	39,0	12
12936,75	40,4	1,4	–	3,7	–	6249,9	35,2	13
14029,55	48,3	4,6	–	4,3	–	4156,9	27,3	14
12085,91	46,7	–	–	4,2	–	6270,3	38,6	15
5236,02	24,8	–	–	1,4	–	6525,5	24,0	16
26457,57	71,2	10,7	–	3,2	–	14424,3	53,6	17

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczycy (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Warmińsko-mazurskie (cd.) (cont.)							
	Powiat olsztyński (dok.) (cont.)							
	gminy wiejskie: rural gminas:							
1	Dywity	0,6	20,9	79,1	0,3	100,0	100,0	68,1
2	Gietrzwałd	0,4	6,5	93,5	0,2	100,0	100,0	80,6
3	Jonkowo	0,3	–	100,0	0,2	100,0	100,0	64,8
4	Kolno	1,1	–	10,4	0,0	100,0	100,0	36,4
5	Purda	0,4	14,0	86,0	0,2	100,0	100,0	51,0
6	Stawiguda	0,5	5,0	95,0	0,5	100,0	100,0	93,0
7	Świątki	0,8	–	21,8	0,0	100,0	100,0	33,4
8	Powiat ostródzki	12,4	12,5	43,4	4,1	100,0	99,7	76,4
	gmina miejska urban gmina							
9	Ostróda	1,6	1,0	99,0	1,4	100,0	99,2	97,6
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
10	Miłakowo	0,2	11,0	89,0	0,1	100,0	100,0	46,6
11	Mitomłyn	0,3	7,1	92,9	0,1	100,0	100,0	64,8
12	Morąg	2,3	16,3	57,9	0,8	100,0	100,0	73,7
	gminy wiejskie: rural gminas:							
13	Dąbrówno	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	47,5
14	Grunwald	0,4	4,4	95,6	0,1	100,0	100,0	45,5
15	Łukta	0,4	33,5	66,5	0,3	100,0	100,0	95,6
16	Małdyty	0,7	–	39,2	0,1	100,0	100,0	40,6
17	Ostróda	6,2	15,5	13,3	1,2	100,0	100,0	77,8
18	Powiat piski	2,6	4,2	95,8	1,5	100,0	100,0	89,7
	gminy miejsko-wiejskie: urban-rural gminas:							
19	Biała Piska	0,6	–	100,0	0,2	100,0	100,0	99,6
20	Orzysz	0,3	–	100,0	0,3	100,0	100,0	84,4
21	Pisz	1,3	5,5	94,5	0,8	100,0	100,0	85,5
22	Ruciane-Nida	0,3	9,8	90,2	0,2	100,0	100,0	95,5

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (cd.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
5931,16	36,8	-	-	2,7	-	3862,1	28,0	1
14286,19	82,9	6,3	-	1,4	-	13099,3	50,6	2
4651,11	27,6	1,1	-	1,1	-	8850,6	38,8	3
8425,16	47,2	-	-	0,5	-	15492,8	27,6	4
26521,55	83,4	-	-	1,4	-	19950,4	54,2	5
18165,05	81,5	3,6	-	2,3	-	12599,2	55,1	6
3229,31	19,7	-	-	0,8	-	5708,6	14,3	7
90944,29	51,5	81,1	-	27,1	6,0	5215,0	30,9	8
136,42	9,6	51,7	-	10,8	-	25,9	6,0	9
6847,13	43,2	-	-	1,0	-	6407,8	22,1	10
12394,51	77,2	-	-	1,0	-	13536,9	41,9	11
9032,30	29,0	3,8	-	6,9	-	3992,5	31,3	12
9223,47	55,7	-	-	0,8	-	5655,3	14,8	13
6901,64	38,4	9,9	-	0,8	-	7129,2	22,4	14
13973,89	74,9	2,0	-	1,1	-	23062,4	55,5	15
6603,11	35,0	-	-	1,1	-	7958,2	26,5	16
25831,82	64,4	13,7	-	3,6	6,0	7887,1	31,7	17
101731,21	57,3	1,1	-	16,8	-	15331,6	48,9	18
23573,25	56,1	-	-	3,1	-	15115,7	42,3	19
21193,79	58,5	-	-	2,6	-	15991,1	39,6	20
36286,23	57,3	1,1	-	8,8	-	10406,3	45,6	21
20677,94	57,8	-	-	2,3	-	31929,6	71,7	22

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

Tablica II. **Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniu i ochronie środowiska oraz leśnictwie według województw,**
Table II. **Major data on environmental state, threat and protection as well as forestry by voivodships, powiats**

Lp. No.	Wyszczególnienie Specification	Pobór wody Water withdrawal			Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^a Industrial and municipal wastewater requiring treatment ^a			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{bc} Population using wastewater treatment plants in % of total population ^{bc}
		ogółem w hm ³ total in hm ³	w tym – w % ogółem – na potrzeby of which – in % of total – for purposes of		ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym oczyszczone w % ogółem of which treated in % of grand total		
			przemysłu industry	eksploatacji sieci wodociągowej ^e exploitation of water supply network ^e		razem total	w tym chemicznie ^b , biologicznie i z pod- wyższonym usuwa- niem biogenów of which chemical- ly ^b , biologically and with increased biogene removal	
	Warmińsko-mazurskie (dok.) (cont.)							
1	Powiat szczycieński	4,5	9,1	87,4	2,1	100,0	100,0	62,1
	gmina miejska urban gmina							
2	Szczytno	0,5	45,0	55,0	1,2	100,0	100,0	100,0
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
3	Pasym	0,3	7,0	93,0	0,1	100,0	100,0	45,9
	gminy wiejskie: rural gminas:							
4	Dźwierzuty	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	62,4
5	Jedwabno	0,2	–	100,0	0,1	100,0	100,0	87,3
6	Rozogi	0,4	–	85,3	0,0	100,0	100,0	27,6
7	Szczytno	1,8	0,7	97,6	0,2	100,0	100,0	7,7
8	Świątajno	0,4	19,2	80,8	0,2	100,0	100,0	80,7
9	Wielbark	0,7	11,1	80,0	0,1	100,0	100,0	45,9
10	Powiat węgorzewski	1,6	1,4	77,8	0,5	100,0	100,0	67,2
	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina							
11	Węgorzewo	0,9	–	100,0	0,4	100,0	100,0	74,4
	gminy wiejskie: rural gminas:							
12	Budry	0,5	–	29,9	0,0	100,0	100,0	25,7
13	Pozezdrze	0,2	10,0	90,0	0,1	100,0	100,0	66,2
	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status							
14	Elbląg	25,6	68,5	31,5	5,3	100,0	97,1	93,0
15	Olsztyn	13,7	22,7	77,3	10,8	76,9	76,9	100,0

a Odprowadzone do wód lub do ziemi. b Stan w dniu 31 grudnia. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. e Dane szacunkowe. f Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania o ściekach oczyszczanych chemicznie dotyczą ścieków przemysłowych.

a Discharged into waters or into the ground. b As of 31st December. c Population using wastewater treatment plants – estimated data, total located within the legally protected areas. e Estimated data. f On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of wastewater concern industrial wastewater).

powiatów i gmin w 2018 r. (dok.)
and gminas in 2018 (cont.)

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^{bd} Area of special nature value under legal protection ^{bd}		Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal) generated during the year in thousand tonnes		Odpady komunalne zmieszane zebrane ^e w ciągu roku w tys. t Mixed municipal waste collected ^e during the year in thousand tonnes	Powierzchnia składowisk, na których deponowane są odpady komunalne ^b w ha Area of landfills where municipal waste is deposited ^b in ha	Powierzchnia lasów ^b na 1 mieszkańca w ha Forest area ^b per capita in ha	Lesistość ^b w % Forest cover ^b in %	Lp. No.
w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area	ogółem total	w tym składowane ^f of which landfilled ^f					
87012,12	45,0	90,4	–	12,1	–	13983,4	50,5	1
1,69	0,2	12,0	–	5,9	–	7,5	1,6	2
12036,36	80,7	–	–	0,9	–	9550,7	34,2	3
9768,82	37,1	–	–	0,8	–	10726,2	26,7	4
31155,60	99,9	–	–	0,6	–	58040,1	68,2	5
–	–	–	–	0,5	–	15846,2	39,5	6
14409,87	41,6	1,5	–	1,7	–	13025,5	48,8	7
10561,41	37,8	4,3	–	0,9	–	30325,5	63,8	8
9078,37	26,1	72,6	–	0,7	–	31665,8	59,5	9
43605,04	62,9	1,6	–	5,3	–	6369,9	21,0	10
19529,87	57,2	1,6	–	4,3	–	3392,5	16,6	11
10553,48	60,3	–	–	0,4	–	13609,6	22,1	12
13521,69	76,5	–	–	0,6	–	15318,8	28,4	13
4571,53	57,3	130,3	–	36,8	3,6	175,0	26,3	14
507,90	5,8	145,5	–	58,2	–	108,2	21,1	15

ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która odpadów wydobywczycy (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych. g Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. h Dane

population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Nature 2000 network, data include only the part which heaps and settling ponds). g Water withdrawal by intakes before entering water supply system. h Data regarding chemically treated

1. Powierzchnia i podział administracyjny

1. Area and administrative structure

Tablica 1. **Powierzchnia i podział administracyjny w 2018 r.**
Stan w dniu 1 stycznia

Table 1. **Area and administrative structure in 2018**
As of 1st January

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia ogólna w km ² Total area in km ²	Powiaty Powiats		Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Gminy Gminas				Miasta Urban areas
		ogółem total	w tym częś- ciowo wcho- dzące w skład ZPP of which partly included in Green Lungs of Poland		ogółem total	miejskie urban	miejsko- -wiejskie urban- -rural	wiejskie rural	
POLSKA POLAND	312695	314	.	66	2478	302	628	1548	930
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	63235	58	12	7	386	45	76	265	121
Udział w kraju w % Country share in %	20,2	18,5	.	10,6	15,6	14,9	12,1	17,1	13,0
Województwa Voivodships									
Kujawsko-pomorskie	3442	7	4	1	33	5	3	25	8
Mazowieckie	14810	15	4	1	114	10	13	91	23
Podlaskie	20187	14	–	3	118	13	27	78	40
Pomorskie	796	3	3	–	6	1	1	4	2
Warmińsko-mazurskie	24000	19	1	2	115	16	32	67	48

2. Stan i ochrona środowiska. Leśnictwo

2. Environmental protection. Forestry

Tablica 2. **Układ pionowy powierzchni**
Table 2. **Elevations**

Wyszczególnienie Specification a – wzniesienie nad poziom morza w m elevation above sea level in m b – lokalizacja location		Najwyżej położony punkt Highest point	Najniżej położony punkt Lowest point
POLSKA POLAND	a	2499,1	-2,2
	b	Rysy, gmina Bukowina Tatrzańska	Okolice miejscowości Marzęcino, gmina Elbląg Surroundings of Marzęcino, gmina Elbląg
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	a	312,2	-2,2
	b	Góra Dylewska, gmina Ostróda	Okolice miejscowości Marzęcino, gmina Elbląg Surroundings of Marzęcino, gmina Elbląg
Województwa Voivodships			
Kujawsko-pomorskie	a	179,0	34,4
	b	Okolice miejscowości Wielkie Leżno, gmina Brzozie Surroundings of Wielkie Leżno, gmina Brzozie	Okolice skrzyżowania ulic Szerokiej i Baśniowej w Toruniu Surroundings of the crossroads at Szeroka and Baśniowa streets in Toruń
Mazowieckie	a	236,4	80,2
	b	Góra Dębowa, okolice miejscowości Stara Wieś, gmina Chorzele Góra Dębowa, surroundings of Stara Wieś, gmina Chorzele	Okolice miejscowości Burlaki, gmina Zatory Surroundings of Burlaki, gmina Zatory
Podlaskie	a	297,5	93,0
	b	Rowelska Góra, gmina Wiżajny	Okolice miejscowości Laskowiec, gmina Miastkowo Surroundings of Laskowiec, gmina Miastkowo
Pomorskie	a	133,1	-2,0
	b	Okolice miejscowości Mortąg, gmina Stary Dzierżoń Surroundings of Mortąg, gmina Stary Dzierżoń	Okolice miejscowości Szkarpawa, gmina Stegna Surroundings of Szkarpawa, gmina Stegna
Warmińsko-Mazurskie	a	312,2	-2,2
	b	Góra Dylewska, gmina Ostróda	Okolice miejscowości Marzęcino, gmina Elbląg Surroundings of Marzęcino, gmina Elbląg

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Tablica 3. Powierzchnie zlewni i dorzeczy
Table 3. Drainage areas and drainage basins

Wyszczególnienie Specification	Zlewisko Morza Bałtyckiego w km ² Baltic Sea drainage area in km ²			
	zlewisko Zalewu Wiślanego Wiśła Bay drainage area	dorzecze Niemna Niemen drainage basin	dorzecze Wisły Wiśła drainage basin	Przymorze
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	12932	2514	47727	24
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	–	–	3437	–
Mazowieckie	–	–	14798	–
Podlaskie	123	2514	17556	–
Pomorskie	758	–	10	24
Warmińsko-mazurskie	12051	–	11926	–

Źródło: dane Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej w Białymstoku, Gdańsku, Lublinie i Warszawie.
Source: data of the Regional Boards for Water Management in Białystok, Gdańsk, Lublin and Warsaw.

Tablica 4. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni w 2019 r.
Stan w dniu 1 stycznia
Table 4. Geodesic status and directions of land use in 2019
As of 1st January

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia ogólna Total area	Grunty rolne Agricultural land		Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woody and bushy land	Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized land		
		użytki rolne agricultural land	nieużytki wasteland		tereny areas		użytki kopalne minerals
					osiedlowe ^a residential ^a	komunika- cyjne transport	
w tys. ha in thousand ha							
POLSKA POLAND	31270,5	18759,8	461,5	9533,6	764,6	940,8	29,8
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	6323,6	3826,0	146,2	1887,3	77,7	167,6	3,8
Udział w kraju w % Country share in %	20,2	20,4	31,7	19,8	10,2	17,8	12,7
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	344,2	233,5	9,7	72,5	8,7	9,9	0,0
Mazowieckie	1481,0	1026,4	14,0	373,3	17,4	37,8	0,5
Podlaskie	2018,7	1216,5	53,8	639,1	18,9	56,9	2,0
Pomorskie	79,6	47,1	1,5	11,4	0,9	2,0	0,0
Warmińsko-mazurskie	2400,1	1302,5	67,3	791,1	31,8	60,9	1,2

^a Mieszaniowe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe.
^a Residential, industrial, other built-up, urbanized unbuilt, recreation and leisure.

Tablica 4. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni w 2019 r. (dok.)

Stan w dniu 1 stycznia

Table 4. Geodesic status and directions of land use in 2019 (cont.)

As of 1st January

Wyszczególnienie Specification	Grunty pod wodami Land under water			Użytki ekologiczne Ecological land	Tereny różne ^b Miscellaneous land ^b
	morskimi wewnętrznymi internal	powierzchniowymi surface			
		płynącymi flowing	stojącymi standing	w tys. ha in thousand ha	
POLSKA POLAND	81,8	517,9	58,5	40,4	81,8
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	31,6	159,0	7,9	6,8	9,7
Udział w kraju w % Country share in %	38,6	30,7	13,6	17,0	11,9
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	–	7,4	0,8	1,1	0,7
Mazowieckie	–	9,4	0,7	0,5	1,2
Podlaskie	–	26,1	1,9	2,0	1,5
Pomorskie	14,3	1,4	0,1	0,0	1,0
Warmińsko-mazurskie	17,3	114,7	4,5	3,3	5,4

b Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały obronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.
Źródło: Polska – dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, województwa – dane Urzędów Marszałkowskich.

b Land designated for reclamation and unmanaged reclaimed land, defensive banks not suitable for motor traffic.

Source: Poland – data of the Head Office of Geodesy and Cartography, voivodships – data of the Marshal Offices.

Tablica 5. Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne^a w 2018 r.Table 5. Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes^a in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Kierunki wyłączenia Directions of designation				
		na tereny osiedlowe residential areas	na tereny przemysłowe industrial areas	pod drogi i szlaki komuni- kacyjne roads and communication trails	pod użytki kopalne mining grounds	na inne cele other purposes
		w ha in ha				
OGÓŁEM TOTAL						
POLSKA POLAND	4510	2523	734	124	393	736
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	434	183	80	16	66	88
Udział w kraju w % Country share in %	9,6	7,3	10,9	12,9	16,8	12,0
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	12	8	2	0	–	2
Mazowieckie	91	43	18	2	18	10
Podlaskie	154	59	26	5	27	36
Pomorskie	11	6	–	0	0	5
Warmińsko-mazurskie	166	67	34	9	21	35

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

Tablica 5. **Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne^a w 2018 r. (dok.)**
 Table 5. **Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes^a in 2018 (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Kierunki wyłączenia Directions of designation				
		na tereny osiedlowe residential areas	na tereny przemysłowe industrial areas	pod drogi i szlaki komunikacyjne roads and communication trails	pod użytki kopalne mining grounds	na inne cele other purposes
w ha in ha						
GRUNTY ROLNE AGRICULTURAL LAND						
POLSKA POLAND	4013	2489	672	111	163	578
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	373	176	80	16	23	79
Udział w kraju w % Country share in %	9,3	7,1	11,9	14,4	14,1	13,7
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	9	6	2	0	-	1
Mazowieckie	67	41	18	2	-	7
Podlaskie	126	59	26	5	3	33
Pomorskie	11	6	-	0	-	5
Warmińsko-mazurskie	160	64	34	9	20	33
GRUNTY LEŚNE FOREST LAND						
POLSKA POLAND	497	34	62	12	230	159
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	61	7	-	0	43	9
Udział w kraju w % Country share in %	12,3	20,6	-	-	18,7	5,7
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	3	2	-	0	-	1
Mazowieckie	24	2	-	0	18	3
Podlaskie	28	0	-	0	24	3
Pomorskie	0	-	-	-	-	0
Warmińsko-mazurskie	6	3	-	0	1	2

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie wyłączonych gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a w zakresie gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

Source: in regard to designated agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, in regard to forest land – data of the Ministry of Environment.

Tablica 6. **Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze^a według klas bonitacyjnych w 2018 r.**
 Table 6. **Agricultural land designated for non-agricultural purposes^a by quality classes in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Użytki rolne według klas bonitacyjnych Agriculture land by quality classes						Inne grunty Other land
		razem total	mineralne mineral			organiczne organic		
			I-II	III	IV	IV	V-VI	
			w ha in ha					
POLSKA POLAND	4013	305	325	1641	897	68	124	958
ZIELONE PŁUĆA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	373	225	0	54	148	8	15	148
Udział w kraju w % Country share in %	9,3	73,8	0,0	3,3	16,5	11,8	12,1	15,4
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	9	7	-	3	3	1	1	2
Mazowieckie	67	44	0	17	18	1	7	23
Podlaskie	126	75	-	17	48	4	6	51
Pomorskie	11	7	0	2	4	1	0	4
Warmińsko-mazurskie	160	92	-	15	75	1	1	68

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural land.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

Tablica 7. **Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w 2018 r.**

Table 7. **Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Grunty zde- wastowane i zdegrado- wane ^a Devastated and de- graded land ^a	Grunty zrehabilitowane ^b Reclaimed land ^b			Grunty zagospodarowane ^b Managed land ^b		
		ogółem total	w tym na cele of which for purposes		ogółem total	w tym na cele of which for purposes	
			rolnicze agricultural	leśne forest		rolnicze agricultural	leśne forest
			w ha in ha				
POLSKA POLAND	61863	1531	965	206	469	290	55
ZIELONE PŁUĆA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	10853	189	154	24	26	22	4
Udział w kraju w % Country share in %	17,5	12,3	16,0	11,7	5,5	7,6	7,3
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	210	9	-	-	-	-	-
Mazowieckie	2986	34	18	15	2	2	-
Podlaskie	2713	45	39	5	24	20	4
Pomorskie	50	-	-	-	-	-	-
Warmińsko-mazurskie	4894	101	97	4	-	-	-

a Stan w dniu 31 grudnia. b W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a As of 31st December. b During the year.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

Tablica 8. Powierzchnia i eksploatacja złóż torfów w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Table 8. Area and exploitation of peat deposit in 2018
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Zasoby Resources		Trwałe użytki zielone (z) według kompleksów glebowo-rolniczych ^a Permanent grassland (z) by soil and agricultural complexes ^a			Inne użytki rolne Other agricultural land	Nieużytki rolnicze Agricultural wasteland
	ogółem total	w tym eksploato- wane of which exploited	1 z ^b	2 z ^c	3 z ^d		
POLSKA POLAND	931003	3451	25869	412864	291618	48720	151932
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	362816	1608	1978	135321	76123	25855	56280
Udział w kraju w % Country share in %	39,0	46,6	7,6	32,8	26,1	53,1	37,0
Województwa Voivodships							
Mazowieckie	36492	55	1416	21706	11402	905	1063
Podlaskie	187148	1553	562	70175	64721	16946	34744
Warmińsko-mazurskie	139176	–	–	43440	–	8004	20473

a Określonych na podstawie waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowanej przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa. b Użytki zielone w klasie gruntów bardzo dobre i dobre. c Użytki zielone w klasie gruntów średnie. d Użytki zielone w klasie gruntów słabe i bardzo słabe.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a Defined on the basis of evaluation of agricultural production space prepared by the Institute of Soil Science and Plant Cultivation. b Grasslands in the very good and good class. c Grasslands in the middle class. d Grasslands in the weak and very weak class.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

Tablica 9. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.

Table 9. Water withdrawal for needs of the national economy and population in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Na cele For purposes of					
		produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes			nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds	eksploatacji sieci wodociągowej ^a exploitation of water supply network ^a	
		razem total	w tym wody of which waters			razem total	w tym wody powierz- chniowe of which surface waters
			powierz- chniowe surface	podziemne underground			
w hm ³ in hm ³							
POLSKA POLAND	9886,2	6801,3	6532,3	220,4	956,4	2128,5	576,3
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	783,4	464,7	430,3	34,3	89,0	229,7	14,9
Udział w kraju w % Country share in %	7,9	6,8	6,6	15,6	9,3	10,8	2,6

a Na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a By intakes before entering water supply system.

Tablica 9. **Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r. (dok.)**
 Table 9. **Water withdrawal for needs of the national economy and population in 2018 (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Na cele For purposes of					
		produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes			nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napętniania i uzupełniania stawów rybnych irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds	eksploatacji sieci wodociągowej ^a exploitation of water supply network ^a	
		razem total	w tym wody of which waters			razem total	w tym wody powierz- chniowe of which surface waters
			powierz- chniowe surface	podziemne underground			
w hm ³ in hm ³							
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	36,7	1,2	–	1,2	6,3	29,2	5,9
Mazowieckie	505,1	418,7	409,3	9,4	32,2	54,2	–
Podlaskie	101,9	12,9	0,7	12,2	23,6	65,5	9,0
Pomorskie	5,2	0,0	–	0,0	–	5,1	–
Warmińsko-mazurskie	134,5	31,9	20,4	11,5	26,9	75,7	–

a Na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a By intakes before entering water supply system.

Tablica 10. **Miasta o decydującym zużyciu wody w gospodarce narodowej w 2018 r.**
 Table 10. **Urban areas with decisive water consumption in the national economy in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Zużycie wody w dam ³ Water consumption in dam ³			
	ogółem grand total	w tym na cele of which for purposes		
		przemysłowe ^a industrial ^a	eksploatacji sieci wodociągowej ^b of exploitation of water supply network ^b	
			razem total	w tym gospodarstwa domowe of which households
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie:				
Toruń	10627	822	9805	6962
Brodnica	1963	512	1451	1231
Rypin	980	298	682	438
Wąbrzeźno	501	13	488	401
Golub-Dobrzyń	468	0	468	346
Jabłonowo Pomorskie	221	79	142	132
Mazowieckie:				
Ostrołęka	411908	409955	1953	1557
Ciechanów	2780	685	2095	1369
Mława	2340	533	1807	1313
Sokołów Podlaski	1524	26	1498	595
Ostrów Mazowiecka	1417	361	1056	845
Płońsk	1193	14	1179	725
Wyszaków	1085	37	1048	1017
Węgrów	873	374	499	425
Przasnysz	834	0	834	658

a Poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Excluding agriculture, forestry and fishing – from own intakes. b Excluding water consumption for industrial purposes from water supply system of gminas, voivodship waterworks and water companies.

Tablica 10. **Miasta o decydującym zużyciu wody w gospodarce narodowej w 2018 r. (cd.)**
 Table 10. **Urban areas with decisive water consumption in the national economy in 2018 (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	Zużycie wody w dam ³ Water consumption in dam ³			
	ogółem grand total	przemysłowe ^a industrial ^a	w tym na cele of which for purposes	
			eksploatacji sieci wodociągowej ^b of exploitation of water supply network ^b	
			razem total	w tym gospodarstwa domowe of which households
Województwa (dok.) Voivodships (cont.)				
Mazowieckie (dok.) (cont.)				
Raciąż	815	663	152	119
Chorzele	753	0	753	447
Pułtusk	746	0	746	659
Maków Mazowiecki	664	28	636	298
Zuromin	575	202	373	289
Nasielsk	496	98	398	256
Kosów Lacki	414	276	138	72
Łochów	282	17	265	223
Tłuszcz	211	8	203	179
Podlaskie:				
Białystok	14606	1362	13244	10102
Suwałki	4193	1605	2588	1971
Wysokie Mazowieckie	3745	2584	1161	316
Łomża	3722	1467	2255	1734
Grajewo	1738	1025	713	551
Bielsk Podlaski	1249	412	837	679
Augustów	1240	120	1118	777
Zambrów	1222	432	790	658
Siemiatycze	1202	654	548	449
Sokołka	1117	161	956	504
Hajnówka	1040	274	766	587
Mońki	785	381	404	255
Kolno	765	463	302	257
Łapy	538	111	427	339
Wasilków	488	65	423	370
Czyżew	411	306	105	68
Sejny	361	193	168	131
Czarna Białostocka	267	0	267	224
Choroszcz	259	72	187	177
Dąbrowa Białostocka	204	42	162	158
Pomorskie:				
Krynica Morska	336	0	336	120
Dzierzgoń	176	0	176	153

a Poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Excluding agriculture, forestry and fishing – from own intakes. b Excluding water consumption for industrial purposes from water supply system of gminas, voivodship waterworks and water companies.

Tablica 10. **Miasta o decydującym zużyciu wody w gospodarce narodowej w 2018 r. (dok.)**
 Table 10. **Urban areas with decisive water consumption in the national economy in 2018 (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	Zużycie wody w dam ³ Water consumption in dam ³			
	ogółem grand total	przemysłowe ^a industrial ^a	w tym na cele of which for purposes	
			eksploatacji sieci wodociągowej ^b of exploitation of water supply network ^b	
			razem total	w tym gospodarstwa domowe of which households
Województwa (dok.) Voivodships (cont.)				
Warmińsko-mazurskie:				
Elbląg	23549	18209	5340	3808
Olsztyn	11587	3319	8268	5787
Ełk	3125	895	2230	1880
Mragowo	2320	1189	1131	817
Iława	2043	326	1717	1293
Giżycko	1832	630	1202	895
Lidzbark Warmiński	1792	1107	685	460
Pastęk	1599	721	428	364
Ostróda	1483	19	1464	1063
Kętrzyn	1214	0	1214	978
Szczytno	1166	234	932	736
Olsztyniek	1166	868	298	253
Pisz	1115	179	936	686
Działdowo	1011	128	883	595
Bartoszyce	916	38	878	705
Braniewo	906	261	645	593
Morąg	893	317	576	403
Lubawa	831	364	467	325
Olecko	750	110	640	459
Mikołajki	570	351	219	150
Węgorzewo	557	0	557	416
Nidzica	543	25	518	479
Biskupiec	518	24	494	333
Gołdap	493	0	493	369
Lidzbark	445	93	352	305
Dobre Miasto	420	6	414	324
Barczewo	372	91	281	272
Nowe Miasto Lubawskie	363	0	363	327
Orneta	297	0	297	262
Zalewo	260	163	97	67
Susz	246	47	199	184
Młynary	243	169	74	64
Orzysz	225	0	225	165
Korsze	224	17	207	183

a Poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Excluding agriculture, forestry and fishing – from own intakes. b Excluding water consumption for industrial purposes from water supply system of gminas, voivodship waterworks and water companies.

Tablica 11. **Gospodarowanie wodą w przemyśle w 2018 r.**Table 11. **Water management in industry in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Przychód wody w hm ³ Income of water in hm ³					
	ogółem grand total	z ujęć własnych from own intakes				z zakupu from purchase
		razem total	powierz- chniowych surface	podziemnych underground	z odwadniania zakładów górnictwa oraz obiektów budowlanych from mine drainage as well as building constructions	
POLSKA POLAND	6924,2	6801,3	6532,3	220,4	48,6	122,9
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	477,5	464,7	430,3	34,3	-	12,9
Udział w kraju w % Country share in %	6,9	6,8	6,6	15,6	-	10,5
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	2,3	1,2	-	1,2	-	1,1
Mazowieckie	427,8	418,7	409,3	9,4	-	9,1
Podlaskie	14,3	12,9	0,7	12,2	-	1,4
Pomorskie	0,0	0,0	-	0,0	-	0,0
Warmińsko-mazurskie	33,1	31,9	20,4	11,5	-	1,2

(dok.) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Rozchód wody w hm ³ Outcome of water in hm ³				
	ogółem grand total	zużycie na potrzeby zakładów usage for plant needs			sprzedaż i straty w sieci sale and losses in system
		razem total	w tym do produkcji of which for production		
			razem total	w tym z sieci wodociągowej of which from water supply network	
POLSKA POLAND	6924,2	6812,3	6733,2	29,0	111,9
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	477,5	468,1	445,4	2,5	9,4
Udział w kraju w % Country share in %	6,9	6,9	6,6	8,6	8,4
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	2,3	2,1	1,9	0,9	0,2
Mazowieckie	427,8	419,3	418,0	0,5	8,6
Podlaskie	14,3	13,9	12,4	0,3	0,3
Pomorskie	0,0	0,0	0,0	-	0,0
Warmińsko-mazurskie	33,1	32,8	13,1	0,8	0,3

Tablica 12. Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania stawów rybnych w 2018 r.

Table 12. Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as filling fish ponds in 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia w ha Area in ha		Pobór wody ^a w dam ³ Water withdrawal ^a in dam ³				
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^b of irrigated agricultural and forest land ^b	napełnianych stawów rybnych ^c of filled fish ponds ^c	ogółem grand total	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych ^b for irrigation of agricultural and forest land ^b		do napełniania i uzupełniania stawów rybnych ^c for filling and completing fish ponds ^c	
				razem total	na 1 ha per ha	razem total	na 1 ha per ha
POLSKA POLAND	70705	48420	957834	84153	1,2	873681	18,0
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	26930	3575	89140	31181	1,2	57959	16,2
Udział w kraju w % Country share in %	38,1	7,4	9,3	37,1	.	6,6	.
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	30	131	6278	40	1,3	6238	47,6
Mazowieckie	10291	812	32209	21705	2,1	10504	12,9
Podlaskie	14059	1523	23750	1249	0,1	22501	14,8
Warmińsko-mazurskie	2550	1109	26903	8187	3,2	18716	16,9

a łącznie z rolniczym wykorzystaniem ścieków. b O powierzchni co najmniej 20 ha. c O powierzchni co najmniej 10 ha.
a Including agricultural use of wastewater. b With area of 20 ha and more. c With area of 10 ha and more.

Uwaga do tablic 13 i 14
Note to tables 13 and 14

STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY ECOLOGICAL STATUS/POTENTIAL		
stan ekologiczny ecological status	potencjał ekologiczny (jednolite części wód – sztuczne) ecological potential (body of water – artificial)	potencjał ekologiczny (jednolite części wód – silnie zmienione) ecological potential (body of water – heavily modified)
BARDZO DOBRY HIGH	MAKSYMALNY lub DOBRY MAXIMUM or GOOD	MAKSYMALNY lub DOBRY MAXIMUM or GOOD
DOBRY GOOD		
UMIARKOWANY MODERATE	UMIARKOWANY MODERATE	UMIARKOWANY MODERATE
SŁABY POOR	SŁABY POOR	SŁABY POOR
ZŁY BAD	ZŁY BAD	ZŁY BAD
STAN CHEMICZNY CHEMICAL STATUS		
DOBRY GOOD	stan dobry good status	
PSD	stan poniżej dobrego below good status	
STAN JEDNOLITEJ CZĘŚCI WÓD STATUS OF BODY OF WATER		
DOBRY GOOD	stan dobry good status	
ZŁY BAD	stan zły bad status	

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r.**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assesement of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo kujawsko-pomorskie Kujawsko-Pomorskie Voivodship				
Dopływ z Płonego Tributary from Płonne	Dopływ z Płonego – ujście do Drwęcy, Rodzone Tributary from Płonne – mouth to Drwęca, Rodzone	UMIARKOWANY MODERATE	.	.
Radomińska Struga	Radzyńska Struga – ujście do Drwęcy, Golub-Dobrzyń Radzyńska Struga – mouth to Drwęca, Golub-Dobrzyń	UMIARKOWANY MODERATE	.	.
Czarna	Czarna – ujście do Drwęcy Czarna – mouth to Drwęca	UMIARKOWANY MODERATE	.	.
Struga Młyńska	Czarna	UMIARKOWANY MODERATE	.	.
Dopływ spod Ciechocina-Parceli Tributary from Ciechocin-Parcela	Dopływ spod Ciechocina-Parceli – ujście do Drwęcy, Jesionka Tributary from Ciechocin-Parcela – mouth to Drwęca, Jesionka	UMIARKOWANY MODERATE	.	.
Dopływ z Brzeźna Tributary from Brzeźno	Dopływ z Brzeźna – ujście do Drwęcy, Młyniec Tributary from Brzeźno – mouth to Drwęca, Młyniec	UMIARKOWANY MODERATE	.	.
Struga Rychnowska	Struga Rychnowska – ujście do Drwęcy, Młyniec Struga Rychnowska – mouth to Drwęca, Młyniec	UMIARKOWANY MODERATE	.	.
Dopływ z Dobrzejewic Tributary from Dobrzejewice	Dopływ z Dobrzejewic (Bywka) – ujście do Drwęcy, Nowa Wieś Tributary from Dobrzejewice (Bywka) – mouth to Drwęca, Nowa Wieś	UMIARKOWANY MODERATE	.	.
Jordan	Jordan – ujście do Drwęcy, Złotoria Jordan – mouth to Drwęca, Złotoria	SŁABY POOR	.	.
Struga Młyńska	Struga Młyńska – ujście do Wisły, Grabowiec Struga Młyńska – mouth to Wisła, Grabowiec	UMIARKOWANY MODERATE	.	.
Województwo mazowieckie Mazowieckie Voivodship				
Buczynka	Buczynka – Wólka Rytelska	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Cetynia od Okna do ujścia Cetynia from Okna to mouth	Cetynia – Białobrzegi	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assesement of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo mazowieckie (cd.) Mazowieckie Voivodship (cont.)				
Cetynia od źródeł do Okna Cetynia from its source to Okno	Cetynia – Sabnie	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Cienka	Cienka – Klembów, ujście do Rządzy Cienka – Klembów, mouth to Rządza	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Dopływ spod Bujał-Mikoszy Tributary from Bujały-Mikosze	Dopływ spod Bujał-Mikoszy – – Kurowice Tributary from Bujały-Mikosze – – Kurowice	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Dopływ spod Kolonii Hołowienki Tributary from Kolonia Hołowienki	Dopływ spod Kolonii Hołowienki – – Seroczyn Tributary from Kolonia Hołowienki – – Seroczyn	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Kanał Kacapski Kacapski Canal	Kanał Kacapski – Sadoleś Kacapski Canal – Sadoleś	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Kopanka	Kopanka – Łochów, ul. Nadrzeczna Kopanka – Łochów, Nadrzeczna Street	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Liwiec od dopływu z Zalesia do ujścia Liwiec from tributary from Zalesie to mouth	Liwiec – Kamieńczyk	.	PSD	ZŁY BAD
Liwiec od Starej Rzeki do Kostrzyna Liwiec from Stara Rzeka to Kostrzyń	Liwiec – Wólka Proszewska	.	DOBRY GOOD	.
Miedzinka z dopływami do ujścia Miedzinka from tributaries to mouth	Miedzanka – Ludwinów	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Osownica	Osownica – Borzymy	.	DOBRY GOOD	.
Rządza od źródeł do Cienkiej bez Cienkiej Rządza from its source to Cienka without Cienka	Rządza – Krzywica	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Rządza od Cienkiej do ujścia Rządza from Cienka to mouth	Rządza – Załubice Stare, ujście do Zalewu Zegrzyńskiego Rządza – Załubice Stare, mouth to the Zegrze Reservoir	DOBRY GOOD	PSD	ZŁY BAD
Sosna	Sosna – Kopcie	ZŁY BAD	PSD	ZŁY BAD
Stara Rzeka od źródeł do dopływu z Kukawek Stara Rzeka from its source to tributary from Kukawki	Stara Rzeka – Brzozów	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Toczna do ujścia Toczna to mouth	Toczna – Drażniew	DOBRY GOOD	.	.

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assesement of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo mazowieckie (cd.) Mazowieckie Voivodship (cont.)				
Ugoszcz	Ugoszcz – Brzuza	.	DOBRY GOOD	.
Narew od Pisy do Omulwi Narew from Pisa to Omulwi	Narew – Ostrołęka (stary most) Narew – Ostrołęka (old bridge)	.	PSD	ZŁY BAD
Narew od Omulwi do Rózu Narew from Omulew to Róż	Narew – Ogony, brzeg Narew – Ogony, riverbank	.	PSD	ZŁY BAD
Czczotka	Czczotka – Wojciechowice (dzielnica przemysłowa Ostrołęki) Czczotka – Wojciechowice (industrial district of Ostrołęka)	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Zamościa Tributary from Zamość	Dopływ spod Zamościa – Bobin Tributary from Zamość – Bobin	DOBRY GOOD	.	.
Węgierka od źródeł do dopływu z Dzielin z dopływem z Dzielin Węgierka from its source to tributary from Dzielin with tributary from Dzielin	Węgierka – Obrąb	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Brok od Siennicy do ujścia Brok from Siennica to mouth	Brok – Zamoście	.	PSD	ZŁY BAD
Fiszor	Fiszor – Niegów	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Bug od Broku do dopływu z Sitna Bug from Brok to tributary from Sitno	Bug – Wyszaków	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Płodownica od źródeł do dopływu spod Parciak Płodownica from its source to tributary from Parciaki	Płodownica – Ziomek	ZŁY BAD	PSD	ZŁY BAD
Piasecznica	Piasecznica – Kruki	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Kanał z Pulw Canal from Pulwy	Kanał z Pulw – Nowa Wieś Canal from Pulwy – Nowa Wieś	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Krzynowłogi Wielkiej Tributary from Krzynowłoga Wielka	Dopływ z Krzynowłogi Wielkiej – Chorzele Tributary from Krzynowłoga Wielka – Chorzele	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Dopływ z Zaręb Kościelnych Tributary from Zaręby Kościelne	Dopływ z Zaręb Kościelnych – Nowa Złotoria Tributary from Zaręby Kościelne – Nowa Złotoria	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Narew od Rózu do zbiornika Dębe Narew from Róż to the Dębe Reservoir	Narew – Pułtusk, kładka Narew – Pułtusk, footbridge	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Narew od Rózu do zbiornika Dębe Narew from Róż to the Dębe Reservoir	Narew – Gnojno	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo mazowieckie (cd.) Mazowieckie Voivodship (cont.)				
Wkra od Mławki do Łydyni bez Łydyni Wkra from Mławka to Łydynia without Łydynia	Wkra – Gutarzewo, Kępa – most Wkra – Gutarzewo, Kępa – bridge	.	PSD	ZŁY BAD
Mławka od Przylepnicy do ujścia Mławka from Przylepnica to mouth	Mławka – Ratowo, most Mławka – Ratowo, bridge	.	DOBRY GOOD	.
Łydynia od Pławnicy do ujścia Łydynia from Pławnica to mouth	Łydynia – Gutarzewo, most Łydynia – Gutarzewo, bridge	.	DOBRY GOOD	.
Dopływ spod Radzikowa Starego Tributary from Radzików Stary	Dopływ spod Radzikowa Starego – Smoszewo Dopływ from Radzików Stary – Smoszewo	ZŁY BAD	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Zambsk Kościelnych Tributary from Zambski Kościelne	Dopływ z Zambsk Kościelnych – Zambski Kościelne, most Tributary from Zambski Kościelne – Zambski Kościelne, bridge	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Pрут	Pрут – Okopy, most Pрут – Okopy, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Swojęcianka	Swojęcianka – Biezuń, most Swojęcianka – Biezuń, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Topielica	Topielica – Prusocin, most Topielica – Prusocin, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Struga	Struga – Kuskowo Kmiece	DOBRY GOOD	.	.
Rosica	Rosica – Żeleźnia, most Rosica – Żeleźnia, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Raciążnica od Rokitnicy do ujścia Raciążnica from Rokitnica to mouth	Raciążnica – Sochocin Kolonia, most Raciążnica – Sochocin Kolonia, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Raciążnica od źródeł do dopływu z Niedróża Starego, z dopływem z Niedróża Starego Raciążnica from its source to tributary from Niedróż Stary, with tributary from Niedróż Stary	Raciążnica – Kraszewo Czubaki, most Raciążnica – Kraszewo Czubaki, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Raciążnica od dopływu spod Niedróża Starego do Rokitnicy bez Rokitnicy Raciążnica from tributary from Niedróż Stary to Rokitnica without Rokitnica	Raciążnica – Kietki, most Raciążnica – Kietki, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Płonka od źródeł do Żurawianki bez Żurawianki Płonka from its source to Żurawianka without Żurawianka	Płonka – Kluczewo, most Płonka – Kluczewo, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assesement of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo mazowieckie (dok.) Mazowieckie Voivodship (cont.)				
Płonka od Żurawianki do ujścia Płonka from Żurawianka to mouth	Płonka – Drożdżyn, most Płonka – Drożdżyn, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Naruszewka	Naruszewka – Dobra Wola, most Naruszewka – Dobra Wola, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Przewodówka	Przewodówka – Olszak, most Przewodówka – Olszak, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Pokrzywnica	Pokrzywnica – Karniewek	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Klusówka	Klusówka – Klusek	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Karsówka	Karsówka – Raciąż, most Karsówka – Raciąż, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Rokitnica	Rokitnica – Kietki	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Żurawianka	Żurawianka – Ilinek	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Dąbrówka (Plutocha)	Plutocha – Nowe Brzozowo, most na Grzebsk Plutocha – Nowe Brzozowo, bridge to Grzebsk	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Dopływ spod Krzeczanowa Tributary from Krzeczanowo	Dopływ spod Krzeczanowa – Unierzyż Tributary from Krzeczanowo – Unierzyż	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Struga	Struga – Kacice	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Wkra od Sona do ujścia Wkra from Sona to mouth	Wkra – Pomiechówek, most Wkra – Pomiechówek, bridge	.	DOBRY GOOD	.
Zalew Zegrzyński The Zegrze Reservoir	Zbiornik Dębe – Dębe, zapora The Dębe Reservoir – Dębe, dam	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Chroponianka	Chroponianka – Puszcza, most Chroponianka – Puszcza, bridge	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Mołtawa	Mołtawa – Kępa Polska, most Mołtawa – Kępa Polska, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Sierpienica od źródeł do dopływu spod Drobina Sierpienica from its source to tributary from Drobina, from tributary from Drobina	Sierpienica – Ostrowy, most Sierpienica – Ostrowy, bridge	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Wisła od Narwi do Zbiornika Włocławek Wisła from Narew to the Włocławek Reservoir	Wisła – Płock, poniżej starego mostu, prawa strona rzeki Wisła – Płock, below old bridge, right side of the river	.	PSD	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo podlaskie Podlaskie Voivodship				
Lutownia	Lutownia – ujście Lutownia – mouth	DOBRY GOOD	PSD	ZŁY BAD
Jabłoniówka	Jabłoniówka – ujście do Narewki Jabłoniówka – mouth to Narewka	.	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Ogrodniczek Tributary from Ogrodniczki	Dopływ spod Ogrodniczek – ujście Tributary from Ogrodniczki – mouth	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Braszczka	Braszczka – ujście do Narewki Braszczka – mouth to Narewka	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Woronicza	Woronicza – ujście do Sokołdy Woronicza – mouth to Sokołda	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Pasiek Tributary from Pasieki	Dopływ z Pasiek – ujście do Narwi Tributary from Pasieki – mouth to Narew	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Jelonka	Jelonka – ujście do Narewki Jelonka – mouth to Narewka	SŁABY POOR	.	ZŁY BAD
Waliczkówka	Waliczkówka – ujście do Narewki Waliczkówka – mouth to Narewka	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Jeniek Tributary from Jeńki	Dopływ z Jeniek – ujście do Narwi Tributary from Jeńki – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Cieliczanka (Starzynka)	Cieliczanka (Starzynka) – ujście do Supraśli Cieliczanka (Starzynka) – mouth to Supraśl	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Jałówka	Jałówka – ujście Jałówka – mouth	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Piłnica	Piłnica – ujście do Supraśli Piłnica – mouth to Supraśl	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Broniszewa Tributary from Broniszewo	Dopływ z Broniszewa – ujście do Śliny Tributary from Broniszewo – mouth to Ślina	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Dopływ spod Dubaśna Tributary from Dubašno	Dopływ spod Dubaśna – ujście do Sidry Tributary from Dubašno – mouth to Sidra	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Olszanka	Olszanka – ujście do Brzozówki Olszanka – mouth to Brzozówka	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Biała	Biała – profil graniczny Biała – at the border	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Pulwa do granic RP Pulwa to the country border	Pulwa do granic RP – ujście Pulwa to the country border – mouth	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo podlaskie (cd.) Podlaskie Voivodship (cont.)				
Moszczona	Moszczona – ujście do Bugu Moszczona – mouth to Bug	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Ostrowia Tributary from Ostrowie	Dopływ spod Ostrowia – ujście do Sidry Tributary from Ostrowie – mouth to Sidra	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Radulinka	Radulinka – ujście do Supraśli Radulinka – mouth to Supraśl	DOBRY GOOD	PSD	ZŁY BAD
Derazina	Derazina – ujście do Słoi Derazina – mouth to Słoja	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Korzenicha (Karanicha)	Korzenicha (Karanicha) – ujście do Sokołdy Korzenicha (Karanicha) – mouth to Sokołda	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Migówka	Migówka – ujście do Sokołdy Migówka – mouth to Sokołda	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Łosinian Tributary from Łosiniany	Dopływ spod Łosinian – ujście do Świsłocz Tributary from Łosiniany – mouth to Świsłocz	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Kołonna do zbiornika Siemianówka Kołonna to the Siemianówka Reservoir	Kołonna do zbiornika Siemianówka – ujście do Narwi Kołonna to the Siemianówka Reservoir – mouth to Narew	.	PSD	ZŁY BAD
Czaplinianka	Czaplinianka – ujście Czaplinianka – mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Liza	Liza – ujście Liza – mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Strabelka	Strabelka – ujście Strabelka – mouth	.	DOBRY GOOD	.
Biała	Biała – ujście Hryniewiczze Duże Biała – Hryniewiczze Duże mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Hwoźna	Hwoźna – profil graniczny Hwoźna – at the border	.	PSD	ZŁY BAD
Nurzec od źródeł do Nurczyka Nurzec from its source to Nurczyk	Nurzec – powyżej Nurca Nurzec – above Nurzec	.	PSD	ZŁY BAD
Brzozówka od Popiołówki do Olszanki bez Olszanki z Kumiałką od Kamionki Brzozówka from Popiołówka to Olszanka without Olszanka with Kumiałka from Kamionka	Brzozówka – Karpowicze	.	PSD	ZŁY BAD
Nereśl od źródeł do Rumejki Nereśl from source to Rumejka	Nereśl – do Rumejki (most) Nereśl – to Rumejka (bridge)	.	DOBRY GOOD	.

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo podlaskie (cd.) Podlaskie Voivodship (cont.)				
Supraśl od źródeł do Dzierniakówki Supraśl from its source to Dzierniakówka	Supraśl – powyżej Gródek Supraśl – above Gródek	.	PSD	ZŁY BAD
Supraśl od Grzybówki do Pilnicy Supraśl from Grzybówka to Pilnica	Supraśl – powyżej Supraśla Supraśl – above Supraśl	.	DOBRY GOOD	.
Supraśl od Pilnicy do ujścia Supraśl from Pilnica to mouth	Supraśl – ujście Dzikie Supraśl – Dzikie mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Orlanka od Orlej do ujścia Orlanka from source to mouth	Orlanka – Chraboły	.	PSD	ZŁY BAD
Narewka od Jelonki do ujścia Narewka from Jelonka to mouth	Narewka – ujście Narewka – mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Narewka od granicy państwa do Jelonki bez Jelonki Narewka from the country border to Jelonka without Jelonka	Narewka – powyżej miejscowości Narewka Narewka – above village Narewka	.	PSD	ZŁY BAD
Narew od zbiornika Siemianówka do Narewki Narew from the Siemianówka Reservoir to Narewka	Narew – powyżej ujścia Narewki Narew – above mouth to Narewka	.	PSD	ZŁY BAD
Narew od Narewki do Orlanki Narew from Narewka to Orlanka	Narew – Płoski	.	DOBRY GOOD	.
Narew od Orlanki do Lizy Narew from Orlanka to Liza	Narew – miasto Suraż Narew – town Suraż	.	PSD	ZŁY BAD
Narew od granicy państwa do wpływu do zbiornika Siemianówka Narew from the country border to inflow to the Siemianówka Reservoir	Narew – profil graniczny Babia Góra Narew – at the border in Babia Góra	.	PSD	ZŁY BAD
Krynka	Krynka – profil graniczny Krynki Krynka – at the border in Krynki	.	PSD	ZŁY BAD
Łosośna od źródeł do granicy państwa Łosośna from its source to the country border	Łosośna – Kowale	.	PSD	ZŁY BAD
Świsłocz od Istoczanki wzdłuż granicy państwa Świsłocz from Istoczanka along the country border	Świsłocz – profil graniczny Bobrowniki Świsłocz – at the border in Bobrowniki	.	DOBRY GOOD	.
Dopływ z Lisowa-Janówka Tributary from Lisowo-Janówka	Dopływ z Lisowa-Janówka – ujście do Bugu Tributary from Lisowo-Janówka – mouth to Bug	.	PSD	ZŁY BAD
Kurówka	Kurówka – ujście do Narwi Kurówka – mouth to Narew	.	PSD	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo podlaskie (cd.) Podlaskie Voivodship (cont.)				
Narew – Zbiornik Siemianówka Narew – the Siemianówka Reservoir	Zbiornik Siemianówka – basen główny The Siemianówka Reservoir – main pool	.	PSD	ZŁY BAD
Łuplanka	Łuplanka – Bachury	.	PSD	ZŁY BAD
Cisówka	Cisówka – Cisówka	.	PSD	ZŁY BAD
Prosty Rów	Prosty Rów – Siemianówka	.	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Miłkowic Tributary from Miłkowice	Dopływ z Miłkowic – ujście do Bugu Tributary from Miłkowice – mouth to Bug	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Szysia	Szysia – ujście do Bugu Szysia – mouth to Bug	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Czarna	Czarna – Sochonie	.	DOBRY GOOD	.
Dopływ spod Kiersnówki Tributary from Kiersnówka	Dopływ spod Kiersnówki – ujście do Biebrzy Tributary from Kiersnówka – mouth to Biebrza	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Zwierzyńca Tributary from Zwierzyniec	Dopływ spod Zwierzyńca – ujście do Biebrzy Tributary from Zwierzyniec – mouth to Biebrza	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Kamienna	Kamienna – ujście Stara Kamienna Kamienna – Stara Kamienna mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Kropiwna	Kropiwna – ujście Ostrowo Kropiwna – Ostrowo mouth	.	DOBRY GOOD	.
Słoja od źródeł do Starzynki, ze Starzynką Słoja from its source to Starzynka, with Starzynka	Słoja – poniżej Starzynki Słoja – below Starzynka	.	PSD	ZŁY BAD
Słoja od Starzynki do ujścia Słoja from Starzynka to mouth	Słoja – ujście Kondycja Słoja – Kondycja mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Horodnianka	Horodnianka – ujście poniżej Choroszczy Horodnianka – mouth below Choroszcz	.	PSD	ZŁY BAD
Turośnianka	Turośnianka – ujście Turośnianka – mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Awissa	Awissa – Płonka Kościelna	.	PSD	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo podlaskie (cd.) Podlaskie Voivodship (cont.)				
Dopływ z Czaczek Tributary from Czaczki	Dopływ z Czaczek – ujście do Narwi Tributary from Czaczki – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Baranek Tributary from Baranki	Dopływ z Baranek – ujście do Narwi Tributary from Baranki – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Mieńka	Mieńka – ujście do Narwi Mieńka – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Wojszków Tributary from Wojszki	Dopływ spod Wojszków – ujście do Narwi Tributary from Wojszki – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Dopływ spod Klejnik Tributary from Klejniki	Dopływ spod Klejnik – ujście do Narwi Tributary from Klejniki – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Łosinki Tributary from Łosinka	Dopływ z Łosinki – ujście do Narwi Tributary from Łosinka – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Małynka	Małynka – ujście do Narwi Małynka – mouth to Narew	DOBRY GOOD	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Chrabostówki Tributary from Chrabostówka	Dopływ spod Chrabostówki – ujście do Narwi Tributary from Chrabostówka – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Kamianka z dopływami Kamianka with tributaries	Kamianka – Turna Mała	.	PSD	ZŁY BAD
Leśna do Przewłoki Leśna to Przewłoka	Leśna – profil graniczny Topiło Leśna – at the border in Topiło	.	DOBRY GOOD	.
Dopływ spod Sanik Tributary from Saniki	Dopływ spod Sanik – ujście do Narwi Tributary from Saniki – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Jaskrzanka	Jaskrzanka – Góra Ruda	.	PSD	ZŁY BAD
Kulikówka	Kulikówka – ujście do Narwi Kulikówka – mouth to Narew	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Biała	Biała – ujście Nowe Aleksandrowo Biała – Nowe Aleksandrowo mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Płoska	Płoska – ujście Kołodno Płoska – Kołodno mouth	.	DOBRY GOOD	.

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo podlaskie (cd.) Podlaskie Voivodship (cont.)				
Sokołda od źródeł do Jałówki, z Jałówką Sokołda from source to Jałówka, with Jałówka	Sokołda – w miejscowości Straż powyżej ujścia Kamionki Sokołda – in Straż above Kamionka mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Sokołda od Jałówki do ujścia Sokołda from Jałówka to mouth	Sokołda – Surazkowo	.	PSD	ZŁY BAD
Łoknica	Łoknica – ujście do Narwi Łoknica – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Krzywczanka	Krzywczanka – ujście do Narwi Krzywczanka – mouth to Narew	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Zelwianka	Zelwianka (Zalewianka) – Mazurki	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Netta (Rospuda) – jezioro Sajno Netta (Rospuda) – Sajno Lake	Netta (Rospuda) – jezioro Sajno Netta (Rospuda) – Sajno Lake	DOBRY GOOD	.	.
Kopytkówka	Kopytkówka – Kopytkowo	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Czarna Hańcza od wypływu z jeziora Hańcza do jeziora Wigry Czarna Hańcza from outflow from Lake Hańcza to Lake Wigry	Czarna Hańcza – Bród Stary	.	PSD	ZŁY BAD
Czarna Hańcza od jeziora Wigry do Gremzdówki włącznie Czarna Hańcza from Lake Wigry to Gremzdówka including Gremzdówka	Czarna Hańcza – Wysoki Most	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Czarna Hańcza od Gremzdówki do granicy państwa Czarna Hańcza from Gremzdówka to the country border	Czarna Hańcza – śluza Kudrynki Czarna Hańcza – Kudrynka sluice	.	.	.
Piertanka z jeziora Krzywe Wigierskie, Pierty Piertanka from Lake Krzywe Wigierskie, Lake Pierty	Piertanka – Tartak	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Sarnetka (Młyńska Rzeczka)	Sarnetka (Młyńska Rzeczka) – Sarnetki	DOBRY GOOD	DOBRY GOOD	DOBRY GOOD
Wierśnianka	Wierśnianka – Frącki	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Kalna	Kalna – Szyszkowa Biel	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Paniówka	Paniówka – Strzelcowizna	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assesement of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo podlaskie (cd.) Podlaskie Voivodship (cont.)				
Dopływ z Gajówki Ostęp Tributary from Gajówka Ostęp	Dopływ z Gajówki Ostęp – Dworczyско Tributary from Gajówka Ostęp – Dworczyско	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Piecówka	Piecówka – Gruszki	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Wołkuszanka	Wołkuszanka – Wołkusz	DOBRY GOOD	PSD	ZŁY BAD
Marycha od Marychny do dopływu z jeziora Zelwa Marycha from Marychna to tributary from Lake Zelwa	Marycha – wodowskaz Zelwa Marycha – Zelwa water gauge	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Ślina od źródeł do Rokitnicy z Rokitnicą Ślina from its source to Rokitnica with Rokitnica	Ślina – Stypułki Świączy	.	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Kobylina-Cieszym Tributary from Kobylin-Cieszym	Dopływ z Kobylina-Cieszym – ujście Tributary from Kobylin-Cieszym – mouth	SŁABY POOR	.	ZŁY BAD
Dopływ z Sikor Tributary from Sikory	Dopływ z Sikor – ujście Tributary from Sikory – mouth	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Biebła	Biebła – Krzeczce	.	PSD	ZŁY BAD
Boberka	Boberka – Klewianka	.	PSD	ZŁY BAD
Czarna Struga	Czarna Struga – Goniądz	.	PSD	ZŁY BAD
Binduga	Binduga – Kacprowo	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Kosódka	Kosódka – Dobarz	.	PSD	ZŁY BAD
Wissa od źródeł do dopływu w Wąsoszu z dopływu w Wąsoszu Wissa from its source to tributary in Wąsosz with tributary in Wąsosz	Wissa – Wąsosz Wissa – Wąsosz	.	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Ławska Tributary from Ławsk	Dopływ z Ławska – Ławsk Tributary from Ławsk – Ławsk	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Matlak	Matlak – Radziłów	.	PSD	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo podlaskie (cd.) Podlaskie Voivodship (cont.)				
Dopływ w miejscowości Łoje-Awissa Tributary in Łoje-Awissa	Dopływ w miejscowości Łoje-Awissa – Łoje-Awissa Tributary in Łoje-Awissa – Łoje-Awissa	.	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Borawskich Tributary from Borawskie	Dopływ spod Borawskich – Pluty Tributary from Borawskie – Pluty	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Jabłonka	Jabłonka – Konopki Koziki	.	PSD	ZŁY BAD
Leśnica	Leśnica – ujście Leśnica – mouth	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Dopływ z Rzadkowa Tributary from Rzadków	Dopływ z Rzadkowa – Piątница Tributary from Rzadków – Piątница	.	PSD	ZŁY BAD
Łomżyczka	Łomżyczka – ujście Łomżyczka – mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Penza	Penza – Pęza	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Cetna	Cetna – Chłudnie (do Narwi) Cetna – Chłudnie (to Narew)	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Lepacka Struga	Lepacka Struga – Szablak	.	PSD	ZŁY BAD
Wincenta	Wincenta – Wincenta	.	PSD	ZŁY BAD
Rybnica od wypływu z jeziora Pogubie Średnie do ujścia Rybnica from outflow from Lake Pogubie Średnie to mouth	Rybnica – Łacha	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Turośl od Zimnej do Kanału Grzędy-Wejdo, z Kanałem Grzędy-Wejdo Turośl from Zimna to Grzędy-Wejdo Canal, with Grzędy-Wejdo Canal	Turośl od Zimnej do Kanału Grzędy-Wejdo, z Kanałem Grzędy-Wejdo – ujście Turośl from Zimna to Grzędy-Wejdo Canal, with Grzędy-Wejdo Canal – mouth	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Kanał Krusza-Serafin Krusza-Serafin Canal	Kanał Krusza-Serafin – Potasie Krusza-Serafin Canal – Potasie	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Zabiela Tributary from Zabiele	Dopływ spod Zabiela – Pupki-Gietki Tributary from Zabiele – Pupki-Gietki	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Kanał Poredy-Charubin Poredy-Charubin Canal	Kanał Poredy-Charubin – Popiołki – Cieciorzy Poredy-Charubin Canal – Popiołki – Cieciorzy	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Bagna Łokieć Tributary from Bagno Łokieć	Dopływ z Bagna Łokieć – Łokieć Tributary from Bagno Łokieć – Łokieć	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Skroda od źródeł do Dzierzbi Skroda from its source to Dzierzbia	Skroda – Borkowo	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Popiołek Tributary from Popiołki	Dopływ spod Popiołek – Parzychy Tributary from Popiołki – Parzychy	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo podlaskie (dok.) Podlaskie Voivodship (cont.)				
Kanał Kuzie Kuzie Canal	Kanał Kuzie – Ruda Osowiecka Kuzie Canal – Ruda Osowiecka	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Ruż od źródeł do dopływu spod Dąbek Ruż from its source to tributary in Dąbki	Ruż – Kleczkowo	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Dopływ z Tarnowa Tributary from Tarnowa	Dopływ z Tarnowa – Podosie Tributary from Tarnowa – Podosie	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Bzdziążek	Bzdziążek – ujście	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Dopływ spod Gałkówki Tributary from Gałkówka	Dopływ spod Gałkówki – – Nowosiedliny Tributary from Gałkówka – – Nowosiedliny	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Markówka	Markówka – ujście Markówka – mouth	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Pełchówka	Pełchówka – Wojtkowice Stare	.	PSD	ZŁY BAD
Brok do Siennicy Brok to Siennica	Brok – Otdaki	.	PSD	ZŁY BAD
Ślina od Rokitnicy do ujścia Ślina from Rokitnica to mouth	Ślina – Wity	.	PSD	ZŁY BAD
Ruż od dopływu spod Dąbek do ujścia Ruż from tributary in Dąbki to mouth	Ruż – ujście Ruż – mouth	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Nurzec od Siennicy do ujścia Nurzec from Siennica to mouth	Nurzec – Tworkowice	.	PSD	ZŁY BAD
Rów Kacapski	Rów Kacapski – Okrasin	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Wissa od dopływu w Wąsoszu do ujścia Wissa from tributary in Wąsosz to mouth	Wissa – Czachy	.	PSD	ZŁY BAD
Gań od Jabłonki do ujścia Gań from Jabłonki to mouth	Gań – ujście Gań – mouth	.	PSD	ZŁY BAD

Województwo pomorskie^a
Pomorskie Voivodship^a

Mierzeja Wiślana	Mierzeja Wiślana	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Zatoka Gdańska Wewnętrzna	Zatoka Gdańska Wewnętrzna	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Ujście Wisły Przekop Mouth of the Vistula Przekop	Ujście Wisły Przekop Mouth of the Vistula Przekop	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD

a W 2018 r. badania prowadzone były w jednolitych częściach wód Zatoki Gdańskiej przylegających do gmin Krynica Morska, Stegna, Sztutowo.
a In 2018 research was conducted in water bodies of the Bay of Gdańsk adjacent to gminas of Krynica Morska, Stegna and Sztutowo.

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo warmińsko-mazurskie Warmińsko-Mazurskie Voivodship				
Banówka – Podleśne	Banówka do granicy państwa Banówka to the country border	.	PSD	ZŁY BAD
Burzanka – Gronowo Górne	Burzanka do wpływu do jeziora Drużno Burzanka to inflow to Lake Drużno	.	PSD	ZŁY BAD
Dąbrówka – Rubno	Dąbrówka	.	PSD	ZŁY BAD
Elbląg – Nowakowo	Elbląg od Młynówki do ujścia wraz z jeziorem Drużno Elbląg from Młynówka to mouth with Lake Drużno	.	PSD	ZŁY BAD
Elbląg (Dziergoń) – Stare Dolno	Elbląg do Młynówki Elbląg to Młynówka	.	PSD	ZŁY BAD
Elszka – Wężina	Elszka do wpływu do jeziora Drużno Elszka to inflow from Lake Drużno	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Kamienica – Kamionek Wielki	Kamienica	ZŁY BAD	PSD	ZŁY BAD
Lipówka – Braniewo	Lipówka	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Lubomińska Struga – Krosno	Lubomińska Struga	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Marwicka Młynówka – Nowe Kępnowo	Marwicka Młynówka	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Miła – Drużno	Miła	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Miłakówka – Stolno	Miłakówka z jeziora Narie, Mildzie Miłakówka from Lake Narie, Mildzie	.	PSD	ZŁY BAD
Narusa – Frombork	Narusa	.	DOBRY GOOD	.
Nogat – Kępa Dolna/Kępiny	Nogat	.	PSD	ZŁY BAD
Omaza – Grzechotki	Omaza do granicy państwa Omaza to the country border	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Pastęka – Podągi	Pastęka od Marąga do Drwęcy Warmińskiej bez Drwęcy Warmińskiej Pastęka from Maraga to Drwęca Warmińska without Drwęca Warmińska	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Pastęka – Dębiny	Pastęka od Drwęcy Warmińskiej do wpływu do zbiornika Pierzchały Pastęka from Drwęca Warmińska to inflow to the Pierzchała Reservoir	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assesement of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo warmińsko-mazurskie (cd.) Warmińsko-Mazurskie Voivodship (cont.)				
Pastęka – Nowa Pastęka	Pastęka od wypływu ze zbiornika Pierzchały do ujścia Pastęka from outflow from the Pierzchały Reservoir to mouth	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Stradyk – Młynowo	Stradyk do granicy państwa z jeziorem Głębockim Stradyk to to the country border with Lake Głębockie	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Wąsza – Łajsy	Wąsza od Katławki do Warny bez Warny Wąsza from Katławki to Warna without Warna	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Wąsza – Stygajny	Wąsza od Warny do ujścia Wąsza from Warna to mouth	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Wituszka (Mędrzycka Struga) – Mędrzyki	Wituszka (Mędrzycka Struga) w granicach państwa Wituszka (Mędrzycka Struga) in the countries border	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Różanica – Prostki	Różanica	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Konopka – przed ujściem do jeziora Roś Konopka – from mouth to Lake Roś	Konopka do wpływu do jeziora Roś Konopka to inflow to Lake Roś	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Bogumiłka – Dziadowo	Bogumiłka	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Karmelówka – Ostrykół	Karmelówka	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Węgorapa – Mieduniszki	Węgorapa od wypływu z jeziora Mamry do granicy państwa Węgorapa from outflow from Lake Mamry to the country border	.	DOBRY GOOD	.
Wika – Obszarniki	Wika	ZŁY BAD	PSD	ZŁY BAD
Bachutka – Straszny Dwór	Bachutka	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Gołdapa – poniżej dopływu górnego potoku Gołdapa – below upper stream tributary	Gołdapa od źródeł do Czarnej Strugi, z Czarną Strugą Gołdapa from its source to Czarna Struga, with Czarna Struga	.	DOBRY GOOD	.
Bezleda – Lejdy	Bezleda od źródeł do granicy państwa Bezleda from its source to the country border	.	PSD	ZŁY BAD
Borowianka – powyżej ujścia do Orzyca, Smolany Borowianka – above mouth to Orzyca, Smolany	Borowianka	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (cd.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assessment of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo warmińsko-mazurskie (cd.) Warmińsko-Mazurskie Voivodship (cont.)				
Dejna – Pilec	Dejna do wypływu z jeziora Dejnowa Dejna to outflow from Lake Dejnowo	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Dopływ spod Petrykoz – Gnojno Tributary from Petrykozy – Gnojno	Dopływ spod Petrykoz Tributary from Petrykozy	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Drwęca – Samborowo	Drwęca od początku do końca Jeziora Drwęckiego bez kanału Ostródzkiego i Elbląskiego Drwęca from the beginning to the end of Lake Drwęckie without the Ostróda Canal and the Elbląg Canal	.	PSD	ZŁY BAD
Elma – Piaseczno	Elma od źródeł do Powarszynki Elma from its source to Powarszynka	.	PSD	ZŁY BAD
Gizela – Gierłoż	Gizela	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Groblica – Nowe Miasto Lubawskie	Groblica	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Guber – Proсна	Guber od Rawy do ujścia Guber from Rawa to mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Guber – Garbno	Guber od dopływu z jeziora Siercz do Rawy z Dejną od wypływu z jeziora Dejnowa Guber from tributary from Lake Siercz to Rawa with Dejna from outflow from Lake Dejnowo	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Kanał Unikowo – Sątopy-Samulewo Unikowo Canal – Sątopy-Samulewo	Kanał Unikowo Unikowo Canal	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Kiermas – poniżej jeziora Košno Kiermas – below Lake Košno	Kiermas do wypływu z jeziora Košno Kiermas to outflow from Lake Košno	.	DOBRY GOOD	.
Korszynianka – Giełpsz	Korszynianka	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Łyna – Stopki	Łyna od Pisy do granicy państwa Łyna from Pisa to the country border	.	PSD	ZŁY BAD
Łyna – Redykajny	Łyna od dopływu z jeziora Jełguń (Jełguńskiego) do Kanału Dywity Łyna from tributary from Lake Jełguń (Jełguńskie) to the Dywity Canal	.	DOBRY GOOD	.

Tablica 13. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w 2018 r. (dok.)**

Table 13. **Classification of ecological status and potential, chemical status and status of body of river water in 2018 (cont.)**

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny Names of river body of water for assesement of which the point of measurement and control is used	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego Name of the point of measurement and control	Stan/potencjał ekologiczny Ecological status/potential	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo warmińsko-mazurskie (dok.) Warmińsko-Mazurskie Voivodship (cont.)				
Orzechówka – Barczewko	Orzechówka	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Pisa – Rygarby, powyżej ujścia do Łyny Pisa – Rygarby, above mouth to Łyna	Pisa od Połapińskiej Strugi do ujścia Pisa from Połapińska Struga to mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Rawa – Garbno	Rawa	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Rekownica z jeziora Rekowe – Rekownica Rekownica from Lake Rekowe – Rekownica	Rekownica z jeziora Rekowe Rekownica from Lake Rekowe	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Sajna – powyżej ujścia do Gubra Sajna – above mouth to Guber	Sajna od starego koryta Sajny do ujścia Sajna from its old riverbed to mouth	.	PSD	ZŁY BAD
Sajna – poniżej Reszla Sajna – below Reszel	Sajna od źródeł do Kanału Reszelskiego, z Kanałem Reszelskim i jeziorami Widryńskim i Legińskim Sajna from source to the Reszel Canal, with the Reszel Canal and Lakes Widryńskie and Legińskie	.	PSD	ZŁY BAD
Szczurkowska Młynówka – Szczurkowo	Szczurkowska Młynówka do granicy państwa Szczurkowska Młynówka to the country border	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Szkotówka – Pożary	Szkotówka od źródeł do Lipowskiej Strugi z jeziorem Kownackim Szkotówka from its source to Lipowska Struga with Lake Kownackie	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Szkotówka – Sarnowo	Szkotówka od Lipowskiej Strugi do połączenia z Wkrą bez Wkry Szkotówka from Lipowska Struga to junction with Wkra without Wkra	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Wkra – Działdowo (Kisiny)	Wkra od dopływu z Zagrzewa do połączenia ze Szkotówką bez Szkotówki Wkra from tributary from Zagrzew to junction with Szkotówka without Szkotówka	.	DOBRY GOOD	.
Wólka – powyżej ujścia do rzeki Wel Wólka – above mouth to the Wel river	Wólka	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD

Źródło: dane Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Source: data of the Inspection of Environmental Protection obtained under the State Environmental Monitoring (SEM).

Tablica 14. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód jezior w 2018 r.**

Table 14. **Classification of ecological status, chemical status and status of body of lake water in 2018**

Nazwa jeziora Name of lake	Rodzaj monitoringu ^a Type of monitoring ^a	Stan ekologiczny Ecological status	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo kujawsko-pomorskie Kujawsko-Pomorskie Voivodship				
Ciche	MD, MO	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Chojno	MD	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Kikolskie	MD, MO	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Województwo podlaskie Podlaskie Voivodship				
Blizno	MD	DOBRY GOOD	PSD	ZŁY BAD
Necko	MO	DOBRY GOOD	.	.
Studzieniczne	MO	DOBRY GOOD	.	.
Kolno	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Toczytowo	MD/MO	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Pobondzie	MD/MO	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Szelment Wielki	MD	DOBRY GOOD	PSD	ZŁY BAD
Szelment Mały	MD	DOBRY GOOD	PSD	ZŁY BAD
Gaładuś	MD/MBTR	DOBRY GOOD	PSD	ZŁY BAD
Hołny	MD/MO	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Długie Wigierskie	MDR	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Gremzdel	MDR	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Sejwy	MO	SŁABY POOR	.	ZŁY BAD
Boksze	MO	DOBRY GOOD	.	.
Szejpiszki	MO	SŁABY POOR	.	ZŁY BAD
Sejny	MD/MO	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Pomorze	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Bałędź	MD/MO/MBTR	DOBRY GOOD	PSD	ZŁY BAD

a MDR oznacza monitoring diagnostyczny w punktach reperowych, MD – monitoring diagnostyczny w punktach reprezentatywnych, MO – monitoring operacyjny w punktach reprezentatywnych, MBTR – monitoring badawczy transgraniczny.

a MDR means diagnostic monitoring in benchmark point, MD – diagnostic monitoring in representative points, MO – operational monitoring in representative points, MBTR – transboundary research monitoring.

Tablica 14. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód jezior w 2018 r. (cd.)**

Table 14. **Classification of ecological status, chemical status and status of body of lake water in 2018 (cont.)**

Nazwa jeziora Name of lake	Rodzaj monitoringu ^a Type of monitoring ^a	Stan ekologiczny Ecological status	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo warmińsko-mazurskie Warmińsko-Mazurskie Voivodship				
Drużno	MO	.	DOBRY GOOD	.
Gugowo	MD	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Karaś	MD	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Morliny	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Narie	MD	DOBRY GOOD	DOBRY GOOD	DOBRY GOOD
Partęczyny Wielkie	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Płaskie	MD, MO	SŁABY POOR	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Rucewo Wielkie	MD	UMIARKOWANY MODERATE	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Tarczyńskie	MD, MO	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Tauty	MO	.	DOBRY GOOD	.
Trupel	MO	SŁABY POOR	.	ZŁY BAD
Ruda Woda	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Radomno	MD	SŁABY POOR	.	ZŁY BAD
Dejguny	MD, MO	UMIARKOWANY MODERATE	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Gołdap	MO	SŁABY POOR	.	ZŁY BAD
Harsz	MD	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Jagodne	MO	SŁABY POOR	.	ZŁY BAD
Jegocin	MD	DOBRY GOOD	.	.
Lemięt	MD	SŁABY POOR	DOBRY GOOD	ZŁY BAD

a MD oznacza monitoring diagnostyczny, a MO – monitoring operacyjny.
a MD means diagnostic monitoring and MO – operational monitoring.

Tablica 14. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód jezior w 2018 r. (cd.)**

Table 14. **Classification of ecological status, chemical status and status of body of lake water in 2018 (cont.)**

Nazwa jeziora Name of lake	Rodzaj monitoringu ^a Type of monitoring ^a	Stan ekologiczny Ecological status	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo warmińsko-mazurskie (cd.) Warmińsko-Mazurskie Voivodship (cont.)				
Mikołajskie	MD	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Niegocin	MD, MO	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Olecko Wielkie	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Piławęg	MD, MO	SŁABY POOR	PSD	ZŁY BAD
Rydzówka	MD	UMIARKOWANY MODERATE	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Sawinda Wielka	MD, MO	UMIARKOWANY MODERATE	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Selmęt Wielki	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Sołtmany	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Szwatk Mały	MD, MO	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Tajty	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Roś	MO	.	DOBRY GOOD	.
Ryńskie	MO	.	DOBRY GOOD	.
Tały	MO	.	DOBRY GOOD	.
Tuchlin	MO	.	DOBRY GOOD	.
Białe	MD, MO	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Inulec	MD	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Jełmuń	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Kiermas	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD

a MD oznacza monitoring diagnostyczny, a MO – monitoring operacyjny.

a MD means diagnostic monitoring and MO – operational monitoring.

Tablica 14. **Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód jezior w 2018 r. (dok.)**

Table 14. **Classification of ecological status, chemical status and status of body of lake water in 2018 (cont.)**

Nazwa jeziora Name of lake	Rodzaj monitoringu ^a Type of monitoring ^a	Stan ekologiczny Ecological status	Stan chemiczny Chemical status	Stan jednolitych części wód Status of body of water
Województwo warmińsko-mazurskie (dok.) Warmińsko-Mazurskie Voivodship (cont.)				
Kołowin	MO	DOBRY GOOD	DOBRY GOOD	DOBRY GOOD
Kortowkie	MD	UMIARKOWANY MODERATE	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Linowskie	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Łajskie	MD, MO	ZŁY BAD	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Maróz	MD	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Omulew	MD, MO	ZŁY BAD	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Salęt Wielki	MD, MO	SŁABY POOR	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Stryjewskie	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Świątajno Naterskie	MD, MO	UMIARKOWANY MODERATE	PSD	ZŁY BAD
Tumiańskie	MD, MO	SŁABY POOR	DOBRY GOOD	ZŁY BAD
Ukiel	MO	UMIARKOWANY MODERATE	.	ZŁY BAD
Wadąg	MO	.	DOBRY GOOD	.
Wukśniki	MD	DOBRY GOOD	.	.

a MD oznacza monitoring diagnostyczny, a MO – monitoring operacyjny.

Źródło: dane Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

a MD means diagnostic monitoring and MO – operational monitoring.

Source: data of the Inspection of Environmental Protection obtained under the State Environmental Monitoring (SEM).

Tablica 15. Jakość wody z wodociągów dostarczanej ludności do spożycia w 2018 r.

Table 15. Quality of water from water supply systems supplied to population for consumption in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ludność ^a – w % ludności korzystającej z wodociągów – zaopatrywana w wodę przez wodociągi o wydajności w m ³ /dobę Population ^a – in % of population using water supply systems – supplied in water by water supply systems with a capacity of m ³ /24 h							
	poniżej below 100	100–1000	1001– –10000	10001– –100000	poniżej below 100	100–1000	1001– –10000	10001– –100000
	odpowiadającą wymaganiom meeting requirements				nieodpowiadającą wymaganiom not meeting requirements			
POLSKA POLAND	99,1	99,4	99,8	100,0	0,9	0,6	0,2	-
ZIELONE PŁUCA POLSKI^b GREEN LUNGS OF POLAND^b	99,9	99,9	99,8	100,0	0,1	0,1	0,2	-
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	99,7	100,0	100,0	100,0	0,3	-	-	-
Mazowieckie	100,0	100,0	99,1	-	-	-	0,9	-
Podlaskie	100,0	99,6	100,0	100,0	-	0,4	-	-
Pomorskie	100,0	100,0	100,0	-	-	-	-	-
Warmińsko-mazurskie	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-	-	-

a Na podstawie szacunków. b Dane dotyczą powiatów, z których przynajmniej część gmin wchodzi w skład Zielonych Płuc Polski. Źródło: dane Wojewódzkich Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych.

a Estimated data. b Data concern powiats where at least some gminas are included in the area of Green Lungs of Poland. Source: data of the Voivodship Sanitary-Epidemiological Stations.

Tablica 16. Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w 2018 r.

Table 16. Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Bezpośrednio z zakładów ^a Directly from plants ^a		Siecią kanalizacyjną By sewage network
		razem total	w tym wody chłodnicze of which cooling water	
		w hm ³ in hm ³		
POLSKA POLAND	8200,4	6870,2	6008,8	1330,3
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	560,5	442,2	411,3	118,4
Udział w kraju w % Country share in %	6,8	6,4	6,8	8,9
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	15,4	0,5	0,0	14,9
Mazowieckie	430,5	409,2	392,9	21,3
Podlaskie	41,7	7,9	0,2	33,8
Pomorskie	1,4	0,0	0,0	1,3
Warmińsko-mazurskie	71,6	24,6	18,2	47,0

a łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

a Including cooling water and polluted water from mine drainage as well as building constructions and polluted precipitation water.

Tablica 17. Ścieki przemysłowe^a i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w 2018 r.

Table 17. Industrial^a and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Oczyszczane Treated					Nieoczyszczane Untreated		
		razem total	mecha- nicznie mechani- cally	chemi- cznie ^b chemi- cally ^b	biologi- cznie biologi- cally	z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów with increased biogene removal	razem total	odprowadzone discharged	
								bezpoś- rednio z zakładów directly from plants	siecią kanali- zacyjną by sewage network
w hm ³ in hm ³									
POLSKA POLAND	2191,6	2085,3	481,7	90,8	353,8	1158,9	106,3	104,7	1,6
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	149,2	146,6	2,0	0,1	42,6	102,0	2,6	2,6	-
Udział w kraju w % Country share in %	6,8	7,0	0,4	0,1	12,0	8,8	2,4	2,5	-
Województwa Voivodships									
Kujawsko-pomorskie	15,4	15,4	0,0	0,0	5,0	10,4	-	-	-
Mazowieckie	37,5	37,4	1,5	0,1	17,9	18,0	0,1	0,1	-
Podlaskie	41,5	41,5	0,3	0,0	7,5	33,7	0,0	0,0	-
Pomorskie	1,4	1,4	-	-	0,8	0,6	-	-	-
Warmińsko-mazurskie	53,4	50,9	0,2	0,1	11,3	39,4	2,5	2,5	-

a łącznie z zanieczyszczonymi wodami chłodniczymi, wodami z odwodnienia zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą ścieków przemysłowych.

a Including cooling water and polluted water from mine drainage as well as building constructions and polluted precipitation water. b Data concern industrial wastewater.

Tablica 18. Miasta o dużej skali zagrożenia ściekami w 2018 r.

Table 18. Urban areas with high wastewater threat in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w hm ³ Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in hm ³						
	ogółem grand total	oczyszczane treated					nieoczysz- czane – od- prowadzone bezpośrednio z zakładów untreated – discharged directly from plants
		razem total	mechanicznie mechanically	chemicznie ^a chemically ^a	biologicznie biologically	z podwyż- szonym usuwaniem biogenów with increased biogene removal	
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie:							
Toruń	9506	9506	-	-	25	9481	-
Brodnica	1396	1396	-	-	1396	-	-
Mazowieckie:							
Ostrołęka	13077	13077	1361	56	9125	2535	-
Ciechanów	2378	2378	-	-	-	2378	-
Mława	1618	1618	-	-	-	1618	-
Sokołów Podlaski	1422	1422	-	-	-	1422	-
Wyszków	1253	1253	-	-	22	1231	-

a Dane dotyczą ścieków przemysłowych.

a Data concern industrial wastewater.

Tablica 18. **Miasta o dużej skali zagrożenia ściekami w 2018 r. (dok.)**Table 18. **Urban areas with high wastewater threat in 2018 (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w hm ³ Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in hm ³						
	ogółem grand total	oczyszczone treated					nieoczyszczone – odprowadzone bezpośrednio z zakładów untreated – discharged directly from plants
		razem total	mechanicznie mechanically	chemicznie ^a chemically ^a	biologicznie biologically	z podwyższonym usuwaniem biogenów with increased biogene removal	
Podlaskie:							
Białystok	13141	13141	174	–	–	12967	–
Suwałki	3788	3788	–	–	–	3788	–
Łomża	3206	3206	28	–	840	2338	–
Wysokie Mazowieckie	3193	3193	–	–	–	3193	–
Grajewo	1567	1567	10	–	–	1557	–
Hajnówka	1221	1221	–	–	–	1221	–
Zambrów	1208	1202	23	–	730	449	6
Warmińsko-mazurskie:							
Olsztyn	10750	8268	–	–	–	8268	2482
Elbląg	5279	5279	153	51	–	5075	–
Ełk	2793	2793	–	–	–	2793	–
Mrągowo	2210	2210	–	–	–	2210	–
Giżycko	1760	1760	–	–	–	1760	–
Iława	1943	1943	3	–	–	1940	–
Lidzbark Warmiński	1835	1835	–	–	995	840	–
Ostróda	1423	1423	11	–	–	1412	–

a Dane dotyczą ścieków przemysłowych.

a Data concern industrial wastewater.

Tablica 19. **Ścieki przemysłowe odprowadzone w 2018 r.**Table 19. **Industrial wastewater discharged in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Do wód lub do ziemi ^a Into waters or into the ground ^a		Siecią kanalizacyjną By sewage network
		razem total	w tym wody chłodnicze of which cooling water	
	w hm ³ in hm ³			
POLSKA POLAND	6972,7	6870,2	6008,8	102,6
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	456,1	442,2	411,3	13,9
Udział w kraju w % Country share in %	6,5	6,4	6,8	13,6
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	1,8	0,5	0,0	1,3
Mazowieckie	412,0	409,2	392,9	2,8
Podlaskie	11,7	7,9	0,2	3,8
Pomorskie	0,0	0,0	0,0	0,0
Warmińsko-mazurskie	30,6	24,6	18,2	6,0

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

a Including cooling water and polluted water from mine drainage as well as building constructions and polluted precipitation water.

Tablica 20. Ścieki przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w 2018 r.
Table 20. Industrial wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Oczyszczane Treated					Nieoczyszczane Untreated	
		razem total	mechani- cznie mechani- cally	chemicznie chemi- cally	biologicznie biologi- cally	z podwyż- szonym usuwan- iem biogenów with increased biogene removal	razem total	w % ścieków wymaga- jących oczysz- czenia in % of waste water requiring treatment
		w hm ³ in hm ³						
POLSKA POLAND	861,3	756,6	481,3	90,8	153,3	31,2	104,7	12,2
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	30,9	28,3	2,0	0,1	17,5	8,7	2,6	8,4
Udział w kraju w % Country share in %	3,6	3,7	0,4	0,1	11,4	28,0	2,5	.
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	0,5	0,5	0,0	-	0,5	-	-	-
Mazowieckie	16,3	16,2	1,5	0,1	12,2	2,5	0,1	0,6
Podlaskie	7,7	7,7	0,3	-	2,4	5,0	0,0	0,1
Pomorskie	0,0	0,0	-	-	0,0	-	-	-
Warmińsko-mazurskie	6,4	3,9	0,2	0,1	2,4	1,3	2,5	39,0

Tablica 21. Ścieki komunalne odprowadzone siecią kanalizacyjną w 2018 r.
Table 21. Municipal wastewater discharged by sewage network in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Oczyszczane ^a Treated ^a				Nieoczysz- czane Untreated
		razem total	mechanicznie mechanically	biologicznie biologically	z podwyż- szonym usuwan- iem biogenów with increased biogene removal	
		w hm ³ in hm ³				
POLSKA POLAND	1330,3	1328,7	0,4	200,5	1127,7	1,6
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	118,4	118,4	0,0	25,1	93,3	-
Udział w kraju w % Country share in %	8,9	8,9	0,0	12,5	8,3	-
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	14,9	14,9	0,0	4,5	10,4	-
Mazowieckie	21,3	21,3	0,0	5,7	15,5	-
Podlaskie	33,8	33,8	0,0	5,1	28,7	-
Pomorskie	1,3	1,3	0,0	0,8	0,6	-
Warmińsko-mazurskie	47,0	47,0	0,0	8,9	38,1	-

a Bez ścieków opadowych i dowożonych oraz bez wód infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłowe.

a Excluding precipitation wastewater, transported wastewater and infiltration water, including municipal wastewater treated by industrial wastewater treatment plants.

Tablica 22. Komunalne oczyszczalnie ścieków^a w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 22. Municipal wastewater treatment plants^a in 2018

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Oczyszczalnie Wastewater treatment plants			Przepustowość oczyszczalni według projektu w m ³ /dobę Capacity of wastewater treatment plants according to plans in m ³ /24 h		
	mechaniczne mechanical	biologiczne biological	z podwyższonym usuwaním biogenów with increased biogene removal	mechanicznych mechanical	biologicznych biological	z podwyższonym usuwaním biogenów with increased biogene removal
POLSKA POLAND	8	2439	810	808	1359408	7427576
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	–	384	115	–	174468	645900
Udział w kraju w % Country share in %	–	15,7	14,2	–	12,8	8,7
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	–	26	4	–	23034	93418
Mazowieckie	–	77	15	–	37675	86796
Podlaskie	–	94	30	–	40738	199384
Pomorskie	–	7	1	–	8180	6800
Warmińsko-mazurskie	–	180	65	–	64841	259502

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej.

a On sewage network.

Tablica 23. Osady z komunalnych oczyszczalni ścieków w 2018 r.

Table 23. Sludge from municipal wastewater treatment plants in 2018

Wyszczególnienie Specification	Osady wytworzone w ciągu roku Sludge generated during the year				
	ogółem grand total	w tym of which			przekształcone termicznie incinerated
		stosowane applied in			
		w rolnictwie agriculture	do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne land reclamation, of which land for agricultural purposes	do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu cultivation of plants intended for compost production	
w t suchej masy in t of dry mass					
POLSKA POLAND	583070	118333	17410	25196	111544
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	50119	16578	1104	1260	1904
Udział w kraju w % Country share in %	8,6	14,0	6,3	5,0	1,7
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	6303	2609	13	–	–
Mazowieckie	10368	5051	104	196	–
Podlaskie	13801	2822	925	197	1015
Pomorskie	443	21	–	300	–
Warmińsko-mazurskie	19204	6075	62	567	889

Tablica 23. **Osady z komunalnych oczyszczalni ścieków w 2018 r. (dok.)**

Table 23. **Sludge from municipal wastewater treatment plants in 2018 (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	Osady wytworzone w ciągu roku (dok.) Sludge generated during the year (cont.)				Osady nagromadzone na terenie oczyszczalni ^a (stan w dniu 31 XII) Accumulated sludge in area of wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
	w tym of which				
	składowane landfilled		magazynowane czasowo temporarily stored	inne others	
	razem total	w tym na terenie oczyszczalni of which in area of wastewater treatment plants			
	w t suchej masy in t of dry mass				
POLSKA POLAND	10638	559	50011	249938	218969
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	612	559	12415	16246	20592
Udział w kraju w % Country share in %	5,8	100,0	24,8	6,5	9,4
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	-	-	1625	2056	-
Mazowieckie	-	-	1200	3817	-
Podlaskie	-	-	7612	1230	17651
Pomorskie	-	-	53	69	-
Warmińsko-mazurskie	612	559	1925	9074	2941

a Na składowiskach.

a On landfills.

Tablica 24. **Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w 2018 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. **Plants especially noxious to air purity in 2018**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Z liczby ogółem posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń Of total number with pollutant reduction systems	
		pyłowych particulates	gazowych gaseous
POLSKA POLAND	1896	1150	272
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	208	130	22
Udział w kraju w % Country share in %	11,0	11,3	8,1
Województwa Voivodships			
Kujawsko-pomorskie	22	12	3
Mazowieckie	36	19	6
Podlaskie	70	38	8
Warmińsko-mazurskie	80	61	5

Tablica 25. **Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza emitujące zanieczyszczenia pyłowe w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. **Plants especially noxious to air purity emitting particulates pollutants in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	O emisji zanieczyszczeń pyłowych With particulates pollutants emission		
		25 t na rok i mniej t per year and less	26–100	101 t na rok i więcej t per year and more
POLSKA POLAND	1331	1112	166	53
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	157	139	16	2
Udział w kraju w % Country share in %	11,8	12,5	9,6	3,8
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	15	15	–	–
Mazowieckie	27	21	5	1
Podlaskie	53	48	4	1
Warmińsko-mazurskie	62	55	7	–

Tablica 26. **Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza emitujące zanieczyszczenia gazowe^a w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 26. **Plants especially noxious to air purity emitting gaseous pollutants^a in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	O emisji zanieczyszczeń gazowych With gaseous pollutants emission		
		25 t na rok i mniej t per year and less	26–100	101 t na rok i więcej t per year and more
POLSKA POLAND	1886	154	115	1617
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	204	73	68	63
Udział w kraju w % Country share in %	10,8	47,4	59,1	3,9
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	20	10	7	3
Mazowieckie	35	12	7	16
Podlaskie	69	27	25	17
Warmińsko-mazurskie	80	24	29	27

a Bez dwutlenku węgla.
a Excluding carbon dioxide.

Tablica 27. **Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2018 r.**Table 27. **Emission and reduction of air pollutants from plants especially noxious in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Emisja zanieczyszczeń w t Pollutants emission in t							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych Pollutants retained in pollutant reduction systems in % of pollutants generated	
	pyłowych particulates		gazowych gaseous						
	ogółem total	w tym ze spalania paliw of which from combustion of fuels	ogółem total	w tym of which				pyłowe particulates	gazowe ^a gaseous ^a
				dwutlenek siarki sulphur dioxide	tlenki azotu nitrogen oxides	tlenek węgla carbon monoxide	dwutlenek węgla carbon dioxide		
POLSKA POLAND	31827	17363	213214234	217341	204149	327423	211914766	99,8	66,7
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	2137	1595	7474520	10221	8127	9536	7443763	99,6	60,6
Udział w kraju w % Country share in %	6,7	9,2	3,5	4,7	4,0	2,9	3,5	.	.
Województwa Voivodships									
Kujawsko-pomorskie	74	56	371138	317	275	230	370207	93,5	36,1
Mazowieckie	696	565	3395799	3988	2835	4233	3383978	99,8	78,5
Podlaskie	691	423	2039770	2019	2432	2616	2031799	99,1	29,4
Warmińsko-mazurskie	676	551	1667813	3897	2585	2457	1657779	98,8	1,4

a Bez dwutlenku węgla.

a Excluding carbon dioxide.

Tablica 28. **Miasta o dużej skali zagrożenia środowiska emisją zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2018 r.**Table 28. **Urban areas with high environmental threat of air pollutants emission from plants especially noxious in 2018**

Miasta Urban areas	Emisja zanieczyszczeń w tys. t Pollutants emission in thousand tonnes		Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń Pollutants retained in pollutant reduction systems			
	pyłowych particulates	gazowych gaseous	pyłowe particulates		gazowe ^a gaseous ^a	
			w tys. t in thousand tonnes	w % zanieczyszczeń wytworzonych in % of pollutants generated	w tys. t in thousand tonnes	w % zanieczyszczeń wytworzonych in % of pollutants generated
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie:						
Toruń	0,0	283,1	0,6	93,3	-	-
Brodnica	0,0	41,6	0,2	88,6	-	-
Rypin	0,0	20,5	0,2	98,1	-	-
Wąbrzeźno	0,0	11,3	0,0	96,4	0,1	79,9
Golub-Dobrzyń	0,0	9,2	0,1	95,3	-	-
Mazowieckie:						
Ostrołęka	0,2	2605,5	403,4	99,9	14,7	73,2
Ciechanów	0,1	104,3	0,1	45,6	9,4	94,5
Wyszaków	0,0	57,0	0,5	91,8	-	-
Płońsk	0,0	36,3	0,5	99,0	0,0	17,3

a Bez dwutlenku węgla.

a Excluding carbon dioxide

Tablica 28. **Miasta o dużej skali zagrożenia środowiska emisją zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2018 r. (dok.)**

Table 28. **Urban areas with high environmental threat of air pollutants emission from plants especially noxious in 2018 (cont.)**

Miasta Urban areas	Emisja zanieczyszczeń w tys. t Pollutants emission in thousand tonnes		Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń Pollutants retained in pollutant reduction systems			
	pyłowych particulates	gazowych gaseous	pyłowe particulates		gazowe ^a gaseous ^a	
			w tys. t in thousand tonnes	w % zanieczyszczeń wytworzonych in % of pollu- tants generated	w tys. t in thousand tonnes	w % zanieczyszczeń wytworzonych in % of pollu- tants generated
Mazowieckie (dok.) (cont.)						
Raciąż	0,0	30,3	0,1	80,0	-	-
Przasnysz	0,0	25,0	0,0	23,1	-	-
Ostrów Mazowiecka	0,0	25,0	2,3	99,5	-	-
Sokołów Podlaski	0,0	21,7	0,2	94,2	-	-
Pułtusk	0,0	13,7	0,0	46,4	-	-
Węgrów	0,0	11,1	0,6	97,9	-	-
Zuromin	0,1	10,6	0,1	45,4	-	-
Mława	0,0	9,5	0,0	95,2	-	-
Podlaskie:						
Białystok	0,1	679,4	28,0	99,8	2,9	74,8
Grajewo	0,2	312,3	33,6	99,3	0,3	16,1
Suwałki	0,1	171,9	5,6	98,8	0,0	1,9
Łomża	0,1	85,7	1,6	95,8	-	-
Wysokie Mazowieckie	0,0	59,9	0,0	87,8	-	-
Hajnówka	0,1	53,6	0,1	65,0	-	-
Augustów	0,0	45,6	1,8	98,1	0,0	1,9
Zambrów	0,0	37,6	0,9	97,8	-	-
Bielsk Podlaski	0,0	32,4	0,4	98,5	-	-
Mońki	0,0	29,8	0,2	96,7	-	-
Kolno	0,0	18,9	0,0	44,4	-	-
Czarna Białostocka	0,0	18,5	0,0	50,0	-	-
Sokółka	0,0	15,4	0,0	70,4	-	-
Siemiatycze	0,0	14,6	-	-	-	-
Łapy	0,0	8,3	0,0	46,7	-	-
Warmińsko-mazurskie:						
Olsztyn	0,1	417,3	24,0	99,6	0,1	2,7
Elbląg	0,1	313,9	23,9	99,6	0,0	1,3
Ełk	0,0	133,2	0,6	96,1	-	-
Pisz	0,0	80,8	0,3	90,3	-	-
Morąg	0,0	75,0	0,5	94,7	-	-
Iława	0,0	65,3	1,7	99,4	-	-
Mrągowo	0,0	52,6	0,3	92,6	-	-
Lidzbark Warmiński	0,0	44,0	0,1	96,2	-	-
Giżycko	0,1	40,8	0,6	90,2	-	-
Ostróda	0,0	38,7	0,5	96,7	-	-
Olecko	0,1	38,7	0,0	28,7	0,0	8,1
Działdowo	0,0	30,3	0,3	88,6	-	-
Pasłęk	0,1	28,0	0,2	76,1	-	-
Braniewo	0,0	26,9	0,2	91,3	-	-
Bartoszyce	0,0	25,9	0,1	90,2	-	-
Kętrzyn	0,0	25,0	0,3	94,5	-	-
Lubawa	0,0	24,6	0,4	96,8	-	-
Szczytno	0,0	22,5	0,1	95,9	-	-
Lidzbark	0,0	15,5	0,1	90,8	-	-
Orneta	0,0	10,8	0,0	50,0	-	-

a Bez dwutlenku węgla.

a Excluding carbon dioxide.

Tablica 29. **Odnawialne źródła energii^a w 2018 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. **Renewable energy sources^a in 2018**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Instalacje odnawialnych źródeł energii wykorzystujące Renewable energy installations using				
		biomasę biomass	biogaz biogas	energię promieniowania słonecznego solar power	hydroenergię hydro power	energię wiatru wind power
		moc zainstalowana w kW installed capacity in kW				
POLSKA POLAND	8593430	1362870	237618	146995	981504	5864443
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	1156319	201982	38494	36424	20079	859340
Udział w kraju w % Country share in %	13,5	14,8	16,2	24,8	2,0	14,7
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	134973	3200	4592	3803	483	122895
Mazowieckie	363513	102700	8069	80	1054	251610
Podlaskie	295312	70038	12028	14676	810	197760
Pomorskie	42025	–	–	–	25	42000
Warmińsko-mazurskie	320496	26044	13805	17865	17707	245075

a Dane dotyczące poszczególnych rodzajów instalacji odnawialnego źródła energii obejmują instalacje, które uzyskały: koncesję na wytwarzanie energii elektrycznej, wpis do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (rejestr wytwórców energii w małej instalacji), wpis do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (rejestr wytwórców biogazu rolniczego) oraz mikroinstalacje, dla których wnioskowano o wydanie świadectw pochodzenia.

Źródło: dane Urzędu Regulacji Energetyki.

a Data regarding individual types of renewable energy installations include installations that obtained: a license for the production of electricity, an entry in the register of regulated activity kept by the President of the Energy Regulatory Office (register of energy producers in a small installation), entry into the register of regulated activities kept by the General Director of the National Support Centre for Agriculture (register of agricultural biogas producers) and micro-installations for which certificates of origin were applied for.

Source: data of the Energy Regulatory Office.

Tablica 30. **Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a w 2018 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 30. **Area of special nature value under legal protection^a in 2018**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area of				
	ogółem total		parków narodowych national parks	rezerwatów przyrody nature reserves	parków krajobrazowych ^b landscape parks ^b
	w ha in ha	w % powierzchni ogólnej in % of total area			
		w ha in ha			
POLSKA POLAND	10182355,8	32,6	315107,1	169555,6	2523001,2
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	2235885,1	35,4	92180,0	61163,4	330409,3
Udział w kraju w % Country share in %	22,0	.	29,3	36,1	13,1
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	120236,5	34,9	0,0	1117,9	25456,3
Mazowieckie	334798,6	22,6	0,0	2842,6	78424,1
Podlaskie	638899,1	31,6	92180,0	23703,6	81848,6
Pomorskie	14853,6	18,7	0,0	241,1	6940,8
Warmińsko-mazurskie	1127097,3	47,0	0,0	33258,3	137739,6

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

a Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

Tablica 30. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a w 2018 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Table 30. Area of special nature value under legal protection^a in 2018 (cont.)
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia (dok.) Area of (cont.)			
	obszarów chronionego krajobrazu ^b protected landscape ^b	użytków ekologicznych ecological areas	stanowisk dokumentacyjnych documentation sites	zespołów przyrodniczo- krajobrazowych landscape-nature complexes
	w ha in ha			
POLSKA POLAND	7000056,8	54767,0	957,0	118911,1
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	1713782,2	10340,2	517,5	27492,5
Udział w kraju w % Country share in %	24,5	18,9	54,1	23,1
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	92242,7	1416,0	–	3,7
Mazowieckie	250058,6	471,1	515,0	2487,3
Podlaskie	438780,8	2244,3	0,5	141,2
Pomorskie	7657,0	5,5	–	9,3
Warmińsko-mazurskie	925043,0	6203,4	2,0	24851,0

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

a Data do not include information concerning the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

Tablica 31. Parki narodowe w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Table 31. National parks in 2018
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia w ha Area in ha								
	parków narodowych of national parks								strefy ochronnej of protec- tion zone
	ogółem grand total		grunty land						
	ogółem grand total	w tym pod ochroną ściłą of which strictly protected	leśne forest		rolne agricul- tural	zadrze- wione i zakrze- wione woody and bushy	wody water	tereny pozostałe other areas	
razem total			w tym pod ochroną ściłą of which strictly protected						
POLSKA POLAND	315107,1	75805,3	194845,8	60578,2	45676,2	3051,3	20362,7	51171,2	449474,2
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	92180,0	15375,9	35215,0	14223,0	17586,7	745,6	4531,4	34101,2	96740,1
Udział w kraju w % Country share in %	29,3	20,3	18,1	23,5	38,5	24,4	22,3	66,6	21,5
Województwo podlaskie Podlaskie Voivodship	92180,0	15375,9	35215,0	14223,0	17586,7	745,6	4531,4	34101,2	96740,1
Białowiecki	10517,3	6059,3	9974,0	5819,8	15,3	1,5	19,2	507,3	3224,3
Biebrzański	59223,0	7494,0	15730,2	6706,7	14565,5	564,6	946,2	27416,6	66824,0
Narwiański	7350,0	–	93,0	–	719,0	177,0	668,0	5693,0	15408,0
Wigierski	15089,7	1822,6	9417,8	1696,5	2287,0	2,6	2898,1	484,3	11283,8

Tablica 32. **Parki krajobrazowe w 2018 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 32. **Landscape parks in 2018**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia w ha Area in ha					
	parków krajobrazowych of landscape parks					strefy ochronnej of protection zone
	ogółem total	w tym of which			z ogółem rezerwy przyrody i pozostałe formy ochrony przyrody of total nature reserves and other forms of nature protection	
lasy forests		użytki rolne agricultural land	wody water			
POLSKA POLAND	2611530,0	1330567,2	807152,5	99826,8	88528,8	1488012,1
ZIELONE PŁUCA POLSKI^a GREEN LUNGS OF POLAND^a	344183,4	193797,7	93635,4	31137,6	13567,0	223755,9
Udział w kraju w % Country share in %	13,2	14,6	11,6	31,2	15,3	15,0
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	26250,5	14999,1	7847,2	2260,6	632,2	-
Górznieńsko-Lidzbarski	13901,5	7927,0	4967,0	607,0	327,4	-
Brodnicki	12349,0	7072,1	2880,2	1653,6	304,8	-
Mazowieckie	79366,6	30455,6	42306,5	2777,0	897,5	39535,2
Nadbużański	74136,5	26777,5	40970,0	2561,5	897,5	39535,2
Górznieńsko-Lidzbarski	5230,1	3678,1	1336,5	215,5	-	-
Podlaskie	86566,1	63681,0	10909,0	1265,0	4717,4	75422,4
Puszczy Knyszyńskiej im. prof. W. Sławińskiego	72860,2	60864,0	4862,0	381,0	3914,9	53827,5
Łomżyński – Doliny Narwi	7368,2	1341,0	2263,0	242,0	275,9	12288,6
Suwalski	6337,7	1476,0	3784,0	642,0	526,6	9306,2
Pomorskie	7050,3	5679,9	232,2	215,3	109,5	24321,9
Mierzeja Wiślana	4410,0	3330,0	186,0	-	109,5	22703,0
Pojezierza Iławskiego	2640,3	2349,9	46,2	215,3	-	1618,9
Warmińsko-mazurskie	144950,0	78982,1	32340,5	24619,7	7210,4	84476,4
Mazurski	53655,0	26140,0	8100,0	18015,0	4102,5	18608,0
Pojezierza Iławskiego	22404,7	13383,9	3580,8	4601,9	749,0	16419,1
Welski	20444,0	7973,2	9608,7	1022,2	1002,8	3895,1
Puszczy Rominckiej	14620,0	10534,3	2341,3	228,3	796,9	7942,0
Wysoczyzny Elbląskiej	13732,0	7003,3	5080,8	137,3	337,6	22948,0
Górznieńsko-Lidzbarski	8588,5	6618,3	1471,0	75,9	60,9	-
Wzgórz Dylewskich	7169,8	3884,1	1786,9	19,1	26,2	14664,2
Brodnicki	4336,0	3445,0	371,0	520,0	134,4	-

a Dane dotyczą parków krajobrazowych, których przynajmniej część powierzchni wchodzi w skład Zielonych Płuc Polski.

a Data concern landscape parks where at least some part is included in the area of Green Lungs of Poland.

Tablica 33. **Obszary Natura 2000 w 2018 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 33. **Natura 2000 areas in 2018**

As of 31st December

Obszary Natura 2000 Natura 2000 areas	Powierzchnia w ha Area in ha	Typ Type
Województwo kujawsko-pomorskie Kujawsko-Pomorskie Voivodship		
Dolina Dolnej Wisły	3640	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Bagienna Dolina Drwęcy	3366	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Forty w Toruniu	13	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Nieszawska Dolina Wisły	2017	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Włocławska Dolina Wisły	275	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Mszar Płociczno	182	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Dolina Osy	363	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Lidzbarska	3296	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Brodnicka	3045	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Dolina Drwęcy	2898	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Leniec w Barbarce	4,1	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Województwo mazowieckie Mazowieckie Voivodship		
Baranie Góry	181	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Olszyny Rumockie	150	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Krogulec	113	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Kantor Stary	97	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Nadbużańska	27984	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Forty Modlińskie	0,1	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Aleja Pachnicowa	1,1	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Nadliwiecka	6719	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Świetliste Dąbrowy i Grądy w Jabłonnej	4,4	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Bory Bagiennie i Torfowiska Karaska	559	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Bory Chrobotkowe Karaska	1125	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Dąbrowy Ceranowskie	162	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Myszynieckie Bory Sasankowe	1934	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Zachodniokurpiowskie Bory Sasankowe	2214	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Lidzbarska	326	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats

Tablica 33. **Obszary Natura 2000 w 2018 r. (cd.)**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 33. **Natura 2000 areas in 2018 (cont.)**

As of 31st December

Obszary Natura 2000 Natura 2000 areas	Powierzchnia w ha Area in ha	Typ Type
Województwo mazowieckie (dok.) Mazowieckie Voivodship (cont.)		
Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie	300	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Dolina Dolnej Narwi	17437	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Doliny Omulwi i Płodownicy	31348	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Puszcza Biąta	83645	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Dolina Liwca	11604	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Puszcza Piska	48	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Dolina Wkry i Mławki	21879	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Dolina Kostrzynia	1674	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Bagno Pulwy	4112	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Dolina Dolnego Bugu	50166	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Województwo podlaskie Podlaskie Voivodship		
Bagienna Dolina Narwi	23471	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Narwiańskie Bagna	6823	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Biebrzańska	148509	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Dolina Biebrzy	121206	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Puszcza Białowieska	63148	obszar specjalnej ochrony ptaków i specjalny obszar ochrony siedlisk Special Protection Area of birds and Special Area of Conservation of habitats
Puszcza Knyszyńska	139590	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Ostoja Knyszyńska	136084	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Puszcza Piska	3644	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Dolina Pisy	3223	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Augustowska	107069	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Wigierska	16072	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Suwalska	6350	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Bagno Wizna	14471	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Dolina Dolnego Bugu	13095	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Dolina Górnego Nurca	3995	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Ostoja w Dolinie Górnego Nurca	5524	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats

Tablica 33. **Obszary Natura 2000 w 2018 r. (cd.)**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 33. **Natura 2000 areas in 2018 (cont.)**

As of 31st December

Obszary Natura 2000 Natura 2000 areas	Powierzchnia w ha Area in ha	Typ Type
Województwo podlaskie (dok.) Podlaskie Voivodship (cont.)		
Puszcza Augustowska	134378	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Pojezierze Sejneńskie	13631	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego	117	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Czerwony Bór	5052	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Dolina Górnej Rospudy	4071	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Murawy w Haćkach	157	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Dolina Szeszupy	1701	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Torfowiska Gór Sudawskich	99	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie	1447	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Jelonka	2480	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Dolina Dolnej Narwi	9068	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Ostoja Narwiańska	18605	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Dolina Górnej Narwi	18384	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Ostoja w Dolinie Górnej Narwi	19090	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Przełomowa Dolina Narwi	7649	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Ostoja Nadbużańska	5764	specjalny obszar ochrony siedlisk częściowo pokrywa się z obszarami specjalnej ochrony ptaków Special Area of Conservation of habitats partially concur with Special Protection Area of birds
Jeleniewo	5910	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Sasanki w Kolimogach	2,5	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Źródłiska Wzgórz Sokólskich	49	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Województwo pomorskie Pomorskie Voivodship		
Zalew Wiślany	14404	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana	18545	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ujście Wisły	373	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Ostoja w Ujściu Wisły	203	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Lasy Iławskie	2609	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Dolina Dolnej Wisły	294	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Ostoja Iławska	1943	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats

Tablica 33. **Obszary Natura 2000 w 2018 r. (cd.)**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 33. **Natura 2000 areas in 2018 (cont.)**

As of 31st December

Obszary Natura 2000 Natura 2000 areas	Powierzchnia w ha Area in ha	Typ Type
Wojwództwo warmińsko-mazurskie Warmińsko-Mazurskie Voivodship		
Aleje Pojezierza Iławskiego	377	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Bieńkowo	123	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Budwity	451	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Dolina Drwęcy	9658	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Dolina Kakaju	1428	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Doliny Erozyjne Wysoczyzny Elbląskiej	2261	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Gązwa	499	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Gierłoż	57	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Góra Dębowa koło Mławy	387	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Jezioro Długie	643	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Jezioro Karaś	815	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Jezioro Woszczelskie	314	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Jezioro Wukśniki	326	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Jonkowo-Warkaty	227	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Kaszuny	264	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Mamerki	162	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo	4305	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Mazurskie Bagna	1569	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie	0,0	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Murawy koło Pastęka	643	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Murawy na Pojezierzu Etckim	77	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Murawy na Poligonie Orzysz	1298	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Niecka Skaliska	11386	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Niedźwiedzie Wielkie	89	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Borecka	25340	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Brodnicka	1132	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Drużno	3089	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Dylewskie Wzgórza	3431	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats

Tablica 33. **Obszary Natura 2000 w 2018 r. (cd.)**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 33. **Natura 2000 areas in 2018 (cont.)**

As of 31st December

Obszary Natura 2000 Natura 2000 areas	Powierzchnia w ha Area in ha	Typ Type
Województwo warmińsko-mazurskie (cd.) Warmińsko-Mazurskie Voivodship (cont.)		
Ostoja Iławska	19086	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Lidzbarska	5241	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Nad Oświnem	3357	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Napiwodzko-Ramucka	32613	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Piska	57827	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Północnomazurska	14573	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Radomno	929	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Ostoja Welska	3384	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Przełomowa Dolina Rzeki Wel	1260	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Puszcza Romincka	14754	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Rzeka Pastęka	8418	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Swajnie	1187	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Torfowiska źródłiskowe koło Łabędnika	27	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Torfowisko Zocie	66	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Uroczysko Markowo	1454	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Warmińskie Buczyny	1526	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana	22258	specjalny obszar ochrony siedlisk Special Area of Conservation of habitats
Bagna Nietlickie	4081	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Dolina Pastęki	20670	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Doliny Omulwi i Płodownicy	3047	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Doliny Wkry i Mławki	6890	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Jezioro Dobskie	6985	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Jezioro Drużno	5996	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Jezioro Łuknajno	1380	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Jezioro Oświn i okolice	2516	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds

Tablica 33. **Obszary Natura 2000 w 2018 r. (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 33. **Natura 2000 areas in 2018 (cont.)**

As of 31st December

Obszary Natura 2000 Natura 2000 areas	Powierzchnia w ha Area in ha	Typ Type
Województwo warmińsko-mazurskie (dok.) Warmińsko-Mazurskie Voivodship (cont.)		
Lasy Hławskie	22610	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Lasy Skalińskie	12645	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Ostoja Poligon Orzysz	21208	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Ostoja Warmińska	145342	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Puszcza Borecka	18963	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Puszcza Napiwodzko-Ramucka	116605	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Puszcza Piska	169102	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds
Zalew Wiślany	17790	obszar specjalnej ochrony ptaków Special Protection Area of birds

Źródło: dane Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Source: data of the Regional Directorates for Environmental Protection.

Tablica 34. **Pomniki przyrody w 2018 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 34. **Monuments of nature in 2018**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Pojedyncze drzewa Individual trees	Grupy drzew Tree clusters	Aleje Alleys	Głazy narzutowe Boulders	Skatki, groty, jaskinie i inne Stones, grottos, caves and others
POLSKA POLAND	35020	27824	4454	744	1131	867
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	5759	4534	749	135	298	43
Udział w kraju w % Country share in %	16,4	16,3	16,8	18,1	26,3	5,0
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	346	245	85	7	8	1
Mazowieckie	1004	710	220	17	51	6
Podlaskie	1964	1691	132	33	102	6
Pomorskie	71	70	1	0	0	0
Warmińsko-mazurskie	2374	1818	311	78	137	30

Tablica 35. Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 35. Generally accessible green areas and green areas of housing estates in 2018

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej Parks, lawns and green areas of housing estates								Zieleń uliczna Street lawns
	powierzchnia ogółem total area			parki spacerowo- wypoczynkowe strolling-recreational parks		zieleńce lawns		tereny zieleni osiedlowej green areas of housing estates	
	w ha in ha	w % powierz- chni ogólnej in % of total areas	na 1 miesz- kańca w m ² per capita in m ²	obiekty number	powierz- chnia w ha area in ha	obiekty number	powierz- chnia w ha area in ha	w ha in ha	
OGÓŁEM TOTAL									
POLSKA POLAND	60957,5	0,2	15,9	2839	23989,6	18349	11351,7	25616,2	16137,0
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	4409,5	0,1	11,0	198	1177,8	1599	782,7	2449,0	1190,8
Udział w kraju w % Country share in %	7,2	.	.	7,0	4,9	8,7	6,9	9,6	7,4
Województwa Voivodships									
Kujawsko-pomorskie	571,2	0,2	12,4	16	99,0	185	101,1	371,1	167,7
Mazowieckie	641,1	0,0	7,0	28	189,0	228	110,1	341,9	155,1
Podlaskie	1254,1	0,1	10,6	43	378,6	339	158,7	716,9	419,5
Pomorskie	37,3	0,0	11,4	1	10,0	22	11,5	15,9	16,0
Warmińsko-mazurskie	1905,8	0,1	13,4	110	501,1	825	401,3	1003,3	432,5
w tym MIASTA of which URBAN AREAS									
POLSKA POLAND	50259,4	2,3	21,8	1862	18031,0	13060	8328,8	23899,5	14816,7
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	3816,7	1,7	17,5	155	960,3	1265	621,6	2234,8	1150,3
Udział w kraju w % Country share in %	7,6	.	.	8,3	5,3	9,7	7,5	9,4	7,8
Województwa Voivodships									
Kujawsko-pomorskie	528,9	3,0	18,7	11	79,3	149	92,8	356,8	166,8
Mazowieckie	513,2	1,2	15,5	21	113,5	149	74,6	325,1	141,9
Podlaskie	1163,3	1,3	16,2	40	350,4	294	134,9	677,9	419,1
Pomorskie	19,9	0,2	29,8	1	10,0	6	3,4	6,5	2,4
Warmińsko-mazurskie	1591,5	2,7	18,9	82	407,1	667	315,9	868,5	420,1

Tablica 36. **Szkody wyrządzone przez zwierzęta prawnie chronione oraz wypłacone odszkodowania w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 36. **Damages caused by legally protected animals and paid compensations in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Liczba szkód wyrządzonych Number of damages caused			
	ogółem total	w tym przez of which by		
		żubry European bison	wilki gray wolves	bobry europejskie Eurasian beavers
POLSKA POLAND	6957	256	865	5786
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	3447	159	222	3066
Udział w kraju w % Country share in %	49,5	62,1	25,7	53,0
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	17	–	–	17
Mazowieckie	769	–	18	751
Podlaskie	1147	158	67	922
Pomorskie	1	–	–	1
Warmińsko-mazurskie	1513	1	137	1375

(dok.) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Kwoty odszkodowań wypłacone ^a – w zł – za szkody wyrządzone Amounts of compensations paid ^a – in PLN – for damages caused			
	ogółem total	w tym przez of which by		
		żubry European bison	wilki gray wolves	bobry europejskie Eurasian beavers
POLSKA POLAND	25289916	1752363	1155090	22296687
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	12555455	1597876	549993	10407586
Udział w kraju w % Country share in %	49,6	91,2	47,6	46,7
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	32513	–	–	32513
Mazowieckie	2425104	–	38065	2387039
Podlaskie	3490738	1467635	174381	1848722
Pomorskie	639	–	–	639
Warmińsko-mazurskie	6606461	130241	337547	6138673

a Kwota wypłaconych w 2018 r. odszkodowań uwzględnia częściowo szkody zgłoszone w 2017 r., nie uwzględnia natomiast części szkód zgłoszonych w 2018 r., które zostały zrekompensowane w 2019 r.

Źródło: Polska – dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, województwa – dane Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska.

a The amount of compensation paid in 2018 partly takes into account the damage reported in 2017, but does not include the part of the damage reported in 2018, which was compensated in 2019.

Source: Poland – data of the General Directorate for Environmental Protection, voivodships – data of the Regional Directorates for Environmental Protection.

Tablica 37. Odpady^a oraz tereny ich składowania w 2018 r.Table 37. Waste^a and its landfill areas in 2018

Wyszczególnienie Specification	Zakłady wytwa- rzające odpady ^b Plants generat- ing waste ^b	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year							Odpady dotychczas składowane (nagroma- dzone) ^{bc} Waste landfilled up to now (accumu- lated) ^{bc}	Tereny składowania odpadów niezrekulty- wowane ^b w ha Non-re- claimed landfill areas ^b in ha
		ogółem grand total	pod- dane odzys- kowi ^d re- cover- ed ^d	unieszkodliwione ^d disposed ^d		prze- ka- zane in- nym od- biorcom trans- ferred to other recipients	magazy- nowane czasowo tempo- rarily stored			
				razem total	w tym of which					
					termi- cznie ther- mally			składo- wane ^e land- filled ^e		
w tys. t in thousand tonnes										
POLSKA POLAND	1941	115338,7	23355	23789,3	429	19056,5	66927,1	1267,3	1760072,4	8285,5
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	187	2622,3	635,2	54,9	18,2	1,5	1872,7	59,5	11130,9	181,5
Udział w kraju w % Country share in %	9,6	2,3	2,7	0,2	4,2	0,0	2,8	4,7	0,6	2,2
Województwa Voivodships										
Kujawsko-pomorskie	18	87,1	26,1	-	-	-	61,0	-	-	-
Mazowieckie	43	958,7	191,4	1,5	0,0	1,5	757,9	7,9	8264,3	148,2
Podlaskie	53	884,6	321,2	6,0	5,5	-	512,3	45,1	2314,3	28,8
Warmińsko-mazurskie	73	691,9	96,5	47,4	12,7	-	541,5	6,5	552,3	4,5

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych. d We własnym zakresie przez wytwórcę. e Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste. b As of 31st December. c On own landfills and in facilities servicing the extractive industries (of which heaps and settling ponds). d By waste producer on its own. e On own and other landfills and in facilities servicing the extractive industries (of which heaps and settling ponds).

Tablica 38. Odpady komunalne i nieczystości ciekłe w 2018 r.

Table 38. Municipal waste and liquid waste in 2018

Wyszczególnienie Specification	Odpady komunalne zebrane ^a w t Municipal waste collected ^a in t				Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³ Liquid waste ^b removed in dam ³	Zbiorniki bezodpły- wowe (stan w dniu 31 XII) Septic tanks (as of 31 XII)	Indywidualne prydomowe oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 XII) Independent wastewater treatment facilities (as of 31 XII)
	zmieszane mixed		selektywnie separately				
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds			
POLSKA POLAND	8877469	7128655	3607956	3317153	26825	2162662	256811
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	877082	681490	261196	241401	2202	261899	47519
Udział w kraju w % Country share in %	9,9	9,6	7,2	7,3	8,2	12,1	18,5
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	115857	86253	34038	32979	241	19795	8666
Mazowieckie	179156	147652	57629	53236	978	114047	15094
Podlaskie	218466	177536	80493	74234	348	74478	15936
Pomorskie	9379	7262	2901	2621	32	931	96
Warmińsko-mazurskie	354224	262787	86135	78332	602	52648	7727

a Dane szacunkowe; od 2014 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a Estimated data; since 2014 includes waste collected from all inhabitants and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system. b Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

Tablica 39. **Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w 2018 r. (ceny bieżące)**

Table 39. **Outlays on fixed assets on environmental protection by directions of investing in 2018 (current prices)**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total		Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu Protection of air and climate	Gospodarka ściekowa i ochrona wód Wastewater management and protection of waters		Gospodarka odpadami Waste management	Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych Protection and recovery of soils as well as protection of underground and surface waters	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska Other activities connected with environmental protection
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN		razem total	w tym oczyszczanie ścieków komunalnych of which municipal wastewater treatment			
w tys. zł in thousand PLN								
POLSKA POLAND	10392119,5	271	2941939,5	5435203,7	1004358,3	713879,8	50289,4	1250807,1
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	905921,7	226	263692,0	524071,1	84049,3	34711,6	6053,0	77393,9
Udział w kraju w % Country share in %	8,7	.	9,0	9,6	8,4	4,9	12,0	6,2
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	97600,4	212	12059,3	64459,1	18662,5	6106,5	-	14975,5
Mazowieckie	297614,4	326	147419,4	123776,2	15243,5	.	.	13311,6
Podlaskie	311237,7	263	49150,7	207053,2	35125,1	10832,1	1196,1	43005,6
Pomorskie	8287,1	253	63,2	7698,9	1590,2	.	.	-
Warmińsko-mazurskie	191182,1	134	54999,4	121083,7	13428,0	4360,9	4636,9	6101,2

Tablica 40. **Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania w 2018 r. (ceny bieżące)**

Table 40. **Outlays on fixed assets on environmental protection by sources of financing in 2018 (current prices)**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Środki Funds					z zagranicy ^a from abroad ^a
		własne own	z budżetu from budget				
			centralnego state	wojewódz- twa voivodship	powiatu powiat	gminy (współudział) gmina (co- operation)	
w tys. zł in thousand PLN							
POLSKA POLAND	10392119,5	5809902,6	146143,3	63268,1	18380,1	105249,3	2263533,5
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	905921,7	465070,0	18200,3	8922,5	2157,2	3868,3	227910,5
Udział w kraju w % Country share in %	8,7	8,0	12,5	14,1	11,7	3,7	10,1
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	97600,4	42235,2	-	-	-	-	20191,6
Mazowieckie	297614,4	195616,1	-	2696,5	.	1515,0	32435,8
Podlaskie	311237,7	113127,3	12411,5	.	.	2301,6	135669,7
Pomorskie	8287,1	4567,0	3427,0	-	-	.	229,9
Warmińsko-mazurskie	191182,1	109524,4	2361,8	.	-	.	39383,5

a Środki bezwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów, funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji.

a Non-returnable and returnable funds received from international programs, assistance funds (including Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion.

Tablica 40. **Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania w 2018 r. (ceny bieżące) (dok.)**

Table 40. **Outlays on fixed assets on environmental protection by sources of financing in 2018 (current prices) (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty, dotacje) Ecological funds (loans, credits, allocations)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe) National credits and loans (of which bank credits and loans)	Inne środki, w tym nakłady niesfinansowane Other funds, of which non-financed outlays
	w tys. zł in thousand PLN		
POLSKA POLAND	1075395,7	694688,9	215558,0
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	134754,5	42614,4	2424,0
Udział w kraju w % Country share in %	12,5	6,1	1,1
Województwa Voivodships			
Kujawsko-pomorskie	31130,8	3717,3	325,5
Mazowieckie	49003,0	16089,7	.
Podlaskie	21130,8	16984,3	1566,5
Pomorskie	-	-	.
Warmińsko-mazurskie	33489,9	5823,1	290,7

Tablica 41. **Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w 2018 r. (ceny bieżące)**

Table 41. **Outlays on fixed assets on water management by directions of investing in 2018 (current prices)**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Ujęcia i doprowa- dzenia wody Water intakes and systems	Budowa, moderniza- cja stacji uzdatniania wody Building and mod- ernization of water treatment plants	Zbiorniki i stopnie wodne Water reservoirs and falls	Regulacja i zabudowa rzek i potoków Regulation and man- agement of rivers and streams	Obwałowa- nia przeciw- powodziowe Flood embank- ments	Stacje pomp na zawalach i obszarach depresyj- nych Pump stations behind embank- ments and on depres- sion areas
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 mieszk- kańca w zł per capita in PLN						
w tys. zł in thousand PLN								
POLSKA POLAND	2467926,1	64	1351393,6	426874,6	481671,8	114361,7	88266,9	5357,5
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	258291,3	64	154120,1	100519,6	92,5	878,6	2680,5	-
Udział w kraju w % Country share in %	10,5	.	11,4	23,5	0,0	0,8	3,0	-
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	12643,5	28	11499,9	1143,6	-	-	-	-
Mazowieckie	56298,0	62	34916,3	21244,9	39,8	97,0	-	-
Podlaskie	115447,6	98	74532,6	40861,7	52,7	0,6	-	-
Pomorskie	20641,1	630	814,1	17146,5	-	-	2680,5	-
Warmińsko-mazurskie	53261,1	37	32357,2	20122,9	-	781,0	-	-

Tablica 42. **Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według źródeł finansowania w 2018 r. (ceny bieżące)**

Table 42. **Outlays on fixed assets on water management by sources of financing in 2018 (current prices)**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Środki Funds					z zagranicy ^a from abroad ^a
		własne own	z budżetu from budget			gminy (współ- udział) gmina (co- operation)	
			centralnego state	wojewódz- twa voivodship	powiatu powiat		
w tys. zł in thousand PLN							
POLSKA POLAND	2467926,1	1261457,4	273552,7	3067,6	518,3	31567,5	450602,1
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	258291,3	136773,6	13518,8	1778,0	-	1322,0	51606,8
Udział w kraju w % Country share in %	10,5	10,8	4,9	58,0	-	4,2	11,5
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	12643,5	8761,6	.	-	-	.	467,8
Mazowieckie	56298,0	32399,2	.	.	-	341,0	3200,9
Podlaskie	115447,6	63454,1	.	.	-	431,8	36578,4
Pomorskie	20641,1	3162,4	.	-	-	401,9	2789,0
Warmińsko-mazurskie	53261,1	28996,3	-	.	-	.	8570,7

(dok.) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty, dotacje) Ecological funds (loans, credits, allocations)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe) National credits and loans (of which bank credits and loans)	Inne środki, w tym nakłady niesfinansowane Other funds, of which non-financed outlays
	w tys. zł in thousand PLN		
POLSKA POLAND	249253,0	143142,6	54764,9
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	17597,0	35485,8	209,3
Udział w kraju w % Country share in %	7,1	24,8	0,4
Województwa Voivodships			
Kujawsko-pomorskie	3288,1	100,0	.
Mazowieckie	3130,6	14887,5	.
Podlaskie	2917,3	10239,5	172,5
Pomorskie	3000,0	.	.
Warmińsko-mazurskie	5261,0	.	-

a Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów, funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji.

a Non-returnable and returnable funds received from international programs, assistance funds (including Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion.

Tablica 43. **Ważniejsze efekty rzeczowe oddanych do użytku inwestycji ochrony środowiska w 2018 r.**
 Table 43. **Major tangible effects of completed investments in environmental protection in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń w zakresie redukcji zanieczyszczeń pyłowych w t/rok Ability of completed systems to reduce particulate pollutants in t/year	Sieć kanalizacyjna – w km – odprowadzająca Sewage network – in km – discharging		Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants				
		ścieki wastewater	wody opadowe precipitation water	ogółem grand total		w tym komunalne of which municipal		
				obiekty facilities	przepustowość w m ³ /dobę capacity in m ³ /24 h	obiekty facilities	przepustowość w m ³ /dobę capacity in m ³ /24 h	wskaźnik RLM ^a RLM indicator ^a
POLSKA POLAND	4593	3712,1	605,2	50	56949	46	52969	308944
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	28	390,9	112,4	17	3824	17	3824	30349
Udział w kraju w % Country share in %	0,6	10,5	18,6	34,0	6,7	37,0	7,2	9,8
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	–	55,1	1,9	–	370	–	370	1630
Mazowieckie	3	121,7	18,7	4	675	4	675	5317
Podlaskie	–	86,0	63,8	2	1597	2	1597	16247
Pomorskie	–	10,4	–	–	500	–	500	388
Warmińsko-mazurskie	25	117,7	28,0	11	682	11	682	6767

(dok.) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Oczyszczalnie ścieków (dok.) Wastewater treatment plants (cont.)				
	z ogółem (dok.) of grand total (cont.)				
	biologiczne ^b biological ^b				
	razem total		w tym komunalne of which municipal		
	obiekty facilities	przepustowość w m ³ /dobę capacity in m ³ /24 h	obiekty facilities	przepustowość w m ³ /dobę capacity in m ³ /24 h	wskaźnik RLM ^a RLM indicator ^a
POLSKA POLAND	47	33602	44	29722	193200
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	16	2634	16	2634	19060
Udział w kraju w % Country share in %	34,0	7,8	36,4	8,9	9,9
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	–	370	–	370	1630
Mazowieckie	4	675	4	675	5317
Podlaskie	1	407	1	407	4958
Pomorskie	–	500	–	500	388
Warmińsko-mazurskie	11	682	11	682	6767

a RLM – równoważna liczba mieszkańców; patrz uwagi metodyczne na str. 201. b Bez komór fermentacyjnych.

a RLM – equivalent number of inhabitants; see methodological notes on page 214. b Excluding fermentation tanks.

Tablica 44. **Efekty rzeczowe oddanych do użytku inwestycji gospodarki wodnej w 2018 r.**Table 44. **Tangible effects of completed investments in water management in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Wydajność ujęć wodnych ^a Capacity of water intakes ^a	Uzdatnianie wody Water treatment	Sieć wodo- ciągową Water supply system	Regulacja i zabudowa rzek i potoków Regulation and man- agement of rivers and streams	Obwałowania przeciwpo- wodziowe ^b Flood em- bankments ^b	Zbiorniki wodne Water reservoirs	
	w m ³ /dobę	in m ³ /24 h	w km		in km	obiekty facilities	pojemność w m ³ capacity in m ³
POLSKA POLAND	55334	51176	3197,0	16,8	43,3	3	626270
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	8471	6010	474,4	-	-	-	-
Udział w kraju w % Country share in %	15,3	11,7	14,8	-	-	-	-
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	-	141	41,5	-	-	-	-
Mazowieckie	3772	1188	188,8	-	-	-	-
Podlaskie	4624	3030	144,0	-	-	-	-
Pomorskie	-	-	4,0	-	-	-	-
Warmińsko-mazurskie	75	1651	96,1	-	-	-	-

a Bez ujęć w energetyce zawodowej. b Budowa i modernizacja.

a Excluding water intakes in heat and power generating plants. b Construction and modernisation.

Tablica 45. **Gromadzenie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych w 2018 r.**Table 45. **Accumulation of cash equivalents on account of the protection of agricultural and forest land in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Rodzaje opłat Kind of payments							
	wymie- rzono admin- istered	wpłynęło income	jednorazowe one-off		roczne annual		roczne podwyższone annual raised		inne other	
			wymie- rzono admin- istered	wpłynęło income	wymie- rzono admin- istered	wpłynęło income	wymie- rzono admin- istered	wpłynęło income	wymie- rzono admin- istered	wpłynęło income
	w tys. zł in thousand PLN									
POLSKA POLAND	191610,0	174792,3	9352,6	7694,9	180598,9	164064,4	1231,1	603,5	427,5	2429,5
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	7649,7	6936,4	319,5	197,8	7250,2	6715,6	55,4	-	24,6	23,0
Udział w kraju w % Country share in %	4,0	4,0	3,4	2,6	4,0	4,1	4,5	-	5,8	0,9
Województwa Voivodships										
Kujawsko-pomorskie	1162,8	1192,2	59,9	58,9	1102,9	1126,2	-	-	-	7,1
Mazowieckie	1461,0	1306,2	49,5	45,5	1411,5	1260,7	-	-	-	-
Podlaskie	1880,2	1912,7	13,5	15,3	1842,2	1888,2	-	-	24,6	9,2
Pomorskie	401,0	-	0,5	-	398,6	-	1,9	-	-	-
Warmińsko-mazurskie	2744,7	2525,3	196,1	78,1	2495,0	2440,5	53,5	-	-	6,7

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

Tablica 46. Wykorzystanie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych w 2018 r.

Table 46. Utilization of cash equivalents on account of the protection of agricultural and forest land in 2018

Wyszczególnienie Specification	Wydatki ogółem Total expenditure	W tym na Of which on		
		użyźnianie i ulepszenie gleb, usuwanie kamieni, odkrzaczanie soil fertilisation and improvement, removal of stones and bushes	budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji construction and renovation of water reservoirs used for small water retention	budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych construction and modernization of access roads to agricultural land
w tys. zł in thousand PLN				
POLSKA POLAND	163121,8	548,2	6075,6	146694,7
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	11776,0	181,5	-	11511,6
Udział w kraju w % Country share in %	7,2	33,1	-	7,8
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	1912,9	-	-	1912,9
Mazowieckie	4638,0	-	-	4638,0
Podlaskie	1916,1	181,5	-	1734,3
Pomorskie	291,9	-	-	291,9
Warmińsko-mazurskie	3017,1	-	-	2934,5

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

Tablica 47. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 47. Forest land area and forest cover in 2018

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Grunty leśne w ha Forest land in ha								Lesistość w % Forest cover in %
	ogółem grand total		publiczne public					prywatne private	
	ogółem grand total	w tym lasy of which forests	razem total	w tym of which					
				Skarbu Państwa of the State Treasury		gminne gmina			
				razem total	w zarządzie Lasów Państwowych managed by State Forests		parki narodowe national parks		
POLSKA POLAND	9459483,1	9254945,4	7670310,4	7563120,9	7313375,2	188566,0	85583,7	1789172,7	29,6
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	1874227,8	1837276,6	1417596,0	1410116,6	1366867,6	33326,1	6694,8	456631,7	29,1
Udział w kraju w % Country share in %	19,8	19,9	18,5	18,6	18,7	17,7	7,8	25,5	.
Województwa Voivodships									
Kujawsko-pomorskie	72467,0	70997,0	60005,2	58956,0	58867,3	0,0	1041,5	12461,8	20,6
Mazowieckie	375098,1	370246,5	200425,7	199617,0	198412,4	0,0	669,5	174672,5	25,0
Podlaskie	635073,0	625030,0	428518,1	426767,0	390662,3	33326,1	1479,7	206554,9	31,0
Pomorskie	11045,5	10726,3	10674,6	10557,8	10203,3	0,0	116,9	370,9	13,5
Warmińsko-mazurskie	780544,1	760276,9	717972,4	714218,9	708722,4	0,0	3387,2	62571,7	31,7

Tablica 48. Powierzchnia lasów w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 48. Forest area in 2018

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Lasy publiczne Public forests					Lasy prywatne Private forests
		razem total	w tym of which				
			Skarbu Państwa of the State Treasury			gminne gmina	
			razem total	w zarządzie Lasów Państwowych managed by State Forests	parki narodowe national parks		
w ha in ha							
POLSKA POLAND	9254945,4	7466570,7	7361049,6	7114617,7	185701,5	84376,1	1788374,7
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	1837276,6	1380683,4	1373246,2	1330552,4	32936,3	6653,2	456593,2
Udział w kraju w % Country share in %	19,9	18,5	18,7	18,7	17,7	7,9	25,5
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	70997,0	58537,2	57493,8	57405,2	0,0	1035,6	12459,8
Mazowieckie	370246,5	195606,1	194801,9	193608,2	0,0	665,0	174640,5
Podlaskie	625030,0	418478,0	416732,2	381020,7	32936,3	1474,3	206552,0
Pomorskie	10726,3	10355,4	10238,6	9897,6	0,0	116,9	370,9
Warmińsko-mazurskie	760276,9	697706,7	693979,6	688620,7	0,0	3361,4	62570,1

Tablica 49. Powierzchnia gruntów leśnych w zarządzie Lasów Państwowych w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 49. Forest land area managed by State Forests in 2018

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Grunty leśne Forest land					Grunty przeznaczone do zalesienia ^a Land designated for afforestation ^a
	ogółem grand total	razem total	lasy forests		grunty związane z gospodarką leśną land connected with silviculture	
			grunty land			
			zalesione afforested	niezalesione unforested		
w ha in ha						
POLSKA POLAND	7313375,2	7114617,7	6965824,5	148793,2	198757,5	1273,0
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	1366867,6	1330552,4	1296239,7	34312,7	36315,2	238,2
Udział w kraju w % Country share in %	18,7	18,7	18,6	23,1	18,3	18,7
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	58867,3	57405,2	56768,5	636,7	1462,1	75,6
Mazowieckie	198412,4	193608,2	189676,9	3931,3	4804,2	30,8
Podlaskie	390662,3	381020,7	374734,2	6286,5	9641,6	3,1
Pomorskie	10203,3	9897,6	9770,7	127,0	305,6	0,0
Warmińsko-mazurskie	708722,4	688620,7	665289,4	23331,3	20101,7	128,7

a W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

a In a local spatial development plan.

Tablica 50. Wybrane dane o lasach prywatnych i gminnych w 2018 r.

Table 50. Selected data on private and gmina forests in 2018

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia gruntów leśnych ^a Forest land area ^a	Powierzchnia lasów ^a Forest area ^a				Odnawienia sztuczne naturalne Natural and artificial renewals	Zalesienia gruntów nieleśnych Afforestations of non- forest land	Pozyskanie drewna (grubizny) w m ³ Removals (timber) in m ³
		ochronnych protective	objęta dokumentacją urzędziową included in planning documentation					
			razem total	uproszczone plany simplified plans	inwentaryzacja stanu lasów forest inventory			
		w ha		in ha				
OGÓŁEM TOTAL								
POLSKA POLAND	1874756,4	86140,7	1543248,4	1442574,4	100674,0	1853,9	967,7	1980217
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	463326,6	13871,2	368671,0	347324,3	21346,7	422,4	309,4	267385
Udział w kraju w % Country share in %	24,7	16,1	23,9	24,1	21,2	22,8	32,0	13,5
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	13503,3	841,2	11799,8	10657,0	1142,8	–	7,7	3621
Mazowieckie	175342,0	685,0	144691,9	137631,8	7060,1	202,4	89,0	63904
Podlaskie	208034,6	10273,5	157791,5	152986,4	4805,1	179,2	62,6	162269
Pomorskie	487,8	–	454,0	374,0	79,9	–	29,4	100
Warmińsko-mazurskie	65959,0	2071,5	53933,8	45675,0	8258,8	40,8	120,7	37491
LASY PRYWATNE PRIVATE FORESTS								
POLSKA POLAND	1789172,7	64091,3	1481601,5	1383799,1	97802,4	1601,1	956,7	1829876
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	456631,7	11878,8	364561,7	343249,3	21312,4	421,4	306,4	263023
Udział w kraju w % Country share in %	25,5	18,5	24,6	24,8	21,8	26,3	32,0	14,4
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	12461,8	327,1	10897,8	9761,3	1136,6	–	7,7	2864
Mazowieckie	174672,5	593,1	144556,7	137496,6	7060,1	202,4	89,0	63898
Podlaskie	206554,9	10191,6	157357,2	152563,1	4794,1	179,2	60,6	162241
Pomorskie	370,9	–	341,6	262,6	78,9	–	29,4	99
Warmińsko-mazurskie	62571,7	766,9	51408,5	43165,7	8242,7	39,8	119,7	33921
LASY GMINNE GMINA FORESTS								
POLSKA POLAND	85583,7	22049,4	61646,9	58775,3	2871,6	252,8	11,0	150341
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	6694,8	1992,4	4109,3	4074,9	34,3	0,9	3,0	4362
Udział w kraju w % Country share in %	7,8	9,0	6,7	6,9	1,2	0,4	27,3	2,9
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	1041,5	514,1	902,0	895,8	6,2	–	–	757
Mazowieckie	669,5	91,9	135,2	135,2	–	–	–	6
Podlaskie	1479,7	81,8	434,4	423,4	11,0	–	2,0	28
Pomorskie	116,9	–	112,4	111,4	1,0	–	–	1
Warmińsko-mazurskie	3387,2	1304,5	2525,3	2509,2	16,1	0,9	1,0	3570

a Stan w dniu 31 grudnia.

a As of 31st December.

Tablica 51. **Zalesienia gruntów nieleśnych oraz powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia w 2018 r.**

Table 51. **Non-forest land afforestation and non-forest land area designated for afforestation in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Zalesienia gruntów nieleśnych Non-forest land afforestation					Powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia (stan w dniu 31 XII) Non-forest land area designated for afforestation (as of 31 XII)	
	ogółem grand total	w lasach publicznych in public forests			w lasach prywatnych in private forests	ogółem total	w tym w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by State Forests
		Skarbu Państwa of the State Treasury					
		razem total	razem total	w tym w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by State Forests			
		w ha		in ha			
POLSKA POLAND	1321,0	364,3	353,3	347,3	956,7	2735,3	1273,0
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	362,2	55,8	52,8	52,8	306,4	242,2	238,2
Udział w kraju w % Country share in %	27,4	15,3	15,0	15,2	32,0	8,9	18,7
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	10,5	2,8	2,8	2,8	7,7	75,6	75,6
Mazowieckie	92,8	3,8	3,8	3,8	89,0	34,8	30,8
Podlaskie	63,1	2,6	0,6	0,6	60,6	3,1	3,1
Pomorskie	29,4	0,0	0,0	0,0	29,4	0,0	0,0
Warmińsko-mazurskie	166,5	46,7	45,7	45,7	119,7	128,7	128,7

Tablica 52. **Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień w 2018 r.**

Table 52. **Plantings and removals from plantings in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total			
	sadzenie w szt. planting in units		pozyskanie drewna (grubizny) w m ³ removals (timber) in m ³	
	drzew trees	krzewów bushes	ogółem grand total	w tym liściaste of which non-coniferous
POLSKA POLAND	567523	459581	859581	617297
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	80250	137481	133486	101736
Udział w kraju w % Country share in %	14,1	29,9	15,5	16,5
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	9376	2067	23061	19363
Mazowieckie	9939	1421	33256	24565
Podlaskie	8071	14623	35202	24664
Pomorskie	572	1500	452	356
Warmińsko-mazurskie	52292	117870	41515	32788

Tablica 52. **Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień w 2018 r. (dok.)**Table 52. **Plantings and removals from plantings in 2018 (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	W tym prace wykonane przez gminy oraz właścicieli prywatnych Of which work realized by gminas and private owners					
	sadzenie w szt. planting in units				pozyskanie drewna (grubizny) w m ³ removals (timber) in m ³	
	drzew trees		krzewów bushes		razem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land
	razem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land	razem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land		
POLSKA POLAND	231486	122151	142508	69925	651981	504211
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	24860	14955	10465	6134	106067	86161
Udział w kraju w % Country share in %	10,7	12,2	7,3	8,8	16,3	17,1
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	7240	5493	1987	748	20721	16597
Mazowieckie	1712	974	921	563	27977	23863
Podlaskie	2144	583	845	505	26155	22417
Pomorskie	407	346	1500	1500	19	18
Warmińsko-mazurskie	13357	7559	5212	2818	31195	23266

3. Ludność 3. Population

Tablica 53. **Ludność w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 53. **Population in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas		Wieś Rural areas		Ludność na 1 km ² Population per 1 km ²	Ludność w miastach w % ogółu ludności Population in urban areas in % of grand total population
		razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers						
POLSKA POLAND	38411148	23067244	12135507	15343904	7693755	122,8	60,1
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	4007890	2180090	1143186	1827800	904173	63,4	54,4
Udział w kraju w % Country share in %	10,4	9,5	9,4	11,9	11,8	.	.
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	459876	282708	150261	177168	88035	133,6	61,5
Mazowieckie	910892	331579	172920	579313	287055	61,5	36,4
Podlaskie	1181533	718272	376522	463261	229141	58,5	60,8
Pomorskie	32650	6670	3418	25980	12946	41,0	20,4
Warmińsko-mazurskie	1422939	840861	440065	582078	286996	59,3	59,1

Tablica 54. **Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 54. **Working and non-working age population in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ludność Population						Ludność w wieku nieproduk- cyjnym na 100 osób w wieku produk- cyjnym Non-working age popula- tion per 100 persons of working age
	ogółem grand total	przedpro- dukcyjnym pre-working	w wieku of age produkcyjnym working			popro- dukcyjnym post- working	
			razem total	mobilnym mobile	niemobilnym non-mobile		
POLSKA POLAND	38411148	6935523	23269725	14675766	8593959	8205900	65,1
Miasta Urban areas	23067244	3932445	13729602	8633564	5096038	5405197	68,0
Wieś Rural areas	15343904	3003078	9540123	6042202	3497921	2800703	60,8
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	4007890	731531	2467104	1546850	920254	809255	62,5
udział w kraju w % country share in %	10,4	10,5	10,6	10,5	10,7	9,9	.

Tablica 54. **Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2018 r. (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 54. **Working and non-working age population in 2018 (cont.)**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ludność Population						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Non-working age popula- tion per 100 persons of working age
	ogółem grand total	przedpro- dukcyjnym pre-working	w wieku of age produkcyjnym working			popro- dukcyjnym post- working	
			razem total	mobilnym mobile	niemobilnym non-mobile		
ZIELONE PŁUCA POLSKI (dok.) GREEN LUNGS OF POLAND (cont.)							
Miasta Urban areas	2180090	381851	1328068	830288	497780	470171	64,2
udział w kraju w % country share in %	9,5	9,7	9,7	9,6	9,8	8,7	.
Wieś Rural areas	1827800	349680	1139036	716562	422474	339084	60,5
udział w kraju w % country share in %	11,9	11,6	11,9	11,9	12,1	12,1	.
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	459876	85659	280505	179923	100582	93712	63,9
miasta urban areas	282708	48975	169790	108617	61173	63943	66,5
wieś rural areas	177168	36684	110715	71306	39409	29769	60,0
Mazowieckie	910892	173453	556989	349726	207263	180450	63,5
miasta urban areas	331579	61030	200707	125002	75705	69842	65,2
wieś rural areas	579313	112423	356282	224724	131558	110608	62,6
Podlaskie	1181533	205887	728433	451972	276461	247213	62,2
miasta urban areas	718272	124412	444160	276084	168076	149700	61,7
wieś rural areas	463261	81475	284273	175888	108385	97513	63,0
Pomorskie	32650	6033	20608	12912	7696	6009	58,4
miasta urban areas	6670	1150	4219	2617	1602	1301	58,1
wieś rural areas	25980	4883	16389	10295	6094	4708	58,5
Warmińsko-mazurskie	1422939	260499	880569	552317	328252	281871	61,6
miasta urban areas	840861	146284	509192	317968	191224	185385	65,1
wieś rural areas	582078	114215	371377	234349	137028	96486	56,7

Tablica 55. Ruch naturalny ludności w 2018 r.

Table 55. Vital statistics in 2018

Wyszczególnienie Specification	Mażeń- stwa Marriages	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost natu- ralny Natural increase	Mażeń- stwa Marriages	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost natu- ralny Natural increase
							ogółem total	w tym nie- mowląt ^a of which infants ^a	
							w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		
POLSKA POLAND	192443	388178	414200	-26022	5,01	10,11	10,78	3,85	-0,68
Miasta Urban areas	114841	228714	255280	-26566	4,97	9,90	11,05	3,60	-1,15
Wieś Rural areas	77602	159464	158920	544	5,07	10,41	10,37	4,21	0,04
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	19876	40174	43174	-3000	4,95	10,01	10,76	3,88	-0,75
udział w kraju w % country share in %	10,3	10,3	10,4
Miasta Urban areas	10568	22362	21923	439	4,84	10,24	10,04	3,58	0,20
udział w kraju w % country share in %	9,2	9,8	8,6
Wieś Rural areas	9308	17812	21251	-3439	5,09	9,74	11,62	4,27	-1,88
udział w kraju w % country share in %	12,0	11,2	13,4
Województwa Voivodships									
Kujawsko-pomorskie	2315	4731	4671	60	5,03	10,28	10,15	3,59	0,13
miasta urban areas	1423	2873	2911	-38	5,02	10,14	10,27	2,78	-0,13
wieś rural areas	892	1858	1760	98	5,05	10,52	9,96	4,84	0,55
Mazowieckie	4795	9776	10261	-485	5,26	10,72	11,25	2,97	-0,53
miasta urban areas	1715	3495	3257	238	5,16	10,53	9,81	2,00	0,72
wieś rural areas	3080	6281	7004	-723	5,31	10,83	12,08	3,50	-1,25
Podlaskie	5956	11790	12969	-1179	5,04	9,97	10,97	4,24	-1,00
miasta urban areas	3570	7561	6823	738	4,97	10,52	9,49	4,36	1,03
wieś rural areas	2386	4229	6146	-1917	5,14	9,11	13,25	4,02	-4,13
Pomorskie	146	258	352	-94	4,45	7,87	10,74	7,75	-2,87
miasta urban areas	30	51	75	-24	4,48	7,62	11,20	-	-3,58
wieś rural areas	116	207	277	-70	4,45	7,94	10,62	9,66	-2,68
Warmińsko-mazurskie	6664	13619	14921	-1302	4,68	9,56	10,47	4,26	-0,91
miasta urban areas	3830	8382	8857	-475	4,54	9,94	10,51	3,82	-0,56
wieś rural areas	2834	5237	6064	-827	4,87	8,99	10,41	4,96	-1,42

a Na 1000 urodzeń żywych.

a Per 1000 live births.

Tablica 56. **Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2018 r.**Table 56. **Internal and international migration of population for permanent residence in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Napływ Inflow				Odływ Outflow				Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę abroad	
POLSKA POLAND	465232	269597	180174	15461	461620	241297	208474	11849	3612
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	46951	23740	21788	1423	55198	31135	22882	1181	-8247
Udział w kraju w % Country share in %	10,1	8,8	12,1	9,2	12,0	12,9	11,0	10,0	.
Województwa Voivodships									
Kujawsko-pomorskie	5855	3047	2708	100	6226	2674	3438	114	-371
Mazowieckie	9109	4168	4810	131	11395	6606	4754	35	-2286
Podlaskie	13331	7170	5543	618	15345	9097	5897	351	-2014
Pomorskie	362	186	159	17	483	319	150	14	-121
Warmińsko-mazurskie	18294	9169	8568	557	21749	12439	8643	667	-3455

4. Rynek pracy

4. Labour market

Tablica 57. **Pracujący^a w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 57. **Employed persons^a in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	Przemysł i budownictwo Industry and construction	Handel; napra- wa pojazdów samochodo- wych ^A ; trans- port i gospo- darka magazy- nowa; zakwate- rowanie i gastronomia ^A ; informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehi- cles ^A , transpor- tation and stor- age, accommo- dation and catering ^A , infor- mation and communication	Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nieruchomości Financial and insurance activities, real estate activities	Pozostałe usługi ^b Other services ^b
POLSKA POLAND	9643575	102292	3272659	2433628	428721	3406275
Miasta Urban areas	7753607	22475	2428587	1991928	409960	2900657
Wieś Rural areas	1889968	79817	844072	441700	18761	505618
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	790227	14651	281522	178190	24767	291097
udział w kraju w % country share in %	8,2	14,3	8,6	7,3	5,8	8,5
Miasta Urban areas	615717	2990	208533	146188	22856	235150
udział w kraju w % country share in %	7,9	13,3	8,6	7,3	5,6	8,1
Wieś Rural areas	174510	11661	72989	32002	1911	55947
udział w kraju w % country share in %	9,2	14,6	8,6	7,2	10,2	11,1

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, duchownych, osób pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach, partiach politycznych, związkach zawodowych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego. b Patrz uwagi ogólne na str. 197.

a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as employed persons on private farms in agriculture and in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, clergy, persons working in foundations, associations, political parties, trade unions, organizations of employers and economic and professional self-government. b See general notes on page 198.

Tablica 57. **Pracujący^a w 2018 r. (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 57. **Employed persons^a in 2018 (cont.)**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	Przemysł i budownictwo Industry and construction	Handel; napra- wa pojazdów samochodo- wych ^a ; trans- port i gospo- darka magazy- nowa; zakwate- rowanie i gastronomia ^a ; informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehi- cles ^a , transpor- tation and stor- age, accommo- dation and catering ^a , infor- mation and communication	Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nieruchomości Financial and insurance activities, real estate activities	Pozostałe usługi ^b Other services ^b
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	112903	1041	38606	30593	4655	38008
miasta urban areas	93273	131	29399	26914	4383	32446
wieś rural areas	19630	910	9207	3679	272	5562
Mazowieckie	152404	2919	55608	35654	3958	54265
miasta urban areas	101092	550	36418	24593	3339	36192
wieś rural areas	51312	2369	19190	11061	619	18073
Podlaskie	232748	2932	75149	55276	7756	91635
miasta urban areas	191714	746	58780	46799	7225	78164
wieś rural areas	41034	2186	16369	8477	531	13471
Pomorskie	3854	165	1316	798	120	1455
miasta urban areas	1586	17	768	376	60	365
wieś rural areas	2268	148	548	422	60	1090
Warmińsko-mazurskie	288318	7594	110843	55869	8278	105734
miasta urban areas	228052	1546	83168	47506	7849	87983
wieś rural areas	60266	6048	27675	8363	429	17751

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, duchownych, osób pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach, partiach politycznych, związkach zawodowych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego. b Patrz uwagi ogólne na str. 192.

a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as employed persons on private farms in agriculture and in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, clergy, persons working in foundations, associations, political parties, trade unions, organizations of employers and economic and professional self-government. b See general notes on page 193.

Tablica 58. **Bezrobotni zarejestrowani w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia
Table 58. **Registered unemployed persons in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Bezrobotni Unemployed persons		Z liczby ogółem – bezrobotni Of total number – unemployed persons			Bezrobotni na 100 osób w wieku produkcyjnym Unemployed persons per 100 persons of working age
	ogółem total	w tym kobiety of which women	w wieku aged		długotrwanie bezrobotni ^a longterm unemployed ^a	
			do 25 roku życia below 25 years of age	powyżej 50 roku życia over 50 years of age		
POLSKA POLAND	968888	542642	118577	262704	507235	4,2
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	138687	75921	18772	37346	76504	5,6
Udział w kraju w % Country share in %	14,3	14,0	15,8	14,2	15,1	.
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	14565	9113	1815	3447	8274	5,2
Mazowieckie	32991	17747	5168	8188	18535	5,9
Podlaskie	36786	17524	4665	10324	21238	5,1
Pomorskie	1331	934	199	330	640	6,5
Warmińsko-mazurskie	53014	30603	6925	15057	27817	6,0

a Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults at the workplace.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

5. Mieszkania. Infrastruktura komunalna

5. Dwellings. Municipal infrastructure

Tablica 59. Zasoby mieszkaniowe^a w 2018 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Table 59. Dwelling stocks^a in 2018
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Mieszkania Dwellings	Izby Rooms	Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² Usable floor space of dwellings in thousand m ²	Przeciętna Average		
				powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² usable floor space of dwelling in m ²	liczba osób na 1 izbę number of persons per room	powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ² usable floor space of dwelling per person in m ²
POLSKA POLAND	14615112	55874312	1084166,5	74,2	0,69	28,2
Miasta Urban areas	9864808	35142331	637833,9	64,7	0,66	27,7
Wieś Rural areas	4750304	20731981	446332,6	94,0	0,74	29,1
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	1467473	5755948	109128,8	74,4	0,70	27,2
udział w kraju w % country share in %	10,0	10,3	10,1	.	.	.
Miasta Urban areas	873457	3248636	56545,8	64,7	0,67	25,9
udział w kraju w % country share in %	8,9	9,2	8,9	.	.	.
Wieś Rural areas	594016	2507312	52583,0	88,5	0,73	28,8
udział w kraju w % country share in %	12,5	12,1	11,8	.	.	.
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	173203	653491	12070,3	69,7	0,70	26,2
miasta urban areas	121900	431184	7417,9	60,9	0,66	26,2
wieś rural areas	51303	222307	4652,4	90,7	0,80	26,3
Mazowieckie	309900	1266121	25548,1	82,4	0,72	28,0
miasta urban areas	125371	495817	9105,8	72,6	0,67	27,5
wieś rural areas	184529	770304	16442,4	89,1	0,75	28,4
Podlaskie	454668	1829159	34957,9	76,9	0,65	29,6
miasta urban areas	288903	1105978	19296,4	66,8	0,65	26,9
wieś rural areas	165765	723181	15661,5	94,5	0,64	33,8
Pomorskie	12072	50531	1001,6	83,0	0,65	30,7
miasta urban areas	3002	11969	226,6	75,5	0,56	34,0
wieś rural areas	9070	38562	775,0	85,4	0,67	29,8
Warmińsko-mazurskie	517630	1956646	35550,8	68,7	0,73	25,0
miasta urban areas	334281	1203688	20499,0	61,3	0,70	24,4
wieś rural areas	183349	752958	15051,8	82,1	0,77	25,9

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

Tablica 60. **Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w podstawowe instalacje sanitarne^a w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 60. **Dwellings in dwelling stocks fitted with basic sanitary installations^a in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Mieszkania wyposażone w Dwellings fitted with				
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas-line system	centralne ogrzewanie central heating
MIASTA URBAN AREAS					
POLSKA POLAND	9774308	9600248	9432940	7044808	8652934
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	866416	856994	841754	510889	791646
Udział w kraju w % Country share in %	8,9	8,9	8,9	7,3	9,1
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	121473	119666	116598	76858	106820
Mazowieckie	122885	121333	118768	64953	111858
Podlaskie	285262	281762	278126	136476	267028
Pomorskie	2997	2991	2971	1704	2734
Warmińsko-mazurskie	333799	331242	325291	230898	303206
WIEŚ RURAL AREAS					
POLSKA POLAND	4385525	4113644	3945849	1069269	3418792
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	524511	479187	456840	27490	384386
Udział w kraju w % Country share in %	12,0	11,6	11,6	2,6	11,2
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	48479	45327	43535	1293	38935
Mazowieckie	159340	144362	136545	8758	116482
Podlaskie	138820	122356	116918	7339	92446
Pomorskie	8882	8639	8347	480	7334
Warmińsko-mazurskie	168990	158503	151495	9620	129189

a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

a Based on balance of dwelling stocks.

Tablica 61. **Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.**Table 61. **Dwellings completed in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Indywidualne ^a Private ^a	Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b For sale or rent ^b	Spółdzielcze Cooperative	Komunalne (gminne) Municipal (gmina)	Zakładowe Company	Społeczne czynszowe Public building society
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 1000 ludności per 1000 population						
POLSKA POLAND	185063	4,8	66220	112317	3024	1863	129	1510
Miasta Urban areas	124104	5,4	19235	99042	2736	1510	102	1479
Wieś Rural areas	60959	4,0	46985	13275	288	353	27	31
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	15028	3,7	6420	7513	647	203	49	196
udział w kraju w % country share in %	8,1	.	9,7	6,7	21,4	10,9	38,0	13,0
Miasta Urban areas	8862	4,1	1609	6510	359	144	44	196
udział w kraju w % country share in %	7,1	.	8,4	6,6	13,1	9,5	43,1	13,3
Wieś Rural areas	6166	3,4	4811	1003	288	59	5	-
udział w kraju w % country share in %	10,1	.	10,2	7,6	100,0	16,7	18,5	-
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	2129	4,6	782	1221	-	58	-	68
miasta urban areas	1387	4,9	167	1094	-	58	-	68
wieś rural areas	742	4,2	615	127	-	-	-	-
Mazowieckie	2655	2,9	1754	703	114	45	3	36
miasta urban areas	1260	3,8	408	685	114	17	-	36
wieś rural areas	1395	2,4	1346	18	0	28	3	-
Podlaskie	4952	4,2	2013	2626	228	18	43	24
miasta urban areas	3314	4,6	635	2414	180	18	43	24
wieś rural areas	1638	3,5	1378	212	48	-	-	-
Pomorskie	94	2,9	64	30	-	-	-	-
miasta urban areas	10	1,5	10	-	-	-	-	-
wieś rural areas	84	3,2	54	30	-	-	-	-
Warmińsko-mazurskie	5198	3,6	1807	2933	305	82	3	68
miasta urban areas	2891	3,4	389	2317	65	51	1	68
wieś rural areas	2307	4,0	1418	616	240	31	2	-

a Przeznaczone na użytek własny inwestora. b łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem.

a Intended for the own use of the investor. b Including private construction intended for sale or rent.

Tablica 62. **Miasta obsługiwane przez sieć wodociągową, kanalizacyjną i gazową w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 62. **Urban areas served by water supply, sewage and gas supply systems in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Miasta Urban areas			
	ogółem total	z ogółem – obsługiwane przez sieć of total – served by system		
		wodociągową water supply	kanalizacyjną sewage	gazową gas supply
POLSKA POLAND	930	930	929	770
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	121	121	121	69
Udział w kraju w % Country share in %	13,0	13,0	13,0	9,0
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	8	8	8	6
Mazowieckie	23	23	23	15
Podlaskie	40	40	40	15
Pomorskie	2	2	2	1
Warmińsko-mazurskie	48	48	48	32

Tablica 63. **Ludność korzystająca^a z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 63. **Population using^a water supply, sewage and gas supply systems in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ludność ogółem Total population	Z ogółem – ludność korzystająca z Of total – population using					
		wodociągu water supply system	kanalizacji sewage system	gazu gas supply system	wodociągu water supply system	kanalizacji sewage system	gazu gas supply system
		w tys. in thousands			w % ludności ogółem ^b in % of total population ^b		
POLSKA POLAND	38411,1	35366,6	27180,4	20020,0	92,1	70,8	52,1
Miasta Urban areas	23067,2	22285,7	20838,2	16350,7	96,6	90,3	70,9
Wieś Rural areas	15343,9	13080,9	6342,2	3669,3	85,3	41,3	23,9
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	4007,9	3691,4	2584,8	1332,9	92,1	64,5	33,3
udział w kraju w % country share in %	10,4	10,4	9,5	6,7	.	.	.
Miasta Urban areas	2180,1	2117,2	2017,0	1239,3	97,1	92,5	56,8
udział w kraju w % country share in %	9,5	9,5	9,7	7,6	.	.	.
Wieś Rural areas	1827,8	1574,2	567,8	93,6	86,1	31,1	5,1
udział w kraju w % country share in %	11,9	12,0	9,0	2,6	.	.	.

a Dane szacunkowe. b Na podstawie bilansu.

a Estimated data. b Based on balance.

Tablica 63. **Ludność korzystająca^a z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w 2018 r. (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 63. **Population using^a water supply, sewage and gas supply systems in 2018 (cont.)**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ludność ogółem Total population	Z ogółem – ludność korzystająca z Of total – population using					
		wodociągu water supply system	kanalizacji sewage system	gazu gas supply system	wodociągu water supply system	kanalizacji sewage system	gazu gas supply system
		w tys. in thousands			w % ludności ogółem ^b in % of total population ^b		
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	459,9	437,4	329,7	178,3	95,1	71,7	38,8
miasta urban areas	282,7	271,2	261,3	173,3	95,9	92,4	61,3
wieś rural areas	177,2	166,2	68,4	5,0	93,8	38,6	2,8
Mazowieckie	910,9	801,9	406,0	205,4	88,0	44,6	22,5
miasta urban areas	331,6	312,9	287,0	170,0	94,4	86,6	51,3
wieś rural areas	579,3	489,0	119,0	35,3	84,4	20,5	6,1
Podlaskie	1181,5	1071,6	762,6	337,1	90,7	64,5	28,5
miasta urban areas	718,3	694,8	658,4	316,3	96,7	91,7	44,0
wieś rural areas	463,3	376,8	104,3	20,8	81,3	22,5	4,5
Pomorskie	32,7	31,0	26,4	7,0	94,9	80,8	21,5
miasta urban areas	6,7	6,6	6,6	5,2	98,9	99,5	78,0
wieś rural areas	26,0	24,4	19,7	1,8	93,9	76,0	7,0
Warmińsko-mazurskie	1422,9	1349,6	1060,1	605,1	94,8	74,5	42,5
miasta urban areas	840,9	831,7	803,7	574,5	98,9	95,6	68,3
wieś rural areas	582,1	517,9	256,4	30,7	89,0	44,0	5,3

a Dane szacunkowe. b Na podstawie bilansu.

a Estimated data. b Based on balance.

Tablica 64. **Miasta obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 64. **Urban areas served by wastewater treatment plants in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Miasta Urban areas				
	ogółem grand total	w tym obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków of which served by wastewater treatment plants			
		razem total	mechaniczne mechanical	biologiczne biological	z podwyższonym usuwaniam biodenów with increased biogene removal
POLSKA POLAND	930	929	1	416	541
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	121	121	-	58	63
Udział w kraju w % Country share in %	13,0	13,0	-	13,9	11,6
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	8	8	-	6	2
Mazowieckie	23	23	-	12	11
Podlaskie	40	40	-	21	19
Pomorskie	2	2	-	2	-
Warmińsko-mazurskie	48	48	-	17	31

Tablica 65. **Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków^a w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 65. **Population using wastewater treatment plants^a in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total		Miasta Urban areas			Wieś Rural areas	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas
	w tys. in thousands	w % ludności ogółem ^b in % of total population ^b	razem total	w tym ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków of which population using wastewater treatment plants			razem total	w tym ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków of which population using wastewater treatment plants		
				biologicz- nych biological	z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów with increased biogene removal			biologicz- nych biological	z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów with increased biogene removal	
			w % ogółu ludności ^b in % of total population ^b				w tys. in thousands		miast of urban areas	
POLSKA POLAND	28410,6	74,0	21826,5	2062,7	19755,1	6584,1	94,6	8,9	85,6	42,9
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	2676,2	66,8	2077,3	326,5	1750,8	598,9	95,3	15,0	80,3	32,8
Udział w kraju w % Country share in %	9,4	.	9,5	15,8	8,9	9,1
Województwa Voivodships										
Kujawsko- -pomorskie	330,1	71,8	264,6	64,7	199,9	65,5	93,6	22,9	70,7	37,0
Mazowieckie	414,0	45,5	300,1	49,6	250,5	113,9	90,5	15,0	75,5	19,7
Podlaskie	805,4	68,2	695,4	96,3	599,1	110,0	96,8	13,4	83,4	23,8
Pomorskie	24,9	76,3	6,6	6,6	-	18,3	99,6	99,6	-	70,3
Warmińsko- -mazurskie	1101,8	77,4	810,6	109,3	701,3	291,1	96,4	13,0	83,4	50,0

a Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe. b Na podstawie bilansu.
a Including population connected to industrial wastewater treatment plants treating municipal waste; estimated data. b Based on balance.

Tablica 66. **Wodociągi i kanalizacja w 2018 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 66. **Water supply and sewage systems in 2018**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych ^a Connections leading to residential buildings ^a		Zdroje uliczne Street outlets
	wodociągowa water supply	kanalizacyjna ^b sewage ^b	wodociągowe water supply system	kanalizacyjne sewage system	
POLSKA POLAND	307690,4	160671,4	5682404	3367267	4022
Miasta Urban areas	70133,0	65851,1	2167971	1838787	2488
Wieś Rural areas	237557,4	94820,3	3514433	1528480	1534
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	51403,2	15996,5	637339	303610	402
udział w kraju w % country share in %	16,7	10,0	11,2	9,0	10,0
Miasta Urban areas	6630,1	6238,3	203970	176567	158
udział w kraju w % country share in %	9,5	9,5	9,4	9,6	6,4
Wieś Rural areas	44773,1	9758,2	433369	127043	244
udział w kraju w % country share in %	18,8	10,3	12,3	8,3	15,9
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	5476,9	1831,4	58356	30105	27
miasta urban areas	663,8	867,9	18254	17422	12
wieś rural areas	4813,1	963,5	40102	12683	15
Mazowieckie	15419,8	2877,3	197308	67505	148
miasta urban areas	1469,5	1089,1	47292	37602	56
wieś rural areas	13950,3	1788,2	150016	29903	92
Podlaskie	13703,5	3615,5	197840	95401	96
miasta urban areas	2030,9	1855,2	75376	65625	56
wieś rural areas	11672,6	1760,3	122464	29776	40
Pomorskie	525,2	361,5	8046	5624	0
miasta urban areas	91,3	60,2	1106	959	0
wieś rural areas	433,9	301,3	6940	4665	0
Warmińsko-mazurskie	16277,8	7310,8	175789	104975	131
miasta urban areas	2374,6	2365,9	61942	54959	34
wieś rural areas	13903,2	4944,9	113847	50016	97

a łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania. b łącznie z kolektorami.

a Including connections leading to collective accommodation facilities. b Including collectors.

Tablica 67. **Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2018 r.**Table 67. **Water consumption from water supply systems in households in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	w hm ³ in hm ³			na 1 mieszkańca w m ³ per capita in m ³		
POLSKA POLAND	1280,8	811,9	468,8	33,3	35,2	30,6
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	140,6	70,7	69,9	35,1	32,4	38,3
Udział w kraju w % Country share in %	11,0	8,7	14,9	.	.	.
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	16,5	9,7	6,8	35,9	34,2	38,6
Mazowieckie	35,6	11,5	24,1	39,0	34,6	41,6
Podlaskie	41,7	21,9	19,8	35,3	30,5	42,8
Pomorskie	1,1	0,3	0,8	33,8	40,9	32,0
Warmińsko-mazurskie	45,7	27,4	18,4	32,1	32,5	31,5

6. Edukacja i wychowanie

6. Education

Tablica 68. **Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2018/19**
Stan na początku roku szkolnego

Table 68. **Primary schools for children and youth in the 2018/19 school year**
As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Szkoły Schools	Uczniowie w tys. Pupils in thousands	
		ogółem total	w tym dziewczęta of which girls
POLSKA POLAND	14467	3039,8	1473,1
Miasta Urban areas	5795	1912,0	926,5
Wieś Rural areas	8672	1127,8	546,5
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	1656	315,1	152,4
udział w kraju w % country share in %	11,4	10,4	10,3
Miasta Urban areas	547	192,1	93,1
udział w kraju w % country share in %	9,4	10,0	10,0
Wieś Rural areas	1109	123,0	59,4
udział w kraju w % country share in %	12,8	10,9	10,9
Województwa Voivodships			
Kujawsko-pomorskie	165	37,7	18,3
miasta urban areas	59	23,3	11,4
wieś rural areas	106	14,4	6,9
Mazowieckie	485	75,8	36,7
miasta urban areas	96	33,1	16,0
wieś rural areas	389	42,7	20,7
Podlaskie	434	87,8	42,6
miasta urban areas	179	61,4	29,9
wieś rural areas	255	26,4	12,7
Pomorskie	13	2,5	1,2
miasta urban areas	2	0,6	0,3
wieś rural areas	11	1,9	0,9
Warmińsko-mazurskie	559	111,3	53,7
miasta urban areas	211	73,7	35,5
wieś rural areas	348	37,6	18,2

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

Tablica 69. **Gimnazja dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2018/19**

Stan na początku roku szkolnego

Table 69. **Lower secondary schools for children and youth in the 2018/19 school year**

As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Szkoły Schools	Uczniowie w tys. Students in thousands	
		ogółem total	w tym dziewczęta of which girls
POLSKA POLAND	1640	350,6	172,0
Miasta Urban areas	1031	234,5	115,6
Wieś Rural areas	609	116,0	56,4
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	212	37,6	18,5
udział w kraju w % country share in %	12,9	10,7	10,7
Miasta Urban areas	111	23,8	11,9
udział w kraju w % country share in %	10,8	10,2	10,3
Wieś Rural areas	101	13,7	6,6
udział w kraju w % country share in %	16,6	11,8	11,7
Województwa Voivodships			
Kujawsko-pomorskie	23	4,5	2,2
miasta urban areas	11	2,8	1,3
wieś rural areas	12	1,7	0,9
Mazowieckie	47	9,2	4,5
miasta urban areas	10	4,2	2,1
wieś rural areas	37	5,0	2,4
Podlaskie	71	10,4	5,1
miasta urban areas	48	7,4	3,7
wieś rural areas	23	3,0	1,4
Pomorskie	1	0,3	0,2
miasta urban areas	–	0,1	0,1
wieś rural areas	1	0,2	0,1
Warmińsko-mazurskie	70	13,2	6,6
miasta urban areas	42	9,4	4,7
wieś rural areas	28	3,8	1,9

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

Tablica 70. Szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe dla młodzieży w roku szkolnym 2018/19
Stan na początku roku szkolnego

Table 70. Upper secondary and post-primary schools for youth in the 2018/19 school year
As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Szkoły Schools				Uczniowie w tys. Students in thousands of			
	ogółem total	branżowe I stopnia ^a stage I sectoral vocational ^a	licea ogólno- kształcące general secondary	technika ^b technical secondary ^b	ogółem total	szkół branżowych I stopnia ^a stage I sectoral vocational ^a	liceów ogólno- kształcą- cych general secondary schools	techników ^b technical secondary schools ^b
POLSKA POLAND	6336	2100	2235	2001	1145,5	156,8	470,3	518,5
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	714	248	244	222	123,8	17,1	51,3	55,4
Udział w kraju w % Country share in %	11,3	11,8	10,9	11,1	10,8	10,9	10,9	10,7
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	77	25	26	26	16,2	2,4	6,7	7,1
Mazowieckie	178	65	60	53	29,3	3,9	12,3	13,0
Podlaskie	185	56	66	63	35,6	3,5	16,0	16,1
Pomorskie	3	1	1	1	0,2	0,1	0,1	0,1
Warmińsko-mazurskie	271	101	91	79	42,5	7,3	16,2	19,0

a, b łącznie z: a – oddziałami zasadniczych szkół zawodowych oraz szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b Including: a – basic vocational school sections and special job-training schools, b – general art schools leading to professional certification.
Source: data of the Ministry of National Education.

Tablica 71. Szkoły policealne w roku szkolnym 2018/19
Stan na początku roku szkolnego

Table 71. Post-secondary schools in the 2018/19 school year
As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Szkoły Schools	Uczniowie w tys. Students in thousands	
		ogółem total	w tym kobiety of which females
POLSKA POLAND	1981	218,6	153,6
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	208	21,4	15,0
Udział w kraju w % Country share in %	10,5	9,8	9,8
Województwa Voivodships			
Kujawsko-pomorskie	34	3,0	2,4
Mazowieckie	45	3,6	2,5
Podlaskie	61	7,2	4,8
Warmińsko-mazurskie	68	7,6	5,3

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

Tablica 72. **Uczelnie^a w roku akademickim 2018/19**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 72. **Higher education institutions^a in the 2018/19 academic year**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Szkoły Schools	Filie i zamiejscowe podstawowe jednostki or- ganizacyjne ^b Branch campuses and basic organiza- tional units in another location ^b	Studenci ^c w tys. Students ^c in thousands			
			ogółem grand total	kobiety females	z ogółem of grand total	
					w tym studiów stacjonarnych of which full-time programmes	
					razem total	w tym kobiety of which females
POLSKA POLAND	392	143	1230,3	713,5	809,3	471,0
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	31	19	86,8	51,9	57,7	35,1
Udział w kraju w % Country share in %	7,9	13,3	7,1	7,3	7,1	7,5
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	4	1	26,2	16,6	15,6	10,1
Mazowieckie	4	6	3,3	1,9	1,2	0,5
Podlaskie	16	3	30,0	17,9	21,4	13,1
Warmińsko-mazurskie	7	9	27,2	15,5	19,5	11,4

a łącznie ze szkołami resortów obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji. b łącznie z zamiejscowymi jednostkami organizacyjnymi polskich uczelni działającymi za granicą. c łącznie z cudzoziemcami.

a Including academies of the Ministry of National Defence as well as the Ministry of the Interior and Administration. b Including organizational units of the higher education institutions in another location functioning abroad. c Including foreigners.

Tablica 73. **Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2018/19**

Stan na początku roku szkolnego

Table 73. **Pre-primary education in the 2018/19 school year**

As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Placówki Establishments				Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w tys. Children in pre-primary education establishments in thousands			
	ogółem total	przedszkola nursery schools	oddziały przed- szkolne przy szkołach podsta- wowych pre-primary sections in primary schools	zespoły wychowa- nia przed- szkolnego i punkty przed- szkolne pre-primary education groups and points	ogółem total	przedszkola nursery schools	oddziały przed- szkolne przy szkołach podsta- wowych pre-primary sections in primary schools	zespoły wychowa- nia przed- szkolnego i punkty przed- szkolne pre-primary education groups and points
POLSKA POLAND	22157	12535	7924	1698	1392,9	1111,6	247,5	33,8
Miasta Urban areas	11184	8479	1964	741	931,6	840,3	77,9	13,4
Wieś Rural areas	10973	4056	5960	957	461,4	271,3	169,6	20,4
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	2396	1065	1104	227	134,4	96,9	32,9	4,6
udział w kraju w % country share in %	10,8	8,5	13,9	13,4	9,6	8,7	13,3	13,7

Tablica 73. **Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2018/19 (dok.)**

Stan na początku roku szkolnego

Table 73. **Pre-primary education in the 2018/19 school year (cont.)**

As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Placówki Establishments				Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w tys. Children in pre-primary education establishments in thousands			
	ogółem total	przedszkola nursery schools	oddziały przed- szkolne przy szkołach podsta- wowych pre-primary sections in primary schools	zespoły wychowa- nia przed- szkolnego i punkty przed- szkolne pre-primary education groups and points	ogółem total	przedszkola nursery schools	oddziały przed- szkolne przy szkołach podsta- wowych pre-primary sections in primary schools	zespoły wychowa- nia przed- szkolnego i punkty przed- szkolne pre-primary education groups and points
ZIELONE PŁUCA POLSKI (dok.) GREEN LUNGS OF POLAND (cont.)								
Miasta Urban areas	1056	769	221	66	90,0	78,6	10,2	1,2
udział w kraju w % country share in %	9,4	9,1	11,3	8,9	9,7	9,4	13,1	8,7
Wieś Rural areas	1340	296	883	161	44,4	18,2	22,7	3,5
udział w kraju w % country share in %	12,2	7,3	14,8	16,8	9,6	6,7	13,4	16,9
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	276	123	123	30	16,2	11,3	4,4	0,6
miasta urban areas	129	82	35	12	10,9	9,0	1,8	0,2
wieś rural areas	147	41	88	18	5,3	2,3	2,6	0,4
Mazowieckie	664	263	347	54	31,2	20,9	9,3	1,0
miasta urban areas	209	146	44	19	15,5	13,4	1,7	0,4
wieś rural areas	455	117	303	35	15,8	7,4	7,7	0,7
Podlaskie	664	289	286	89	39,6	28,7	8,9	2,0
miasta urban areas	335	251	66	18	30,1	26,2	3,6	0,3
wieś rural areas	329	38	220	71	9,5	2,5	5,3	1,7
Pomorskie	12	6	6	-	0,9	0,7	0,2	-
miasta urban areas	2	1	1	-	0,2	0,2	0,0	-
wieś rural areas	10	5	5	-	0,7	0,5	0,2	-
Warmińsko-mazurskie	780	384	342	54	46,4	35,4	10,1	1,0
miasta urban areas	381	289	75	17	33,3	29,8	3,2	0,3
wieś rural areas	399	95	267	37	13,1	5,5	6,9	0,7

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczną

7. Health care and social welfare

Tablica 74. **Wybrane dane z zakresu ochrony zdrowia w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 74. **Selected data on health care in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Przychodnie Out-patient departments	Praktyki lekarskie ^a Medical practices ^a	Łóżka w szpitalach ogólnych Beds in general hospitals	Apteki ogólno- dostępne Public pharmacies	Punkty apteczne Pharmaceutical outlets	Miejsca w żłobkach ^b Places in nurseries ^b
POLSKA POLAND	21881	4820	181732	12899	1243	137583
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	2279	633	19164^c	1232	179	10499
Udział w kraju w % Country share in %	10,4	13,1	10,5 ^c	9,6	14,4	7,6
Województwa Voivodships						
Kujawsko-pomorskie	206	60	2328 ^c	140	21	1977
Mazowieckie	442	103	3692 ^c	257	60	1341
Podlaskie	758	169	5888	398	54	4004
Pomorskie	19	2	845 ^c	7	3	47
Warmińsko-mazurskie	854	299	6411 ^c	430	41	3130

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z klubami dziecięcymi i oddziałami żłobkowymi. c Dane dotyczą powiatów, z których przynajmniej część gmin wchodzi w skład Zielonych Płuc Polski.

Źródło: w zakresie przychodni i praktyk lekarskich oraz łóżek w szpitalach ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w zakresie przychodni i praktyk lekarskich – także Głównego Urzędu Statystycznego.

a Data concern medical practises that have signed contract with National Health Fund or with out-patient departments. b Including children's clubs and nursery wards. c Data concern powiats where at least some gminas are included in the area of Green Lungs of Poland.

Source: in regard to out-patient departments, medical practices and beds in general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to out-patient departments and medical practices – also data of the Statistics Poland.

Tablica 75. **Pomoc społeczna stacjonarna^a i środowiskowa w 2018 r.**

Table 75. **Stationary social welfare^a and social assistance at domicile in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Pomoc społeczna stacjonarna (stan w dniu 31 XII) Stationary social welfare (as of 31 XII)			Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w % ogółu ludności Benefiting from social assistance at domicile in % of total population
	domy i zakłady homes and facilities	miejsca places	mieszkańcy residents	
POLSKA POLAND	1883	118869	113068	5,1
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	212	13089	12396	7,5
Udział w kraju w % Country share in %	11,3	11,0	11,0	.
Województwa Voivodships				
Kujawsko-pomorskie	14	782	742	7,1
Mazowieckie	49	3300	3153	7,0
Podlaskie	56	3504	3291	6,7
Pomorskie	2	145	145	9,7
Warmińsko-mazurskie	91	5358	5065	8,7

a łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy.

Źródło: w zakresie korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej – dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a Including community self-help homes.

Source: in regard to benefiting from social assistance at domicile – data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

8. Kultura. Turystyka

8. Culture. Tourism

Tablica 76. **Biblioteki publiczne^a w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 76. **Public libraries^a in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Placówki Institutions		Księgozbiór Collection		Czytelnicy ^b Borrowers ^b
	ogółem total	w tym biblioteki i filie of which libraries and branches	w tys. woluminów in thousand volumes	na 1000 ludności w woluminach per 1000 population in volumes	
POLSKA POLAND	9008	7925	127493,7	3319,2	5953120
Miasta Urban areas	3342	2746	77699,4	3368,4	4446752
Wieś Rural areas	5666	5179	49794,3	3245,2	1506368
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	1080	886	14108,6	3520,2	497807
udział w kraju w % country share in %	12,0	11,2	11,1	.	8,4
Miasta Urban areas	343	236	7897,5	3622,5	346112
udział w kraju w % country share in %	10,3	8,6	10,2	.	7,8
Wieś Rural areas	737	650	6211,2	3398,2	151695
udział w kraju w % country share in %	13,0	12,6	12,5	.	10,1
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	158	104	1718,0	3735,8	51936
miasta urban areas	73	32	1062,3	3757,5	34153
wieś rural areas	85	72	655,7	3701,3	17783
Mazowieckie	253	242	3364,2	3693,3	105741
miasta urban areas	48	45	1310,7	3953,0	55839
wieś rural areas	205	197	2053,5	3544,7	49902
Podlaskie	257	230	4769,2	4036,5	140126
miasta urban areas	80	71	2967,0	4130,8	106315
wieś rural areas	177	159	1802,2	3890,3	33811
Pomorskie	14	14	136,3	4174,3	5338
miasta urban areas	2	2	34,4	5157,0	1853
wieś rural areas	12	12	101,9	3922,0	3485
Warmińsko-mazurskie	398	296	4120,9	2896,1	194666
miasta urban areas	140	86	2523,1	3000,6	147952
wieś rural areas	258	210	1597,9	2745,1	46714

a Biblioteki, filie i punkty biblioteczne. b W ciągu roku.

a Libraries, branches and library service points. b During the year.

Tablica 77. **Obiekty wpisane do rejestru zabytków w 2018 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 77. **Objects recorded in the register of historical monuments in 2018**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Kategorie zabytków Categories of monuments						obronne defensive
		urbanistyka town-planning		sakralne sacred				
		razem total	w tym wsie zabytkowe of which historic villages	razem total	w tym of which			
					świątynie temples	kapliczki chapels		
razem total	w tym drewniane of which wooden							
POLSKA POLAND	84386	1013	73	13005	8401	1278	823	1603
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	12478	147	16	1895	1060	170	302	226
Udział w kraju w % Country share in %	14,8	14,5	21,9	14,6	12,6	13,3	36,7	14,1
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	914	7	–	119	94	9	2	59
Mazowieckie	1694	10	–	353	203	50	6	15
Podlaskie	2625	66	10	525	304	94	22	16
Pomorskie	143	2	2	22	16	–	1	1
Warmińsko-mazurskie	7102	62	4	876	443	17	271	135

(cd.) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	publiczne public	Kategorie zabytków (cd.) Categories of monuments (cont.)						
		zielen vegetation			folwarczne grange		mieszkalne residential	
		razem total	w tym of which		razem total	w tym drewniane of which wooden	razem total	w tym drewniane of which wooden
			aleje zabytkowe historic alleys	parki parks				
POLSKA POLAND	5227	7514	443	5636	1551	35	22167	1668
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	783	875	63	742	189	6	3170	435
Udział w kraju w % Country share in %	15,0	11,6	14,2	13,2	12,2	17,1	14,3	26,1
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	51	62	–	55	9	–	242	5
Mazowieckie	136	254	21	216	8	–	175	30
Podlaskie	214	110	13	81	8	–	644	153
Pomorskie	4	11	–	8	–	–	45	19
Warmińsko-mazurskie	378	438	29	382	164	6	2064	228

Tablica 77. **Obiekty wpisane do rejestru zabytków w 2018 r. (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 77. **Objects recorded in the register of historical monuments in 2018 (cont.)**

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Kategorie zabytków (dok.) Categories of monuments (cont.)								
	gospodarcze farming		przemysłowe industrial		cmentarze ceme- teries	zamki castles	pałace palaces	dwory manors	inne other
	razem total	w tym drewniane of which wooden	razem total	w tym drewniane of which wooden					
POLSKA POLAND	3853	458	2079	59	4569	459	2729	4212	14405
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	604	84	287	13	1134	45	215	593	2315
Udział w kraju w % Country share in %	15,7	18,3	13,8	22,0	24,8	9,8	7,9	14,1	16,1
Województwa Voivodships									
Kujawsko-pomorskie	33	–	36	–	29	7	31	46	183
Mazowieckie	62	3	28	2	134	6	28	213	272
Podlaskie	100	39	56	8	345	2	21	85	433
Pomorskie	3	2	–	–	18	1	2	4	30
Warmińsko-mazurskie	406	40	167	3	608	29	133	245	1397

Źródło: dane Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Source: data of the National Heritage Board of Poland.

Tablica 78. **Muzea^a w 2018 r.**Table 78. **Museums^a in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Muzea ^b Museums ^b		Muzealia ^b w tys. Museum items ^b in thou- sands	Wystawy czasowe ^c Temporary exhibitions ^c	Zwiedzający muzea w tys. Museum visitors in thousands			
	ogółem total	w tym czynne of which open			ogółem grand total	z ogółem of grand total		
						razem total	w tym młodzież szkolna of which school students	w ramach „Nocy Muzeów” within “the Long Night of Museums”
POLSKA POLAND	945	837	10302,9	5476	38124,4	9770,2	5166,7	866,0
ZIELONE PŁUCA POLSKI^d GREEN LUNGS OF POLAND^d	106	89	681,4	530	2602,1	677,2	403,4	77,4
Udział w kraju w % Country share in %	11,2	10,6	6,6	9,7	6,8	6,9	7,8	8,9
Województwa Voivodships								
Kujawsko-pomorskie	14	10	159,9	81	488,7	42,2	33,0	15,1
Mazowieckie	24	20	59,1	96	150,5	48,3	28,1	10,1
Podlaskie	30	28	235,5	160	441,5	179,0	118,4	32,3
Pomorskie	7	5	44,6	22	888,9	235,1	111,3	3,8
Warmińsko-mazurskie	31	26	182,3	171	632,5	172,6	112,6	16,1

a łącznie z oddziałami. b Stan w dniu 31 grudnia. c Własne i obce. d Dane dotyczą powiatów, z których przynajmniej część gmin wchodzi w skład Zielonych Płuc Polski.

a Including branches. b As of 31st December. c Own and strange. d Data concern powiats where at least some gminas are included in the area of Green Lungs of Poland.

Tablica 79. **Kina stałe w 2018 r.**
Table 79. **Fixed cinemas in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Kina ^a Cinemas ^a	Miejsca na widowni ^a Seats ^a	Seanse Screenings	Widzowie Audience	
				w tys. in thousands	na 1 seans per screening
POLSKA POLAND	497	290642	2205346	59177,8	27
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	52	22293	163978	4376,2	27
Udział w kraju w % Country share in %	10,5	7,7	7,4	7,4	.
Województwa Voivodships					
Kujawsko-pomorskie	5	4521	37367	873,9	23
Mazowieckie	16	3355	11723	502,5	43
Podlaskie	11	6346	53081	1336,4	25
Warmińsko-mazurskie	20	8071	61807	1663,4	27

a Stan w dniu 31 grudnia.

a As of 31st December.

Tablica 80. **Ruch graniczny obywateli polskich i cudzoziemców według przejść granicznych^a w 2018 r.**
Table 80. **Border traffic of Poles and foreigners by border crossings^a in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj przejścia granicznego Type of border crossing	Przekroczenia granicy w tys. Crossing the border in thousands				
		ogółem total	przez obywateli polskich by Poles	przez cudzoziemców by foreigners		
			przekraczających granicę w kierunku crossing the border in direction			
			z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
POLSKA POLAND	.	52357,2	8130,7	8165,2	18096,6	17964,7
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	.	8377,1	874,6	851,8	3288,0	3362,8
Udział w kraju w % Country share in %	.	16,0	10,8	10,4	18,2	18,7

a Dane obejmują wyłącznie granice Polski będące jednocześnie zewnętrznymi granicami strefy Schengen.

a Data cover only the Polish borders, which are also the external borders of the Schengen area.

Tablica 80. **Ruch graniczny obywateli polskich i cudzoziemców według przejść granicznych^a w 2018 r. (dok.)**
 Table 80. **Border traffic of Poles and foreigners by border crossings^a in 2018 (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj przejścia granicznego Type of border crossing	Przekroczenia granicy w tys. Crossing the border in thousands				
		ogółem total	przez obywateli polskich by Poles		przez cudzoziemców by foreigners	
			przekraczających granicę w kierunku crossing the border in direction			
			z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
Województwa Voivodships						
Podlaskie – z Białorusią with Belarus	.	4842,2	238,9	218,9	2144,5	2239,8
Połowce	drogowe road	574,2	60,4	60,6	232,5	220,7
Białowieża	drogowe road	15,6	3,4	3,4	4,4	4,4
Siemianówka	kolejowe rail	6,9	1,3	1,3	2,1	2,1
Bobrowniki	drogowe road	1509,2	33,2	26,2	696,2	753,5
Kuźnica Białostocka	drogowe road	2659,7	132,5	119,7	1178,8	1228,7
Kuźnica Białostocka	kolejowe rail	73,5	7,1	6,9	29,7	29,7
Rudawka	rzeczne river	1,1	0,4	0,2	0,3	0,2
Rudawka	drogowe road	2,1	0,6	0,6	0,4	0,4
Warmińsko-mazurskie – z Rosją with Russia	.	3534,9	635,6	632,8	1143,4	1123,0
Gołdap	drogowe road	560,0	146,3	144,3	146,3	123,1
Bezledy	drogowe road	907,5	258,9	279,3	197,6	171,8
Gronowo	drogowe road	907,7	113,5	112,5	295,4	386,3
Grzechotki	drogowe road	1145,0	114,4	94,1	499,4	437,1
Michałkowo	drogowe road	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Braniewo	kolejowe rail	9,3	0,2	0,2	4,5	4,4
Skandawa	kolejowe rail	5,0	2,3	2,2	0,2	0,2
Ostre Bardo	rzeczne river	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1

a Dane obejmują wyłącznie granice Polski będące jednocześnie zewnętrznymi granicami strefy Schengen.

Źródło: dane Komendy Głównej Straży Granicznej.

a Data cover only the Polish borders, which are also the external borders of the Schengen area.

Source: data of the Headquarters of Border Guard.

Tablica 81. Ruch graniczny pojazdów kołowych według przejść granicznych^a w 2018 r.Table 81. Vehicles border traffic by border crossings^a in 2018

Wyszczególnienie Specification	Przekroczenia granicy w tys. Crossing the border in thousands				
	ogółem total	przez pojazdy obywateli polskich by vehicles of Poles		przez pojazdy cudzoziemców by vehicles of foreigners	
		przekraczających granicę w kierunku crossing the border in direction			
		z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
O G Ó Ł E M TOTAL					
POLSKA POLAND	12201,3	2512,9	2396,2	3520,0	3772,3
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	4273,5	751,3	702,3	1384,6	1435,3
Udział w kraju w % Country share in %	35,0	29,9	29,3	39,3	38,0
Województwa Voivodships					
Podlaskie – z Białorusią with Belarus	2265,1	217,5	170,7	903,0	973,9
Połowce	304,1	50,3	50,8	103,8	99,1
Bobrowniki	712,6	49,0	27,4	294,8	341,4
Kuźnica Białostocka	1248,4	118,2	92,5	504,4	533,3
Warmińsko-mazurskie – z Rosją with Russia	2008,4	533,8	531,7	481,6	461,4
Gołdap	382,1	110,5	109,2	90,7	71,6
Bezledy	608,9	214,6	231,8	88,0	74,5
Gronowo	467,2	104,0	103,3	109,7	150,2
Grzechotki	550,2	104,6	87,3	193,3	165,1
AUTOBUSY BUSES					
POLSKA POLAND	262,5	43,6	44,2	88,1	86,7
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	59,0	9,3	9,2	20,2	20,3
Udział w kraju w % Country share in %	22,5	21,4	20,9	22,9	23,4
Województwa Voivodships					
Podlaskie – z Białorusią with Belarus	38,4	3,5	3,5	15,7	15,7
Połowce	1,2	0,1	0,1	0,5	0,5
Bobrowniki	4,0	0,1	0,1	1,7	2,1
Kuźnica Białostocka	33,2	3,3	3,3	13,5	13,1
Warmińsko-mazurskie – z Rosją with Russia	20,7	5,8	5,7	4,5	4,6
Gołdap	3,0	1,3	1,4	0,2	0,2
Bezledy	9,0	3,4	3,3	1,1	1,1
Gronowo	5,4	0,6	0,6	2,0	2,1
Grzechotki	3,2	0,4	0,4	1,2	1,2

a Dane obejmują wyłącznie granice Polski będące jednocześnie zewnętrznymi granicami strefy Schengen.

a Data cover only the Polish borders, which are also the external borders of the Schengen area.

Tablica 81. Ruch graniczny pojazdów kołowych według przejść granicznych^a w 2018 r. (dok.)Table 81. Vehicles border traffic by border crossings^a in 2018 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Przekroczenia granicy w tys. Crossing the border in thousands				
	ogółem total	przez pojazdy obywateli polskich by vehicles of Poles		przez pojazdy cudzoziemców by vehicles of foreigners	
		przekraczających granicę w kierunku crossing the border in direction			
		z Polski from Poland	do Polski to Poland	do Polski to Poland	z Polski from Poland
SAMOCHODY OSOBOWE PASSENGER CARS					
POLSKA POLAND	9994,9	2202,1	2135,8	2804,6	2852,4
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	3563,9	629,9	628,5	1164,5	1141,0
Udział w kraju w % Country share in %	35,7	28,6	29,4	41,5	40,0
Województwa Voivodships					
Podlaskie – z Białorusią with Belarus	1698,9	114,2	114,5	736,5	733,8
Połowce	293,0	47,6	47,3	100,9	97,2
Bobrowniki	475,0	12,5	13,1	226,7	222,7
Kuźnica Białostocka	930,9	54,1	54,1	408,8	413,9
Warmińsko-mazurskie – z Rosją with Russia	1865,0	515,7	514,0	428,0	407,2
Gołdap	375,0	107,2	105,9	90,5	71,4
Bezledy	571,3	208,5	226,0	75,0	61,8
Gronowo	424,2	100,5	99,9	96,0	127,9
Grzechotki	494,5	99,5	82,3	166,5	146,1
SAMOCHODY CIĘŻAROWE LORRIES					
POLSKA POLAND	1944,0	267,2	216,2	627,4	833,3
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	650,6	112,0	64,6	199,9	274,0
Udział w kraju w % Country share in %	33,5	41,9	29,9	31,9	32,9
Województwa Voivodships					
Podlaskie – z Białorusią with Belarus	527,8	99,8	52,7	150,8	224,5
Połowce	9,9	2,6	3,3	2,4	1,5
Bobrowniki	233,6	36,4	14,2	66,4	116,6
Kuźnica Białostocka	284,4	60,8	35,1	82,0	106,4
Warmińsko-mazurskie – z Rosją with Russia	122,8	12,2	11,9	49,1	49,6
Gołdap	4,1	2,0	2,0	0,0	0,0
Bezledy	28,6	2,8	2,5	11,8	11,5
Gronowo	37,6	2,9	2,8	11,7	20,2
Grzechotki	52,5	4,6	4,6	25,5	17,8

a Dane obejmują wyłącznie granice Polski będące jednocześnie zewnętrznymi granicami strefy Schengen.

Źródło: dane Komendy Głównej Straży Granicznej.

a Data cover only the Polish borders, which are also the external borders of the Schengen area.

Source: data of the Headquarters of Border Guard.

Tablica 82. **Baza noclegowa turystyki^a w 2018 r.**
 Table 82. **Tourist accommodation establishments^a in 2018**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym Of which						
		hotele i motele hotels and motels	domy wycieczkowe excursion hostels	schroniska młodzieżowe (łącznie ze szkolnymi) youth hostels (including school ones)	ośrodki wczasowe holiday centres	ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe training-recreational centres	zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych public tourist cottages	pola biwakowe tent camp sites
OBIEKTY^b ESTABLISHMENTS^b								
POLSKA POLAND	11076	2702	39	298	1109	416	544	168
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	1162	245	3	27	99	47	71	36
Udział w kraju w % Country share in %	10,5	9,1	7,7	9,1	8,9	11,3	13,1	21,4
MIEJSCA NOCLEGOWE^b NUMBER OF BEDS^b								
POLSKA POLAND	798723	277875	3007	19071	121351	43865	31353	17861
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	82531	24686	113	2044	11886	6041	5119	2918
Udział w kraju w % Country share in %	10,3	8,9	3,8	10,7	9,8	13,8	16,3	16,3
KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW w tys. TOURISTS ACCOMMODATED in thousands								
POLSKA POLAND	33895,9	22306,3	104,0	423,3	1820,7	1113,2	384,6	124,5
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	2916,7	1913,3	2,8	32,7	120,3	108,7	65,5	21,2
Udział w kraju w % Country share in %	8,6	8,6	2,7	7,7	6,6	9,8	17,0	17,0
UDZIELONE NOCLEGI w tys. NIGHTS SPENT (OVERNIGHT STAY) in thousands								
POLSKA POLAND	88860,5	42433,9	311,7	1116,4	9830,3	3760,4	1477,7	341,0
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	6739,7	3479,3	5,4	89,1	755,1	396,3	226,9	66,8
Udział w kraju w % Country share in %	7,6	8,2	1,7	8,0	7,7	10,5	15,4	19,6

a Dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Stan w dniu 31 lipca.
 a Data concern establishments possessing 10 and more bed places. b As of 31st July.

9. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

9. Entities of the national economy in the REGON register

Tablica 83. **Podmioty gospodarki narodowej^a w rejestrze REGON w 2018 r.**
Stan w dniu 31 grudnia

Table 83. **Entities of the national economy^a in the REGON register in 2018**
As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym działy Of which divisions					
		produkcja artykułów spożywczych manufacture of food products	produkcja napojów manufacture of beverages	produkcja wyrobów tytoniowych manufacture of tobacco products	zakwaterowanie accommodation	gastronomia ^Δ catering ^Δ	działalność związana z turystyką ^Δ tourism activities ^Δ
POLSKA POLAND	4365375	32320	1693	77	38879	98604	13226
ZIELONE PŁUCA POLSKI GREEN LUNGS OF POLAND	353255	2765	148	3	3036	6808	805
Udział w kraju w % Country share in %	8,1	8,6	8,7	3,9	7,8	6,9	6,1
Województwa Voivodships							
Kujawsko-pomorskie	47404	327	11	–	148	975	96
Mazowieckie	72188	797	26	1	200	1325	86
Podlaskie	103040	820	54	1	660	1887	262
Pomorskie	3876	25	1	–	659	165	5
Warmińsko-mazurskie	126747	796	56	1	1369	2456	356

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Uwagi ogólne

Zielone Płuca Polski obejmują północno-wschodnią część kraju. W granicach Zielonych Płuc Polski znajduje się 386 gmin położonych na terenie województw: podlaskiego (118 gmin), warmińsko-mazurskiego (115 gmin), mazowieckiego (114 gmin), kujawsko-pomorskiego (33 gminy) oraz pomorskiego (6 gmin). Pełny wykaz powiatów i gmin wchodzących w skład Zielonych Płuc Polski w końcu 2018 r. zamieszczono w tabl. II.

W publikacji zaprezentowano informacje dotyczące terenu Zielonych Płuc Polski, jednak w niektórych przypadkach (ze względu na brak danych na poziomie gmin) przedstawiono informacje dla powiatów, które przynajmniej w części wchodziły w skład omawianego obszaru. Tablice te opatrzone odpowiednimi notami.

Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 została wprowadzona z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. poz. 1885, z późn. zm.).

W stosunku do obowiązującej PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem:

- **przemysł** – sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”,
- **pozostałe usługi** – sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”.

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 czerwca.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Metodologia badań statystycznych”.

General notes

Green Lungs of Poland cover the northeastern part of the country. There are 386 gminas from the following voivodships: Podlaskie (118 gminas), Warmińsko-Mazurskie (115 gminas), Mazowieckie (114 gminas), Kujawsko-Pomorskie (33 gminas) and Pomorskie (6 gminas) included in the area of Green Lungs of Poland. Complete list of powiats and gminas in the area at the end of 2018 is presented in table II.

In the publication there was published information regarding the area of Green Lungs of Poland (however, in some cases due to the lack of data on the gmina level), there was presented information concerning powiats, at least some parts of which are included in the mentioned area. Those tables are provided with appropriate notes.

Data presented in the publication, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

Data are presented according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of the Council of Ministers on the Polish Classification of Activities of 24th December 2007 (Journal of Laws, item 1885, with later amendments).

In the Polish version of NACE Rev. 2 an additional grouping was introduced under the item:

- **industry** – sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities",
- **other services** – sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Education", "Human health and social work activities", "Arts, entertainment and recreation", "Other service activities" as well as "Activities of households as employers; undifferentiated goods-and-services-producing activities of households for own use".

Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than presented in the tables.

In data **calculations per capita (1000 population etc.)** as of the end of the year, the number of population as of 31st December was used, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30th June, unless otherwise noted.

Due to the rounding of data, in some cases sums of components can slightly differ from the amount given in the item "total".

Statistical information originating from sources other than the Statistics Poland is indicated in the appropriate note.

More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series "Statistical Research Methodology".

Uwagi metodyczne

Stan i ochrona środowiska. Leśnictwo

Dane dotyczące **powierzchni zlewnisk i dorzeczy** uzyskano z map elektronicznych Państwowego Rejestru Granic oraz warstw elektronicznych Mapy Podziału Hydrograficznego Polski opracowanego z map w skali 1:10000 (układ PUWG 1992/19).

Dane o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni** opracowano na podstawie ewidencji gruntów wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. 2019 poz. 393), sporządzonej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii oraz Urzędy Marszałkowskie.

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2017 poz. 1161). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I–III, a także klas bonitacyjnych IV–VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie.

Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntem zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Informacje o **poborze wody** dotyczą:

1. W pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków.
2. W pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha.
3. W pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – do 1998 r. przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych, dla których organem założycielskim jest wojewoda oraz pozostających w zarządzie samorządów terytorialnych; od 1999 r. wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

Informacje o **stanie jednolitych części wód rzek i jezior** pozyskiwane są w ramach monitoringu jakości wód powierzchniowych realizowanego w oparciu o wyznaczone jednolite części wód, stanowiące podstawowe jednostki gospodarowania wodami.

Jednolita część wód powierzchniowych oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Ocena jednolitych części wód powierzchniowych wykonywana jest na podstawie rozporządzeń Ministra Środowiska w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (ostatnie z dnia 21 lipca 2016 r., Dz. U. 2016 poz. 1187). Ocena ta została opracowana według zaleceń Unii Europejskiej (dyrektywa 2000/60/WE zwana Ramową Dyrektywą Wodną), zgodnie z którymi o ocenie końcowej wód decyduje najgorszy wskaźnik.

Stan jednolitych części wód rzek i jezior ocenia się jako dobry lub zły analizując wyniki klasyfikacji ich stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego. Sklasyfikowanie jednolitej części wód do stanu lub potencjału ekologicznego poniżej dobrego bądź też do złego stanu chemicznego, wskazuje na zły stan wód.

Stan ekologiczny jest definiowany jako bardzo dobry, dobry, umiarkowany, słaby, zły.

Dla wód sztucznych lub silnie zmienionych (wody te zostały tak przekształcone przez człowieka, że niemożliwe jest przywrócenie im stanu naturalnego) określa się **potencjał ekologiczny**. Klasyfikuje się go na podstawie wyników klasyfikacji zbadanych elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Potencjał ekologiczny jest definiowany jako maksymalny, dobry, umiarkowany, słaby, zły.

Stan chemiczny wód klasyfikuje się na podstawie chemicznych wskaźników jakości wód. Stan chemiczny jest definiowany jako dobry oraz poniżej dobrego.

Informacje o **ocenie jakości wody dostarczanej przez wodociągi** opracowywane są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz. 2294), na podstawie wyników badań przeprowadzanych przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań zatwierdzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Kontrola wodociągów przeprowadzana jest w punktach charakterystycznych dla danego wodociągu, uzgodnionych między terenowo właściwym państwowym inspektoratem sanitarnym a przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym.

Wodę dostarczaną ludności do spożycia uznaje się za odpowiadającą lub nieodpowiadającą wymaganiom określonym w wyżej wymienionym rozporządzeniu na podstawie wyników badań mikrobiologicznych, fizykochemicznych oraz organoleptycznych.

Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone na str. 199 w informacjach o poborze wody (pkt 1 i 3).

Dane o **ściekach przemysłowych** dotyczą ścieków odprowadzonych z jednostek określonych na str. 199 w informacjach o poborze wody (pkt 1), które według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 zostały ujęte w „Przemysłe” obejmującym sekcje „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, jak również w pozostałych sekcjach, których udział w ilości odprowadzanych ścieków jest niewielki. Do tych samych jednostek odnoszą się dane o poborze wody.

Jako **ścieki przemysłowe wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzone siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód, do ziemi lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i zanieczyszczonymi wodami wykorzystanymi w przemyśle do celów chłodniczych).

Ścieki komunalne to ścieki bytowe (z zamieszkałych budynków i osiedli mieszkaniowych oraz z terenów usługowych) lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi. Ścieki te przed odprowadzeniem do odbiornika powinny być w całości poddane procesom oczyszczania, stąd w statystyce zostały ujęte jako **ścieki wymagające oczyszczania**. Dane o nich nie obejmują wód opadowych i infiltracyjnych odprowadzonych siecią kanalizacyjną.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach cieplnych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Dane o **ściekach odprowadzonych kanalizacją** obejmują ścieki odprowadzone systemem kanałów krytych będących w gestii przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych, dla których organem założycielskim jest wojewoda (lub będących pod zarządem samorządów terytorialnych) oraz przez zbiorczą kanalizację wojewódzkich zakładów usług wodnych, spółdzielnie mieszkaniowe, zakłady pracy.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Komunalne oczyszczalnie ścieków obejmują wszystkie oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nie są objęte badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (przyzagrodowe) lub oczyszczające ścieki wyłącznie dowożone (oczyszczalnie niepracujące na sieci kanalizacyjnej).

Od 2003 r. komunalne oczyszczalnie chemiczne zakwalifikowano albo do oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania biogenów, albo do oczyszczalni mechanicznych.

Równoważna liczba mieszkańców (RLM) wyraża wielokrotność ładunku zanieczyszczeń w ściekach w stosunku do jednostkowego ładunku w ściekach odprowadzonych od jednego mieszkańca w ciągu doby (określonego jako BZT₅ równe 60 g O₂/dobę).

Przez **osady ściekowe** rozumie się pochodzące z oczyszczalni ścieków osady z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków.

Informacje o **emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. poz. 40, z późn. zm.).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek, utrzymywana corocznie co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji zanieczyszczeń pyłowych** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji zanieczyszczeń gazowych** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych.

Dane o emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hałd produkcyjnych itp.).

Dane o **ilości zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych** obrazują rozmiary zanieczyszczeń zredukowanych w urządzeniach do ochrony powietrza zainstalowanych w zakładach uznanych za szczególnie uciążliwe dla atmosfery.

Wskaźnik redukcji zanieczyszczeń pyłowych (gazowych) wyraża procentowy stosunek ilości zanieczyszczeń pyłowych (gazowych) zatrzymanych w urządzeniach oczyszczających do ilości wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych (gazowych). Im wartość tego wskaźnika jest bliższa 100%, tym większy i o wyższej skuteczności działania jest potencjał ochronny zakładu oraz mniejsza jego uciążliwość dla czystości powietrza atmosferycznego.

Ze względu na to, że wielkość emisji dwutlenku węgla charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych został wyliczony i przedstawiony bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla.

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, z późn. zm.); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerваты przyrody obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, wychodnie skalne, skarpy itp.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Sieć **Natura 2000** obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, określająca kryteria do wyznaczania ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) to obszary wyznaczane, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu ochrony populacji dziko występujących gatunków ptaków, w granicach których ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju.

Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) to obszary wyznaczane, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków.

Powierzchnie obszarów specjalnej ochrony ptaków i specjalnych obszarów ochrony siedlisk mogą się częściowo lub w całości pokrywać ze sobą oraz z innymi formami ochrony przyrody.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni z roślinnością wysoką i niską o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, aleje spacerowe, ławki, place zabaw itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Wypłata odszkodowań za **szkody wyrządzone przez zwierzęta prawnie chronione** dokonywana jest na mocy art. 126 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651, z późn. zm.). Zgodnie z tą ustawą, Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie, bobry. Szacowaniem szkód wyrządzonych przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową zajmują się Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska.

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Dane o odpadach od 2013 r. są opracowywane w oparciu o ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2019 r. poz. 701, z późn. zm.).

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

Przez **wytwórcę odpadów** rozumie się każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów.

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) lub posiadały 1 mln t i więcej odpadów nagromadzonych.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakiegokolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **termiczne przekształcanie odpadów** rozumie się spalanie odpadów przez ich utlenianie oraz inne procesy, w tym: zgazowanie, proces plazmowy, rozkład pirolityczny, prowadzone w przeznaczonych do tego instalacjach lub urządzeniach (m.in. spalarniach odpadów) na zasadach określonych w przepisach szczegółowych.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady usunięte na składowiska (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własne zakładów lub obce.

Magazynowanie odpadów jest to czasowe przechowywanie odpadów obejmujące: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrehabilitowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

Zbiornik bezodpływowy to instalacja i urządzenie przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstawania.

Indywidualna przydomowa oczyszczalnia ścieków jest to zespół urządzeń służący do neutralizacji ścieków wytwarzanych w jednym lub kilku gospodarstwach domowych.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Dane o **nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska (Dz. U. poz. 218).

Do **inwestycji związanych z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu** zalicza się instalacje urządzeń oczyszczających i dezodorujących (odpylających, redukujących, unieszkodliwiających i neutralizujących zanieczyszczenia gazowe) oraz instalacje z zastosowaniem reakcji przemian chemicznych do substancji mniej uciążliwych dla środowiska wraz z kompletnym wyposażeniem i zespołem koniecznych urządzeń pomocniczych zapewniających prawidłową ich eksploatację, urządzenia i aparaturę zapewniające zmniejszenie ilości bądź stężeń powstających oraz emitowanych zanieczyszczeń, zadania związane z wyposażeniem w aparaturę kontrolno-pomiarową zanieczyszczeń powietrza. Ponadto zaliczono tu również: nowe techniki i technologie spalania paliw, modernizację kotłowni i ciepłowni w celu ograniczenia zanieczyszczeń wydalonych do powietrza powstających w procesie spalania, niekonwencjonalne źródła energii (np. elektrownie wiatrowe, wykorzystanie wód geotermicznych), dostosowanie silników spalinowych do paliwa gazowego, a także budowę zespołu hydrokrakingu. Nie ujmuje się urządzeń redukujących zanieczyszczenia, a stanowiących integralną część procesu technologicznego zapewniającą odpowiednią jakość surowców i półproduktów dla kolejnych etapów produkcji. Dotyczy to również instalowania wszelkiego rodzaju urządzeń pomocniczych niezbędnych ze względów technologicznych czy naukowych zakładu produkcyjnego.

Do **inwestycji związanych z gospodarką ściekową i ochroną wód** zalicza się urządzenia do unieszkodliwiania i oczyszczania ścieków przemysłowych, komunalnych, wód (ścieków) opadowych oraz zanieczyszczonych wód kopalnianych odprowadzanych bezpośrednio do wód powierzchniowych lub do ziemi. Obejmują one oczyszczalnie ścieków lub ich elementy według technologii oczyszczania (mechaniczne, chemiczne, biologiczne i o podwyższonym usuwaniu biogenów, a także oczyszczalnie indywidualne przydomowe i inwestycje związane ze wstępnym oczyszczaniem ścieków), urządzenia do gospodarczego wykorzystania ścieków, utylizacji, gromadzenia i transportu wód zasolonych, gromadzenia ścieków, jak również wyposażanie oczyszczalni ścieków w urządzenia i aparaturę kontrolno-pomiarową w przypadkach, gdy nie są one ujęte w kosztach budowy oczyszczalni ścieków. Zakres danych obejmuje także: budowę kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni oraz wody opadowe, urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków, tworzenie stref ochrony źródeł i ujęć wody itp.

Do **inwestycji związanych z gospodarką odpadami, ochroną i przywróceniem wartości użytkowej gleb, ochroną wód podziemnych i powierzchniowych** zalicza się:

- działania związane z zapobieganiem zanieczyszczeniom poprzez modyfikowanie procesów technologicznych, w tym nowe techniki i technologie mało- i bezodpadowe,
- zbieranie (w tym selektywne) odpadów i ich transport,
- działania związane z recyklingiem odpadów,
- urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków,
- gospodarcze wykorzystanie odpadów, tj. urządzenia oraz metody i sposoby, w wyniku których następuje wyraźna redukcja ilościowa odpadów wytwarzanych bądź nagromadzonych na składowiskach, np. wykorzy-

stanie odpadów do budowy nasypów drogowych, kolejowych, do podsadzania wyrobisk kopalnianych oraz wykorzystanie i przeróbkę odpadów przez zakłady przemysłowe,

- unieszkodliwianie odpadów, tj. metody i sposoby, w wyniku których następuje redukcja szkodliwości odpadów dla środowiska, czyli zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych z odpadami do powierzchniowych warstw ziemi, w tym budowę i urządzenie składowisk oraz stawów osadowych dla odpadów w powierzchniowych warstwach ziemi, urządzenie stref ochronnych wokół składowisk, zabiegi zabezpieczające przed pyleniem składowisk,
- rekultywację składowisk odpadów, hałd, wysypisk i stawów osadowych oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych obejmującą etap zakończonej rekultywacji biologicznej bądź przekazanie zrehabilitowanej powierzchni do zagospodarowania,
- przedsięwzięcia związane z zapobieganiem degradacji i dewastacji gleby, działania związane z tarasowaniem i wyrównywaniem nierówności gleby, prowadzenie przeciwoerozyjnych nasadzeń oraz usuwanie skutków erozji,
- budowę, utrzymanie i obsługę urządzeń służących do neutralizacji zanieczyszczeń (skażeń) gleby, oczyszczania wód podziemnych, a także zapobieganie infiltracji (przenikaniu) zanieczyszczeń do gleby i wód podziemnych,
- wyposażenie w aparaturę kontrolno-pomiarową w zakresie gospodarki odpadami, ochrony gleby, wód podziemnych i powierzchniowych.

Do **inwestycji związanych z gospodarką wodną** zalicza się:

- budowę ujęć służących do poboru wody: powierzchniowej, podziemnej i kopalnianej, łącznie z urządzeniami uzdatniającymi oraz wodną siecią magistralną i rozdzielczą (ujęcia, studnie, stacje uzdatniania, filtry, stacje pomp, doprowadzenie sieci wodociągowej – bez przyłączy do budynków i gospodarstw), budowę laboratoriów kontroli jakości wody, w tym automatycznych stacji pomiaru jakości wody,
- budowę: zbiorników retencyjnych (poza zbiornikami przeciwpożarowymi i wyrównania dobowego), stopni wodnych, żeglugowych i energetycznych oraz śluz i jazów,
- regulację i zabudowę rzek i potoków,
- budowę obwałowań przeciwpowodziowych,
- budowę stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

Informacje w zakresie **leśnictwa** dotyczą:

1. Lasów publicznych stanowiących własność:
 - a. Skarbu Państwa zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wiczyście przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (do 31 sierpnia 2017 r. – Agencja Nieruchomości Rolnych);
 - b. gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu);
 - c. innych jednostek publicznych.
2. Lasów prywatnych stanowiących własność:
 - a. osób fizycznych;
 - b. wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi;
 - c. spółdzielni produkcji rolnej;
 - d. innych osób prawnych.

Powierzchnia gruntów leśnych w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2129, z późn. zm.) obejmuje:

1. Grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona) lub przejściowo jej pozbawione (powierzchnia niezalesiona). Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub

wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych lub wpisane do rejestrów zabytków. Kategoria ta jest określana jako „**powierzchnia lasów**”.

2. **Grunty związane z gospodarką leśną**, zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej kraju, ekoregionu, województw.

Ludność

Tablice dotyczące stanu oraz struktury ludności według cech demograficznych, ruchu naturalnego i wędrownego opracowano na podstawie:

- wyników spisów powszechnych i szacunków ludności dokonanych przez Główny Urząd Statystyczny,
- rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz czasowy (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności),
- sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach.

Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18–44 lata i niemobilnym, tj. mężczyźni 45–64 lata, kobiety 45–59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się **ludność w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **ludność w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą przyjmuje się miejsce zamieszkania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego,
- urodzenia – według miejsca zamieszkania matki noworodka,
- zgony – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Dane o **migracjach wewnętrznych** ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Dane o **migracjach zagranicznych** ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

Rynek pracy

Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

Długotrwale bezrobotni zarejestrowani to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Mieszkania. Infrastruktura komunalna

Dane o **zasobach mieszkaniowych** podano na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 grudnia, w każdorazowym podziale administracyjnym.

Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu bieżącej sprawozdawczości, tj. przyrostów i ubytków zasobów mieszkaniowych.

Informacje o zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelii pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i innych) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanymi (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i innych).

Dane o **liczbie mieszkań wyposażonych w instalacje** (na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych) uwzględniają modernizację mieszkań spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy, wspólnot mieszkaniowych i budownictwa społecznego czynszowego oraz szacunek przyrostu mieszkań, które zostały wyposażone w instalacje w budynkach indywidualnych w wyniku ich modernizacji.

Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora,
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku,
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni,
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym),
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów,
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego.

W związku ze zmianą metodologiczną, od 2018 r. dane o efektach budownictwa „indywidualnego” realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku, zostały włączone do formy budownictwa „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”.

Informacje o **urządzeniach i usługach komunalnych** opracowano metodą rodzaju działalności, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu.

Informacje o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji – wpusty kanalizacyjne. Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

Do **miast obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków** zaliczono te miasta, z których ścieki komunalne przed odprowadzeniem do odbiornika były poddawane procesom oczyszczania mechanicznego, biologicznego lub z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą przewodów ulicznych bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów. Informacje o sieci gazowej uwzględniają dane o sieci przesyłowej oraz sieci rozdzielczej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **przyłącza gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

Zdrój uliczny jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o **zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych** obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

Edukacja i wychowanie

System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. o prawie oświatowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.).

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19:

1. W szkołach podstawowych kształcił się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy ósmej, co skutkowało brakiem absolwentów z lat szkolnych 2016/17 i 2017/18 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową).
2. Nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają likwidacji.
3. W branżowych szkołach I stopnia pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

Prezentowane dane obejmują:

1. Placówki wychowania przedszkolnego.
2. Szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a. podstawowe;
 - b. gimnazja;
 - c. ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe.
3. Szkoły policealne.
4. Uczelnie.

Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

1. Szkoły podstawowe, w tym:
 - a. szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
 - b. szkoły filialne (bez szkół specjalnych);
 - c. szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej.

2. Gimnazja (bez szkół specjalnych).
3. 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy.
4. 3-letnie branżowe szkoły I stopnia (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe).
5. 3-letnie licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych).
6. 4-letnie technika.
7. Ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.
8. Funkcjonujące w latach szkolnych:
 - a. 2002/03–2013/14 – 3-letnie licea profilowane;
 - b. 2004/05–2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

Szkoły policealne – kształtujące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość – obejmują:

1. Szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi.
2. Kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06.
3. Funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

Uczelnie realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych (do roku akademickiego 2005/06 – dziennych) i niestacjonarnych (do roku akademickiego 2005/06 – wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych). Informacje z zakresu szkół wyższych:

1. Do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano tytuł licencjata.
2. Obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą).
3. Nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą).

Placówki wychowania przedszkolnego obejmują przedszkola (łącznie ze specjalnymi), oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne: od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego z wyjątkiem lat szkolnych 2011/12–2015/16, w których dotyczyło to dzieci 5-letnich.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Dane o **łózkach w szpitalach ogólnych** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla pacjentów, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie; nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych.

Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc świadczona na podstawie ustawy o pomocy społecznej przez lokalny (gminny, miejski, miejsko-wiejski) ośrodek pomocy społecznej w ramach zadań zleconych i własnych gminy, dla gospodarstw domowych i osób zamieszkałych na obszarze działania gminy. W miastach na prawach powiatu miejski ośrodek pomocy społecznej oprócz zadań gminy realizuje także zadania powiatu. W tych przypadkach ujmuje

się dane tylko z zakresu zadań gminy. Środowiskowa pomoc społeczna jest zasadniczą (obok form stacjonarnych) częścią systemu pomocy społecznej jako instytucji polityki społecznej państwa.

Kultura. Turystyka

Placówki biblioteczne obejmują biblioteki publiczne, filie oraz punkty biblioteczne.

Stan księgozbioru (zbiór obejmujący książki i broszury oraz gazety i czasopisma) liczony jest w woluminach, tzn. w liczbie jednostek oprawionych w okładkę i posiadających samodzielną sygnaturę.

Wśród **obiektów wpisanych do rejestru zabytków** wyodrębniono następujące kategorie:

- urbanistyka (założenia przestrzenne) – układy urbanistyczne, ruralistyczne, dzielnice i osiedla, place i ulice (jako wnętrza urbanistyczne), strefy ochrony konserwatorskiej krajobrazu,
- sakralne (obiekty sakralne) – kościoły różnych wyznań, dzwonnice, kaplice, kaplice cmentarne, kapliczki przydrożne, figury,
- obronne (obiekty budownictwa obronnego) – mury obronne, bramy miejskie i forteczne, forty, arsenały, kordegardy, barbakany, bastiony, baszty,
- publiczne (budowle użyteczności publicznej) – siedziby władz, szkoły i internaty, banki, poczty, hotele i pensjonaty, teatry i kina, dworce kolejowe, szpitale i zakłady opiekuńcze, budynki administracyjne, hale widowiskowo-sportowe, kasyna, koszary i więzienia,
- zieleń – parki pałacowe i dworskie, ogrody dworskie, ogrody willowe (jako elementy komponowanych założeń), parki miejskie, aleje,
- folwarczne (zabudowa folwarczna) – oficyny mieszkalne i gospodarcze (w zespołach folwarcznych), budynki inwentarskie (w zespołach), budynki produkcyjne (w zespołach), budynki mieszkalno-użytkowe pracowników folwarcznych (czworaki, domki ogrodnika, leśniczego, doktora itp.), pojedyncze obiekty pozostałe po zespołach folwarcznych, spichlerze, magazyny,
- mieszkalne (domy mieszkalne) – domy, kamienice, chałupy wiejskie, pałace i dwory miejskie, plebanie, wikariaty i organistówki, klasztory, oficyny mieszkalne, domy w osiedlach (wyszczególnione w decyzjach przestrzennych), domy w osiedlach robotniczych (wpisane w zespołach przestrzennych),
- gospodarcze (budynki gospodarcze) – wszelkie pojedyncze obiekty gospodarskie w zagrodach wiejskich, spichlerze, magazyny jako obiekty samoistne poza zespołami folwarczными, budynki pomocnicze w obiektach użyteczności publicznej i domach mieszkalnych oraz w zakładach przemysłowych,
- przemysłowe (budownictwo przemysłowe) – zakłady przemysłowe, hale produkcyjne w zespołach fabrycznych, warsztaty, obiekty towarzyszące, parowozownie, kotłownie, wieże szybowe w kopalniach, pojedyncze budynki produkcyjne niezwiązane z zespołami folwarczными (kuźnie, olejarnie itp.), młyny, wiatraki, urządzenia hydrotechniczne, wodociągowe wieże ciśnień, mosty i wiadukty, elektrownie, gazownie i wodociągi,
- cmentarze – cmentarze komunalne, wojenne, wyznaniowe, kwatery cmentarne, pojedyncze groby i mogiły, mauzolea,
- zamki,
- pałace – pałace wiejskie (ośrodki dóbr), pałace miejskie (w zespołach rezydencjonalnych),
- dwory – dwory wiejskie (ośrodki dóbr), dwory podmiejskie (w zespołach rezydencjonalnych), dwory obronne (wieże mieszkalne),
- inne – ogrodzenia, bramy, łączniki, piwnice, pomniki, fontanny i studnie, mała architektura parkowa (altany, grotty, pawilony) i inne.

Dane dotyczące **ruchu granicznego** obejmują wyłącznie granice Polski będące jednocześnie zewnętrznymi granicami strefy Schengen. Polska stała się częścią strefy Schengen z dniem 21 grudnia 2007 r.

Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

Dane dotyczące **ścieżek rowerowych** obejmują ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaki rowerowe (np. położone w lesie), czyli uwzględniają: samodzielne drogi dla rowerów (położone w pasie drogi); drogi wydzielone z jezdni; drogi wydzielone z chodnika; drogi zawarte w ciągach pieszo-rowerowych. Uwzględniają one łączną długość ścieżek rowerowych będących w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego.

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Prezentowane dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON** obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych działów PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 649, z późn. zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. poz. 2009 z późn. zm.).

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Methodological notes

Environmental protection. Forestry

Data regarding the **area of drainage areas and drainage basins** were obtained from the electronic maps of the National Register of Boundaries as well as from the electronic layers of the Hydrographic Map of Poland compiled from maps in the scale of 1:10000 (system PUWG 1992/19).

Data regarding **geodesic status and directions of land use** were compiled on the basis of the land register introduced by the decree of the Minister of Regional Development and Construction on registration of land and buildings of 29th March 2001 (Journal of Laws of 2019, item 393), prepared by the Head Office of Geodesy and Cartography as well as the Marshal Offices.

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection of 3rd February 1995 (Journal of Laws of 2017, item 1161). Designation of agricultural land included in quality classes I–III as well as quality classes IV–VI comprised of organic origin soils and designation of forest land for above mentioned purposes requires a decision to allow such designation.

Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land with declined utility value due to worsened natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as reconstructing or constructing necessary roads. Reclaimed land is managed, i.e. used for agricultural, forest or other purposes.

Information regarding **water withdrawal** concerns:

1. In the item "for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)" – organisational units (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually.
2. In the item "irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds" – agricultural, forest and fishing organisational entities consuming water for irrigating agricultural and forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area.
3. In the item "exploitation of water supply network" – until 1998 companies and plants supplying water established by the voivod and managed by local self-governments; since 1999 all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces etc.).

Information on the **status of uniform bodies of river and lake waters** are obtained under the monitoring of surface water quality based on designated uniform water bodies, which are basic units for water management.

The **uniform body of surface water** means a discrete and significant element of surface waters, such as: lake, reservoir, stream, river or canal, part of stream, river or canal, transitional water or stretch of coastal water.

Assessment of uniform surface water bodies is performed on the basis of decrees of the Minister of the Environment on the method of classifying the status of uniform bodies of surface water and environmental standards for priority substances of 21st July 2016 (Journal of Laws of 2016, item 1187). This assessment was prepared according to the recommendations of the European Union (Directive 2000/60/EC called Water Framework Directive), where a final assessment is determined by the worst ratio.

The **status of rivers and lakes water bodies** shall be assessed as good or bad by analysing results concerning classifying their ecological status or potential and chemical status. When a water body ecological status or potential is below good or if its chemical status is bad, such a water body is classified as being in bad status.

Ecological status is defined as high, good, moderate, poor or bad.

Ecological potential is defined for artificial or severely altered waters (the waters have been so transformed by man that it is impossible to restore them to their natural state). It is made on the basis of the classification results of examined biological, physio-chemical and hydromorphological elements. Ecological potential is defined as: maximum, good, moderate, poor and bad.

Chemical status of water is classified on the basis of chemical ratios of water quality. Chemical status is defined as good and below good.

Information concerning the **quality of water drawn from waterworks** is compiled in accordance with the decree of the Minister of Health on the quality of drinking water intended for consumption of 7th December 2017 (Journal of Laws, item 2294), on the basis of results of laboratory tests conducted by the State Sanitary Inspection laboratories or other laboratories with a documented quality system of water analyses recognised by the State Sanitary Inspection.

Monitoring of waterworks is conducted in points characteristic for particular waterworks, agreed between the territorially competent state sanitary inspector and the water and sewage company.

Water supplied to the population for consumption is qualified as meeting or not meeting requirements specified in the above mentioned decree on the basis of results of physicochemical, bacteriological and organoleptic tests.

Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described on page 212 in information regarding water withdrawal (points 1 and 3).

Data regarding **industrial wastewater** concern wastewater discharged by entities described on page 212 in information regarding water withdrawal (point 1) which according to NACE Rev. 2 was presented in "Industry" including sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities" as well as entities in other sections which participation in the amount of discharged wastewater is little. Data regarding water withdrawal relate to the same entities.

Industrial wastewater requiring treatment is understood as wastewater discharged by means of open channels or ditch systems directly into waters, the ground or sewage system from entities engaged in production (including polluted water from mine drainage and polluted water used in industry for cooling purposes).

Municipal wastewater is domestic wastewater (from inhabited buildings and housing estates as well as service areas) or mixture of domestic wastewater and industrial wastewater as well as precipitation water or snowmelt water. It should be totally subjected to purification processes before discharging into receiving water, hence in statistics it was presented as **wastewater requiring treatment**. Data on it do not include precipitation water and infiltration water discharged by sewage system.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Data regarding **wastewater discharged by sewage system** include wastewater discharged by system of covered canals being under management of companies and plants supplying water established by the voivod (or managed by local self-governments) as well as discharged by collective sewage system of voivodship waterworks, housing cooperatives and workplaces.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Municipal wastewater treatment plants cover all water treatment plants within a sewage network. The statistical survey do not include household wastewater treatment facilities or plants which treat only transported wastewater (wastewater treatment plants which operate outside the sewage system).

Since 2003 municipal chemical treatment plants have been classified as treatment plants with increased biogene removal or mechanical treatment plants.

Equivalent number of inhabitants (RLM) is a ratio of multiplicity of pollutant load in wastewater to individual load in wastewater discharged from one inhabitant during 24 hours (defined as BZT_5 equals $60 \text{ g O}_2/24 \text{ hours}$).

Sewage sludge from wastewater treatment plants are understood as sludge from sludge digesters and other installations, used for purifying wastewater.

Information regarding **emission and reduction of air pollutants** from plants of significant nuisance to air quality concerns units established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers of 13th January 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws, item 40, with later amendments).

The established group of surveyed entities, maintained annually which i.a. assures comparability of data, may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high threshold of pollutant emission.

Data regarding **emission of particulates pollutants** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot as well as other types of particulates pollutants.

Data regarding **emission of gaseous pollutants** concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, carbon dioxide, nitrogen oxides, hydrocarbons as well as other types of gaseous pollutants.

Data regarding emission of particulates and gaseous pollutants include organized emission (from technological and heating facilities) and non-organized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

Data regarding **amount of retained and neutralized particulates and gaseous pollutants** illustrate the scale of pollution reduced by air protection devices installed in the plants recognized as particularly harmful to the atmosphere.

Indicator of particulates (gaseous) pollutants reduction expresses percentage ratio of the amount of particulates (gaseous) pollutants retained by cleaning devices to the total amount of generated particulates (gaseous) pollutants. The closer to 100% the index is, the higher and better operating efficiency of the protective potential of the plant is as well as the less its nuisance to atmospheric air purity is.

Due to the high absolute values which characterize the emission of carbon dioxide, the indicator of reduction of gaseous pollutants was calculated and presented excluding carbon dioxide emission.

Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection of 16th April 2004 (Journal of Laws of 2018, item 1614, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected. National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate

nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are valuable due to their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps etc.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds, that specifies the criteria to designate and manage special protection areas for endangered bird species as well as the Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora, that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Special Protection Areas of birds (SPA) are the sites established according to the EU regulations for the protection of population of wild birds of one or more species, where the birds enjoy favourable conditions throughout their entire lifecycle, at any stage of their growth.

Special Areas of Conservation of habitats (SAC) are sites established according to the to the EU regulations for the preservation of natural habitats or populations of endangered plant and animal species or for the purpose of restoration of a proper condition of natural habitats or proper condition of protection of these species.

Special Protection Areas and Special Areas of Conservation can overlap with each other and with other forms of nature protection, either in part or in whole.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

Strolling-recreational parks are green areas with high and low growing plants, at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, walkways, benches, playgrounds etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

The payment of compensation for **damages caused by legally protected animals** is carried out under Art. 126 of the Law on nature protection of 16th April 2004 (Journal of Laws of 2015, item 1651, with later amendments).

Under that law, the State Treasury is responsible for damages caused by bisons, wolves, lynxes, bears, beavers. For an estimation of damages caused by animals of protected species are responsible the Regional Directorates for Environmental Protection.

Waste means any substance or object which the holder discards or intends, or is required to discard. Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste of 14th December 2012 (Journal of Laws of 2019, item 701, with later amendments).

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment on the waste catalogue of 9th December 2014 (Journal of Laws, item 1923).

Waste producer is any person whose activity or residence generates waste and anyone who performs preliminary processing, mixing or any other activity causing a change in the nature or composition of waste.

Information regarding quantity and type of waste concerns plants which generated over 1 thousand tonnes of waste in the course of the year or accumulated 1 million tonnes of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law on Waste of 14th December 2012.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even when the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Thermal transformation of waste is understood as waste burning by oxidation as well as other processes, of which gasification, plasma process, pyrolytic decomposition, led in appropriate installations or devices (i.a. waste incineration plants) in accordance with rules specified in detailed regulations.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill sites (landfills, waste dumps and sludge tanks) of the plant generating it or to other areas.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of plants generating it as a result of depositing it during the reporting year and previous years.

Reclaimed storage areas are understood as areas which exploitation was finished and in which restoring or assigning their utility works were performed through, i.a. appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulation of waterways.

Data on **municipal waste** concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Data on **liquid waste** concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units conducting economic activity – in the case they are not discharged by sewage system.

Septic tank is an installation and device intended for an accumulation of liquid wastewater where is generated.

Independent wastewater treatment facility is a complex of devices intended for treatment of sewage produced in one or more households.

Investment outlays are financial or tangible outlays the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction, conversion or modernization) of existing capital asset items as well as outlays on the so-called initial investments. Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Data regarding **outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management** are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and

Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers on the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities of 2nd March 1999 (Journal of Laws, item 218).

Investments connected with air and climate protection include installations of purifying and deodorizing devices (dusting off, reducing, neutralizing and treating gaseous pollution) as well as those with the use of reaction of chemical transformation for substances less harmful to the environment and also complete equipment and auxiliary devices assuring correct exploitation, devices and apparatus assuring decrease in amount or in concentration of produced and emitted pollution, tasks connected with providing in control-measuring apparatus for air pollution. Moreover, there were also included: new techniques and technologies of fuel combustion, modernization of boiler houses and thermal power stations in order to limit air pollution generated during combustion process, unconventional energy sources (e.g. wind power stations, utilization of geothermal waters), adjustment of internal-combustion engines to gas fuel as well as construction of hydrocracking complex. Investments do not include devices reducing pollutants which are integral part of technological process assuring suitable quality of new materials and semi-manufactured articles for following stages of production. It also refers to installing every kind of auxiliary devices indispensable for technological or scientific reasons of production plants.

Investments connected with wastewater management and protection of waters include devices for neutralizing and treating industrial and municipal wastewater, precipitation water (wastewater) as well as polluted mining water discharged directly into surface waters or into the ground. This category includes: wastewater treatment plants or parts thereof by wastewater treatment technologies (mechanical, chemical, biological with an increased degree of treatment, as well as independent wastewater treatment facilities and investments referring to pre-treatment of wastewater), equipment for use of wastewater in agriculture (forest management), for disposal, storage and transport of brine, for wastewater collection as well as installation of control and measurement equipment at wastewater treatment plants, if they are not included in the costs of construction of wastewater treatment plants. Data also include: construction of sewage network discharging wastewater into wastewater treatment plants as well as precipitation water, devices for reshaping and managing sludge from wastewater treatment plants, creating protection zones of water sources and intakes etc.

Investments connected with waste management, protection and recovery of soils, protection of underground and surface waters include:

- actions connected with pollution prevention by modification of technological processes, of which new low-waste and waste-free techniques and technologies,
- collection (of which selective) of waste and its transport,
- actions connected with waste recycling,
- devices for processing and managing sludge from wastewater treatment plants,
- economic utilization of waste, i.e. devices as well as methods and manners resulting in clear and quantitative reduction of waste generated or accumulated on landfill sites, e.g. utilization of waste to the construction of road and rail embankments, mine filling as well as utilization and waste processing by industrial plants,
- waste treatment, i.e. methods and manners resulting in reduction of waste harmfulness to the environment, i.e. reduction of pollutant load discharged with waste into ground surface layers, of which construction and organization of landfill sites as well as sludge tanks for waste in ground surface layers, organization of protective zones around landfill sites, treatment protecting against dusting of landfill sites,
- reclamation of landfill sites, waste dumps, landfills and sludge tanks as well as other devastated and degraded areas, which includes the stage of finished biological reclamation or transfer of reclaimed area to management,
- actions connected with preventing the soil against degradation and devastation, actions connected with benching and levelling soil unevenness, antierosional plantings as well as removal of effects of erosion,
- construction and managing of devices for neutralization of soil pollution (contamination), underground waters treatment as well as protecting against infiltration (penetration) of waste into the ground and into underground waters,

- providing with control-measuring apparatus for waste management, soil, underground and surface waters protection.

Investments connected with water management include:

- construction of intakes of surface, underground and mining water including treating devices as well as water main and distribution network (intakes, wells, water treatment plants, filters, pump stations, supplying water supply system – excluding connections to buildings and households), construction of water quality control laboratories, of which automatic water quality measuring stations,
- construction of: storage reservoirs (excluding fire and daily compensation reservoirs), water, navigational and energy steps as well as locks and weirs,
- regulation and management of rivers and streams,
- construction of flood embankments,
- construction of pump stations behind embankments and on depression areas.

Information within the scope of **forestry** concerns:

1. Public forests owned by:
 - a. the State Treasury managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - the State Forests National Forest Holding (abbreviated as State Forests) supervised by the Minister of the Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organisational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the National Support Centre for Agriculture (until 31st August 2017 – the Agricultural Property Agency);
 - b. gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999);
 - c. other public units.
2. Private forests owned by:
 - a. natural persons;
 - b. land held in common by all or part of the residents of a village;
 - c. agricultural production cooperatives;
 - d. other legal persons.

Forest land area in accordance with the Law on Forestry of 28th September 1991 (Journal of Laws of 2018, item 2129, with later amendments) includes:

1. Land with a homogeneous area of at least 0,10 ha covered by forest vegetation (wooded area) or temporarily devoid of forest vegetation (unwooded area). These areas are designated for silviculture production, or included in nature reserves and national parks, or registered as nature monuments. This category is referred to as "**forest area**".
2. **Land connected with silviculture** used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Forest cover (forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total geographical area of the country, ecoregion, voivodships.

Population

Tables regarding the size and structure of the population according to demographic features, vital statistics and migration were compiled on the basis of:

- the results of national censuses and population estimation prepared by the Statistics Poland,

- the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent and temporary residence (since 2006 the source of the data has been PESEL register – Common Electronic System of Population Register),
- documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths.

Working age population refers to males aged 18–64 and females aged 18–59. In this category the age groups of mobility (i.e. 18–44) and non-mobility (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. Non-working age population is defined as **pre-working age population**, i.e. up to the age of 17 and **post-working age population**, i.e. 65 and more for males and 60 and more for females.

Data regarding **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

- marriages – according to the husband’s place of permanent residence before the marriage, in case when a husband lived abroad before the marriage the wife’s place of residence in Poland before the marriage,
- births – according to the mother’s place of permanent residence,
- deaths – according to the place of permanent residence of the deceased.

Data regarding **internal migration** of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina, with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

Data regarding **international migration** of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding cancelled registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

Inflow of the population includes registrations of arrival for permanent residence, outflow – registrations of departure from permanent residence.

Labour market

Data on **unemployed persons registered** in the powiat labour offices are presented in accordance with the Law on Promoting Employment and Labour Market Institutions of 20th April 2004 (Journal of Laws of 2018, item 1265, with later amendments).

Unemployed person is a person aged 18 and more and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work, capable of work and ready to take full-time employment (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam covering this school curriculum) or tertiary schools in part-time programme, registered in the local labour office competent for his/her place of residence (permanent or temporary), and seeking employment or any other income-generating work, with additional provisions concerning the sources of income, included in the law.

Registered long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and vocational training of adults in the workplace.

Dwellings. Municipal infrastructure

Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balances of dwelling stocks, as of 31st December, in each administrative division.

The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from the last census with regard to the current reporting, i.e. increase and decrease in dwelling stocks.

Information on dwelling stocks and dwellings completed concerns dwellings located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Data regarding **number of dwellings fitted with installations** (on the basis of balance of dwelling stocks) include the modernization of dwellings belonging to housing co-operatives, gminas, workplaces, condominiums and public building society as well as the estimate of increase of dwellings which were fitted with installations in private buildings as a result of their modernization.

Information on **dwellings completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged part) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the effects of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons, foundations, churches and religious associations, intended for the own use of the investor,
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit,
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, intended for persons being members of these cooperatives,
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realised entirely from the budget of gmina (primarily with a public assistance or intervention character),
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), intended for meeting the residential needs of the employees of these companies,
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) using credit from the state bank BGK.

Due to methodological change, since 2018, data regarding effects of "private construction" realised for sale or rent in order to achieve a profit, are included into the form of construction "for sale or rent".

Data regarding **municipal installations and services** were compiled using the kind of activity method, i.e. according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Information regarding the **users of water supply and sewage systems** includes the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using water supply system through common courtyard or street outlets (devices connected to the street water supply conduit) and in case of sewage – sewage inlets. Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population using the water supply, sewage and gas supply systems include also the population in collective accommodation facilities.

Urban areas served by wastewater treatment plants include urban areas from which municipal wastewater before discharging into receiving water was subjected to mechanical, biological or with increased biogene removal treatment.

Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns street conduits excluding connections leading to residential buildings and other constructions. Information on the gas supply system includes data on the transmission network and the distribution network.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e. conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including collective accommodation facilities, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) and gas supply connections leading to buildings (including non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution network or, in case of the sewage system – with the main drainage system.

Street outlet is a device connected with the water supply system, used by the population as a direct source of water supply.

Data regarding **consumption of water in households** include quantity of water collected from the water supply system by facilities installed in building.

Education

The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14th December 2016 (Journal of Laws of 2018, item 996, with later amendments), the Education System Law of 7th September 1991 (Journal of Laws of 2018, item 1457) and the Higher Education Law and Science Law of 20th July 2018 (Journal of Laws of 2018, item 1668, with later amendments)

The reform of the education system began on 1st September 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2018/19 school year:

1. The first cohort of pupils following the eighth grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of graduates from the 2016/17 and 2017/18 school years (transition from a 6-year to 8-year primary school).
2. There was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out.
3. The remaining students enrolled in basic vocational school sections are pursuing their education in stage I sectoral vocational schools.

The presented data include:

1. Pre-primary education establishments.
2. Schools for children, youth and adults:
 - a. primary schools;
 - b. power secondary schools;
 - c. upper secondary schools and post-primary schools.
3. Post-secondary schools.
4. Higher education institutions.

Schools for children and youth (including special schools) include:

1. Primary schools, of which:
 - a. sports schools and athletic schools (excluding special schools);
 - b. branch schools (excluding special schools);
 - c. art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum.
2. Lower secondary schools (excluding special schools).
3. 3-year special job-training schools.
4. 3-year stage I sectoral vocational schools (until the 2016/17 school year 2-,3-year basic vocational schools).
5. 3-year general secondary schools, including sports schools and athletic schools (excluding special schools).
6. 4-year technical secondary schools.
7. General art schools leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only.
8. Functioning in the school years:
 - a. 2002/03–2013/14 – 3-year specialized secondary schools;
 - b. 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

Post-secondary schools – educating in day, evening and weekend, form, since the 2008/09 school year also full-time and distance form include:

1. Post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools.
2. Colleges of social work (3-year) – since 2005/06 school year.
3. Functioning until the school year 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the title of Bachelor.

Tertiary education (university level) consists of full-time programmes (until 2005/06 academic year – day study system) and part-time programmes (until 2005/06 academic year – evening, weekend and extramural study systems). Data regarding tertiary education:

1. Until the 2015/16 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor.
2. Comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad).
3. Do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad).

Pre-primary education establishments comprise nursery schools (including special nursery schools), pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points: since the 2004/05 school year 6-year old children have been covered by compulsory 1 year introductory pre-primary education establishments, with the exception of the 2011/12–2015/16 school years when it concerned children aged 5.

Health care and social welfare

Data regarding **beds in general hospitals** and concern permanent beds in patient wards, either occupied or prepared to receive patients; do not include day-time places in hospital wards.

Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

Data concerning **social welfare homes and facilities** are related to the institutions for which the founding bodies are: local government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Social assistance at domicile is assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance by a local (gmina, urban, urban-rural) social assistance centre within duties delegated as well as its own duties, for households and people residing in the area of gmina's activity. In cities with powiat status the municipal social assistance centre, apart from the tasks of gmina, realize also tasks of powiat. In these cases, data only on gmina's tasks are included. Social assistance at domicile is an essential (apart from stationary forms) part of the social welfare system as the institution of the social policy of the State.

Culture. Tourism

Library institutions include public libraries, branches and library service points.

Collection (books and pamphlets as well as newspapers and magazines) is counted in volumes, i.e. in number of units covered and possessing an independent signature.

Among **objects recorded in the register of historical monuments** there were following categories distinguished:

- urban planning (spatial principles) – urban and rural planning arrangements, districts and estates, squares and streets (as urban planning interior), conservation zones of landscape protection,

- sacred (sacred objects) – churches of different denominations, bell towers, chapels, cemeteries chapels, roadside shrines, statues,
- defensive (defensive construction objects) – defensive walls, urban and fort gates, forts, arsenals, guardhouses, barbicans, bastions, fortified towers,
- public (public buildings) – the seats of authorities, schools and dormitories, banks, post offices, hotels and pensions, theatres and cinemas, barracks and prisons, railway stations, hospitals and medical care homes, administrative buildings, arenas, casinos, barracks and prisons,
- greenery – palace and manor parks, manor gardens, exclusive residential gardens (as elements of arranged landscaping), urban parks, alleys,
- grange (grange buildings) – residential and farming out-buildings (in complexes), livestock buildings (in complexes), production buildings (in complexes), residential and functional buildings of grange workers (farm building with four apartments, gardener's, forester's and doctor's houses etc.), single objects after grange complexes, granaries, storehouses,
- residential (residential houses) – houses, tenements, peasant cottages, palaces and urban manor houses, presbyteries, vicar's and organist's houses, monasteries, residential outbuildings, houses in estate areas (detailed in spatial decisions), houses in working-class estates (entered into spatial plant complexes),
- farming (farm buildings) – any single farm objects in rural homesteads, granaries, storehouses as independent objects beyond grange complexes, auxiliary buildings at public objects and residential houses as well as at industrial plants,
- industrial (industrial construction) – industrial plants, production halls in factory complexes, workshops, accompanying objects, locomotive sheds, boiler houses, mining shaft towers, single production buildings beyond grange complexes (smithies, olive presses etc.), mills, windmills, hydro-technical devices, water towers, bridges and viaducts, power stations, gasworks and water supply systems,
- cemeteries – municipal, military and religious cemeteries, cemetery plots and single graves, mausoleums,
- castles,
- palaces – rural palaces (estate centres), urban palaces (in residential complexes),
- manor houses – rural manor houses (estate centres), suburban manor houses (in residential complexes), defensive manor houses (residential towers),
- others – fences, gates, links, cellars, monuments, fountains and wells, park architectural details (garden houses, caves, pavilions) and others.

Data concerning **border traffic** include only Polish border simultaneously being the external border of the Schengen zone. Poland became the part of the Schengen zone on 21st December 2007.

Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities as well as other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 they do not include rooms for rent and agrotourism lodgings).

In data regarding **facilities and number of beds for tourists**, facilities and places in temporarily inactive facilities due to expansion, renovation etc. are not included.

Data concerning **bicycle paths** include bicycle paths mainly used for communication purposes and not for tourist purposes, the so-called bicycle trails (e.g. located in the forest), namely data include: self-roads for bicycles (located on the waysides); paths separated from the roadway; roads separated from the sidewalk; roads included in passageways for pedestrians and cyclists. The total length of bicycle paths which are respectively in the area of competence of gminas, powiats and the marshal's office is taken into account.

Entities of the national economy in the REGON register

Presented data concerning **entities of the national economy recorded in the REGON** register include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 divisions according to the predominant kind of activity.

The National Office Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the regulation of the Council of Ministers, of 29th June 1995 on Public Statistics (Journal of Laws of 2019, item 649, with later amendments) and the provisions of the regulation of the Council of Ministers on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition of 30th November 2015 (Journal of Laws, item 2009, with later amendments).

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.